

Stadsrevisionen • Borås

Årsrapport

20
20

Innehåll

	Inledning	3
	Utgångspunkter för granskningen	5
	Revisionsberättelser	10
	Granskningsrapporter för Borås Stads Bolag	32
	Lekmannarevisorernas granskning	50
	Första revisorsgruppen granskning	60
	Kommunstyrelsen 2020.....	60
	Krisledningsnämnden 2020.....	76
	Valnämnden 2020.....	80
	Lokalförsörjningnämnden 2020.....	82
	Servicenämnden 2020.....	88
	Fritids- och folkhälsonämnden 2020.....	94
	Samhällsbyggnadsnämnden 2020.....	100
	Tekniska nämnden 2020.....	106
	Miljö- och konsumentnämnden 2020.....	112
	Andra revisorsgruppens granskning	116
	Kulturnämnden 2020.....	116
	Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2020.....	122
	Sociala omsorgsnämnden 2020.....	128
	Överförmyndarnämnden 2020.....	136
	Arbetslivsnämnden 2020.....	140
	Förskolenämnden 2020.....	148
	Grundskolenämnden 2020.....	154
	Individ- och familjeomsorgsnämnden 2020.....	160
	Vård- och äldreomsorgsnämnden 2020.....	166
	Granskning av Borås Stads årsredovisning 2020	174
	Årsredovisning 2020 Revisorskollegiet	198

Inledning

Denna årsrapport är det sammanfattade dokumentet över Stadsrevisionens granskning av 2020 års verksamhet i Borås Stad. Revisionen har genomförts av Första och Andra revisorsgrupperna och av lekmanrevisorerna med sakkunnigt biträde från Revisionskontoret. Upphandlade konsulter har använts i viss utsträckning. Granskningen har utförts i enlighet med lagstiftning, God Revisionsord, revisionsreglemente, upprättade revisionsplaner och granskningsplaner. Granskningar som resulterat i separata rapporter har avrapporterats löpande under året till berörda nämnder/styrelser och Kommunfullmäktige.

Revisorerna ska lämna revisionsberättelser som underlag för ansvarsprövningen i Kommunfullmäktige. Separata revisionsberättelser för varje nämnd och för Kommunstyrelsen är bilagda denna årsrapport. När det gäller de kommunala bolagen sammanfattas lekmanrevisorernas granskning i årsrapporten och lekmanrevisorernas granskningsrapporter biläggs. Revisionsberättelserna för bolagen från de ansvarsprövande revisorerna biläggs bolagens årsredovisningar.

Enskilda revisionsrapporter kan laddas ner från Stadsrevisionens hemsida eller beställas från Revisionskontoret.

STADSREVISIONEN

Boris Preijde
Ordförande

Andreas Ekelund
Revisionschef

The image is a vertical composition. The top half shows a clear blue sky with a prominent church spire in the center, surrounded by other buildings and trees. The bottom half shows a busy pedestrian street with many people walking, trees, and buildings. A dark blue semi-transparent banner is overlaid across the middle, containing the title text.

STADSREVISIONEN

– medborgarnas förlängda arm

Utgångspunkter för granskningen

Stadsrevisionen är Kommunfullmäktiges instrument för att kontrollera att kommunala beslut och aktuell lagstiftning följs. Granskningen ska samtidigt främja en effektiv och ändamålsenlig kommunal verksamhet utifrån ett helhetsperspektiv.

Stadsrevisionens granskning tar sin utgångspunkt i en årlig risk- och väsentlighetsanalys. Med analysen som grund formulerar Första och Andra revisorsgrupperna revisionsplaner för revisionsåret. Revisionsplanerna är styrande för granskningsinsatserna, men oförutsedda händelser kan föranleda specifika granskningsinsatser och anpassning av planerna.

Revisionskritik ska framgå av revisionsberättelsen, och berörd nämnd/styrelse ska ges möjlighet att bemöta kritiken. Revisionskritik ska enligt lagstiftningen och God revisionsred riktas som en anmärkning, med eller utan tillstyrkande av ansvarsfrihet. Stadsrevisionen redovisar även iakttagelser och bedömningar som inte föranleder formell revisionskritik enligt lagstiftning och God revisionsred, men som bör leda till åtgärder på olika områden. Om utvecklingsprocesser är initierade uppmärksammas åtgärderna, och utvecklingen följs i avvaktan på uppföljningsbara resultat.

Nämndernas verksamhet, ekonomiska resultat och interna kontroll granskas löpande under revisionsåret. Efter avslutat verksamhetsår genomför Stadsrevisionen en översiktlig granskning av Kommunstyrelsens och nämndernas årsredovisningar. Stadsrevisionen granskar även Borås Stads årsredovisning. Från och med år 2014 innefattar Kommunfullmäktiges budget vision 2025 och de strategiska målområdenas indikatorer med målvärden.

Stadsrevisionens granskning bygger på avvikelser, dvs för bedömningarna granskas i vilka avseenden verksamheten i nämnder och Kommunstyrelse inte har skötts på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt, om man inte har uppnått målvärden, respektive om uppdrag inte har genomförts.

Vi bedömer ett inte helt uppnått målvärde som ej uppnått, och ett inte fullt ut genomfört uppdrag som ej genomfört. Nämnderna och Kommunstyrelsen redovisar i många fall att de uppnått målvärden till en viss andel, och att ett uppdrag till en del är genomfört. Detta är ur revisionell synvinkel svårhanterlig information när bedömningarna av delvis uppnådda mål och uppdrag inte alltid är belagda och det inte går att avgöra hur trovärdig informationen/bedömningen är.

Den grundläggande granskningen tillsammans med granskningen av årsredovisningarna och särskilda rapporter från den fördjupade granskningen enligt granskningsplanerna, ligger till grund för revisorernas rapportering i revisionsredogörelser och för upprättande av revisionsberättelser till Kommunfullmäktige inför ansvarsprövningen. Fördjupade granskningar presenteras löpande under året för Kommunfullmäktige.

Stadsrevisionen redovisar granskningsresultat från fördjupade granskningar i revisionsrapporter och kortrapporter. Längre revisionsrapporter sammanfattas i rapportsammandrag. I förekommande fall kan resultatet från granskningar rapporteras enbart till förvaltnings- eller bolagsledningarna.

- Rapporter tillställs granskade nämnder och styrelser för åtgärder, alternativt för kännedom. I missivbrev framgår revisorernas bedömningar och datum för förväntat svar
- Revisionsrapporter, kortrapporter och rapportsammandrag sänds till Kommunfullmäktiges presidium
- Rapportsammandrag och kortrapporter distribueras till Kommunfullmäktiges ledamöter
- En sammanfattande revisionsredogörelse med revisionsberättelse tillställs samtliga nämnder och Kommunstyrelsen
- All granskning som har genomförts under året sammanfattas i Stadsrevisionens årsrapport. Till årsrapporten biläggs revisionsredogörelser och granskningsrapporter för lekmanrevisionen

- Revisionsrapporter, rapportsammandrag, kortrapporter och årsrapporten publiceras på Stadsrevisionens hemsida, liksom inkomna svar från nämnder och styrelser

Lekmannarevisorn i ett kommunalt bolag ska – i den omfattning som följer av god revisions-sed – granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Granskningen av nämnder/förvaltningar och styrelser/bolag har därför i grunden samma utgångspunkt med den skillnaden att lekmannarevisorernas granskning inte ligger till grund för ansvarsprövning. Lekmannarevisorerna redovisar sin granskning i en granskningsredogörelse och i förekommande fall i separata revisionsrapporter för fördjupade granskningar. Redogörelser och rapporter tillställs styrelsen för respektive bolag, och lekmannarevisorn upprättar en granskningsrapport som biläggs bolagets årsredovisning.

I årsrapporten redovisas sammanfattande resultat av årets lekmannarevision av de kommunala bolagen, och granskningsrapporterna biläggs. Resultaten av den lagstadgade, ansvarsprövande räkenskapsrevisionen framgår i revisionsberättelse som biläggs respektive bolags årsredovisning.

Nämndbesök

Stadsrevisionen är angelägen om att informera om revisionens uppgifter och roll och att upprätthålla en bra dialog med nämnder och styrelser för att få till stånd förbättringar med utgångspunkt från iakttagelserna. Revisorsgrupperna genomför nämndbesök vid samtliga nämnder under mandatperioden. Vi dessa möten träffar respektive revisorsgrupp och bevakningsansvarig yrkesrevisor hela nämnden och förvaltningschefen. Syftet med besöken är att informera om revisionens uppgifter och roll och nämndledamöters ansvar.

Presidie möten

I enlighet med beslut i revisorsgrupperna har samtliga nämndpresidier och Kommunstyrelsens presidium besökts under 2020. I mötena har bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, nämndernas/Kommunstyrelsens presidier,

bevakningsansvariga yrkesrevisorer och berörda förvaltningstjänstemän deltagit. Avsikten är att vidmakthålla en god dialog med nämnderna/Kommunstyrelsen och att stämma av granskningsresultat i den grundläggande granskningen.

Styrelsebesök

I likhet med förhållandena för nämnderna har lekmannarevisorerna uttalat att bolagsstyrelserna ska besökas en gång per mandatperiod. Syftet med styrelsebesöken är likartat med nämndbesöken. Styrelseledamöterna informeras om revisorernas roll och om styrelseledamöternas ansvar, och revisorerna har en dialog med styrelseledamöterna.

Kommunfullmäktiges sammanträden

En förtroendevald revisor från varje revisorsgrupp deltar i Kommunfullmäktiges möten och avrapporterar till respektive grupp vid nästkommande möte. De förtroendevalda revisorerna (ordförandena i grupperna och ordförande i Revisorskollegiet) deltar i det fullmäktigemöte som behandlar ansvarsprövningen.

Kommunfullmäktiges presidium

Revisorskollegiets presidium har regelbundna möten med Kommunfullmäktiges presidium för avrapportering av granskning, revisionsplanering och för Stadsrevisionens budgetberedning. Under år 2020 har två möten genomförts.

Sammanfattning av granskningen

Sammanfattande resultat av 2020 års granskning redovisas nedan. Granskningen rapporteras nämndvis för Första och Andra revisorsgrupperna. Redovisningen inleds med revisionsberättelserna för Kommunstyrelse och nämnder.

Fördjupade granskningar redovisas för den nämnd granskningen i huvudsakligen berör. Om flera nämnder/bolag är berörda görs om det bedöms lämpligt en hänvisning till projektet för respektive nämnd. I annat fall redovisas de granskningsresultat som är aktuella i förhållande till respektive nämnd. Lekmannarevisorernas granskning av de kommunala bolagen sammanfattas, och granskningsrapporterna är bilagda.

FAKTA

Revisionsrapporter som avser granskning av 2020 års verksamhet:

2020-09-21	Beslutsgången avseende Lilla Safiren
2020-10-12	Granskning av Borås Stads skogsförvaltning
2020-10-12	Uppföljande granskning av upphandling via Koncerninköp
2020-10-19	Uppföljande granskning av det kommunala aktivitetsansvaret
2020-11-18	Beslutsgången vid nedläggningen av Vingen
2020-11-16	Granskning av ekonomiskt bistånd i Borås Stad
2020-11-16	Granskning av Borås Stads delårsrapport 2020
2021-01-18	Granskning av integration och etablering i Borås Stad
2021-02-08	Uppföljande granskning av informationssäkerhet i Borås Stad
2021-02-15	Uppföljande granskning av samhällsplanering och bostadsbyggande
2021-04-19	Ärendeberedningen inför beslut om riktlinjer för berednings process – Borås Stads nämnder
2021-04-19	Granskning av Borås Stads årsredovisning 2020

Intern kontroll

Revisorerna prövar årligen om den interna kontrollen som görs inom nämnderna och bolagen är tillräcklig.

Syftet med den interna kontrollen är att säkra en effektiv förvaltning och att undvika att det begås allvarliga fel. En god intern kontroll ska bidra till att ändamålsenligheten i verksamheten stärks och att den bedrivs effektivt och säkert med medborgarnas bästa för ögonen.

Med intern kontroll avses systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer, och rutiner som på en rimlig nivå säkerställer att:

- Verksamheten lever upp till ställda mål och är kostnadseffektiv.
- Informationen om verksamheten och om den finansiella rapporteringen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig.
- De lagar, regler och riktlinjer som finns för verksamheten följs.

Revisorernas granskning avser dels hur den interna kontrollen är uppbyggd och dels hur den fungerar i praktiken. Revisorerna granskar med utgångspunkt i bl.a. kommunallagen, God revisionssed och Borås Stads regler för intern kontroll den interna kontrollen ur ett system-, redovisnings- och verksamhetsperspektiv. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning.

Att den interna kontrollen är tillräcklig innebär bl.a. att:

- Kontrollen är aktiv och ändamålsenlig, dvs. att den förebygger, upptäcker och åtgärdar.
- Arbetet med den interna kontrollen är strukturerat samt integrerat i organisation, system och det löpande arbetet.
- Organisation och ansvar för den interna kontrollen är tydliga och kända.
- Det finns riktlinjer och rutiner som är aktuella och tillämpas.
- Åtgärder vidtas med anledning av riskanalys och kontroller.
- De anställda har kunskap om och förståelse för den interna kontrollen.
- De förtroendevalda är delaktiga i arbetet.
- Det sker en analys och återkoppling till ansvariga nämnder/styrelser.

Revisorernas granskning av den interna kontrollen sammanfattas för respektive nämnd och bolag genom nedanstående bedömningsnivåer. Eventuella avvikelser redovisas i respektive nämnds revisionsredogörelse och i respektive bolags granskningsredogörelse.

Tillräcklig	Granskningen visar inga avvikelser i den interna kontrollen
Tillräcklig men med identifierade utvecklingsområden	Granskningen visar mindre avvikelser i den interna kontrollen
Inte helt tillräcklig	Granskningen visar avvikelser i den interna kontrollen
Otillräcklig/Inte tillräcklig	Granskningen visar på betydande avvikelser i den interna kontrollen

REVISIONSBERÄTTELSE

för Kommunstyrelsen och Borås Stads nämnder

FÖRSTA REVISORSGRUPPEN

Kommunstyrelsen
Krisledningsnämnden
Valnämnden
Lokalförsörjningsnämnden
Servicenämnden
Fritids- och folkhälsonämnden
Samhällsbyggnadsnämnden
Tekniska nämnden
Miljö- och konsumentnämnden

ANDRA REVISORSGRUPPEN

Kulturnämnden
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Sociala omsorgsnämnden
Överförmyndarnämnden
Arbetslivsnämnden
Förskolenämnden
Grundskolenämnden
Individ- och familjeomsorgsnämnden
Vård- och äldreomsorgsnämnden

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Kommunstyrelsen år 2020

Vi har granskat Kommunstyrelsens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller Kommunstyrelsens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för sju av de nio indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Fyra av Kommunfullmäktiges åtta uppdrag till Kommunstyrelsen är inte genomförda.

Stadsrevisionens bedömning är att Borås Stads skogsförvaltning i vissa delar inte är ändamålsenlig. Kommunstyrelsen och Tekniska nämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning genomföra en omprövning av styrning och redovisning när det gäller förvaltningen av Borås Stads skogar.

Stadsrevisionen bedömer att Kommunstyrelsens interna kontroll avseende upphandlingsfrågor inte är helt tillräcklig. Kommunstyrelsen behöver säkerställa uppföljningen av Borås Stads avtalstrohet.

Stadsrevisionens bedömning är att Borås Stad delvis bedriver integrationsarbetet på ett ändamålsenligt sätt med avseende på styrning och samordning av stadens samlade integrationsarbete. Kommunstyrelsen bör enligt Stadsrevisionens bedömning vid en revidering av Program för ett integrerat samhälle se över den problematik som finns vad gäller att det av fullmäktige antagna programmet har en så svag styrande effekt. Kommunstyrelsen bör säkerställa att Arbetslivsnämnden fullföljer den årliga uppföljningen av Program för ett integrerat samhälle.

Uppföljande granskning av Borås Stads arbete med informationssäkerhet visar att arbetet med informationssäkerhet i stora delar nedprioriterats sedan 2017 på grund av otillräcklig planering och prioritering avseende det centrala införandearbetet med GDPR. Stadsrevisionen bedömer att den interna styrningen och kontrollen av arbetet med informationssäkerhet i Borås Stad inte är helt tillräcklig.

Uppföljande granskning av samhällsplanering och bostadsbyggande i Borås Stad visar att skillnaden mellan Borås Stad och jämförbara kommuner när det gäller nyproducerade bostäder har fortsatt öka sedan granskningen 2017. Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att de brister som avsåg styrning, styrande dokument, samverkan och samordning delvis är åtgärdade. Ytterligare arbete bedöms nödvändigt i dessa delar bl.a. avseende strategi, inriktning och prioritering gällande mark-, trafik- och parkeringsfrågor. Även styrning, samverkan och samordning bedöms behöva utvecklas ytterligare. En fortsatt utveckling enligt ovanstående bedöms som nödvändig om Kommunfullmäktiges mål och behovsbedömning inom området ska kunna uppnås/tillgodoses på kort och lång sikt.

Stadsrevisionen har granskat ärendeberedningen inför beslut om riktlinjer för beredningsprocess – Borås Stads nämnder. Granskningen visar att Kommunstyrelsen, som inte berörs av ärendet, ensamt har genomfört beredningen inför beslut om riktlinjerna i Kommunfullmäktige. Ingen annan nämnd har getts möjlighet att yttra sig eller på annat sätt delta i beredningen. Denna ordning kan enligt

Stadsrevisionens bedömning inte ge ett allsidigt belyst beslutsunderlag. Stadsrevisionen bedömer att mycket talar för att ärendet inte har beretts i enlighet med kommunallagen. Stadsrevisionens bedömning är att Kommunstyrelsens beredning av riktlinjer för beredningsprocess – Borås Stads nämnder har varit otillräcklig. Stadsrevisionen kan med utgångspunkt i granskningen konstatera att de åtgärder som bedömdes i granskningen av Kommunstyrelsens ärendeberedning 2018 fortsatt är angelägna.

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads årsredovisning 2020. Första revisorsgruppen bedömer att Borås Stads årsredovisning i huvudsak är upprättad enligt God redovisningssed, lagen om kommunal bokföring och redovisning, kommunallagen och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning. Resultat, ekonomisk ställning och räkenskaper redovisas på ett i huvudsak rättvisande sätt. Balanskravet är uppfyllt.

Måluppfyllelse av Kommunfullmäktiges indikatorer och genomförande av Kommunfullmäktiges uppdrag bedöms fortfarande vara ett förbättringsområde. Förvaltningsberättelsens avsnitt om god ekonomisk hushållning ska innehålla en utvärdering gällande verksamhetsmål och uppdrag, vilket saknas. Borås Stad saknar därutöver riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Stadsrevisionen noterar att årsredovisningen har utvecklats i jämförelse med tidigare år. En fortsatt utveckling av årsredovisningen är enligt Stadsrevisionen av vikt för att tydliggöra kommunens utveckling för Kommunfullmäktige, kommuninvånare och andra intressenter.

Vi bedömer att Kommunstyrelsens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Kommunstyrelsen behöver ha en tillräckligt stor buffert och användningen av bufferten behöver ske i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget. Vi bedömer den interna kontrollen som inte helt tillräcklig. Den interna kontrollen behöver utvecklas för att åtgärda konstaterade avvikelser avseende uppföljning av avtalstrohet, informationssäkerhet och ärendens beredning.

Vi tillstyrker att Kommunstyrelsen beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-04-19

Bill Johansson
Ordförande

Nils-Gunnar Blanc
Vice ordförande

Lennart Gabre

Bo-Lennart Bäcklund

Thomas Gustafsson

Fredrik Brandberg

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Krisledningsnämnden år 2020

Vi har granskat Krisledningsnämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

Krisledningsnämnden har inga indikatorer med målvärden eller några uppdrag beslutade av Kommunfullmäktige för 2020.

Krisledningsnämnden har under 2020 inte upprättat någon redovisning till Kommunfullmäktige så som reglementet föreskriver. Stadsrevisionen kan konstatera att Krisledningsnämnden under 2020 inte följt de anvisningar som finns i det gemensamma reglementet för Kommunstyrelsen och övriga nämnder i Borås Stad när det gäller uppföljning, återredovisning och rapportering.

Vi bedömer att Krisledningsnämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Krisledningsnämnden behöver säkerställa en ändamålsenlig redovisning till Kommunfullmäktige. Den interna kontrollen bedöms som otillräcklig med hänvisning till att nämnden inte följt Borås Stads regler för intern kontroll.

Vi tillstyrker att Krisledningsnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-04-19

Bill Johansson
Ordförande

Nils-Gunnar Blanc
Vice ordförande

Lenart Gabre

Bo-Lennart Bäcklund

Thomas Gustafsson

Fredrik Brandberg

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Valnämnden år 2020

Vi har granskat Valnämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

Vi bedömer att Valnämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi tillstyrker att Valnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-03-08

Bill Johansson
Ordförande

Nils-Gunnar Blanc
Vice ordförande

Lennart Gabre

Bo-Lennart Bäcklund

Thomas Gustafsson

Fredrik Brandberg

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Lokalförsörjningsnämnden år 2020

Vi har granskat Lokalförsörjningsnämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott mot budget på 26 797 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisningen. Stadsrevisionen noterar att nämnden inte har upprättat en åtgärdsplan för att komma till rätta med underskottet i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdet för två av de fyra indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnått. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målet för Kommunfullmäktiges indikatorer. Samtliga av Kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden har genomförts.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Stadsrevisionen noterar att nämnden inte har upprättat någon åtgärdsplan för att komma till rätta med underskottet i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig med ett identifierat utvecklingsområde, vilket är att bättre beskriva planerade åtgärder.

Vi tillstyrker att Lokalförsörjningsnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-03-08

Bill Johansson
OrdförandeNils-Gunnar Blanc
Vice ordförande

Lennart Gabre

Bo-Lennart Bäcklund

Thomas Gustafsson

Fredrik Brandberg

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Servicenämnden år 2020

Vi har granskat Servicenämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionsredovisning i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för fyra av de fem indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Stadsrevisionen konstaterar att måloppfyllelsen gällande Kommunfullmäktiges indikatorer är bristfällig.

Nämnden har fått ett uppdrag av Kommunfullmäktige, som inte har genomförts. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför uppdraget inte har genomförts.

Vi bedömer att Servicenämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi tillstyrker att Servicenämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-03-08

Bill Johansson
OrdförandeNils-Gunnar Blanc
Vice ordförande

Lennart Gabre

Bo-Lennart Bäcklund

Fredrik Brandberg

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Fritids- och folkhälsonämnden år 2020

Vi har granskat Fritids- och folkhälsonämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för två av de tre indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Av Kommunfullmäktiges två uppdrag till nämnden är ett inte genomfört.

Vi noterar att nämnden uppvisar ett betydande ekonomiskt underskott för 2020. Vi noterar samtidigt att nämnden anger förklaringar till förhållandena som vi bedömer som godtagbara.

Vi bedömer att Fritids- och folkhälsonämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Dock behöver nämnden ha en tillräckligt stor buffert. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Vi tillstyrker att Fritids- och folkhälsonämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-03-22

Bill Johansson
OrdförandeNils-Gunnar Blanc
Vice ordförande

Lennart Gabre

Bo-Lennart Bäcklund

Thomas Gustafsson

Fredrik Brandberg

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Samhällsbyggnadsnämnden år 2020

Vi har granskat Samhällsbyggnadsnämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionsmetod i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för en av de fyra indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda.

Stadsrevisionen har genomfört en uppföljande granskning av samhällsplanering och bostadsbyggande i Borås Stad. Uppföljningen visar att Borås Stad genomfört en rad åtgärder inom området sedan granskningen 2017 och att området delvis utvecklats i positiv riktning. Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att de brister som avsåg styrning, styrande dokument, samverkan och samordning delvis är åtgärdade. Ytterligare arbete bedöms nödvändigt i dessa delar bl.a. avseende strategi, inriktning och prioritering gällande mark-, trafik- och parkeringsfrågor. Även styrning, samverkan och samordning bedöms behöva utvecklas ytterligare. En fortsatt utveckling enligt ovanstående bedöms som nödvändig om Kommunfullmäktiges mål och behovsbedömning inom området ska kunna uppnås/tillgodosas på kort och lång sikt.

Vi bedömer att Samhällsbyggnadsnämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi noterar att nämnden inte har upprättat någon åtgärdsplan för att komma till rätta med underskottet i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Vi tillstyrker att Samhällsbyggnadsnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-03-22

Bill Johansson
OrdförandeNils-Gunnar Blanc
Vice ordförande

Lennart Gabre

Bo-Lennart Bäcklund

Thomas Gustafsson

Fredrik Brandberg

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Tekniska nämnden år 2020

Vi har granskat Tekniska nämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för två av de tre indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Av Kommunfullmäktiges två uppdrag till nämnden är ett uppdrag inte genomfört.

Stadsrevisionens bedömning av Borås Stads skogsförvaltning är att vissa delar inte är ändamålsenliga. Kommunstyrelsen och Tekniska nämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning genomföra en omprövning av styrning och redovisning när det gäller förvaltningen av Borås Stads skogar. Tekniska nämnden behöver dessutom säkerställa en tillräcklig intern kontroll när det gäller förvaltningen av Borås Stads skog och följsamhet till lagen om offentlig upphandling.

Vi bedömer att Tekniska nämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig med ett identifierat utvecklingsområde. Den interna kontrollen när det gäller förvaltningen av Borås Stads skog behöver utvecklas.

Vi tillstyrker att Tekniska nämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-03-08

Bill Johansson
Ordförande

Nils-Gunnar Blanc
Vice ordförande

Lennart Gabre

Bo-Lennart Bäcklund

Thomas Gustafsson

Fredrik Brandberg

Första revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Miljö- och konsumentnämnden år 2020

Vi har granskat Miljö- och konsumentnämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för två av de tre indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Vi tillstyrker att Miljö- och konsumentnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-04-19

Bill Johansson
OrdförandeNils-Gunnar Blanc
Vice ordförande

Lennart Gabre

Bo-Lennart Bäcklund

Thomas Gustafsson

Fredrik Brandberg

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Kulturnämnden år 2020

Vi har granskat Kulturnämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för två av de tre indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Kommunfullmäktiges båda uppdrag till nämnden är inte genomförda.

Vi bedömer att Kulturnämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Dock behöver nämnden ha en tillräckligt stor buffert. Den interna kontrollen bedöms med hänvisning till konstaterade avvikelser som otillräcklig.

Vi tillstyrker att Kulturnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-04-12

Boris Preijde
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Lena Brännmar

Bengt Sandell

Jürgen Urbas

Gabriel Barkarmo

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden år 2020

Vi har granskat Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionsmetod i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för fem av de sju indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Vi konstaterar att måluppfyllelsen avseende Kommunfullmäktiges indikatorer är bristfällig. Stadsrevisionen noterar att konsekvenser av coronaviruset för Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har varit omfattande. Förhållandena har bl.a. försvårat för nämnden när det gäller att uppnå Kommunfullmäktiges indikatorer.

Vi bedömer att Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi tillstyrker att Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-03-15

Boris Preijde
OrdförandeIngwer Kliche
Vice ordförande

Lena Brännmar

Jürgen Urbas

Gabriel Barkarmo

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Sociala omsorgsnämnden år 2020

Vi har granskat Sociala omsorgsnämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisions sed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för tre av de tre indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Kommunfullmäktiges enda uppdrag till nämnden är inte genomfört.

Vi bedömer att Sociala omsorgsnämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen mot bakgrund av konstaterade avvikelser inte har varit helt tillräcklig.

Vi tillstyrker att Sociala omsorgsnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-03-29

Boris Preijde
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Lena Brännmar

Bengt Sandell

Jürgen Urbas

Gabriel Barkarmo

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Överförmyndarnämnden år 2020

Vi har granskat Överförmyndarnämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionsred i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att Kommunfullmäktige inte angett några indikatorer eller uppdrag till nämnden för 2020.

Vi bedömer att Överförmyndarnämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi tillstyrker att Överförmyndarnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-03-29

Boris Preijde
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Lena Brännmar

Bengt Sandell

Jürgen Urbas

Gabriel Barkarmo

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Arbetslivsnämnden år 2020

Vi har granskat Arbetslivsnämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för tre av de fem indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Ett uppdrag från Kommunfullmäktige är inte genomfört.

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Borås Stads integrationsarbete. Stadsrevisionens samlade bedömning att Borås Stad delvis bedriver integrationsarbetet på ett ändamålsenligt sätt med avseende på styrning och samordning av stadens samlade integrationsarbete. När det gäller den årliga uppföljningen av Program för ett integrerat samhälle rekommenderar Stadsrevisionen att Arbetslivsnämnden fullgör sitt uppdrag att årligen följa upp bolagens och nämndernas insatser och resultat inom integrationsområdet.

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av ekonomiskt bistånd i Borås Stad. Arbetslivsnämnden har enligt Stadsrevisionens bedömning inte fullt ut säkerställt en tillräcklig uppföljning och kontroll av myndighetsutövningen avseende exempelvis barnrättsperspektivet, överklagade beslut och kontroll av utbetalningar. Granskningen visar att det inom förvaltningen sker sådana kontroller men att dessa inte dokumenteras och redovisas till nämnden. Sammantaget medför förhållandena enligt Stadsrevisionens bedömning att nämnden i dessa delar har begränsade möjligheter att besluta om lämpliga åtgärder.

Vi bedömer att Arbetslivsnämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen har varit tillräcklig, med ett identifierat utvecklingsområde. Den interna kontrollen behöver utvecklas när det gäller myndighetsutövningen inom ekonomiskt bistånd.

Vi tillstyrker att Arbetslivsnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-03-15

Boris Preijde
OrdförandeIngwer Kliche
Vice ordförande

Lena Brännmar

Bengt Sandell

Jürgen Urbas

Gabriel Barkarmo

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Förskolenämnden år 2020

Vi har granskat Förskolenämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för sex av de sju indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden är genomfört.

Vi bedömer att Förskolenämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi tillstyrker att Förskolenämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-04-12

Boris Preijde
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Lena Brännmar

Bengt Sandell

Jürgen Urbas

Gabriel Barkarmo

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Grundskolenämnden år 2020

Vi har granskat Grundskolenämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för sju av åtta indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Kommunfullmäktiges två uppdrag till nämnden är genomförda.

Vi bedömer att Grundskolenämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi tillstyrker att Grundskolenämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-04-12

Boris Preijde
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Lena Brännmar

Bengt Sandell

Jürgen Urbas

Gabriel Barkarmo

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Individ- och familjeomsorgsnämnden år 2020

Vi har granskat Individ- och familjeomsorgsnämnden verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för en av de tre indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Ett uppdrag från Kommunfullmäktige är inte genomfört.

Vi bedömer att Individ- och familjeomsorgsnämnden verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi tillstyrker att Individ- och familjeomsorgsnämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-03-29

Boris Preijde
Ordförande

Ingwer Kliche
Vice ordförande

Lena Brännmar

Bengt Sandell

Jürgen Urbas

Gabriel Barkarmo

Andra revisorsgruppen

Kommunfullmäktige
Borås Stad

Revisionsberättelse för Vård- och äldre- nämnden år 2020

Vi har granskat Vård- och äldre-
nämndens verksamhet och årsredovisning 2020. Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet och med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning. Till revisionsberättelsen bifogas vår revisionsredogörelse som utgör en sammanfattning av granskningen.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för åtta av de nio indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda.

Vi konstaterar att målnöjsfyllelsen gällande Kommunfullmäktiges indikatorer är bristfällig. Nämnden har avseende 2020 fått ett uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut, och det är genomfört.

*Vi bedömer att Vård- och äldre-
nämndens verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.*

Vi tillstyrker att Vård- och äldre-
nämnden beviljas ansvarsfrihet för år 2020.

BORÅS 2021-03-15

Boris Preijde
OrdförandeIngwer Kliche
Vice ordförande

Lena Brännmar

Bengt Sandell

Jürgen Urbas

Gabriel Barkarmo

GRANSKNINGSRAPPORTER

för Borås Stads Bolag

Borås Stadshus AB

Borås Energi och Miljö AB

Akademiplatsen AB

Borås Elnät AB

Borås Djurpark AB

Industribyggnader i Borås AB

Eolus6 AB

Kv. Strömsdal 3 AB

Borås kommuns Parkerings AB

BoråsBorås TME AB

Inkubatorn i Borås AB

AB Bostäder i Borås

Fristadbostäder AB

AB Sandhultsbostäder

Viskaforshem AB

AB Toarpshus

Till årsstämman i Borås Stadshus AB
Organisationsnummer 556547-5646

Granskningsrapport för år 2020

Vi – Nils-Gunnar Blanc och Ingwer Kliche - av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedda lekman-
narevisorer i Borås Stadshus AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet.
Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Vi har samarbetat med bolagets
auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads Revisionskontor i vår granskning.

Lekmannarevisorerna bedömer att kontakt och dialog mellan ägaren och Borås Energi och Miljö AB
kan förbättras för att säkerställa att Kommunfullmäktiges beslut verkställs i enlighet med dess inten-
tioner. Särskilt betydelsefullt är detta i förhållande till investeringsbeslut av principiell beskaffenhet
eller av större vikt så som ex. fallet med det nya insamlingssystemet.

Vi bedömer att Borås Stadshus AB:s verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekono-
misk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Borås Stadshus AB 2020.

BORÅS 2021-03-10

Nils-Gunnar Blanc

Ingwer Kliche

Till årsstämman i Borås Energi och Miljö AB
Organisationsnummer 556527-5590

Granskningsrapport för år 2020

Vi – Ingwer Kliche och Boris Preijde - av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedda lekmannarevisorer i Borås Energi och Miljö AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Vi har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads Revisionskontor i vår granskning.

Borås Energi och Miljö AB har under året bedrivit arbetet i linje med de mål för verksamheten som anges i bolagets ägardirektiv. Bolaget uppnår inte Kommunfullmäktiges avkastningskrav eller finansiellt mål om soliditet. Bolaget uppnår däremot Kommunfullmäktiges utdelningskrav.

Lekmannarevisorerna kan när det gäller bolagets projekt om hushållsnära flerfacksinsamling konstatera att investeringen påbörjats under året i strid med Kommunfullmäktiges intentioner. Genom bristfällig protokollföring från Kommunfullmäktiges sammanträde har bolaget inte fått tillräcklig information om Kommunfullmäktiges beslut. Lekmannarevisorerna bedömer att kontakt och dialog mellan bolaget och ägaren kan förbättras för att säkerställa att Kommunfullmäktiges beslut verkställs i enlighet med dess intentioner. Särskilt betydelsefullt är detta i förhållande till investeringsbeslut av principiell beskaffenhet eller av större vikt så som ex. det nya insamlingssystemet.

Lekmannarevisorernas sammantagna bedömning är att styrelsen i Borås Energi och Miljö AB inte säkerställt en ändamålsenlig beslutsgång i samband med beslutet om arbetsbefriande av VD 14 september 2020. Lekmannarevisorerna bedömer att konstaterade avvikelser från lagstiftning och interna styrdokument utgör bristande styrning och intern kontroll av verksamhet, otillräcklig beredning av ärendet och obehörigt beslutsfattande. Styrelsen bedöms inte fullt ut förmått att hantera sitt ansvar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter på ett ändamålsenligt sätt.

Förhållandena har enligt lekmannarevisorernas bedömning vållat bolaget förtroendeskada.

Bolagets interna kontroll har under året fortsatt varit inne i ett omdaningsskede. Delar av förändringsarbetet pågår fortfarande med målet att ta fram ett heltäckande internkontrollramverk. Lekmannarevisorerna bedömde 2019 att bolagets interna kontroll inte fullt ut levde upp till de krav som ställs i Borås Stads regler för intern kontroll. De avvikelser som konstaterades 2019 kvarstår även avseende 2020. Sammantaget har fem avvikelser från Borås Stads regler för intern kontroll konstaterats för 2020. Den interna kontrollen behöver utvecklas genom att styrelsen genomför en egen riskanalys, upprättar en samlad plan för intern kontroll och att en samlad uppföljning av den interna kontrollen genomförs årligen. Styrelsen behöver även upprätta regler och anvisningar för intern kontroll.

Vi bedömer att Borås Energi och Miljö AB:s verksamhet har bedrivits på ett inte helt ändamålsenligt sätt. Vi bedömer att verksamheten ur ekonomisk synpunkt bedrivits på ett tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms mot bakgrund av konstaterade avvikelser som otillräcklig. Lekmannarevisorerna bedömer att en utveckling av bolagets interna styrning och kontroll är angelägen, inte minst mot bakgrund av framtida finansiella risker och stora investeringar.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Borås Energi och Miljö AB 2020.

BORÅS 2021-03-04

Ingwer Kliche

Boris Preijde

Till årsstämman i Akademiplatsen AB
Organisationsnummer 556565-1493

Granskningsrapport för år 2020

Jag – Bill Johansson - av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Akademiplatsen AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads Revisionskontor i min granskning.

Jag bedömer att Akademiplatsen AB:s verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig med ett utvecklingsområde. Utvecklingsområdet är att styrelsen antar regler och anvisningar för intern kontroll.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Akademiplatsen AB 2020.

BORÅS 2021-02-16

Bill Johansson

Till årsstämman i Borås Elnät AB
Organisationsnummer 556527-5582

Granskningsrapport för år 2020

Vi – Thomas Gustafsson och Jürgen Urbas- av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedda lekman-
narevisorer i Borås Elnät AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet.
Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Vi har samarbetat med bolagets auk-
toriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads Revisionskontor i min granskning.

Vi bedömer att Borås Elnät AB:s verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk
synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig men med två utveck-
lingsområden. Den interna kontrollen bör utvecklas genom att styrelsen genomför en egen riskanalys
och upprättar regler och anvisningar för intern kontroll.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Borås Elnät AB 2020.

BORÅS 2021-02-17

Thomas Gustafsson

Jürgen Urbas

Till årsstämman i Borås Djurpark AB
Organisationsnummer 556073-0359

Granskningsrapport för år 2020

Jag – Bengt Sandell - av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Borås Djurpark AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads Revisionskontor i min granskning.

Jag bedömer att Borås Djurpark AB:s verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig med ett utvecklingsområde. Utvecklingsområdet är att styrelsen antar regler och anvisningar för intern kontroll.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Borås Djurpark AB 2020.

BORÅS 2021-02-16

Bengt Sandell

Till årsstämman i Industribyggnader i Borås AB
Organisationsnummer 556080-0087

Granskningsrapport för år 2020

Jag – Bill Johansson - av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Industribyggnader i Borås AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads revisionskontor i min granskning.

Jag bedömer att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig med ett identifierat utvecklingsområde. Den interna kontrollen bör utvecklas genom att styrelsen genomför en egen riskanalys.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Industribyggnader i Borås AB (IBAB) och dotterbolagen Kv. Strömsdal 3 AB och Eolus 6 AB.

BORÅS 2021-02-24

Bill Johansson

Till årsstämman i Eolus 6 AB
Organisationsnummer 559009-9965

Granskningsrapport för år 2020

Jag – Bill Johansson - av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Eolus 6 AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av väsentlighet och risk. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde.

Jag bedömer att bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig med ett identifierat utvecklingsområde. Den interna kontrollen bör utvecklas genom att styrelsen genomför en egen riskanalys.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Industribyggnader i Borås AB (IBAB) och dotterbolagen Kv. Strömsdal 3 AB och Eolus 6 AB.

BORÅS 2021-02-24

Bill Johansson

Till årsstämman i Kv. Strömsdal 3 AB
Organisationsnummer 556043-2246

Granskningsrapport för år 2020

Jag – Bill Johansson - av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Kv. Strömsdal 3 AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av väsentlighet och risk. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde.

Jag bedömer att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig med ett identifierat utvecklingsområde. Den interna kontrollen bör utvecklas genom att styrelsen genomför en egen riskanalys.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Industribyggnader i Borås AB (IBAB) och dotterbolagen Kv. Strömsdal 3 AB och Eolus 6 AB.

BORÅS 2021-02-24

Bill Johansson

Till årsstämman i Borås kommuns Parkerings AB
Organisationsnummer 556062-1640

Granskningsrapport för år 2020

Jag – Lennart Gabre - av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Borås kommuns Parkerings AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads Revisionskontor i min granskning.

Jag bedömer att Borås kommuns Parkerings AB:s verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Borås kommuns Parkerings AB 2020.

BORÅS 2021-02-16

Lennart Gabre

Till årsstämman i Borås
Borås TME AB
Organisationsnummer 556784-7719

Granskningsrapport för år 2020

Jag – Thomas Gustafsson - av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Borås
TME AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads Revisionskontor i min granskning.

Jag bedömer att BoråsTME AB:s verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig med ett utvecklingsområde. Utvecklingsområdet är att styrelsen antar regler och anvisningar för intern kontroll.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för BoråsTME AB 2020.

BORÅS 2021-02-16

Thomas Gustafsson

Till årsstämman i Inkubatorn AB
Organisationsnummer 556685-7362

Granskningsrapport för år 2020

Jag – Bengt Sandell - av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Inkubatorn AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads Revisionskontor i min granskning.

Jag bedömer att Inkubatorns AB:s verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som inte helt tillräcklig. Förbättringsområden inför 2021 är att styrelsen genomför en egen riskanalys och att styrelsen fattar beslut om planen för intern kontroll. Styrelsen bör också anta regler och anvisningar för intern kontroll.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Inkubatorn AB 2020.

BORÅS 2021-02-16

Bengt Sandell

Till årsstämman i AB Bostäder i Borås
Organisationsnummer 556024-8782

Granskningsrapport för år 2020

Vi – Nils-Gunnar Blanc och Thomas Gustafsson - av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedda lekmannarevisorer i AB Bostäder - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Vi har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads Revisionskontor i vår granskning.

Vi bedömer att AB Bostäders verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig men med ett identifierat utvecklingsområde. Den interna kontrollen behöver utvecklas genom att styrelsen genomför en egen riskanalys och att fler riskområden beaktas. Lekmannarevisorerna noterar att detta har genomförts inför 2021.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för AB Bostäder 2020.

BORÅS 2021-02-24

Nils-Gunnar Blanc

Thomas Gustafsson

Till årsstämman i Fristadbostäder AB
Organisationsnummer 556516-3119

Granskningsrapport för år 2020

Jag – Lena Brännmar - av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Fristadbostäder AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads Revisionskontor i min granskning.

Jag bedömer att Fristadbostäder AB:s verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig med ett identifierat utvecklingsområde. Bolaget bör genomföra en samlad uppföljning årligen av den interna kontrollen.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Fristadbostäder AB 2020.

BORÅS 2021-02-22

Lena Brännmar

Till årsstämman i AB Sandhultsbostäder
Organisationsnummer 556236-8133

Granskningsrapport för år 2020

Jag – Bo-Lennart Bäcklund- av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i AB Sandhultsbostäder - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads Revisionskontor i min granskning.

Jag bedömer att AB Sandhultsbostäders verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig med två identifierade utvecklingsområden. Den interna kontrollen bör utvecklas genom att styrelsen genomför en egen riskanalys samt upprättar regler och anvisningar för intern kontroll.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för AB Sandhultsbostäder 2020.

BORÅS 2021-02-22

Bo-Lennart Bäcklund

Till årsstämman i Viskaforshem AB
Organisationsnummer 556517-4454

Granskningsrapport för år 2020

Jag – Bo-Lennart Bäcklund - av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i Viskaforshem AB - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads Revisionskontor i min granskning.

Jag bedömer att Viskaforshem AB:s verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som otillräcklig, med hänvisning till sammantaget fyra identifierade utvecklingsområden, vilket är avvikelser från Borås Stads regler för intern kontroll.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för Viskaforshem AB 2020.

BORÅS 2021-02-22

Bo-Lennart Bäcklund

Till årsstämman i AB Toarphus
Organisationsnummer 556012-3233

Granskningsrapport för år 2020

Jag – Bo-Lennart Bäcklund- av Kommunfullmäktige i Borås Stad utsedd lekmannarevisor i AB Toarphus - har granskat bolagets verksamhet under år 2020.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har utgått från bedömning av risk och väsentlighet. Jag har samarbetat med bolagets auktoriserade revisor och nyttjat sakkunnigt biträde från Borås Stads Revisionskontor i min granskning.

Jag bedömer att AB Toarphus verksamhet har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig med två identifierade utvecklingsområden. Den interna kontrollen bör utvecklas genom att styrelsen genomför en egen riskanalys samt upprättar regler och anvisningar för intern kontroll.

Granskningsresultat specificeras i granskningsredogörelse för AB Toarphus 2020.

BORÅS 2021-02-22

Bo-Lennart Bäcklund

LEKMANNAREVISORERNAS GRANSKNING

Lekmannarevisorerna genomför en grundläggande granskning för bedömning av styrelsens och verkställande direktörens ledning och styrning. Utgångspunkten är det kommunala ändamålet, bolagsordning och ägardirektiv. Granskning genomförs i enlighet med God revisionsed (SKR) och redovisar avvikelser och väsentliga händelser för revisionsåret. Därutöver genomförs fördjupningar baserade på risk- och väsentlighetsanalysen. Fördjupningarna kan vara specifika bevakningsområden eller fördjupade granskningar som redovisas i separata rapporter.

I det nedanstående ges en sammanfattning av iakttagelserna från 2020 års granskning. En mer utförlig redovisning av granskningsresultatet återfinns i granskningsredogörelser som tillställs styrelserna för respektive bolag. I årsrapporten återfinns granskningsrapporter för varje bolag. Granskningsrapporterna bygger på granskningsresultat som presenteras i granskningsredogörelserna. Lekmannarevisorerna informerar Kommunfullmäktige om förhållanden i bolagen, men har inte till uppgift att ansvarspröva. Ansvarsprövningen genomförs av den auktoriserade revisorn som avlämnar en revisionsberättelse.

I lekmanrevisionens grundläggande del granskas bolagen på områdena styrning och ledning, ändamålsenlighet, ekonomi och intern kontroll. I 2020 års granskning noteras avvikelser, iakttagelser och väsentliga händelser enligt nedanstående.

Stadshuskoncernen

Stadshuskoncernens resultat för 2020 är ca 80 mnkr (budget 2020 62,7 mnkr) efter finansiella poster. Koncernens resultat 2020 har negativa avvikelser mot budget för Borås Energi och Miljö AB och Borås Djurpark AB. Koncernens resultat var föregående år 13,7 mnkr efter finansiella poster. Årets resultat är ca 66 mnkr bättre än föregående år då resultatet bl.a. påverkades av nedskrivningar i Borås Elnät AB och Borås kommuns Parkerings AB. Under 2020 har soliditeten för koncernen ökat till 11,5 %. Borås Stadshus AB har lämnat koncernbidrag om ca 67,3 mnkr avseende 2020. Kommunfullmäktige har godkänt koncernbidragen.

Sammantaget redovisar bolagen i Stadshus AB resultat efter finansiella poster och erhållet eller lämnat koncernbidrag enligt nedan:

Bolag	Resultat efter finansiella poster 2020, mnkr	Erhållet (+) eller lämnat (-) koncernbidrag 2020, mnkr
Borås Stadshus AB	- 3,0	1,9
Borås Energi och Miljö AB	52,3	-10,0
Borås Elnät AB	68,3	-42,0
Borås kommuns Parkerings AB	10,3	-7,3
IBAB - koncernen	16,0	-8,0
Borås Djurpark AB	-17,6	17,1
BoråsBorås TME AB	-18,0	18,0
Akademiplatsen AB	-27,7	27,7
Inkubatorn i Borås AB	-2,7	2,6

För att stärka Borås kommuns Parkerings AB:s egna kapital för framtida investeringar har bolaget fått ett aktieägartillskott om 2,5 mnkr.

Borås Stadshus AB konstaterar i årsredovisningen att den finansiella situationen i koncernen är ansträngd och att koncernen har stora utmaningar att hantera. En stor del av utmaningarna beror på fortsatt stora investeringsbehov. Under 2018 tillkom ny verksamhet med strukturella underskott vilket påverkar den finansiella situationen. Störst påverkan har Borås Energi och Miljö AB:s genomförda EMC-investering, och det är av yttersta vikt för såväl Stadshuskoncernen som för Borås Stad att bolaget lyckas med implementeringen av EMC och att framtida driftresultat kan säkras. Därtill påverkas Borås Elnät AB framöver av sänkta intäktsramar för elnätsverksamheten och högre finansiella kostnader till följd av stora investeringar.

Borås Stadshus AB - Moderbolaget

Borås Stadshus AB är ett av Borås Stad helägt bolag. Borås Elnät AB, Borås Energi och Miljö AB, Borås Djurpark AB, Borås kommuns Parkerings AB, Industribyggnader i Borås AB (inkl. dotterbolag), BoråsBorås TME AB, Akademiplatsen AB samt Inkubatorn i Borås AB är dotterbolag till Borås Stadshus AB. Samtliga dotterbolag förutom BoråsBorås TME AB (91 %) är helägda.

Borås Stadshus AB ansvarar enligt det gemensamma ägardirektivet bl.a. för ägarstyrningen av bolagen i koncernen. Borås Energi och Miljö AB:s projekt om hushållsnära flerfacksinsamling har pågått under året. Lekmannarevisorerna i Borås Stadshus AB och Borås Energi och Miljö AB har särskilt bevakat projektet. Detta redogörs för i granskningsredogörelsen för respektive bolag. Lekmannarevisorerna konstaterar att investeringen påbörjats i strid med Kommunfullmäktiges intentioner. Genom bristfällig protokollföring har Stadshus AB och Borås Energi och Miljö AB inte fått tillräcklig information om Kommunfullmäktiges beslut. Lekmannarevisorerna bedömer att kontakt och dialog mellan ägaren och Borås Energi och Miljö AB kan förbättras för att säkerställa att Kommunfullmäktiges beslut verkställs i enlighet med dess intentioner. Särskilt betydelsefullt är detta i förhållande till investeringsbeslut av principiell beskaffenhet eller av större vikt så som ex. fallet med det nya insamlingsystemet.

Processen för utveckling av ägarstyrningen har fortsatt under 2020. Styrelsen i Borås Stadshus AB har som en del i detta haft fem arbetsmöten under året utöver ordinarie styrelsemöten. Regelbundna möten har även genomförts i Stadsledningskansliets bolagsgrupp under året.

Borås Stadshus AB har under 2020 arbetat med att utveckla den interna kontrollen i Borås Stads bolag. Bland annat har en utbildning om intern kontroll riktad till samtliga bolag genomförts under året. Bolaget har även utvecklat arbetet med stöd och vägledning till bolagen när det gäller intern kontroll.

Borås Stadshus AB har under året arbetat med arbetsmiljöutredning och rekrytering av tf. VD och ny VD i Borås Energi och Miljö AB. Arbetet har skett på begäran av styrelsen i Borås Energi och Miljö AB.

Borås Elnät AB

I september 2019 erhöll Borås Elnät AB Energimarknadsinspektionens beslut om sänkta intäktsramar. Intäktsramarna regleras i fyraårsperioder och beslutet som kommit gäller perioden 2020–2023. Ramen bolaget fick var 712 mnkr. Det innebär att ramen hamnade betydligt under tidigare nivå (2016–2019 låg intäktsramen på 845 mnkr). Den sänkta intäktsramen kommer påverka bolaget i hög grad i och med sänkta intäkter för eldistribution. I branschen har en stor fråga varit i vilken omfattning eldistributörer får föra över outnyttjat intäktsutrymme till den nya perioden. Under 2020 har Borås Elnät AB fått besked från branschorganisationen och berörda departement om att de får föra över c:a 57 mnkr från perioden 2016–2019 till den nya regleringsperioden. Detta mildrar effekterna för bolaget i viss utsträckning. Avseende perioden 2012–2015 är det fortsatt oklart om bolaget kan föra över något intäktsutrymme till innevarande period. Bolaget har överklagat den beslutade intäktsramen till förvaltningsrätten genom en grupptalan. Ingen dom i målet har kommit under 2020.

Borås Elnät AB:s projekt 2031 som avser en expandering av elnätet och nedläggning av en ny 130 kV-kabel runt Borås har fortsatt bedrivits under året.

Borås Energi och Miljö AB

Ordföranden i Borås Energi och Miljö AB:s styrelse avgick i februari 2020 efter att han tidigare tagit en timeout från styrelsens arbete. En ny ordförande i styrelsen utsågs av Kommunfullmäktige under våren. Ordförande valde att avgå från sitt uppdrag i september 2020. En ny ordförande utsågs av Kommunfullmäktige i oktober 2020.

Borås Energi och Miljö AB har under året haft en tf. VD fram till april och en ordinarie VD från april till september. Under slutet av september har bolaget haft en tf. VD och en tf. VD under första veckan i oktober. Från och med 5 oktober hade bolaget en annan tf. VD. En ny VD har rekryterats i slutet av 2020. Den nya VD:n tillträdde sin tjänst i januari 2021.

Sammantaget har Borås Energi och Miljö AB under året haft tre olika styrelseordföranden, en ordinarie VD och två olika tf. eller tf. VD. Bolaget har därutöver rekryterat en ny VD som tillträder i januari 2021. Lekmannarevisorerna i Borås Energi och Miljö AB har särskilt bevakat styrelsens arbete i samband med entledigande av VD. Detta redogörs för i granskningsredogörelsen för Borås Energi och Miljö AB. Lekmannarevisorernas sammantagna bedömning är att styrelsen i Borås Energi och Miljö AB inte säkerställt en ändamålsenlig beslutsgång i samband med beslutet om arbetsbefriande av VD 14 september 2020. Lekmannarevisorerna bedömer att konstaterade avvikelser från lagstiftning och interna styrdokument utgör bristande styrning och intern kontroll av verksamhet, otillräcklig beredning av ärendet och obehörigt beslutsfattande. Styrelsen bedöms inte fullt ut förmått att hantera sitt ansvar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter på ett ändamålsenligt sätt.

Förhållandena har enligt lekmannarevisorernas bedömning vållat bolaget förtroendeskada.

Det kvarstår arbete för Borås Energi och Miljö AB med att slutföra projekt EMC. Projektet har under året varit inne i fas 3 som innefattar att projektet ska fasas in i bolagets ordinarie organisation. Bolaget har inte kunnat ta över alla anläggningar så som planerats under året. Det som återstår är slutbesiktningen av rötningsanläggningen. Projektet väntas bli helt överlämnat från projektorganisationen under första halvåret 2021. EMC projektets totala prognos om 3 667 mnkr inkl. fördyrningen om 500 mnkr ligger fast.

Borås Energi och Miljö AB har sedan 2019 bedrivit arbete avseende Borås framtida dricksvattenförsörjning. Arbetet har pågått även under 2020. I oktober 2020 fattade Kommunfullmäktige inriktningsbeslut om framtida dricksvattenförsörjning. Bolaget gavs då bl.a. i uppdrag att genomföra detaljstudier av sjön Tolken som framtida dricksvattentäkt.

Konkurrensverket har under året genomfört tillsyn av Borås Energi och Miljö AB enligt lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. Bolaget har för avsikt att redovisa enligt lagen fr.o.m. räkenskapsåret 2020 och har arbetat med att förbättra sårredovisningen under året.

Borås Djurpark AB

Borås Djurpark AB har under året haft 197 000 betalande entrébesökare vilket motsvarar 92,5 % av förra årets siffra. Detta trots coronapandemin. Kommunfullmäktige har under hösten beslutat att Borås camping (Saltemad) fortsatt ska drivas av bolaget. Borås Djurpark AB konstaterar att det finns behov av investeringar på grund av eftersatt underhåll i campingen. Campingen har, precis som hela resebranschen, påverkats hårt av coronapandemin med färre gästnätter som följd.

Borås kommuns Parkerings AB

Borås kommuns Parkerings AB har under året fortsatt arbetet med en ny prisstruktur. Under året har bolaget satt upp 84 nya digitala parkeringsautomater i staden. Bolaget konstaterar att Borås Stad saknar en helhetsprocess för parkeringsköp. Borås Stad har börjat med parkeringsköp i city. En ny parkeringsstrategi är under framtagande. Coronapandemin har påverkat bolaget. Bolaget har tappat cirka 18 % av parkeringsintäkterna till följd av pandemin.

IBAB-koncernen

Industribyggnader i Borås AB (IBAB) har under året bedrivit arbetet med projekt Borås Event. Arbetet har handlat om att ersätta Rotundan vid Borås Djurpark med en ny byggnad som är avsedd för barn- och familjeaktiviteter. Byggnaden invigdes 10 december 2020 och en extern hyresgäst har öppnat sin verksamhet. Projektet har hållit planerad tidsplan och budget.

Dotterbolaget Eolus 6 AB har under året beviljat hyresreduktion med anledning av coronapandemin. Bolaget har under året gett hyresreduktion till Akademiplatsen AB för hyra av kongresshuset för perioden april–juni. Hyresreduktionen var om ca 2,3 mnkr. Eolus 6 AB har fått statligt stöd för hyresreduktionen om ca 1,2 mnkr.

Dotterbolaget Kv. Strömsdal 3 AB har under året inlett ett arbete om hur anläggningarna vid bussgaraget behöver utvecklas och genomfört flera hyresgäst Anpassningar. Kv. Strömsdal 3 AB:s bedömning är att större investeringar behöver göras i framtiden för att fastigheten ska motsvara kundernas behov.

BoråsBorås TME AB

BoråsBorås TME AB har sedan 2014 i uppdrag av Kommunfullmäktige att koordinera/samordna Borås Stads 400-års jubileum 2021. Arbetet har pågått även under 2020 och bolaget har under året fått budgetförutsättningarna för firandet klargjort.

Under 2020 har bolaget för fjärde gången arrangerat street art - festivalen No Limit. Bolaget har under 2020 även arbetat tillsammans med Fritids- och folkhälsoförvaltningen med att planera för arrangemanget SM-veckan vinter 2021. Under slutet av 2020 beslutade Riksidrottsförbundet och Sveriges Television i samråd med Borås Stad att ställa in SM-veckan vinter 2021 med anledning av den rådande pandemin. Bolagets uppgift i ägardirektivet om att marknadsföra Borås och arbeta med större arrangemang har varit svårt att genomföra under året på grund av den rådande pandemin.

Akademiplatsen AB

Akademiplatsen AB hyr Kongresshuset av det kommunala bolaget Eolus 6 AB till marknadsmässig hyra. Bolaget skall också hyra ut kongresshusets lokaler till en privat driftoperatör som skall sköta husets dagliga drift. Bolaget har till följd av coronapandemin erhållit 50 % hyresrabatt för perioden april-juni för både Borås Kongress och Textile Fashion Center. Driftoperatören av Borås Kongress har anpassat verksamheten efter rådande restriktioner. Operatören har under stora delar av året haft det svårt på grund av coronapandemin

Inkubatorn i Borås AB

Inkubatorn i Borås AB har under 2020 arbetat med 32 bolag i olika faser. Bolagets ägardirektiv har uppdaterats under året med syfte att stärka Boråsregionens attraktionsvärde rörande den textila sektorn i Sverige och Europa. Under året har Vinnova beslutat om att öka finansieringen till Inkubatorn. Coronapandemin har påverkat bolaget till viss del. Inkubatornkunder har under året fått reducerade inkubatoravgifter samt hyresavgifter under hela året, externa hyresgäster har fått reduktion en del av året.

Bostadsbolagen

AB Bostäder

Bolaget har under året fått en ny VD som tillträdde i augusti. Organisationen i bolaget har inte ändrats under året men det är nya personer på vissa av rollerna, ledningsgruppen består av sju personer. De långsiktiga målen för bolaget har omarbetats under året.

Coronapandemin har påverkat bolaget till viss del. Kundcentret har stängts ned och besökare får boka tider. Det inre underhållsarbetet, som pausades när coronapandemin bröt ut, har till viss del återupptagits under hösten. Några företag har på grund av pandemin fått hyresrabatt för lokaler under kvartal två. Ekonomiskt har hyresrabatten haft liten påverkan på bolaget då man delvis har erhållit statligt stöd för detta.

Bolaget konstaterar att underhållsbehovet är stort. Jämfört med liknande SABO-bolag så har bolaget ett ganska ålderstiget fastighetsbestånd. Bolaget har också högre kostnader för reparationer och underhåll än övriga SABO-bolag. Under året har bolaget sett över hur man kan minska antalet akuta reparationer. Det pågår även ett arbete med att ta reda på hur stor underhållsskulden faktiskt är och få in det i fastighetssystemet.

Bolaget är fortfarande i tvist med ett lokalt byggbolag angående kostnaderna för ombyggnationen på Våglängdsgatan 19. AB Bostäder har föreslagit en gemensam revision av projektet men byggbolaget stämde istället AB Bostäder. Tvisten är ännu olöst.

Kommunfullmäktige har för AB Bostäder inom målbild Livskraftig stadskärna, fastställt nedanstående indikator för 2020:

- Antal nyproducerade lägenheter av AB Bostäder (Målvärde 2020: 118 stycken).

Bolaget har färdigställt 134 lägenheter (inkl. nettotillskott av ombyggnation) under året och uppnår därmed Kommunfullmäktiges mål för 2020.

Bolaget har under slutet av året gått ut med att man vill bygga bostadsrätter. En ändring av bolagets ägardirektiv måste till för att detta ska kunna genomföras.

Bolagets bostadskö har under år 2020 växt från 34 000 till 35 000 personer. Utav dessa är cirka 11 000 aktivt sökande. Bolaget är väl medvetet om problem med utbredd trångboddhet på flera områden och vilka sociala konsekvenser det får.

Bolagets ekonomiska resultat efter finansiella poster uppgår till 61,9 mnkr för 2020 (budget: överskott 31,1 mnkr).

På intäktsidan har hyrorna höjts med 2,15 % från 1 februari 2020, en högre höjning än budgeterat.

Reparationskostnaderna ökade med 6,5 mnkr jämfört med budget på grund av mycket skadegörelse och förstörelse. Övriga kostnader minskar främst till följd av färre genomförda underhållsprojekt och lägre uppvärmningskostnader.

AB Toarpshus

AB Toarpshus har under april 2020 färdigställt etapp 2 på Uppegårdsgatan som omfattar 24 lägenheter. Projektering för 30–35 bostäder i Dalhem planeras att påbörjas under 2021. Bolaget har under året arbetat med att förändra sin organisation och kommer i samverkan med AB Sandhultsbostäder anställa mer egen personal. Detta för att minska inköpen från externa leverantörer framöver. Bolagets ekonomiska resultat för 2020 är ett överskott om på 2,9 mnkr (budget 1,6 mnkr). Främsta orsakerna till resultatet är att bolaget haft minskade underhållskostnader.

AB Sandhultsbostäder

AB Sandhultsbostäder har inte nyproducerat några lägenheter under året. Bolaget har dock har omvandlat lokaler till två lägenheter under 2020. Bolaget har under året arbetat med att förändra sin organisation och kommer i samverkan med AB Toarpshus anställa mer egen personal. Detta för att minska inköpen från externa leverantörer framöver. AB Sandhultsbostäders ekonomiska resultat för 2020 är ett överskott om på 3,3 mnkr (budget 2 mnkr). Främsta orsakerna till resultatet är att bolaget haft minskade underhållskostnader.

Fristadbostäder AB

Fristadbostäder AB har inte nyproducerat några lägenheter under året men planerar att komma igång med byggandet av 29 trygghetsbostäder under 2021 på Prästskogsvägen. Totalt medger detaljplanen tre hus och 121 lägenheter beroende på storleksfördelning. Resterande lägenhetsbyggnation kommer att ske av en privat samarbetspartner. Bolaget har under året varit tvunget att byta samarbetspartner vilket gjort att byggnationsprojektet har fördröjts. Bolaget har omvandlat en uppsagd förskolelokal till två nya lägenheter under 2020. Bolagets kö uppgår till 250-300 aktivt sökande. Bolagets ekonomiska resultat för 2020 är ett positivt resultat på ca 2,5 mnkr (budget angav ett positivt resultat på 2,4 mnkr). Främsta orsaken till resultatet är att bolaget har lägre värmekostnader p.g.a. ett ovanligt varmt år.

Viskaförshem AB

Viskaförshem AB har under 2020 fortsatt nybyggnationen av 13 småhus på Källsprångsvägen. Husen beräknas vara färdigställda under 2021. Bolaget har påbörjat projektet Friskafors, med inriktning på 30 trygghetsbostäder centralt i Viskafors. Byggnationen startades i november 2020. Bolagets kö ökar varje år och bolaget har cirka 2 300 personer i kö.

Bolagets ekonomiska resultat för 2020 är 2,0 mnkr (budget 2,0 mnkr). Bolaget har fortsatt relativt stora underhållskostnader framför sig och det ekonomiska resultatet är beroende av en låg ränta. Bolaget arbetar aktivt för att få ner de långsiktiga underhållskostnaderna. Bolaget har under året haft dialog med ägaren gällande bl.a. finansiering av nyproduktion. Bolaget önskar mer flexibla finansieringsmöjligheter. Kommunstyrelsen har under året beslutat om att öka bolagets kreditlimit med 17 mnkr, kreditlimiten uppgår till 428 mnkr år 2020. Bolaget har under året påbörjat en extern värdering av bolagets fastigheter.

Sammanfattande noteringar

Kommunfullmäktige har i samband med beslut om budget 2020 för de kommunala bolagen bl.a. fastställt resultat-/avkastningskrav, utdelningskrav och finansiella mål för bolagen. För 2020 redovisar bolagen måluppfyllelse/utfall i förhållande till Kommunfullmäktiges krav och mål enligt nedanstående.

Bolag	Resultat jämfört med budget 2020	Avkastnings-/ Resultatkrav	Finansiellt mål	Utdelnings-krav	
Borås Stadshus AB - moderbolaget	När inte budget 2020	Inget satt	Uppnår	Inget satt	
Borås Energi och Miljö AB	När inte budget 2020	Uppnår inte	Uppnår inte	Uppnår	
Borås Elnät AB	När eller överträffar budget 2020	Uppnår	Uppnår	Uppnår	
Borås Djurpark AB	När inte budget 2020	Uppnår inte	Inget satt	Inget satt	
IBAB-Koncernen	När eller överträffar budget 2020	Uppnår	Uppnår	Uppnår	
Borås kommuns Parkerings AB	När eller överträffar budget 2020	Uppnår	Inget satt	Uppnår	
BoråsBorås TME AB	När eller överträffar budget 2020	Uppnår	Inget satt	Inget satt	
Akademiplatsen AB	När eller överträffar budget 2020	Uppnår	Inget satt	Inget satt	
Inkubatorn i Borås AB	När eller överträffar budget 2020	Uppnår inte	Inget satt	Inget satt	
AB Bostäder	När eller överträffar budget 2020	Uppnår avkastning	Uppnår resultat	Uppnår inte	Inget satt
AB Toarpshus	När eller överträffar budget 2020	Uppnår	Uppnår	Inget satt	
AB Sandhultsbostäder	När eller överträffar budget 2020	Uppnår	Uppnår	Inget satt	
Fristadbostäder AB	När eller överträffar budget 2020	Uppnår	Uppnår	Inget satt	
Viskaforshem AB	När eller överträffar budget 2020	Uppnår	Uppnår	Inget satt	
Antal ej uppnådda	3 av 14	3 av 14	2 av 9	0 av 4	

Sammantaget har Borås Stads bolag under 2020 inte uppnått åtta av Kommunfullmäktiges 41 olika budgetmål, resultat-/avkastningskrav, finansiella mål och utdelningskrav, vilket motsvarar ca 20 %. Samma måluppfyllelse var under 2019 att 20 av 40 mål, krav m.m. inte var uppnådda, vilket motsvarade ca 50 %. Lekmannarevisorerna kan konstatera att måluppfyllelsen i dessa avseenden förbättrats med ca 30 procentenheter under 2020 jämfört med föregående år.

De bolag som inte når budgeterat resultat för 2020 är, Borås Stadshus AB – moderbolaget, Borås Energi och Miljö AB och Borås Djurpark AB. Övriga bolag uppvisar resultat för 2020 som når eller överträffar budget.

Lekmannarevisorerna noterar att tre av 13 bolag inte uppnår de resultat-/avkastningskrav som Kommunfullmäktige fastställt. Två av nio bolag uppnår inte Kommunfullmäktiges finansiella mål.

Lekmannarevisorerna konstaterar att det finns godtagbara förklaringar till avvikelserna.

Kommunfullmäktige har i budget 2020 inom målbild *”Medborgares initiativkraft gör landsbygden levande”* fastställt nedanstående indikator:

- Antal nyproducerade lägenheter gemensamt av Fristadbostäder, Viskaforshem, Sandhultsbostäder och Toarpshus (målvärde 37 lägenheter år 2020).

Sammantaget producerar berörda bostadsbolag 28 nya lägenheter under året (inkl. nettotillskott av ombyggnation). Det är Toarpshus AB som har nyproducerat lägenheter under 2020. AB Sandhultsbostäder och Fristadbostäder AB har byggt om vissa befintliga lokaler till lägenheter. Målvärdet för indikatorn uppnås inte.

Konsekvenser av coronaviruset

Borås Stads bolag har under 2020 påverkats i varierande grad av coronaviruset och den pågående pandemin. Lekmannarevisorerna i Borås/TME, Akademiplatsen AB och Borås Djurpark AB noterar stor påverkan på bolagens verksamhet under året. Lekmannarevisorerna konstaterar att den pågående pandemin försvårat bolagens genomförande av de målsättningar som anges i bolagens ägardirektiv och strategiska mål. Pandemin är en global händelseutveckling som påverkat de lokala förutsättningarna för bolagen. Branscherna som bolagen verkar inom har varit hårt drabbade av pandemin under året.

Lekmannarevisorerna i Borås kommuns Parkerings AB och Eolus 6 AB noterar ekonomiska konsekvenser av pandemin. I parkeringsbolaget i form av minskade parkeringsintäkter och i Eolus 6 AB i form av hyresreduktion (Akademiplatsen AB). Hyresreduktionen har kompenseras med statsbidrag.

På koncernnivå har påverkan av pandemin inte varit så stor som befarades i början av året. Vilka effekter som pandemin får på kort och lång sikt framöver är svårt att prognosticera.

När det gäller bostadsbolagen noterar lekmannarevisorerna främst påverkan i form av minskat/upp-skjutet underhålls- och renoveringsarbete. Främst är det invändigt underhåll som bolagen fått skjuta upp. Bolagen har i viss utsträckning ställt om under året till yttre underhåll. Flera av bostadsbolagen redovisar lägre kostnader är planerat när det gäller underhåll.

Intern kontroll i bolagen

I de kommunala bolagen har styrelsen ansvar för den interna kontrollen. Enligt Borås Stads regler för intern kontroll ska styrelsen genomföra riskanalys, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Varje styrelse ska dessutom anta egna regler och anvisningar för den interna kontrollen.

Flertalet bolag genomför riskanalyser och uppdaterar årligen sina planer för intern kontroll. Flera bolag genomför löpande uppföljning av den interna kontrollen och avrapporterar en samlad uppföljning för året till styrelsen. Lekmannarevisorerna har under året noterat att flera av Borås Stads bolag saknar egna regler och anvisningar för intern kontroll, vilket är ett utvecklingsområde till kommande år.

Sammantaget bedömer lekmannarevisorerna i respektive bolag den interna kontrollen enligt nedanstående.

Bolag	Bedömning av Intern kontroll
Borås Stadshus AB - moderbolaget	Tillräcklig
Borås Energi och Miljö AB	Inte tillräcklig
Borås Elnät AB	Tillräcklig med utvecklingsområden
Borås Djurpark AB	Tillräcklig med utvecklingsområden
IBAB-Koncernen	Tillräcklig med utvecklingsområden
Borås kommuns Parkerings AB	Tillräcklig
BoråsBorås TME AB	Tillräcklig med utvecklingsområden
Akademiplatsen AB	Tillräcklig med utvecklingsområden
Inkubatorn i Borås AB	Inte helt tillräcklig
AB Bostäder	Tillräcklig med utvecklingsområden
AB Toarpshus	Tillräcklig med utvecklingsområden
AB Sandhultsbostäder	Tillräcklig med utvecklingsområden
Fristadbostäder AB	Tillräcklig med utvecklingsområden
Viskaforshem AB	Inte tillräcklig

Sammantaget bedöms den interna kontrollen i tre bolag som inte tillräcklig eller inte helt tillräcklig 2020. Föregående år (2019) bedömdes sammantaget att fem bolag inte hade en tillräcklig eller helt tillräcklig intern kontroll. Lekmannarevisorerna kan med denna utgångspunkt konstatera en positiv utveckling av den interna kontrollen i bolagen under 2020.

Lekmannarevisorernas i Borås Energi och Miljö AB:s bedömning är att bolagets interna kontroll under året fortsatt varit inne i ett omdaningskede. Delar av arbetet pågår fortfarande med målet att ta fram ett heltäckande internkontrollramverk. Lekmannarevisorerna bedömde 2019 att bolagets interna kontroll inte fullt ut levde upp till de krav som ställs i Borås Stads regler för intern kontroll. De avvikelser som konstaterades 2019 kvarstår även avseende 2020. Sammantaget har fem avvikelser från Borås Stads regler för intern kontroll konstaterats för 2020. Lekmannarevisorerna noterar att styrelsen under 2019 och 2020 genomfört ett omfattande arbete med att utveckla bolagets interna kontroll och att flera av synpunkterna kan komma att ha åtgärdats till 2021. Den interna kontrollen bedöms mot bakgrund av konstaterade avvikelser som otillräcklig. Lekmannarevisorerna bedömer att en utveckling av bolagets interna styrning och kontroll är angelägen, inte minst mot bakgrund av framtida finansiella risker och stora investeringar.

Lekmannarevisorn i Viskaforshem AB bedömer bolagets interna kontroll som otillräcklig, med hänvisning till sammantaget fyra avvikelser från Borås Stads regler för intern kontroll. Styrelsen har inte beslutat om någon dokumenterad riskanalys eller intern kontrollplan för 2020. Planen har inte skickats in till Kommunstyrelsen i samband med budget. Bolaget har inte beslutat om några regler och anvisningar för intern kontroll. Styrelsen har under 2020 fattat beslut om riskanalys och intern kontrollplan för 2021.

Lekmannarevisorn i Inkubatorn AB bedömer bolagets interna kontroll som inte helt tillräcklig. Styrelsen har inte varit delaktig vid framtagandet av riskanalys och inte fattat beslut om planen för intern kontroll. Förbättringsområden inför 2021 är att styrelsen genomför en egen riskanalys och fattar beslut om planen för intern kontroll. Det noteras att ett sådant arbete redan har påbörjats av bolaget. Bolaget bör också anta regler och anvisningar för intern kontroll.

FÖRSTA REVISORSGRUPPEN GRANSKNING

Kommunstyrelsen 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Kommunstyrelsen redovisar ett underskott på 36 934 tkr jämfört med budget. I resultatet ingår kostnader för ”öronmärkta” projekt som fördelats under året med sammantaget 9 361 tkr.

Stadsrevisionen noterar att bufferten som är upprättad i enlighet med Kommunfullmäktiges budget är för lågt satt. Kommunstyrelsen har inte beslutat om någon åtgärdsplan innan bufferten tagits i anspråk för att täcka ett underskott.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Stadsledningskansliets budgetram

- Kommunfullmäktige har beslutat att Kommunstyrelsen ska finansiera sanering och rivning av Gässlösa, vilket under 2020 motsvarat 33 800 tkr.
- Enligt beslut i Kommunfullmäktige i september kom avdelningen Koncerninköp på Stadsledningskansliet att bli sammanhållande för inköp och därmed coronarelaterade kostnader. I redovisningen har de kostnader som uppstått och de intäkter i form av statsbidrag som inkommit redovisats. Statsbidrag har främst fördelats till de berörda verksamheterna inom Sociala omsorgsförvaltningen, Vård- och äldreförvaltningen samt Grundskole- och Förskoleförvaltningarna. I resultatet finns sammantaget kostnader kopplade till pandemin vilka inte är statsbidragsberättigade om 4 700 tkr.

Kommungemensam budgetram

Den kommungemensamma budgetramen redovisar ett överskott jämfört med budget om 299 tkr. Den positiva budgetavvikelsen förklaras främst av lägre kostnader till Västtrafik.

Investeringsredovisning

Investeringarna uppgår till sammanlagt 3 755 tkr avseende 2020. Investeringsbudgeten uppgick till 40 000 tkr för året. Förklaringen till avvikelsen gentemot budget är att endast ett strategiskt fastighetsförvärv genomförts under året. Fastighetsinköp har gjorts under 2020 av fastigheten Gåshult med syfte att bilda ett naturreservat.

Utbyggnad av industriområdet Viared Västra pågår, utfallet avser även byggnation av rondell och gång- och cykelväg. Gällande utbyggnad av bostadsområden avser utfallet nybyggnation av gata i Svaneholm och Sparsör samt mark och vägarbeten på Kadrikgatan och Dammsvedjan.

Exploateringsredovisning

Exploateringsprojekten för utbyggnad av Viared Västra, Viared Norra, Nordskogen samt utbyggnad av bostadsområden pågår fortfarande. Exploateringsutgifterna för dessa områden uppgick under 2020 till 13 989 tkr. Försäljning av tomtmark har under 2020 uppgått till 115 494 tkr.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

3 4 2 0 av 9 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för sju av de nio indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt. De indikatorer vars målvärden inte uppnås är:

- **Antal gästnätter i Borås.**
Utfall för jan-dec 2020 är 124 774 belagda bäddar. Jämfört med samma period året innan är detta ca 100 000 färre. Utfallet visar på de stora negativa effekter covid-19 har haft på besöksnäringen som helhet. Det procentuella tappet i Borås ligger enligt Kommunstyrelsen nära rikssnittet.
- **Sammanfattande omdöme om näringslivsklimatet i Borås Stad. Svar på fråga i Svenskt Näringslivs årliga enkät (skala mellan 1 och 6).**
Målvärdet om 3,7 uppnås inte under 2020. Utfallet var 2020 3,5 vilket var en liten förbättring jämfört med 2019 då utfallet var 3,46. Utfallet kommenteras inte i årsredovisningen.
- **SKL:s öppna jämförelser, företagsklimat – Nöjd Kund Index (NKI).**
Målvärdet om 76 uppnås inte under 2020. Utfallet var under året 72 vilket är samma utfall som 2019. Utfallet avser det värde som kan ses efter tertial 2 2020. Värdet för hela året presenteras först i maj 2021. Inga övriga kommentarer lämnas i årsredovisningen.
- **Antal nyproducerade bostäder av AB Bostäder.**
Målvärdet för 2020 om 118 lägenheter uppnås inte. AB bostäder nyproducerade enligt Kommunstyrelsen under året 112 lägenheter. Under 2019 färdigställde AB Bostäder 33 lägenheter. Antalet nyproducerade lägenheter under året är en liten avvikelse jämfört med målvärdet. Bolaget planerar för flera ny- och ombyggnationer för kommande år. Den långsiktiga investeringsplanen visar på flera projekt i närtid.
- **Antal nyproducerade lägenheter av Fristadbostäder, Viskafors hem, Sandhultsbostäder och Toarpshus.**
Målvärdet om 37 nyproducerade lägenheter uppnås inte under 2020. Utfallet för 2020 var enligt Kommunstyrelsen 29 lägenheter. Under 2019 färdigställdes 86 lägenheter. Avvikelsen i antalet nyproducerade lägenheter förklaras i årsredovisningen av förskjutningar i tidsplanen avseende ett projekt med 13 lägenheter. Bolagen planerar för flera projekt för de kommande åren, bland annat trygghetsboenden i Viskafors och Fristad.

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.**
Målvärdet om 3 % uppnås inte under 2020. Utfallet för 2020 var 3,1 % vilket endast är 0,1 % högre än målvärdet. Detta trots den pågående pandemin. Utfallet för 2019 var 2,8 %. Samtliga chefer har under året haft coronapandemin som fokusområde. En uppföljning av sjukfrånvaron är genomförd under hösten.
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.**
Målvärdet om 0 årsarbeten uppnås om inte under 2020. Utfallet är 0,3 årsarbeten högre än målvärdet. Antalet årsarbetare har minskat jämfört med 2019 då utfallet var 1,4 årsarbeten. Utfallet beror enligt Kommunstyrelsen dels på att timavlönade medarbetare inom bemanningsenheten administration finns med i vissa delar av redovisningen. Denna verksamhet är flyttad till annan förvaltning from 1 januari 2020. Utfallet beror även på praktikanter från Högskolan som jobbat i verksamheterna under sommaren.

Nämndens indikatorer med målvärden

Kommunstyrelsen har inte antagit egna indikatorer med målvärden vilket inte är i linje med Stadens styr- och ledningssystem.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Kommunstyrelsen har avseende 2020 fått åtta uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut, av dessa är fyra uppdrag inte genomförda.

0 ■ 4 ◆ 4 ● 0 ■ av 8 Kommunfullmäktiges uppdrag

De uppdrag som inte är genomförda är:

- **Samordningsansvar för arbetet med att motverka psykisk ohälsa hos barn och unga ska fastställas.**
En kartläggning har genomförts under året. Uppdraget kommer tas upp i Socialt Hållbart Borås för vidare hantering och genomförande.
- **Utbyggnadsstrategier för våra serviceorter med närområde ska tas fram.**
Arbetet med utbyggnadsstrategier pågår. En digital enkät genomfördes nov–dec 2020. Syftet med enkäten var att ta reda på hur invånare med kopplingar till orterna ser på dess framtida utveckling. Nästa steg i processen är att genomföra workshops med nyckelpersoner som har kopplingar till de olika orterna. Efter det arbetas ett utkast till strategi fram och en dialog förs med allmänheten och berörda förvaltningar kring förslaget innan det går upp för beslut i Kommunfullmäktige.
- **Kommunstyrelsen uppdras att genomföra en ny, politiskt ledd, utredning om framtidens kollektivtrafik genom stadens centrala delar.**
Detta arbete pågår. Det har varit möten initierade där Västtrafik och Nobina har medverkat.
- **Borås Stads mångåriga internationella arbete med kunskapsöverföring inom avfallsområdet bör fortsätta. Under 2020 ska Kommunstyrelsen utreda hur detta arbete ska bedrivas.**
Under perioden har det genomförts få aktiviteter kring kunskapsöverföringen inom avfallsområdet på det internationella planet p.g.a. covid-19.

Nämndens uppdrag

Nämnden har avseende 2020 inte gett förvaltningen några uppdrag.

Konsekvenser av coronaviruset

Stadsledningskansliets arbete har påverkats på ett genomgripande sätt av coronapandemin. Mycket strategiskt arbete har fått läggas åt sidan eller planeras om till följd av pandemin. Flera aktiviteter som skulle genomförts har ställts in eller skjutits upp. Personal har på olika håll varit engagerade i arbetet med att hantera pandemin, vilket medfört omstrukturering i ordinarie arbete med t. ex. lägre konsultkostnader som följd. Den centrala krisledningsstaben gick i mars 2020 upp i beredskapsnivå 3 (s.k. orange läge).

Näringslivet drabbades enligt Kommunstyrelsen oerhört hårt av pandemin. I takt med hårdare rekommendationer ställdes högre krav på staden. Stödåtgärder infördes för att stötta de hårdast drabbade företagen, bl. a. företagsakut för information och vägledning, gymnasieluncher som gav hemstuderande mat, hemleveranser av mat med hjälp av färdtjänst och butiker för att stödja de som är 70 år eller äldre, längre betaltid för debiteringar och snabbare betalning av fakturor, stöd till butiker med möjlighet till försäljning utomhus, parkeringslättnader och digital handelsplats.

På Koncerninköp har flera medarbetare lagt delar av sin arbetstid på att säkerställa tillgången till skyddsutrustning åt Borås Stads verksamheter.

Sedan mars 2020 har i stort sett hela avdelningen Centrum för kunskap och säkerhet varit involverade och engagerade dels i den centrala krisledningsstaben men även för att ge stöd till i förvaltningarnas och bolagens krishantering av covid-19. Detta har inneburit mycket begränsade möjligheter för avdelningens övriga arbetsuppgifter under 2020.

Kommunstyrelsen har tagit beslut om flertalet av de ekonomiska konsekvenser som uppstått gällande merkostnader med anledning av pandemin. Dessa består i huvudsak av kommunikation, gymnasimåltider, koncerninköp, administrativa kostnader, transport och hyra i samband med lagerhantering och inköp av sjukvårdsartiklar. Totalt har pandemin genererat kostnader om 61 577 tkr för Kommunstyrelsen.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Uppsiktsplikt – projekt EMC

Energi- och miljöcenterprojektet på Sobacken (Projekt EMC) är i kostnad, omfattning och komplexitet det största projekt Borås Stad någonsin företagit sig. Flera olika "second opinions" och Stadsrevisionen framhöll synpunkter på, och brister i, beredningsunderlagen inför beslutet. Både Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige uttryckte i sina beslut om projektet att riskerna, inte minst ekonomiskt, var stora. Stadsrevisionen bevakade under 2017, mot bakgrund av stora kostnadsökningar, hur Kommunstyrelsen bedrivit sin uppsiktsplikt av projekt EMC. Första revisorsgruppens samlade bedömning var att Kommunstyrelsen under 2017 inte hade fullgjort sin uppsiktsplikt för projekt EMC inom Borås Energi och Miljö AB på ett ändamålsenligt sätt.

De kommunala revisorerna ska årligen granska bl.a. att Kommunstyrelsen fullgör sina uppgifter enligt 6 kap. 1 § kommunallagen (KL). Kommunstyrelsen ska ha fortlöpande uppsikt över bolagen, främst vad gäller ändamål, ekonomi och efterlevnad av uppställda direktiv, men även i avseende på övriga förhållanden av betydelse för kommunen. Kommunstyrelsen bestämmer formerna för hur tillsynen ska gå till. Denna uppsikt kan inte delegeras. Uppsiktsplikten ska bedrivas så att det går att utläsa ur handlingar, protokoll och styrdokument hur och när Kommunstyrelsen har utövat sin uppsikt och säkerställa att samtliga av styrelsens ledamöter fått samma information.

Kommunstyrelsen har 25 maj 2020 som en del i uppsiktsplikten utvärderat de kommunala bolagens interna kontroll. När det gäller Borås Energi och Miljö AB konstaterar Kommunstyrelsen det som särskilt viktigt att bolaget stärker sitt interna kontrollarbete.

I uppsiktsplikten ingår även bl.a. att Kommunstyrelsen ska göra en årlig bedömning av bolagens verksamhet utifrån de ändamål och befogenheter som anges i bolagsordningen och i kompletterande direktiv. Denna bedömning ska rapporteras till Kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen fattar beslut om sin årliga bedömning i samband med beslut om Borås Stads årsredovisning. I Borås Stads årsredovisning för 2020 framgår att Kommunstyrelsens bedömning är att Borås Energi och Miljö AB:s arbete med att implementera EMC-investeringen in i den normala verksamheten pågår, och är central för bolagets fortsatta utveckling. Då investeringen kraftigt påverkar bolagets balans- och resultaträkning med hög låneskuld och höga kapitalkostnader är det viktigt att i implementeringen hitta synergier och effektiviseringar och nå en långsiktigt ökad lönsamhet.

Det har under 2020 det genomförts tre planerings- och uppföljningssamtal med Borås Energi och Miljö AB. Under samtliga planerings- och uppföljningssamtal har Borås Energi och Miljö AB informerat om projekt EMC.

Kommunstyrelsen har även haft med risken ”risk för att uppsiktsplikten inte fungerar vid större investeringar” i sin riskanalys inför upprättande av plan för intern kontroll för 2020.

Projektet har under 2020 varit inne i fas tre som innefattar att projektet ska fasa in i bolagets ordinarie organisation. Bolaget har inte kunnat ta över alla anläggningar så som planerats under året. Projektet väntas bli helt överlämnat från projektorganisationen under första halvåret 2021. EMC-projektets totala prognos om 3 667 mnkr inkl. fördyrningen om 500 mnkr ligger fast.

Finansiell strategi och riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Samtliga kommuner ska fastställa mål för god ekonomisk hushållning enligt 11 kap. 1 § kommunallagen. Kommunfullmäktige ska dessutom besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen. Dessa krav med utgångspunkt i kommunallagen har funnits i oförändrad form sedan 2006.

Stadsrevisionen noterade i sin granskning av Borås Stads årsredovisning 2020 att Borås Stad inte har upprättat riktlinjer för god ekonomisk hushållning i enlighet med kommunallagen, däremot finns skrivningar om god ekonomisk hushållning både i Kommunfullmäktiges budget och i uppdaterade riktlinjer för finansverksamheten.

Ett arbete pågår med att ta fram riktlinjer för god ekonomisk hushållning och nya finansiella mål för hela kommunkoncernen håller på att beredas, men har ännu inte behandlats politiskt. De finansiella målen är av stor vikt kommande år när alla Sveriges kommuner står inför ekonomiska och verksamhetsmässiga utmaningar.

Projekt Frisk organisation

Kommunstyrelsen beslutade 18 juni 2018 att genomföra projektet Frisk organisation, en treårig satsning på organisationshälsa med syftet att komma till rätta med sjukskrivning som kan härledas till organisatoriska faktorer. Ingången är att arbeta tvärs över samtliga förvaltningar och ge stöd till arbetsplatser med riskmönster genom hög korttidssjukskrivning. Målet är att kapa inflödet till sjukskrivning, minska antalet rehabiliteringsärenden och utveckla goda arbetsplatser. Projektet ska med hjälp av ett chefsstöd (en avdelning) fånga upp och hantera ”färsk sjukfrånvaro” genom insatser på gruppnivå och stöd till chef. Inflödet i sjukfrånvaro ska fångas upp på ett tidigt stadium med hjälp av ett IT-stöd.

Enheten Organisationshälsa startade upp sitt arbete i januari 2019 och har kartlagt och föreslagit insatser och åtgärder på ca 50 arbetsplatser, vilket motsvarar ca 20 % av stadens arbetsplatser med högst ohälsotal. Utöver det har enheten genom sitt arbete tillsammans med verksamheterna identifierat riskfaktorer som kan beskrivas som strukturella faktorer på förvaltningsövergripande nivå.

Pandemiutbrottet under tidig vår 2020 har inneburit ett avbrott i många av de pågående processer enheten arbetar med. Uppdrag och stöd till verksamheter har fått skjutas på i tid och i ett antal fall ställts in eller genomförts med förändrade arbets sätt. De verksamheter som drabbats hårdast av pandemin, som vård, skola och omsorg är också de som har de största utmaningarna avseende ohälsa och brister/utmaningar i arbetsmiljön.

Kommunstyrelsen beslutade den 22 februari 2021 om att förlänga projekt Frisk organisation. Att förlänga projektet innebär ingen ytterligare finansiering, utan ryms inom ramen för de avsatta medel som redan har beviljats.

Tillitsresan

Under åren 2017–2018 deltog Borås Stad tillsammans med några andra kommuner i ett SKR-projekt kallat ”Förenklat och effektivare styrsystem”. Arbetet resulterade i en stor mängd förslag på områden att utveckla. Förslag som nu ligger som grund i det fortsatta arbetet med Tillitsresan.

Kommunstyrelsen gav den 6 maj 2019 stadsdirektören i uppdrag att revidera Borås Stads styr- och ledningssystem i riktning mot tillitsbaserad styrning. Detta med fokus på verksamhetens syfte och boråsarnas behov, att varje beslutsnivå kan stimulera samverkan och helhetsperspektiv och att förutsättningar skapas för självständiga, trygga och ansvarsfulla medarbetare som tar initiativ till utveckling och samarbete över de traditionella gränserna.

Arbetet sker i form av Tillitsresan. Stadsdirektören leder arbetet med Tillitsresan med stöd av Projektkontoret. Arbetet drivs på flera olika nivåer parallellt. Den politiska beredningsgruppen ska ge förutsättningar för de politiska beslut som behöver fattas och förankra arbetet inom de olika partierna. En styrgrupp bestående av tjänstepersoner prioriterar och styr arbetet inom de olika utvecklingsområdena. Olika arbetsgrupper, tillsatta av styrgruppen, fördjupar sig inom olika områden. Arbetsgrupper med olika uppdrag bildas löpande. Alla medarbetare fick under våren 2019 erbjudande om att anmäla sitt intresse för att vara med i en arbetsgrupp. Tillitsambassadörerna ska ge kunskap från verksamheterna åt styrgrupp och arbetsgrupper, samt börja utveckla det tillitsbaserade förhållningssättet på sina egna arbetsplatser.

Under 2020 har Tillitsresans arbete fortsatt men med lägre intensitet än tidigare p.g.a. coronapandemin.

Innan sommaren skickades en enkät ut till koncernledningen (förvaltningschefer och bolagens VD) och tillitsambassadörerna där de fick besvara frågor om hur coronapandemin enligt dem själva påverkat arbetet med Tillitsresan. På vissa sätt ansåg de som besvarat enkäten att pandemin har fungerat som en bromskloss då stora delar av det strukturerade arbetet tvingats pausa, samtidigt som många upplevde att krisen fungerat som bränsle för tilliten då man tvingats hitta nya sätt att arbeta för att klara de dagliga utmaningarna. Koncernledningen betonade mest bromsklossen i sina svar, medan tillitsambassadörerna betonade bränsledelen mer.

Projekt Socialt hållbart Borås

Stadsrevisionen granskade 2018 ändamålsenligheten i Borås Stads arbete med samverkan och förebyggande arbete kring barn och unga. Granskningen visade att Borås Stads arbete inom området inte fullt ut var ändamålsenligt, och att det enligt Stadsrevisionens bedömning var väsentligt att Kommunstyrelsen stärkte sin styrning och samordning av det förebyggande arbetet inom området.

Den 2 september 2019 fastställde Kommunstyrelsen ett strategiskt inriktningsdokument och en politisk handlingsplan för Socialt hållbart Borås - vi tar gemensamt ansvar för barn och unga för perioden 2019-2021. En satsning som bland annat finansieras av ett statligt bidrag från Tillväxtverket.

Handlingsplanen är i första hand inriktad på tidiga insatser för barn och unga och fördjupade analyser av livsvillkoren i Borås Stad. Handlingsplanen består av två delar, en politisk del som förutsätter politisk behandling och en verkställighetsdel som hanteras i förvaltningsorganisationen. I den politiska handlingsplanen framgår att mål ska formuleras för det förebyggande arbetet med barn och unga men också att utveckla samverkan mellan Borås Stad och Västra Götalandsregionen avseende arbetet med barn och unga i Borås Stad. En förvaltningsövergripande styrgrupp för arbetet har tillsatts som leds av förvaltningschefen för Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen.

Den 7 september 2020 fastställde Kommunstyrelsen målbilden för ”Socialt hållbart Borås – vi tar ansvar för barn och unga”. Målbilden har två syften: dels att identifiera målområden och strategier som nämnder och verksamheter i Borås Stad kan samlas kring för att tillsammans bidra till att öka förutsättningarna för mer jämlika livsvillkor och bättre hälsa, dels att skapa en gemensam inriktning för framtida åtgärder.

I mars 2021 beslutade Kommunstyrelsen att utvidga arbetet Socialt hållbart Borås med målområdena ”Bostäder och närmiljö” och ”förutsättningar för arbete”.

Näringslivsarbetet

Under året har flertalet stödåtgärder införts för att stötta de företag som drabbats hårdast av coronapandemin. Åtgärderna har inkluderat företagsakut för information och vägledning, gymnasieluncher, hemleveranser av mat med hjälp av färdtjänst och butiker för att stödja de som är 70 år eller äldre, längre betaltid för debiteringar och snabbare betalning av fakturor, stöd till butiker med möjlighet till försäljning utomhus, parkeringslättnader och digital handelsplats.

Efterfrågan på verksamhetsmark är hög. Drygt ett tiotal byggen har färdigställts och påbörjats under året. Arbetet med att ta fram ytterligare mark har fortsatt och Kommunstyrelsen menar att behovet av nya alternativ till Viared och Nordskogen är akut.

Projektet ”Borås runt på 109 dagar”, där Kommunstyrelsen planerat att genomföra 109 företagsbesök på 109 dagar inleddes men tvingades till paus p.g.a. coronapandemin.

Trafikplan

Arbetet med att utforma Borås Trafikplan leds av Stadsledningskansliet, Strategisk samhällsplanering. I april 2018 antog kommunen den nu gällande översiktsplanen. Denna utgår från att kommunen kommer att växa med ca 30 000 invånare fram till år 2040, vilket innebär att resor och trafik kommer att öka i motsvarande grad.

Översiktsplanen lägger fast flera strategier som berör trafik- och transportområdet. Bland annat att framkomlighet och säkerhet ska säkerställas i vägnätet, att busstrafiken ska ges hög prioritet i stadsutvecklingen samt att gång- och cykeltrafik ska utformas med hög kvalitet. I översiktsplanen föreslås att en trafikplan ska tas fram.

Trafikplanens syfte är att konkretisera översiktsplanens strategier och att visa vilka åtgärder som behövs inom transportinfrastrukturen för respektive färdmedel. Planen kommer att baseras på en målbild för färdmedelsfördelningen år 2040 som innebär att cykelresorna och resor med busstrafiken ska öka kraftigt. Genom detta kommer biltrafikens ökning att dämpas. Arbetet med trafikplanen har försenats och den beräknas nu att gå ut på remiss under 2021. Parallellt pågår också ett arbete med att ta fram en cykelstrategi.

Beställar-utförarmodellen

Stadsrevisionen genomförde 2019 en granskning av beställar-utförarmodellen i Borås Stad. Granskningen visade att det i huvudsak inte hade genomförts några åtgärder med utgångspunkt i Stadsrevisionens tidigare granskningar och att modellen inte levde upp till kommunallagens intentioner. Beställar-utförarmodellen präglades av stora brister när det gällde framför allt styrning och uppsikt. Identifierade brister innebar att det fanns risk för att koncernnyttoeffekter inte uppnås, allvarliga brister vid en extraordinär händelse och för bristande transparens mellan såväl Borås Stads nämnder/förvaltningar som gentemot externa aktörer. Stadsrevisionens sammanfattande bedömning var att bristerna var så omfattande att Kommunstyrelsens styrning och uppsikt över beställar-utförarmodellen inte kunde ses som ändamålsenlig.

Det var enligt Stadsrevisionens bedömning väsentligt att Kommunstyrelsen stärkte sin styrning och uppsikt inom området och arbetade fram en tydlig viljeinriktning som utgångspunkt för beställar-utförarmodellen. Kommunstyrelsen behövde även klargöra hur modellen ska fungera i praktiken och utforma en kommungemensam styrmodell med styrande dokument som bl.a. beskriver ansvar, roller och förväntningar för de nämnder som omfattas. Styrdokumenten behövde även inkludera riktlinjer för när en extern upphandling ska genomföras respektive när Servicekontoret ska ges uppdrag. Kommunstyrelsen behövde utreda och förtydliga Servicenämndens ansvar och förutsättningar att hålla beredskap som leverantör vid extraordinära händelser eller då externa leverantörer inte anses kunna uppfylla särskilda krav på tjänsterna.

Kommunstyrelsen har meddelat att man utifrån granskningens rekommendationer kommer att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda och förtydliga beställar-utförarmodellen tillsammans med berörda nämnder och bolag. Under 2020 har arbetet påbörjats på Stadsledningskansliet.

Politiska sekreterares anställningsförhållanden

Den 7 september 2020 beslutade Kommunstyrelsen om villkor för politiska sekreterare.

Politiska sekreterare är anställda av Kommunstyrelsen. Arbetsmiljöansvaret för politiska sekreterare åvilar Kommunstyrelsen men arbetsmiljöuppgifterna fördelas till enhetschefen för sekretariatet som ett komplement till respektive kommunalråds arbetsledansvar.

Det dagliga arbetet ska ledas av respektive kommunalråd, men ”effekter” i form av arbetsbelastning och andra arbetsmiljöfaktorer ska fångas upp av enhetschefen på samma sätt och med samma metoder som för övriga anställda.

Bisysslor

Stadsrevisionen genomförde 2019 en uppföljande granskning av Borås Stads förebyggande arbete mot oegentligheter och korruption. Granskningens visade bl.a. att Borås Stad saknade centrala riktlinjer för hur kommunen ska sköta sitt informationsansvar och bedriva kontroll och uppföljning när det gäller förtroendskadliga bisysslor.

Under Kommunstyrelsens sammanträde den 11 maj 2020 redovisades vidtagna åtgärder med anledning av bisysslor:

- Medarbetare informeras om skyldigheten att informera sin chef om bisyssla under introduktionen. Punkten ingår i checklisten vid introduktion. Ett förtydligande har lagts till om att även uppdrag i bolagsstyrelser är att betrakta som bisyssla och ska redovisas till närmaste chef.

- Information om bisyssla kommer att finnas med i SAM (systematiskt arbetsmiljöarbete) i Stratsys vid två tillfällen, första tillfället i maj och andra tillfället i december med start 2020. Även SAM i Stratsys i januari, under punkten ”Borås stads förhållningssätt om korruption och oegentligheter”, kompletteras med jäv och attestreglerna.
- Chefen ska alltid påtala vikten av att anmäla bisyssla vid det årliga samtalet om medarbetaröverenskommelse respektive chefsöverenskommelse. Om medarbetaren tidigare har anmält bisyssla ska chefen lyfta frågan om bisysslan har förändrats under året.
- I Tertial 2 ska varje förvaltning redovisa antalet anmälda bisysslor.

Kommunstyrelsen kompletterade även den 11 maj sin delegationsordning med punkten förbjuda bisyssla och rekommenderade nämnderna att göra samma komplettering i sin delegationsordning. Kommunstyrelsen konstaterade också att i samband med framtagande av den årliga internkontrollplanen ska bisyssla beaktas och rekommenderade nämnderna att göra detsamma i och med framtagandet av internkontrollplanen. Den 25 maj rekommenderade Kommunstyrelsen de kommunala bolagen att riskbedöma rutiner för bisyssla inför internkontrollplan kommande år.

Hantering och redovisning av statsbidrag

Stadsrevisionen har granskat hanteringen och redovisning av statsbidrag inom ramen för granskningen av Borås Stads årsredovisning 2020. Enligt RKR R2 framgår att statsbidrag samt periodisering av dessa ska redovisas enligt det aktuella bidragets villkor och restriktioner. Om bidraget eller kostnadsersättningen avser två eller flera kostnadsperioder ska hela bidraget eller kostnadsersättningen intäktsredovisas i takt med att villkoren bedöms vara uppfyllda. Stadsrevisionen noterar att dessa krav i huvudsak är uppfyllda. Vid stickprovskontroller har redovisade statsbidrag periodiserats korrekt.

Stadsrevisionen noterar även att över 24,4 mnkr har återbetalats av statsbidrag givna kommunen 2020 (år 2019 21,3 mnkr). De återbetalda statsbidragen omfattar bl.a. Grundskolenämnden avseende läxhjälp och specialpedagog, Vård- och äldrenämnden avseende modellkommun samt äldreomsorgslyftet.

Investeringar

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads investeringsredovisning inom ramen för granskningen av Borås Stads årsredovisning 2020. Investeringsredovisningen ger information om godkänd utgift, förbrukade medel vid årets början och slut samt återstående medel. Investeringarna uppgår till 392,2 mnkr (budget enligt årsredovisning 2020 715,9 mnkr) för Borås Stad 2020. Nettoinvesteringarna inklusive driftinvesteringar uppgick till 419 mnkr. Avvikelsen mot budgeterad investeringsbudget beror till stor del på att bygglov och detaljplaner har överklagats men avvikelsen förklaras även i årsredovisningen av att vissa projekt inte har kunnat genomföras p.g.a. coronapandemin.

Investeringarna består främst av gemensamma funktioner (underhållsinvesteringar, fordon och maskiner, energibesparande åtgärder m.m.) på 143 mnkr, pedagogisk verksamhet 114 mnkr, fritid och kultur 33 mnkr m.fl. områden. Ej förbrukade investeringsmedel 2020 på sammanlagt 177,4 mnkr omdisponeras från tidigare år till 2021. Stadsrevisionen noterar att drift- och investeringsredovisningen inte innehåller kommunkoncernperspektivet.

Ärendehandbok

Arbetet med ärendehandboken pågår fortfarande vid Stadsledningskansliet. Arbetet har under året fått stå tillbaka för utveckling av digitala möten m.m. som prioriterats med anledning av pandemin.

Krisledningsstabens arbete med anledning av coronapandemin

Kommunstyrelsen har under året genomfört en utvärdering av krisledningsorganisationens arbete med anledning av coronapandemin.¹

¹ Prospero: Rapport för Borås Stad – Utvärdering av krisledningsarbete under Coronaviruspandemin. 2021-02-23

Den centrala krisledningsstaben aktiverades den 13 mars efter en dialog mellan Stadsdirektören och avdelningschefen för CKS. Staben formerades utifrån behovet av kompetens i gruppen och bemannades med personer med mandat att driva arbetet inom sitt område. Beredskapsnivån sattes till Nivå 3 – Orange då man bedömde att det fanns behov av ett större stöd till förvaltningarna men inte såg behov av att aktivera Krisledningsnämnden. Dock har stadsdirektören och stabschefen hållit regelbundna informationsmöten med Krisledningsnämndens ledamöter, där de informerat om läget och diskuterat specifika frågeställningar. Beredskapsnivå 3 innebär även att kommunikationsavdelningen vid Stadsledningskansliet tar över förvaltningarnas ansvar för kriskommunikationen.

Krisledningsstabens arbete utgick ifrån de tre nationella grundläggande principerna; ansvarsprincipen, närhetsprincipen och likhetsprincipen. Beslut i stort (BIS) formulerades som:

”Vi ska arbeta för att minska smittspridning inom Borås Stads verksamheter och särskilt skydda av Folkhälsomyndigheten identifierade riskgrupper samt ge stöd till Borås Stads förvaltningar och bolag i krisberedskapsarbetet både vad gäller nuläge och i tänkta framtidsscenarier.”

De första veckorna låg mycket fokus på att säkerställa tillgången på skyddsutrustning inom Borås Stad. Krisledningsstaben använde den befintliga organisationen för att hantera gemensamma inköp. Organisationen har sedan använts för att sätta upp ett beredskapslager som räcker i tre månader.

Utvärderingens slutsats är att hanteringen på det stora hela har fungerat bra.² Målet att hålla igång kommunens verksamheter har uppnåtts och man har kunnat följa sin krisledningsplan.

Det behövdes en kraftsamling under de första veckorna, särskilt med tanke på bristen på skyddsutrustning, vilket krävde ett praktiskt fokus. För att hantera detta aktiverades den centrala krisledningsstaben, enligt den befintliga krisledningsplanen. Sedan dess har Borås Stad bland annat byggt upp ett beredskapslager, gjort förberedelser för att kunna hantera en större bemanningsbrist samt satt en fungerande struktur för det centrala krisledningsstabsarbetet. Nu finns mer utrymme att arbeta strategiskt.

Det finns önskemål om en mer strategisk inriktning hos staben för att hantera de mer långsiktiga konsekvenserna på folkhälsan. Detta skulle kräva högre involvering av förvaltningarna, och det behöver därför finnas utrymme för denna typ av arbete från flera håll. Detta arbete bör dock lösas i den ordinarie linjeorganisationen och inte i krisledningsstaben.

En lärdom från pandemihanteringen är också att det finns behov av att tänka mer strategiskt inför kommande kriser. Uppbyggnaden av ett beredskapslager minskar sårbarheten, men eftersom det är svårt att föreställa sig vilken typ av kris som väntar närmast behövs ett brett angreppssätt avseende lagret och hanteringen av detta. Samtidigt behöver andra typer av förmågor byggas och förstärkas, bland annat formaliseringen och etableringen av en lokal inriktnings- och samordningsfunktion.

Utvärderingen av Borås Stads krisledningsarbete under coronapandemin lämnar sex rekommendationer på kort sikt, åtta rekommendationer som avser fortsatt arbete, fyra rekommendationer till utbildning och övning och fyra rekommendationer som underlag till stadsdirektören i det stadsövergripande lednings- och samordningsarbetet. Sammantaget lämnar utvärderingen 22 olika rekommendationer.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

² Ibid.

Granskning av Borås Stads skogsförvaltning

Stadsrevisionen i Borås Stad har uppdragit åt en extern utförare att genomföra en fördjupad granskning av Borås Stads skogsförvaltning. Projektet syftar till att granska om Borås Stads skogsförvaltning sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att Tekniska förvaltningen sköter det praktiska arbetet i skogen på ett till stor del ändamålsenligt sätt. Tekniska nämnden behöver dock säkerställa att tillämplig arbetsmiljölagstiftning med föreskrifter efterlevs.

När det gäller områdena styrning, redovisning och intern kontroll visar granskningen på betydande brister. Strategisk styrning med syfte, mål och tydligt uttalade avkastningskrav för Borås Stads skogsinnehav saknas. Skogsinnehavet redovisas inte heller i Borås Stads årsredovisning eller i Tekniska nämndens årsredovisning. De verksamhetsmått som avser Borås Stads skogar bör ses över. Det saknas därutöver ställningstaganden i styrande dokument som avser Borås Stads skogar ur ett miljö-/klimatperspektiv. Styrdokumentet Borås Stads skogar – mål och riktlinjer är ålderstiget och har inte uppdaterats sedan 2003. Tekniska nämndens upphandlingsrutiner för externa skogsentreprenörer avviker enligt Stadsrevisionens bedömning från lagen om offentlig upphandling. Risker som avser Borås Stads skogsinnehav saknas i Tekniska nämndens riskanalys och plan för intern kontroll. Försäkringsskyddet för Borås Stads skogar behöver ses över och uppdateras. Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att Borås Stads skogsförvaltning i ovanstående delar inte är ändamålsenlig. Kommunstyrelsen och Tekniska nämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning genomföra en omprövning av styrning och redovisning när det gäller förvaltningen av Borås Stads skogar.

Uppföljande granskning av upphandling via Koncerninköp

Stadsrevisionen har genomfört en uppföljande granskning av upphandling via Koncerninköp i Borås Stad. Uppföljningens övergripande syfte är att följa upp granskningsresultaten från 2011 års granskning och genomföra en nulägesanalys av hur arbetet inom området ser ut 2020 i Borås Stad.

En viktig förändring sedan granskningen 2011 är att de strategiska upphandlingsfrågorna numera är förlagda till Stadsledningskansliet genom avdelningen Koncerninköp. Stadsrevisionens bedömning i förhållande till de brister som konstaterades 2011 är att dessa till största delen är åtgärdade.

Områdena styrdokument, Koncerninköps roll samt utbildning bedöms i huvudsak vara ändamålsenliga. Området rutiner och former är till största delen ändamålsenligt. Området avtalstrohet bedöms delvis vara ändamålsenligt.

Området intern kontroll bedöms med utgångspunkt i granskningsresultat avseende Kommunstyrelsens riskanalys och plan för intern kontroll och granskningsresultat som avser avtalstrohet. Stadsrevisionen bedömer sammantaget att Kommunstyrelsens interna kontroll avseende upphandlingsfrågor inte är helt tillräcklig. Kommunstyrelsen behöver säkerställa uppföljningen av Borås Stads avtalstrohet.

Granskningens nulägesanalys visar på följande förbättringsområden:

- Det saknas en samlad bild av hur mycket inköp och upphandlingar som sker ute i förvaltningarna.
- Koncerninköps roll och mandat vid implementeringen av inköpsanalyssystemet behöver förtydligas. Det finns inte heller någon centralt beslutad tidplan för införandet. Stadsrevisionen vill framhålla att detta arbete är angeläget ur ett internkontrollperspektiv.

Integration och etablering i Borås Stad

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Borås Stads integrationsarbete. Granskningens syfte har varit att granska om Borås Stad bedriver integrationsarbetet på ett ändamålsenligt sätt med avseende på styrning och samordning av stadens samlade integrationsarbete.

Granskningen visar att det finns otydligheter rörande samordning och uppföljning inom området, och att Program för ett integrerat samhälle i sig har en begränsad styrande funktion i nuläget. Analys och utvärdering av stadens insatser inom området kan utvecklas. Samtidigt har granskningen inte funnit några tecken på att nämnder och bolag inte skulle bedriva sin verksamhet på ett sätt som gynnar integrationen i staden. Jämförelser med andra kommuner visar att resultat i form av övergångar till arbete och studier är förhållandevis goda i Borås Stad. Arbetsförmedlingen beskriver också att man finner Borås Stad vara en god och proaktiv samverkanspart.

Utifrån genomförd granskning är Stadsrevisionens samlade bedömning att Borås Stad delvis bedriver integrationsarbetet på ett ändamålsenligt sätt med avseende på styrning och samordning av stadens samlade integrationsarbete. Kommunstyrelsen bör vid en revidering eller uppdatering av Program för ett integrerat samhälle se över den problematik som finns vad gäller att det av fullmäktige antagna programmet har en så svag styrande effekt. Kommunstyrelsen bör i detta avseende:

- Tydliggöra vad Arbetslivsnämndens roll som samordnande nämnd för integrationsarbetet innebär.
- Utveckla uppföljningsprocessen av Program för ett integrerat samhälle.
- Utveckla spridningen av uppföljningen av Program för ett integrerat samhälle.
- Utveckla den stadsövergripande analysen av integrationsarbetet i syfte att tydliggöra resultat och effekter av integrationsarbetet.

När det gäller den årliga uppföljningen av Program för ett integrerat samhälle rekommenderar Stadsrevisionen att Arbetslivsnämnden fullgör sitt uppdrag att årligen följa upp bolagens och nämndernas insatser och resultat inom integrationsområdet. Kommunstyrelsen bör säkerställa att Arbetslivsnämnden fullföljer detta.

Uppföljande granskning av informationssäkerhet

Stadsrevisionen har genomfört en uppföljande granskning utifrån granskningen av Borås Stads arbete med informationssäkerhet som genomfördes år 2017. Uppföljningens syfte är dels att genomföra en uppföljning av tidigare granskning av informationssäkerhet, dels att granska hur Borås Stad implementerat GDPR och NIS-direktivet.

Sammanfattningsvis visar granskningen att arbetet med informationssäkerhet i stora delar nedprioriterats sedan 2017 på grund av otillräcklig planering och prioritering avseende det centrala införedarbetet med GDPR. Förutsättningarna för arbetet med informationssäkerhet/GDPR har i vissa delar utvecklats positivt sedan 2017. Dock är flera av de brister som konstaterades i granskningen 2017 fortsatt aktuella. Bland annat saknas central styrning och styrande dokument på övergripande nivå gällande informationssäkerhet. Vidare är det inte säkerställt att olika aspekter av informationssäkerhet/GDPR är inkluderat i nämndernas arbete med intern kontroll.

Stadsrevisionen noterar att arbete med en ny informationssäkerhetspolicy för Borås Stad pågår. Stadsrevisionen ser positivt på det påbörjade arbetet i dessa delar. Stadsrevisionen bedömer sammanfattningsvis att den interna styrningen och kontrollen av arbetet med informationssäkerhet i Borås Stad inte är helt tillräcklig.

Uppföljande granskning av samhällsplanering och bostadsbyggande i Borås Stad

Stadsrevisionen har genomfört en uppföljande granskning av samhällsplanering och bostadsbyggande i Borås Stad. Uppföljningens övergripande syfte är att följa upp granskningsresultaten från 2017 års granskning och genomföra en nulägesanalys av hur arbetet inom området ser ut 2020 i Borås Stad.

Granskningen visar att skillnaden mellan Borås Stad och jämförbara kommuner när det gäller nyproducerade bostäder har fortsatt öka sedan granskningen 2017. Jämförelserna indikerar att bostadssituationen i Borås blir allt mer problematisk då befolkningsökningen är relativt högre i kommunen än tillskottet av bostäder.

Uppföljningen visar att Borås Stad genomfört en rad åtgärder inom området sedan granskningen 2017 och att området delvis utvecklats i positiv riktning. Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att de brister som avsåg styrning, styrande dokument, samverkan och samordning delvis är åtgärdade. Ytterligare arbete bedöms nödvändigt i dessa delar bl.a. avseende strategi, inriktning och prioritering gällande mark-, trafik- och parkeringsfrågor. Även styrning, samverkan och samordning bedöms behöva utvecklas ytterligare. En fortsatt utveckling enligt ovanstående bedöms som nödvändig om Kommunfullmäktiges mål och behovsbedömning inom området ska kunna uppnås/tillgodoses på kort och lång sikt.

Stadsrevisionen noterar att arbete med att utveckla kommunens arbete inom området pågår i Kommunstyrelsen och berörda nämnder och styrelser. I granskningen framkommer att Borås under de senaste åren blivit mer attraktivt för företag som vill bygga bostäder. Detta tillsammans med den jämförelsevis låga bostadsproduktionen i Borås understryker i Stadsrevisionens mening vikten av ett ändamålsenligt arbete i Borås Stad när det gäller att skapa förutsättningar för bostadsproduktion.

Ärendebereidningen inför beslut om riktlinjer för beredningsprocess – Borås Stads nämnder

Stadsrevisionen har granskat ärendebereidningen inför beslut om riktlinjer för beredningsprocess – Borås Stads nämnder. Att ärenden som behandlas av Kommunfullmäktige ges ett tillförlitligt och allsidigt belyst underlag inför beslut handlar ytterst om att upprätthålla kommuninnevärnans förtroende för Kommunfullmäktiges beslut. På så vis är det av principiell vikt att ärenden bereds i enlighet med lagstiftningens krav. Det är i slutändan rättsväsendets roll att ta ställning till om kommunala beslut som fattats är lagenliga.

Ett ärende ska enligt 5 kap. 26 § kommunallagen innan fullmäktiges avgörande ha beretts antingen av en nämnd vars verksamhetsområde ärendet berör eller av en fullmäktigeberedning.

Granskningen visar att Kommunstyrelsen, som inte berörs av ärendet, ensamt har genomfört beredningen inför beslut om riktlinjer för beredningsprocess – Borås Stads nämnder i Kommunfullmäktige. Ingen annan nämnd har getts möjlighet att yttra sig eller på annat sätt delta i beredningen. Denna ordning kan enligt Stadsrevisionens bedömning inte ge ett allsidigt belyst beslutsunderlag. Stadsrevisionen bedömer att mycket talar för att ärendet inte har beretts i enlighet med kommunallagen. Stadsrevisionens bedömning är att Kommunstyrelsens beredning av riktlinjer för beredningsprocess – Borås Stads nämnder har varit otillräcklig.

Stadsrevisionen vill i sammanhanget påminna Kommunstyrelsen om Stadsrevisionens granskningsresultat från 2018:

”Kommunstyrelsen behöver, enligt Stadsrevisionens bedömning, upprätta en tydlig och transparent ärendebereidningsprocess som klargör rollfördelningen mellan förtroendevalda och tjänstepersoner. Kommunstyrelsen behöver även säkerställa att beredningsunderlagen är sakliga, opartiska, baserade på professionell sakkunskap och omfattar en allsidig belysning av de aktuella områdena. Åtgärderna är väsentliga för att säkerställa en ärendebereidningsprocess som lever upp till lagstiftningens intentioner.”

Stadsrevisionen kan med utgångspunkt i innevarande granskning konstatera att dessa åtgärder fortsatt är angelägna. Stadsrevisionen kan därutöver konstatera att den breda dialog som rekommenderades i granskningen av nämndernas ärendeberedning 2019, och som efterfrågats av merparten av nämnderna, helt uteblivit. Det finns i Borås Stad exempel på nämnder vars beredningsprocesser bedömts ändamålsenliga. Kommunstyrelsen kan med fördel söka dialog med dessa nämnder som utgångspunkt för genomförande av ovanstående åtgärder.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2020. Nämnden har genomfört en egen riskanalys, som identifierade 31 risker. Planen för intern kontroll omfattade sju kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 8 mars 2021. Ett av kontrollmomenten har inte genomförts under 2020 på grund av coronapandemin. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Granskningsresultat som omfattar Kommunstyrelsens interna kontroll finns även inom flera fördjupade granskningar som har genomförts under året. Dessa redogörs för under rubriken fördjupade granskningar.

Presidie möte

Presidie möte genomfördes den 14 december 2020 med Kommunstyrelsens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Kommunstyrelsen har under året inte uppnått målvärdena för sju av nio indikatorer. Avseende en indikator analyseras inte varför indikatorns målvärde inte uppnås. Nämnden har när det gäller övriga inte uppnådda målvärden under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Fyra av åtta av Kommunfullmäktiges uppdrag har inte genomförts.

Stadsrevisionen noterar att nämnden inte har antagit egna indikatorer med målvärden.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott mot budget på 36 934 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisningen. Stadsrevisionen noterar att nämnden inte har upprättat en åtgärdsplan för att komma till rätta med underskottet i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Stadsrevisionen noterar vidare att bufferten har varit för lågt satt.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2020. Nämnden har genomfört en egen riskanalys, som identifierade 31 risker. Planen för intern kontroll omfattade sju kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 8 mars 2021. Ett av kontrollmomenten har inte genomförts under 2020 på grund av coronapandemin. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Borås Stads skogsförvaltning. När det gäller områdena styrning, redovisning och intern kontroll visar granskningen på betydande brister. Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att Borås Stads skogsförvaltning i vissa delar inte är ändamålsenlig. Kommunstyrelsen och Tekniska nämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning genomföra en omprövning av styrning och redovisning när det gäller förvaltningen av Borås Stads skogar.

Stadsrevisionen har genomfört en uppföljande granskning av upphandling via Koncerninköp i Borås Stad. Stadsrevisionens bedömning i förhållande till de brister som konstaterades 2011 är att dessa till största delen är åtgärdade. Stadsrevisionen bedömer sammantaget att Kommunstyrelsens interna kontroll avseende upphandlingsfrågor inte är helt tillräcklig. Kommunstyrelsen behöver säkerställa uppföljningen av Borås Stads avtalstrohet.

Utifrån genomförd granskning av integration och etablering i Borås Stad är Stadsrevisionens samlade bedömning att Borås Stad delvis bedriver integrationsarbetet på ett ändamålsenligt sätt med avseende på styrning och samordning av stadens samlade integrationsarbete. Kommunstyrelsen bör vid en revidering eller uppdatering av Program för ett integrerat samhälle se över den problematik som finns vad gäller att det av fullmäktige antagna programmet har en så svag styrande effekt. Kommunstyrelsen bör säkerställa att Arbetslivsnämnden fullföljer den årliga uppföljningen av Program för ett integrerat samhälle.

Stadsrevisionen har genomfört en uppföljande granskning utifrån granskningen av Borås Stads arbete med informationssäkerhet som genomfördes 2017. Sammanfattningsvis visar granskningen att arbetet med informationssäkerhet i stora delar nedprioriterats sedan 2017 på grund av otillräcklig planering och prioritering avseende det centrala införandearbetet med GDPR. Stadsrevisionen bedömer sammanfattningsvis att den interna styrningen och kontrollen av arbetet med informationssäkerhet i Borås Stad inte är helt tillräcklig.

Uppföljande granskning av samhällsplanering och bostadsbyggande i Borås Stad visar att skillnaden mellan Borås Stad och jämförbara kommuner när det gäller nyproducerade bostäder har fortsatt öka sedan granskningen 2017. Uppföljningen visar att Borås Stad genomfört en rad åtgärder inom området sedan granskningen 2017 och att området delvis utvecklats i positiv riktning. Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att de brister som avsåg styrning, styrande dokument, samverkan och samordning delvis är åtgärdade. Ytterligare arbete bedöms nödvändigt i dessa delar bl.a. avseende strategi, inriktning och prioritering gällande mark-, trafik- och parkeringsfrågor. Även styrning, samverkan och samordning bedöms behöva utvecklas ytterligare. En fortsatt utveckling enligt ovanstående bedöms som nödvändig om Kommunfullmäktiges mål och behovsbedömning inom området ska kunna uppnås/tillgodoses på kort och lång sikt.

Stadsrevisionen har granskat ärendeberedningen inför beslut om riktlinjer för beredningsprocess – Borås Stads nämnder. Granskningen visar att Kommunstyrelsen, som inte berörs av ärendet, ensamt har genomfört beredningen inför beslut om riktlinjerna i Kommunfullmäktige. Ingen annan nämnd har getts möjlighet att yttra sig eller på annat sätt delta i beredningen. Denna ordning kan enligt Stadsrevisionens bedömning inte ge ett allsidigt belyst beslutsunderlag. Stadsrevisionen bedömer att mycket talar för att ärendet inte har beretts i enlighet med kommunallagen. Stadsrevisionens bedömning är att Kommunstyrelsens beredning av riktlinjer för beredningsprocess – Borås Stads nämnder har varit otillräcklig. Stadsrevisionen kan med utgångspunkt i granskningen konstatera att de åtgärder som bedömdes i granskningen av Kommunstyrelsens ärendeberedning 2018 fortsatt är angelägna.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Kommunstyrelsen behöver ha en tillräckligt stor buffert och användningen av bufferten behöver ske i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget. Den interna kontrollen bedöms som inte helt tillräcklig. Den interna kontrollen behöver utvecklas för att åtgärda konstaterade avvikelser avseende uppföljning av avtalstrohet, informationssäkerhet och ärendens beredning.

Krisledningsnämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar inget eget ekonomiskt resultat och upprättar ingen egen årsredovisning. Nämnden ingår i viss mån i Kommunstyrelsens årsredovisning och använder vid behov förvaltningsresurser från Stadsledningskansliet genom krisledningsstaben.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Krisledningsnämnden har inga indikatorer med målvärden beslutade av Kommunfullmäktige för 2020.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har inte antagit några egna indikatorer med målvärden vilket inte är i linje med Borås Stads styr- och ledningssystem.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Krisledningsnämnden har inte fått några uppdrag av Kommunfullmäktige för 2020.

Konsekvenser av coronaviruset

Krisledningsnämnden har inte varit aktiverad som operativ Krisledningsnämnd med anledning av coronapandemin. Nämnden har dock sammanträtt i syfte att få information om krisledningsstabens arbete med hantering och åtgärder med anledning av pandemin.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Följsamhet mot reglemente

Den 19 december 2019 fattade Kommunfullmäktige beslut om ett nytt reglemente för Krisledningsnämnden. Tidigare var ledamöter och ersättare i Krisledningsnämnden desamma som i Kommunstyrelsen. Genom det nya reglementet förändrades antalet ledamöter i nämnden till fem ledamöter och fyra ersättare. I syfte att förtydliga Kommunstyrelsens respektive Krisledningsnämndens uppgifter och ansvar när det gäller krisledning och höjd beredskap reviderades även Kommunstyrelsens reglemente av Kommunfullmäktige 20 februari 2020.

I Krisledningsnämndens reglemente framgår bl.a. att Krisledningsnämnden ska sammanträda minst en gång per år. Sammanträdet kan vara i form av utbildning eller övning. Krisledningsnämnden har haft sammantaget 52 protokollförda sammanträden under 2020. Nämnden har inte varit aktiverad som operativ Krisledningsnämnd utan sammanträtt i syfte att få information om krisledningsstabens arbete med anledning av coronapandemin. Krisledningsnämnden har inte fattat några protokollförda beslut under året.

Krisledningsnämnden ska även följa de bestämmelser som anges i Gemensamt reglemente för Kommunstyrelsen och övriga nämnder i Borås Stad som antogs av Kommunfullmäktige 19 juni 2019.

När det gäller uppföljning, återredovisning och rapportering till Kommunfullmäktige framgår av det gemensamma reglementet att nämnden kontinuerligt ska följa upp sin verksamhet. Nämnden ska två gånger per år redovisa till fullmäktige hur de har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem i reglemente eller genom särskilt uppdrag. Nämnden ska vid redovisningen även redogöra för hur uppdrag som delegerats till dem har fullgjorts. Redovisning ska ske enligt riktlinjer. Redovisningen lämnas till Kommunstyrelsen som samordnar de olika nämndernas redovisningar.

Krisledningsnämnden har under 2020 inte upprättat någon redovisning till Kommunfullmäktige så som reglementet föreskriver. I viss utsträckning berörs Borås Stads arbete med krisberedskap/krisledning i Kommunstyrelsens redovisning till Kommunfullmäktige.

Utbildning och övning

I reglementet framgår bl.a. att Krisledningsnämnden ska sammanträda minst en gång per år. Sammanträdet kan vara i form av utbildning eller övning. Stadsrevisionen konstaterade i en fördjupad granskning under 2019 att Krisledningsnämnden inte haft något sammanträde eller någon utbildning/övning på mycket länge.

Krisledningsnämnden har haft en halvdags utbildning den 26 februari 2020. Ytterligare utbildningsinsatser var inplanerade för Krisledningsnämnden under 2020, men dessa ställdes in med anledning av coronapandemin.

Fördjupade granskningar

Stadsrevisionen har inte genomfört några fördjupade granskningar riktade mot Krisledningsnämnden under 2020.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Krisledningsnämnden har inte upprättat några egna regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har för 2020 inte genomfört någon riskanalys eller upprättat någon plan för intern kontroll. Nämnden har inte genomfört någon uppföljning av den interna kontrollen. Krisledningsnämndens interna kontroll omnämns inte heller i Kommunstyrelsens regler och anvisningar eller plan för intern kontroll. Förhållandena innebär avsteg från Borås Stads regler för intern kontroll.

Borås Stad har en risk- och sårbarhetshetsanalys (RSA) för perioden 2019–2022 och en plan för hantering av samhällsstörningar och extraordinära händelser. Planen har fastställts av Kommunfullmäktige.

Presidietmöte

Presidietmöte genomfördes den 14 december 2020 med Krisledningsnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Krisledningsnämnden har inga indikatorer med målvärden eller några uppdrag beslutade av Kommunfullmäktige för 2020. Nämnden har inte antagit några egna indikatorer med målvärden.

Krisledningsnämnden har under 2020 inte upprättat någon redovisning (tertiärrapporter) till Kommunfullmäktige så som reglementet föreskriver. Nämnden har inte heller upprättat någon årsredovisning till Kommunfullmäktige. I viss utsträckning berörs Borås Stads arbete med krisberedskap/krisledning i Kommunstyrelsens redovisning till Kommunfullmäktige.

Krisledningsnämnden har inte upprättat några egna regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har för 2020 inte genomfört någon riskanalys eller upprättat någon plan för intern kontroll. Nämnden har inte genomfört någon uppföljning av den interna kontrollen. Krisledningsnämndens interna kontroll omnämns inte heller i Kommunstyrelsens regler och anvisningar eller plan för intern kontroll. Förhållandena innebär avsteg från Borås Stads regler för intern kontroll. Borås Stad har en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) för perioden 2019-2022 och en plan för hantering av samhällsstörningar och extraordinära händelser.

Stadsrevisionen kan konstatera att Krisledningsnämnden under 2020 inte följt de anvisningar som finns i det gemensamma reglementet för Kommunstyrelsen och övriga nämnder i Borås Stad när det gäller uppföljning, återredovisning och rapportering under året (7 §). Nämnden har inte heller följt Borås Stads regler för intern kontroll. Krisledningsnämnden och Kommunstyrelsen har under 2020 påbörjat åtgärder som syftar till att säkerställa Krisledningsnämndens följsamhet till Kommunfullmäktiges reglementen och att förtydliga Kommunstyrelsens respektive Krisledningsnämndens uppgifter och ansvar.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Krisledningsnämnden behöver säkerställa en ändamålsenlig redovisning till Kommunfullmäktige. Den interna kontrollen bedöms som otillräcklig med hänvisning till att nämnden inte följt Borås Stads regler för intern kontroll.

Valnämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott om 50 tkr jämfört med budget. Stadsrevisionen noterar att ingen buffert är upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget. Nämnden har inte upprättat någon åtgärdsplan med anledning av underskottet.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgetram

- Den negativa budgetavvikelsen kan till stor del förklaras med att Valnämndens kostnader för valdatasystemet Kaskelot blev högre än budgeterat.

Valnämnden framhåller i årsredovisningen att nämnden fick beviljat att behålla 600 tkr av överskottet från 2019. Det ackumulerade resultatet på 600 tkr har inte nämnden kunnat nyttja under året med hänvisning till covid-19-pandemin. Därav menar nämnden att man är i behov att få behålla dessa medel för att kunna genomföra flertalet åtgärder för att kommande val ska kunna genomföras på ett rättssäkert sätt. Nämnden begär att få behålla dessa från år 2020 års resultat. Anledningen till detta är också för att stärka Valnämndens organisation inför kommande val 2022 menar nämnden. Vallagsändringen kräver en översyn av samtliga vallokaler och förtidsröstningslokaler för att uppfylla tillgänglighetskraven. Dessutom behöver samtliga lokaler numera vara utformade så att kraven på avskärmningar av valsedelställen kan uppfyllas.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Kommunfullmäktige har inte antagit några indikatorer för nämnden.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Kommunfullmäktige har inte antagit några uppdrag för nämnden.

Konsekvenser av coronaviruset

Valnämndens arbete har påverkats av covid-19-pandemin. Nämnden har inte kunnat inventera sina tidigare använda vallokaler och granska dem utifrån tillgänglighetsdirektivet. Detta på grund av att verksamheterna inte är öppna för besök under pandemin med hänvisning till smittspridningen. Dessa åtgärder menar nämnden att man måste genomföra under 2021 års verksamhet inför kommande val.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har inte särskilt bevakat några specifika områden detta år.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Inga fördjupade granskningar som rör nämnden har genomförts under året.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll under 2020. Nämnden har genomfört en egen riskanalys som identifierade 26 risker. Riskanalysen ligger till grund för nämndens plan för intern kontroll för året. Planen för intern kontroll omfattade 14 kontrollmoment. Stadsrevisionen noterar att en risk avseende lågt intresse vid rekrytering av röstmottagare (riskbedömning nio) ej tagits med till planen. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden 22 februari 2021. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Valnämnden har upprättat delegationsordning och denna är fastställd av nämnden i december 2020. Samtliga ärenden som fattas på delegation ska i efterhand anmälas till nämnden.

Presidie möte

Presidie möte genomfördes 1 december 2020 med Valnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen, valledare och kommunsekreterare.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott mot budget på 50 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisningen. Med hänsyn tagen till nämndens begränsade verksamhet under året bedömer Stadsrevisionen det som acceptabelt att nämnden inte beslutat om buffert i enlighet med Kommunfullmäktiges budget. Det är ett förbättringsområde inför kommande år. Nämnden har inte upprättat någon åtgärdsplan med anledning av underskottet.

Nämnden har antagit egna regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämnden har genomfört samtliga kontrollmoment och gjort en uppföljning av den interna kontrollen. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder. En risk med hög riskbedömning (nio) har inte tagits med till intern kontrollplanen utan kommentar.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Lokalförsörjningsnämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott på 26 797 tkr jämfört med budget. Stadsrevisionen noterar att bufferten är upprättad i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Nämnden har inte upprättat någon åtgärdsplan med anledning av underskottet och innan de tog bufferten i anspråk.

Stadsrevisionen noterar att nämnden i sin budget 2020 har med en handlingsplan för en långsiktigt hållbar ekonomi. Nämnden har även tillskrivit Kommunstyrelsen ett förslag i mars 2020 avseende åtgärder för att internhyressystemet långsiktigt ska balansera stadens lokalkostnader. Förslaget avser strukturella förändringar, justering av obalanser samt principiella ställningstaganden.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet.

Nämndens verksamhet finansieras på tre olika sätt, via nämndbidrag, vissa fastigheter endast genom intäkter och vissa genom en blandning av bidrag och intäkter. Det största underskottet finns i de verksamheter som endast finansieras via nämndbidrag. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgettram

- Störst negativ påverkan på resultatet finns i verksamheterna Lokalbanken, Pågående arbeten/ ej uthyrningsbara, LSS-fastigheter och Äldreomsorgsfastigheter. Den negativa avvikelsen för tertialet beror på högre lokal- och kapitalkostnader samt lägre intäkter. Av dessa har Lokalbanken störst påverkan med -19 210 tkr vilket motsvarar knappt 72 % av resultatet. Lokalbankens budget har enligt direktiv i Lokalförsörjningsnämndens budget 3 000 tkr.
- Intäkternas utfall ligger 26 069 tkr under budgeterad nivå. De minskade intäkterna avser främst lägre interna hyresintäkter inom verksamheten Internhyresfastigheter. Lägre intäkter i stort avser till största delen uppsagda lokaler, hyrestaket inom äldreomsorg och bostäder med särskild service LSS, SOL samt äldreboende, minskade intäkter inom verksamheten Övriga fastigheter på grund av corona samt försenade projekt där lokalen således inte tagits i bruk.

- Kapitalkostnaderna är 11 930 tkr högre än budget. Underskottet avser delvis internhyresfastigheter där ett antal objekt inte hade någon budget för kapitalkostnader då de tillkommit efter att budget för 2020 fastställdes. Historiskt har en extern inhyrning inte budgeterats förrän ett hyresavtal är underskrivet. Detta kommer att förändras inför budget 2021.
- Kostnaderna för året är 805 tkr högre än budget. Ökningen avser högre lokal-, hyres- och kapitalkostnader som till stor del balanseras av lägre kostnader för tjänster. Personalkostnaderna är 5 434 tkr lägre än budget. Till största delen beroende på vakanta tjänster. Resultatet visar högre lokalkostnader om sammanlagt 31 243 tkr jämfört med budget. I stort sett hela summan kan härledas till verksamheterna Lokalbanken och Ej uthyrningsbara.
- Avvikelsen på kapitalkostnader för året är 9 635 tkr. Utfall för året har ökat 15 % eller 28 850 tkr jämfört med bokslut 2019. Högre kapitalkostnader orsakas av projekt som avslutats efter Kommunfullmäktiges beslut om budget 2020.

Nämnden framhåller att det finns förlorade intäkter som påverkat resultatet. Nämnden förutsätts bli reglerade i bokslutet för nedanstående kostnader som därmed undantas från det ackumulerade resultatet:

- För de förlorade intäkterna på grund av hyrestaket kommer nämnden att kompenseras i bokslutet. De politiska besluten avseende hyrestak samt direktiv att budgetera med full beläggning bidrar till underskottet på intäkter med 6 222 tkr. På grund av utlämnade hyresrabatter på grund av corona minskades intäkter om 4 990 tkr.

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten uppgår till 280 381 tkr varav 135 806 tkr har använts. Investeringarna består främst av ombyggnad av skolor (79 808 tkr), LSS-boenden (27 022 tkr) samt Kultur- och fritid (12 996 tkr). Mindre investeringar, såsom underhållsinvesteringar, energibesparande åtgärder, solenergi, hyresgäst Anpassningar och fiberinvesteringar har genomförts till en summa av 115 149 tkr.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

2 ■ 0 ◆ 2 ● 0 ■ av 4 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för två av de fyra indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt.

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %**
Målvärde är satt till 3 %, utfallet är 10,1 %. Indikatorn har ökat med 0,8 procentenheter jämfört med värdet år 2019. Ökningen menar nämnden består av långtidssjukskrivningar som inte är arbetsrelaterade.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag, %**
Målvärde är satt till 75 %, utfallet är 56,5 %. Indikatorn har minskat med 18,5 procentenheter jämfört med värdet år 2019. En orsak till ej uppnått målvärde uppges vara coronapandemin och att medarbetarna därför tros vara försiktiga med aktiviteter för vilka man kan få friskvårdsbidrag.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit egna indikatorer med målvärden vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikatorer enligt nedanstående.

0 0 1 2 av 3 nämndens indikatorer

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 fått två uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut.

0 0 2 0 av 2 uppdrag

Konsekvenser av coronaviruset

Lokalförsörjningsnämnden uppskattar att coronaviruset har påverkat nämnden negativt och redovisar 5 351 tkr i ökade kostnader med anledning av coronapandemin. Kostnaderna härrör sig främst från att man skrivit tillfälliga hyresavtal med 17 hyresgäster. Hyresreduktionerna har gett minskade intäkter om 4 990 tkr. Det statliga stöd som erhållits för de tillfälliga hyresavtalen uppgår till 139 tkr. Kostnaderna för administrativt stöd har därutöver ökat med 500 tkr.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Internhyressystemet

Huvudprincipen är att ur verksamhetssynpunkt likvärdiga lokaler ska ha samma grundhyra per kvadratmeter. Detta för att ge likvärdiga förutsättningar för att bedriva verksamhet. Lokalerna i en verksamhet ska kosta lika mycket oavsett om vilka förhållanden som påverkat byggkostnaderna. Brukaren ska kunna få en tydlig bild av kostnaderna för lokalerna sett på både lång och kort sikt.

Ett internhyressystems mål kan vara ett ge fastighetsförvaltaren resurser till fastighetsdriften samtidigt som brukaren av lokalerna får incitament till ett effektivt lokalanvändande med syfte att lokalkostnaderna inte ska utgöra ett hinder för att maximera verksamhetens resurser.

Eftersom kostnader för en lokal oftast är fasta på lång sikt kan dessa begränsa utrymmet för resurser i själva verksamheten.

I mars översände Lokalförsörjningsnämnden förslag på åtgärder för att över tid uppnå en budget i balans. Förslagen innebar principiella ställningstagande, justering av obalanser samt strukturella åtgärder. Under året har förvaltningen fortsatt bistått Stadsledningskansliet i utarbetandet av nya regler för internhyressystemet.

Lokalresursplan, dialog med nämnder

Lokalförsörjningsnämndens Lokalresursplan 2020–2022 är beslutad juni 2019. Lokalresursplanen ska synliggöra Borås Stads behov av lokaler för respektive förvaltning och ge bättre förutsättningar för en strategisk kommunövergripande lokalplanering. Planen ligger sedan till grund för den årliga investeringsbudgeten och leder fram till Kommunfullmäktiges investeringsbeslut. De flesta nämnder har bidragit med lokalbehovsplaner för respektive verksamhet som bilagts lokalresursplanen.

Under år 2020 har arbetet med lokalresursplanen införts i styr- och ledningssystemet Stratsys. I Lokalförsljningsnämndens budget 2020 beskriver man framtagandet av Lokalresursplanen som en av lokalförsljningsverksamhetens viktigaste uppgifter. Varje år genomför nämnden en lokalrevision omfattande Borås Stads anläggningar som faller inom Lokalförsljningsnämndens ansvar. Tillsammans med verksamhetsnämnderna analyseras nuvarande samt önskad framtida lokalsituation. Utifrån denna analys sammanställs stadens lokalbehov i Lokalresursplanen, som sedan ligger till grund för budgetarbete kopplat till investeringar samt förhyrningar.

Lokalbanken

En nämnd kan med en uppsägningstid på tre månader anmäla till Lokalförsljningsnämnden att nämnden vill avstå en viss lokal till Lokalbanken. Det ekonomiska ansvaret övergår då till lokalförvaltaren. Avsikten är att lokalförvaltaren omedelbart startar ett arbete för att använda lokalen på annat sätt, sälja den eller avsluta en inhyrning.

Resultatet för verksamheten Lokalbanken är en kostnad om 22 210 tkr. Lokalbankens budget har enligt direktiv i Lokalförsljningsnämndens budget 3 000 tkr, utfallet är således en försämring om 19 210 tkr. Utfall för kostnader för verksamheten har stigit med 89 % eller 10 438 tkr jämfört med förra året.

Det finns 30 objekt i Lokalbanken, varav sju objekt som hade kostnader över 500 tkr. De objekten är

- Kyllaredsgymnasiet – 11 914 tkr;
- Kulturskolan – 1 492 tkr;
- Högsbovägen 5 – 958 tkr;
- Norrbyskolan – 902 tkr;
- Backvägen 5, Asklandagården – 641 tkr;
- Lorensbergsgården – 552 tkr;
- Kransmossen – 506 tkr;

Uthyrning/avveckling av objekt i lokalbanken – Lokalförsljningsförvaltningen är avflyttat från 11 st inhyrda objekt. Tre stycken ägda objekt har avvecklats. Eskilsryd samt Katrinebergsgatan 22 har sålts och Östergårdsskolan har rivits.

En avknoppning från Lokalbanken med objekt med pågående arbeten och/eller ej uthyrbarsbara i nuvarande skick har skett. Denna verksamhet avser lediga lokaler som inte är tillgängliga för uthyrning, oftast för att olika arbeten pågår. I verksamheten finns inga intäkter. Idag ingår fyra objekt i gruppen; Rådjurets förskola, Värmlandsgatan 22, Björkängsgymnasiet samt Dalsjögläntan.

Borås Simarena

Lokalförsljningsförvaltningen planerade för att utföra en renovering av golv samt bassängduk och Borås Simarena under två etapper, sommaren 2020 och 2021, vilket enligt nämnden skulle ge de minsta störningarna i verksamheterna. Prognosticerat belopp för renoveringens investeringsbudget är 17 700 tkr.

Stadsparksbadet

I juni 2019 stängdes Stadsparksbadet akut efter att man hittat allvarliga fuktskador i en bärande balk. Renoveringen är slutförd och är under garantitid (2 år) enligt protokoll från Lokalförsljningsnämnden 17 november 2020. Under 2020 har badet haft öppet med vissa begränsningar med anledning av coronapandemin.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Inga fördjupade granskningar som rör nämnden har genomförts under året.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Lokalförsörjningsnämndens kontrollplan är integrerad i förvaltningens kvalitets- och miljöledningssystem (ISO). Varje år utför förvaltningens internrevisorer stickprovskontroll på rutinerna som ingår i verksamhetssystemet. Till uppföljningen av intern kontroll har bilagts den externa revisionen (genomfört av Lloyd's Register, GBG Sweden & Norway OU den 17 mars 2020) gällande förvaltningens kvalitets- och miljöledningssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys som identifierade 40 risker. Planen för intern kontroll omfattade 19 kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 18 februari 2021. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser. Stadsrevisionen noterar att ett utvecklingsområde är att bättre beskriva planerade åtgärder för att minimera avvikelser i stickprov.

Presidiemöte

Presidiemöte genomfördes 1 december 2020 med Lokalförsörjningsnämndens presidium, förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Stadsrevisionen noterar att nämndens uppgift, såsom beskrivits i Borås Stads budget, inte finns beskriven i årsredovisningen för Lokalförsörjningsnämnden.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Lokalförsörjningsnämnden har under året inte uppnått målvärdet för två av fyra indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målet för Kommunfullmäktiges indikatorer. Samtliga av Kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden har genomförts.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott mot budget på 26 797 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisningen. Stadsrevisionen noterar att nämnden inte har upprättat en åtgärdsplan för att komma till rätta med underskottet i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser men saknar i vissa moment vidtagna åtgärder vid felaktigheter i stickprov. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Stadsrevisionen noterar att nämnden inte har upprättat någon åtgärdsplan för att komma till rätta med underskottet i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig med ett identifierat utvecklingsområde, vilket är att bättre beskriva planerade åtgärder.

Servicenämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden har, i enlighet med beslut i Kommunfullmäktiges budget, ett resultatkrav på 7 000 tkr. I jämförelse med resultatkravet gör nämnden ett underskott på 3 938 tkr. Att lägga ett resultatkrav på en utförarnämnd som finansieras genom interna intäkter innebär en svårighet då verksamheterna som debiteras kan få betala mer för nämndens tjänster.¹

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgetram

- Det operativa ekonomiska utfallet för år 2020 är positivt för samtliga avdelningar i förvaltningen. De olika verksamheterna har historiskt sett visat ett överskott på cirka 1 % av omsättningen.
- Intern försäljning mellan förvaltningens egna avdelningar utgör knappt 25 % av förvaltningens totala produktionsvolym i kronor. Merparten av de interna transaktionerna sker på avdelningarna Fordon - Verkstad och Entreprenad.
- Totalt ger förvaltningen i bokslutet 2020 ett ekonomiskt överskott på ca 0,5 % av omsättningen.

Nämnden framhåller att det finns kostnader som påverkat resultatet negativt och som är av kommunövergripande karaktär. Nämnden förutsätts bli reglerade i bokslutet för nedanstående kostnader som därmed undantas från det ackumulerade resultatet.

- År 2020 har nämnden genomfört återbetalningar på 4 600 tkr som under året haft direkt resultatpåverkan. Servicenämnden förutsätter att man får tillgodoräkna sig återbetalningen som en del av det avkastningskrav som åvilar nämnden, och slutar därmed på ett positivt resultat.

¹ SKR, Lena Langlet samt Helena Linde: "Allmänt sett är ett fullmäktigebeslut om resultatkrav på verksamhet som utgör interna tjänster en fråga om intern styrning av egen regi-verksamhet. Beslutet som riktar sig till kommunens egen inre verksamhet. Självkostnadsprincipen har inget med den styrningen att göra. Svårigheten kan ju dock vara att lägga ett resultatkrav på en servicenämnd som finansieras genom interna intäkter, men det beror på vilka utgifter nämnden har.", 2018-02-01. Se även revisionsrapporten Granskning av Beställar-utförarmodellen, 2019

- **Kemikaliehanteringen**
Resultatpåverkan som en följd av Kommunfullmäktiges uppdrag – Att införa ett kemikaliehanteringssystem uppgår för år 2020 till 447 tkr. Förvaltningen räknar med att systemet ska vara i full drift från och med år 2022 och då ska debitering till respektive förvaltning/bolag påbörjas.

Investeringsbudget

Investeringar, årliga anslag, uppgår till 22 000 tkr, dock har 27 434 tkr använts. Investeringarna består främst av maskiner och fordon, där investeringsbudgeten är ett s.k. förslagsanslag på 15 000 tkr. Den långsiktiga investeringsbudgeten uppgår till 23 319 tkr. Utöver detta har även investeringar genomförts gällande kontorsutrustning (utskriftsenheter och infoskärmar) samt IT-infrastruktur. De långsiktiga investeringarna består främst av ombyggnation av mekanisk verkstad (1 312 tkr) samt arbetsmiljöåtgärder (2 027 tkr), nybyggnation (1 003 tkr) och förbättringsåtgärder (2 906 tkr) på Pantängen.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

3 ■ 1 ◆ 1 ● 0 ■ av 5 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för fyra av de fem indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt. De indikatorer för vilka målvärdena inte nåtts är:

- **Andel närproducerade livsmedel, %**
Målvärdet 25 %, utfall 18,2 %. Under hösten har inköp av närproducerade livsmedel ökat något på serveringarna i Stadshuskvarteret som närmar sig målvärdet. Nämnden konstaterar att ju mer som köps in genom det centrala livsmedelsavtalet ju mer närproducerat blir det.
- **Andel ekologiska livsmedel, %**
Målvärdet 50 %, utfall 30,7 %. Det sammanlagda utfallet för ekologiska och etiska livsmedel var 30,7 % under 2020, med högre utfall på serveringarna i Stadshuset (43,1 %) jämfört med Pantängens serveringar (21,9 %). Båda serveringarna har påverkats av coronapandemin genom att många medarbetare arbetat hemifrån.
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %**
Målvärdet 4,5 %, utfall 6,4 %. Indikatorn har ökat jämfört med värdet år 2019 där nämnden ser att det är en koppling till coronapandemin. Nämnden uppger att man följer upp sjukfrånvaron dagligen som en del av krisledningsarbetet. Därutöver har man genomfört de sedvanliga analyserna på månadsbasis gällande korta och långa sjukfall samt satt in rehabiliteringsinsatser så tidigt som möjligt.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag**
Målvärdet 43 %, utfall 39,2 %. Indikatorn har minskat p.g.a. coronapandemin och att medarbetare är försiktiga med aktiviteter som man kan söka friskvårdsbidrag för.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har inte antagit egna indikatorer med målvärden vilket fordras enligt Borås Stads styr- och ledningssystem.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 fått ett uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Uppdraget har inte genomförts under året.

0 1 0 0 av 1 uppdrag

Det uppdrag som inte är genomfört är:

- **Serviceämnden får i uppdrag att köpa in och driva ett kemikaliehanteringssystem som ska stå till kommunkoncernens förfogande och bekostas av respektive förvaltning/bolag.** Implementeringen av kemikaliesystemet pågår nu. Servicekontoret var först ut och testade implementeringsprocessen. Kemikaliesamordnaren utbildar och supporterar enligt fastställd plan.

Konsekvenser av coronaviruset

Konsekvenser av coronaviruset har för Serviceämnden inneburit att man fått i uppdrag av den centrala krisledningsstaben att upprätta ett krisberedskapsförråd för bl.a. skyddsutrustning, desinfektionsmedel samt förbrukningsmaterial. Där tillhandahålls ett kontinuerligt tremånaders krisberedskapsförråd. Förvaltningen har i övrigt varit förskonade från konsekvenser och har inte uppskattat någon ekonomisk konsekvens alls.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

KomMa - entreprenader

KomMa är det försystem som Servicekontoret använder i sin dagliga verksamhet för att följa upp och debitera beställningar och avtal med andra förvaltningar och bolag. Systemet är däremot inte heltäckande och det finns därmed verksamheter inom förvaltningen där andra system används.

KomMa integreras in i Agresso varje månad med bokföringsfiler och faktureringsfiler. För att undvika felaktiga konteringar vid inläsning finns en automatisk kontokontroll som innebär att Servicekontoret läser in Borås Stads godkända konteringar i KomMa varje natt och därmed minimerar felkonteringar i filöverföringen.

Beställar-utförarmodellen

Servicekontorets funktioner och beredskapsförmåga är en viktig resurs för Borås Stads förvaltningar och bolag vid samhällsstörningar och extraordinära händelser. Under våren 2020 fick Servicekontoret i uppdrag att starta ett krisberedskapsförråd för att säkra tremånaders tillgång på skyddsmaterial som används vid hanteringen av coronapandemin i Borås Stad. Uppdraget har ställt höga krav på förvaltningen, som skött mottagning, ompackning och leveranser av skyddsmaterial till alla förvaltningar.

Serviceämnden arbetar inom beställar-/utförarmodellen. Att arbeta i modellen innebär bland annat krav i att vara med och utveckla modellen. Att utvecklingen av modellen sker i samklang så att den

stödjer de förmågor som Borås Stad har för att möta bland annat samhällsstörningar och extraordinära händelser är av vikt. Servicenämnden ser både i ett nulägesscenario samt i en framtid att det förmodligen kommer nya krav kopplat mot uppgiften som kräver ändamålsenliga lokaler anpassade för verksamheten.

Stadsrevisionen genomförde 2019 en granskning av beställar-utförarmodellen i Borås Stad. Granskningen visade att beställar-utförarmodellen präglades av stora brister när det gällde framför allt styrning och uppsikt. Identifierade brister innebar att det fanns risk för att koncernnyttoeffekter inte uppnås, allvarliga brister vid en extraordinär händelse och för bristande transparens mellan såväl Borås Stads nämnder/styrelser som gentemot externa aktörer. Det var enligt Stadsrevisionens bedömning väsentligt att Kommunstyrelsen klargör hur modellen ska fungera i praktiken och att man utformar en kommungemensam styrmodell med styrande dokument som bl.a. beskriver ansvar, roller och förväntningar för de nämnder och styrelser som omfattas.

Servicenämnden behövde enligt Stadsrevisionens bedömning stödja Kommunstyrelsens arbete att ta fram kommungemensamma styrdokument genom att dokumentera gällande rutiner för de interna beställningarna. Servicenämnden behövde även stödja Kommunstyrelsens arbete med att tydliggöra hur prisnivåerna för de administrativa tjänsterna sätts och tillgängliggöra denna dokumentation för beställarna i syfte att uppnå transparens.

Kommunstyrelsen har meddelat att man utifrån granskningens rekommendationer kommer att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda och förtydliga beställar-utförarmodellen tillsammans med berörda nämnder och bolag. Under 2020 har arbetet påbörjats på Stadsledningskansliet.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Inga fördjupade granskningar som rör nämnden har genomförts under året.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys som identifierade 50 risker. Planen för intern kontroll omfattade fem kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 5 mars 2021. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser. Bilagt till nämndens interna kontrollplan och uppföljning är ISO:s Internrevisionsprogram 2020. Den externa revisionen utfördes av RISE i oktober 2020.

Presidiemöte

Presidiemöte genomfördes 8 december 2020 med Servicenämnden, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Servicenämnden har under året inte uppnått målvärdena för fyra av fem indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Stadsrevisionen konstaterar att måluppfyllelsen gällande Kommunfullmäktiges indikatorer är bristfällig. Nämnden har fått ett uppdrag av Kommunfullmäktige, som inte har genomförts. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför uppdraget inte har genomförts.

Stadsrevisionen noterar att nämnden inte har antagit egna indikatorer med målvärden.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott på 3 938 tkr. Nämnden har, i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut, ett resultatkrav på 7 000 tkr. Att lägga ett resultatkrav på en utförarnämnd som finansieras genom interna intäkter innebär en svårighet då verksamheterna som debiteras kan få betala mer för nämndens tjänster.

År 2020 avviker från detta bl.a. genom att nämnden genomfört återbetalningar på 4 600 tkr till nämnderna under året, vilket haft direkt resultatpåverkan. Servicenämnden förutsätter att man får tillgodoräkna sig återbetalningen som en del av det avkastningskrav som åvilar nämnden, och slutar därmed på ett positivt resultat.

Nämnden har antagit egna regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Riskanalysen ligger till grund för nämndens plan för intern kontroll för året. Nämnden har genomfört samtliga kontrollmoment och gjort en uppföljning av den interna kontrollen. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Fritids- och folkhälsonämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott på 20 909 tkr jämfört med budget, fördelat på ett underskott på 20 955 tkr för fritidsramen och ett överskott på 46 tkr för bidragsramen.

Enligt beslut i Kommunfullmäktige ska varje nämnd sätta av som lägst 1 % i buffert utav sitt kommunbidrag till oförutsedda händelser. I budget 2020 har nämnden avsatt 1 573 tkr i buffert vilket inte uppnår 1 % av kommunbidraget. Stadsrevisionen noterar att bufferten därmed inte är upprättad i enlighet med Kommunfullmäktiges budget. Åtgärdsplan har upprättats i november 2020 för att komma tillrätta med det prognosticerade underskottet.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet.

Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Fritidsramen

- Intäkterna avviker i jämförelse med budget med 17 640 tkr. Avvikelsen ligger främst inom Anläggningsenheten och Badenheten och beror till största delen på pandemin.
- Ombyggnationen, hyra och andra kostnader hänförliga till Borås Arena genererar ett sammantaget underskott om 4 953 tkr.
- Uteblivna intäkter till följd av renovering av Borås Simarena, vilket innebar en negativ budgetavvikelse på 1 500 tkr.
- Sociala investeringsprojekten; ”En kommun fri från våld”, samt ”Kraftsamling Sjöbo” där de bokförda kostnaderna vid årets slut hamnar på totalt 1 891 tkr.
- SM-veckan vinter som blev inställt genererar en positiv avvikelse om 4 271 tkr.

Det finns ett antal kostnader som redovisats ovan som påverkat resultatet negativt och där det finns en utlovad bokslutsjustering för dessa örönmärka projekt beslutade av Kommunfullmäktige (Borås Arena, Borås Simarena och de Sociala investeringsprojekten). Nämnden förutsätter att dessa kostnader blir reglerade i bokslutet. Samtidigt ber nämnden om kompensation/reglering av de underskott som härrör sig till coronapandemin i samband med bokslutet 2020.

Bidragsramen

Föreningsstöd och bokning redovisar ett överskott på 46 tkr. Dock finns det skillnader inom budgeten, till exempel kan nämnas att Verksamhetsbidraget för ungdomsföreningar lämnar ett underskott på ca 700 tkr som kan härledas till en felbedömning av de nya bidragsreglerna. Exempel på bidrag som lämnat överskott är socialt riktat bidrag, 500 tkr. Mindre verksamhet och färre ansökningar ligger bakom.

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten för de årliga anslagen uppgår till 11 406 tkr varav 9 270 tkr har använts. De utförda investeringarna under året består främst av arbetet med utveckling av näridrottsplatser/aktivitetsplatser (4 028 tkr), utveckling av spår och leder (1 098 tkr) samt utveckling av miljöförbättrande åtgärder kring konstgräsplaner/ utbyte av gräs (1 451 tkr).

Investeringsbudgeten för de investeringar som löper över flera år uppgår till 5 792 tkr för 2020, 8 413 tkr har använts under 2020. Investeringarna under året har främst bestått i utveckling av Borås Skidstadion (5 231 tkr) och Boda Aktivitetspark (2 020 tkr). För investeringsprojekt som löper över flera år flyttas över- och underskott över åren.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

1 ■ 1 ◆ 1 ● 0 ■ av 3 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för två av de tre indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %**
Indikatorn har försämrats jämfört 2019 (8,6 %). Indikatorn ligger nu på 9,5 % jämfört med målvärdet på 6,8 % för 2020. Det är den korta sjukfrånvaron (1-14 dagar) som ökat mest och framförallt i de verksamheter som inte haft möjlighet att arbeta hemma under pandemin. Förvaltningen har under 2020 fortsatt att arbeta aktivt med att genomföra insatser för de med hög korttidsfrånvaro samtidigt som förvaltningen har ökat samarbetet med den centrala enheten organisationshälsa samt företagshälsovården.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag, %**
Förvaltningen redovisar 42 % (2019: 47 %). Målvärdet är 43 % för andelen som tar ut friskvårdsbidraget. En anledning till att förvaltningen minskat i andel som tar ut sitt friskvårdsbidrag bedöms bero på pandemin menar nämnden. Folkhälsomyndighetens rekommendationer har varit att undvika aktiviteter som varit förenligt med ökad smittspridning.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit egna indikatorer med målvärden vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikatorer enligt nedanstående.

1 ■ 0 ◆ 0 ● 1 ■ av nämndens 2 indikatorer

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 fått två uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut, av dessa är ett uppdrag inte genomfört.

0 ■ 1 ◆ 1 ● 0 ■ av nämndens 2 uppdrag

Det uppdrag som inte är genomfört är:

- **Förstudie ska genomföras när det gäller lokalisering av ny ishall och möjlighet till alternativ driftsform prövas.**

En projektstudio har genomförts under året samt att ett flertal kontakter har tagits med ishallsföreningarna. Flera bra alternativ har tagits fram och kommer att bearbetas under det första kvartalet 2021.

Nämndens uppdrag

Nämnden har avseende 2020 gett två uppdrag till förvaltningen i samband med budget, av dessa är två uppdrag inte genomförda.

1 ■ 1 ◆ 0 ● 0 ■ av nämndens 2 uppdrag

Konsekvenser av coronaviruset

Nämnden skriver att flera verksamhetsområden har på ett eller annat sätt påverkats av coronaviruset. Träffpunkt Simonsland har tappat 99 % av den vanliga verksamheten då den primärt riktar sig till de av Folkhälsomyndigheten utpekade riskgrupperna. Inom Anläggningsenheten och Badenheten har den ekonomiska påverkan varit mycket stor. Eftersom budgeten inom dessa verksamhetsområden i stort baseras på intäkter blir just dessa områden påverkade när intäkterna inte kommer in som planerat menar nämnden. Enligt nämnden har enheterna arbetat hårt för att ställa om verksamhet istället för att ställa in. För att parera minskade intäkter har man, i den mån det har gått, sparat på kostnader. Exempelvis har man inte tillsatt vikarier i samma utsträckning och man har skjutit tillsättningen av vakanta tjänster på framtiden. Detta har bland annat medfört att nämnden har kunnat få ett positivt ekonomiskt resultat på Träffpunkt Simonsland. Detta trots ca 1 100 tkr lägre intäkter än budgeterat från caféförsäljningen. De kostnader som ökat är bland annat skötselkostnaderna på exempelvis badplatser och andra naturområden. Olika insatser har gjorts för att kunna tillgodose möjligheterna att vara mer i naturen framhåller nämnden.

Nämnden uppskattar i årsredovisningen den totala ekonomiska konsekvensen till 17 000 tkr (varav minskade intäkter i Badenheten står för 10 500 tkr och minskade intäkter i Anläggningsenheten står för 5 300 tkr).

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Beställar-utförarmodellen

Stadsrevisionen genomförde 2019 en granskning av beställar-utförarmodellen i Borås Stad. Granskningen visade att beställar-utförarmodellen präglades av stora brister när det gällde framför allt styrning och uppsikt. Identifierade brister innebar att det fanns risk för att koncernnyttoeffekter inte uppnås, allvarliga brister vid en extraordinär händelse och för bristande transparens mellan såväl Borås Stads nämnder/styrelser som gentemot externa aktörer. Det var enligt Stadsrevisionens bedömning väsentligt att Kommunstyrelsen klargör hur modellen ska fungera i praktiken och att man utformar en kommungemensam styrmodell med styrande dokument som bl.a. beskriver ansvar, roller och förväntningar för de nämnder och styrelser som omfattas.

Fritids- och folkhälsonämnden behövde enligt Stadsrevisionens bedömning stödja Kommunstyrelsens arbete genom att utforma riktlinjer för hur beställar-utförarmodellen ska tillämpas i verksamheterna och för hur verksamheterna ska agera i sina roller som beställare gentemot Servicenämnden. Kommunstyrelsen har meddelat att man utifrån granskningens rekommendationer kommer att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda och förtydliga beställar-utförarmodellen tillsammans med berörda nämnder och bolag. Under 2020 har arbetet påbörjats på Stadsledningskansliet.

Borås Simarena

Lokalförvaltningsförvaltningen planerade för att utföra en renovering av golv samt bassängduk och Borås Simarena skulle hålla stängt under maj till oktober 2019. Det pågick därför under 2019 ett arbete och planering inför Borås Simarenas renovering.

Renoveringen har dock skjutits upp och genomförs under två etapper, sommaren 2020 och 2021, vilket enligt nämnden ger de minsta störningarna i verksamheterna. Lokalförvaltningsförvaltningen genomförde den planerade renoveringen av golven i simhallen under 2020. Därav har Borås Simarena hållit stängt mellan maj-augusti. Renoveringen höll tidsplanen.

Verksamhetsåret och utvecklingen av covid-19-pandemin gjorde att en hel del av årsplaneringen fick justeras. Detta eftersom det kom nya rekommendationer från myndigheterna under året.

Simklubben Elfsborg kunde under stora delar av hösten ha barn- och ungdomsverksamhet igång. Detta blev dock lite svårt då myndigheternas rekommendationer satt en begränsning på 150 gäster inne på Borås Simarena framhåller nämnden. Borås Simarena som mötesplats fick detta verksamhetsår ställa in träningsläger och tävlingar. Endast ett fåtal aktiviteter kunde genomföras.

Föreningsbidragssystemet

Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att genomföra en översyn av nuvarande föreningsbidrag och lämna förslag på anpassning och revidering. Bidragsutredningen blev klar under hösten 2019 och skickades till Kommunstyrelsen för vidare behandling till Kommunfullmäktige. De nya reglerna började gälla från den 1 mars 2020.

Nämnden menar att föreningslivet har anpassat sig bra utifrån förutsättningarna. Mycket av det som nämnden planerade att utvärdera har fått skjutas på framtiden då pandemins påverkan har störst det ordinarie arbetet i föreningslivet. Pandemins verkan och effekter har istället tagit över dialogen menar nämnden. En enkät har skickats ut tidigt i ett försök att få en överblick över situationen. Enkäten gav enligt nämnden en del tydliga svar så som att föreningar med stora evenemang och föreningar med mycket publik drabbas hårdare än föreningar med mindre ungdomsverksamhet. Även föreningar med medlemmar ur riskgrupperna har naturligtvis drabbats hårt men även delar av funktionshinderverksamheten har drabbats hårt menar nämnden. Idrottsföreningar där närkontakt förekommer, alltså kampsport eller dans har också haft svårt att bedriva verksamhet. Nämnden beslutade att föreningar med verksamhet inom ovanstående garanteras oförändrade bidrag nästkommande budgetår. Dialog har förts med en handfull föreningar om ett utökat stöd utifrån pandemins påverkan på verksamheten, dock har nämnden inte fått några signaler ännu att någon förening inte klarar av effekterna.

Antalet bidragsberättigade medlemmar (6–20 år) har rört sig från 20 923 till 21 413 stycken. Antalet aktiviteter ökar från ca 60 000 till 64 000 vilket enligt nämnden troligtvis beror på att det numera bara krävs tre deltagare (föret krävdes det fem deltagare) för att en aktivitet ska bli godkänd. Fördelningen mellan pojkar och flickor som deltar i aktiviteterna håller sig på en jämn nivå, dock ökar pojkar från 57 % till 59 % och således minskar flickor från 43 % till 41 %. Detta kan enligt nämnden bero på att träningstätheten, alltså hur många gånger/vecka som pojkar tränar är något högre än för flickor.

Stadsparksbadet

Under 2019 fick Stadsparksbadet stänga oplanerat på grund av takreovering. Året 2020 började bra för Stadsparksbadet enligt nämnden. Under våren kom coronapandemin och Stadsparksbadet fick undan för undan nya råd och rekommendationer från myndigheterna att förhålla sig till. Det medförde förändrade arbetsuppgifter, arbetstider och öppethållanden. Under sommaren fortsatte Stadsparksbadet med förändrade öppettider, för att fortsatt kunna vara behjälpliga på mötesplatser och öppen ungdomsverksamhet. Den regniga sommaren medförde att det var många gäster som ville besöka anläggningen under semestern. Eftersom Stadsparksbadet hade begränsning på max 100 personer samtidigt i anläggningen, resulterade det i långa köer. Nämnden kastade om i planeringen och införde badblock, för att kunna ta emot fler gäster på olika tider. Gummiband delades ut till gästerna för att se till att begränsningarna hölls. Efter semestern kunde anläggningen återgå till lite mer normala förhållanden med all personal på plats igen. Fortfarande med begränsningar, men anläggningen kunde ändå ha igång lite verksamheter.

Stadsparksbadet stängde 30 oktober 2020 och är tillsvidare stängt för allmänheten på grund av striktare nationella råd under pågående pandemi. Undantag görs bland annat för skolornas simskolor och att elitsimmare får träna.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningen av den fördjupade granskningen.

Integration och etablering i Borås Stad

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Borås Stads integrationsarbete som redogörs för ytterligare i granskningsredogörelsen för Arbetslivsnämnden och Kommunstyrelsen.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2018. Nämnden har genomfört en egen riskanalys som identifierade 18 risker. Planen för intern kontroll omfattade tre kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 23 februari 2021. På grund av pandemin har ett informationstillfälle avseende säkerhet för förtroendevalda som skulle genomförts under 2020 fått skjutas fram till början av 2021. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Stadsrevisionen noterar att Fritids- och folkhälsonämnden även genomför kontroller av bland annat ekonomisk verksamhet, som en del i den löpande verksamheten.

Presidie möte

Presidie möte genomfördes 24 november 2020 med Fritids- och folkhälsonämnden, förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och den fördjupade granskningen som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Fritids- och folkhälsönämnden har under året inte uppnått målvärdet för två av tre indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målet för Kommunfullmäktiges indikatorer. Ett av två uppdrag har inte genomförts. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför uppdraget inte helt har genomförts.

Stadsrevisionen noterar att nämnden har antagit egna indikatorer med målvärden.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott på 20 909 tkr jämfört med budget, fördelat på ett underskott på 20 955 tkr för fritidsramen och ett överskott på 46 tkr för bidragsramen. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisningen. Stadsrevisionen noterar vidare att bufferten har varit för lågt satt och dessutom in-tecknad på förhand. Stadsrevisionen noterar att nämnden har upprättat åtgärdsplan för att komma till rätta med underskottet i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Nämnden har antagit egna regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämnden har genomfört samtliga kontrollmoment. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Dock behöver nämnden ha en tillräckligt stor buffert. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Samhällsbyggnadsnämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott på 3 150 tkr jämfört med budget. Stadsrevisionen noterar att bufferten är upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget. Nämnden har inte upprättat någon åtgärdsplan med anledning av underskottet. Bufferten har använts för att täcka underskotten på den förvaltningsgemensamma avdelningen.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgetram

- Den negativa budgetavvikelsen kan till stor del förklaras av ett underskott på den förvaltningsgemensamma avdelningen som redovisar ett underskott på 1 367 tkr. De förvaltningsgemensamma projekt som genomförts inom ramen för digitaliseringssatsningen, till exempel förstudie till stadsbyggnadsappen och utrustning till sammanträdesrummen för digitala möten.
- Plan- och bygglovsavdelningen redovisar högre intäkter än budgeterat vilket beror på fler byggsanktionsavgifter och att planenheten fokuserat på externa exploatörsplaner, vilka i större utsträckning kan faktureras. Kostnaderna för material, tjänster och personalkostnader är högre än budgeterat.
- Otydligheter i instruktionerna till plan- och bygglovstaxan har gjort att förvaltningen för sju bygglovsärenden tagit ut för hög planavgift. Samtliga gäller stora byggnader med bruttoarea större än 10 000 kvm och under perioden 2013–2020. Alla avgifter har betalats tillbaka, totalt ca 4 000 tkr. Återbetalningen har bokförts som en kostnad för de ärenden som gäller 2013–2019 medan den avgift som gäller 2020 dragits av från intäkterna.
- Geodataavdelningen redovisar högre material- och tjänstekostnader än budgeterat, ca 3 000 tkr. Nämnden fick lov att under 2020 använda 1 800 tkr av det ackumulerade resultatet till engångssatsningar inom digitalisering. Avdelningen har använt 600 tkr av dessa för införandet av det nya kartsystemet.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

0 1 3 0 av 4 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för en av de fyra indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt. Indikatorn som inte har uppnåtts är:

- **Andel om ansökningarna om bygglov med fullständiga handlingar som fått beslut senast efter 8 veckor efter ansökan, %.**

Avseende 2020 var målvärdet för indikatorn 98 %. Samhällsbyggnadsnämnden redovisar ett utfall för året om 96 %. Indikatorn har försämrats lite i förhållande till föregående års utfall. Antalet bygglov och förhandsbesked var rekordhögt. Nämndens arbete med att förkorta handläggningstiderna pågår fortlöpande. Ett flertal ändringar i rutiner och arbetssätt har medfört att handläggningstiden kortats ned under senare år. Bland annat följs samtliga pågående ärenden upp varje vecka och flera manuella moment i den interna hanteringen har tagits bort. Enklare bygglovsärenden urskiljs vid registreringen för att kunna hanteras med så kort handläggningstid som möjligt. Medianvärdet för handläggning av komplett ansökan låg på tre veckor 2020 trots att antalet ärenden ökat jämfört med 2016–2019.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit egna indikatorer med målvärden vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikatorer enligt nedanstående.

0 3 5 1 av 9 nämndens indikatorer

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 fått ett uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut, uppdraget är genomfört.

0 0 1 0 av 1 uppdrag

Nämndens uppdrag

Nämnden har avseende 2020 gett fyra uppdrag till förvaltningen, av dessa är tre uppdrag inte genomförda.

0 3 1 0 av 4 nämndens uppdrag

Konsekvenser av coronaviruset

Samhällsbyggnadsnämndens verksamhet har till största delen kunnat bedrivas utan att leveransförmågan har påverkats. Anpassningar har gjorts för att största möjliga utsträckning minska risken för smittspridning. Kostnader på ca 500 tkr har uppstått i samband med att anpassa verksamheten till distansarbete i form av inköp av, till exempel, nödvändig utrustning för digitala möten och utökning av mobildata.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående område.

Kommunfullmäktiges samarbetsuppdrag om samhällsbyggnadsprocessen

I samband med Kommunfullmäktiges beslut till ny nämndorganisation (KF 2016-03-17) fick Samhällsbyggnadsnämnden ett särskilt samarbetsuppdrag avseende samhällsbyggnadsprocessen. Samarbetsuppdraget syftar till att stärka helhetssynen och att få nämnder och styrelser att tydligare se sin del i helheten. Samverkan och samarbete ska bidra till ökad måluppfyllelse med utgångspunkt i vad som är ”det bästa” för kommuninvånaren. Det övergripande målet för samarbetsuppdraget har varit att skapa en gemensam målbild kopplat till samhällsbyggnadsprocessen med ett strategiskt fokus i ett fem- till tioårsperspektiv eller längre.

Under 2020 har det nya arbetsättet strukturskisser införts i samhällsbyggnadsprocessen, efter samråd i form av presidieöverläggning i maj mellan Samhällsbyggnadsnämnden och Kommunstyrelsen och efter beslut av berörda förvaltningschefer. Strukturskisserna syftar till att skapa strategisk samsyn på nivån mellan översiktsplan och detaljplanering om hur Borås kan vidareutvecklas utifrån de strategiska intentioner som uttrycks i översiktsplanen och utbyggnadsstrategin. Bland de frågor som blir aktuella i strukturskissarbetet finns exempelvis trafikplanering och –investeringar, mark, klimatanpassning och lokalplanering. Strukturskisserna kommer även framarbetas och förankras med hjälp av regelbundna presidieöverläggningar mellan de ingående nämnderna och som kvittens tillbaka till Kommunstyrelsen från de samhällsbyggande nämnderna på hur översiktsplanens intentioner tolkas och kan förverkligas.

Den första presidieöverläggningen för strukturskiss Borås Norr genomfördes i december 2020 och fler är inplanerade kvartalsvis framöver. Arbetsättet blir ett systematiskt sätt att leverera gentemot Samhällsbyggnadsnämndens samarbetsuppdrag avseende samhällsbyggnadsprocessen. Förvaltningscheferna inom samhällsbyggnadsprocessen har under 2020 även beslutat om att gemensamt processkartlägga samhällsbyggnadsprocessen för att uppnå en mer effektiv samverkan och leverans gentemot boråsarna utifrån de politiska ambitionerna för stadens utveckling. Utöver detta pågår även ett förvaltningsöverskridande arbete med att ta fram en gemensam kommunikationsplanering för samhällsbyggnadsprocessen, i syfte att skapa en mer sammanhängande, tidigare och tydligare kommunikation gentemot såväl allmänhet som näringsliv i staden.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningen av den fördjupade granskningen.

Uppföljande granskning av samhällsplanering och bostadsbyggande i Borås Stad

Stadsrevisionen har genomfört en uppföljande granskning av samhällsplanering och bostadsbyggande i Borås Stad. Uppföljningens övergripande syfte är att följa upp granskningsresultaten från 2017 års granskning och genomföra en nulägesanalys av hur arbetet inom området ser ut 2020 i Borås Stad.

Granskningen visar att skillnaden mellan Borås Stad och jämförbara kommuner när det gäller nyproducerade bostäder har fortsatt öka sedan granskningen 2017. Jämförelserna indikerar att bostadsituationen i Borås blir allt mer problematisk då befolkningsökningen är relativt högre i kommunen än tillskottet av bostäder.

Uppföljningen visar att Borås Stad genomfört en rad åtgärder inom området sedan granskningen 2017 och att området delvis utvecklats i positiv riktning. Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att de brister som avsåg styrning, styrande dokument, samverkan och samordning delvis är åtgärdade. Ytterligare arbete bedöms nödvändigt i dessa delar bl.a. avseende strategi, inriktning och prioritering gällande mark-, trafik- och parkeringsfrågor. Även styrning, samverkan och samordning bedöms behöva utvecklas ytterligare. En fortsatt utveckling enligt ovanstående bedöms som nödvändig om Kommunfullmäktiges mål och behovsbedömning inom området ska kunna uppnås/tillgodoses på kort och lång sikt.

Stadsrevisionen noterar att arbete med att utveckla kommunens arbete inom området pågår i Kommunstyrelsen och berörda nämnder och styrelser. I granskningen framkommer att Borås under de senaste åren blivit mer attraktivt för företag som vill bygga bostäder. Detta tillsammans med den jämförelsevis låga bostadsproduktionen i Borås understryker i Stadsrevisionens mening vikten av ett ändamålsenligt arbete i Borås Stad när det gäller att skapa förutsättningar för bostadsproduktion.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys, som identifierade 27 risker. Planen för intern kontroll omfattade 17 kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 24 februari 2021. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Presidie möte

Presidie möte genomfördes 15 oktober 2020 med Samhällsbyggnadsnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Samhällsbyggnadsnämnden har under året inte uppnått målvärdena för en av fyra indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Ett uppdrag från Kommunfullmäktige är uppnått.

Stadsrevisionen noterar att nämnden har antagit egna uppdrag och indikatorer med målvärden.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott mot budget på 3 150 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisningen. Stadsrevisionen noterar att nämnden inte har upprättat en åtgärdsplan för att komma till rätta med underskottet i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Stadsrevisionen har genomfört en uppföljande granskning av samhällsplanering och bostadsbyggande i Borås Stad. Uppföljningen visar att Borås Stad genomfört en rad åtgärder inom området sedan granskningen 2017 och att området delvis utvecklats i positiv riktning. Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att de brister som avsåg styrning, styrande dokument, samverkan och samordning delvis är åtgärdade. Ytterligare arbete bedöms nödvändigt i dessa delar bl.a. avseende strategi, inriktning och prioritering gällande mark-, trafik- och parkeringsfrågor. Även styrning, samverkan och samordning bedöms behöva utvecklas ytterligare. En fortsatt utveckling enligt ovanstående bedöms som nödvändig om Kommunfullmäktiges mål och behovsbedömning inom området ska kunna uppnås/tillgodoses på kort och lång sikt.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämnden har genomfört samtliga kontrollmoment. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Stadsrevisionen noterar att nämnden inte har upprättat någon åtgärdsplan för att komma till rätta med underskottet i enlighet med Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Tekniska nämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 5 659 tkr jämfört med budget. Ramen för Väghållning, skog, parker m.m. redovisar ett överskott på 4 094 tkr. Ramen för Persontransporter redovisar ett överskott på 1 565 tkr. Stadsrevisionen noterar att bufferten är upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgetram

Väghållning, skog, parker m.m.

- Den positiva budgetavvikelsen kan till stor del förklaras av ett överskott på Vinterväghållning på 7 535 tkr gentemot budget och beror på den milda hösten/vintern.
- Ökade kostnader gentemot budget finns bl.a. inom gatubelysning där många felanmälningar rapporterats in under året. För att åtgärda många av felen har man behövt använda mer avancerad utrustning på grund av att elanläggningarna var för gamla och utslitna. Åtgärderna medför en negativ budgetavvikelse på 5 465 tkr.
- Återställda schakter efter fibergrävningarna resulterade i ett nettoöverskott i driftbudgeten för sidoordnad verksamhet på 9 827 tkr. Överskottet har överförts till balanskonto och kommer att nyttjas till återställning av gator samt kommande års beläggningsprogram.

Nämnden framhåller att det finns kostnader som påverkat resultatet negativt och som är av kommunövergripande karaktär eller som avser beviljade medel ur olika centrala avsättningar. Nämnden förutsetts bli reglerade i bokslutet för nedanstående kostnader som därmed undantas från det ackumulerade resultatet.

- 837 tkr avser dagvattentaxa till Borås Energi och Miljö
- 366 tkr kostnader för Byggbonus
- 284 tkr kostnader för kapitalkostnader
- 74 tkr kostnader för Bullersanering

Persontransporter

- Det positiva budgetöverskottet på 1 565 tkr beror på att färdtjänstresandet har minskat kraftigt (36 %) under året. Många dagverksamheter har under året varit stängda och många har undvikit resor på grund av covid-19. Fordonen har då kunnat användas till andra transporttjänster för Borås Stad: körningar för 1 440 matleveranser till personer i riskgrupp samt 2 260 egetester för anställda inom kommunen. Dessutom har färdtjänstresenärerna körts en och en för att kunna hålla avstånd i fordonen.

Investeringsredovisning

Investeringsbudgeten uppgår till 115 500 tkr enligt Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Investeringar för årliga anslag uppgår till 27 429 tkr och avser bl.a. beläggningsunderhåll, lekplatser/mötesplatser samt mindre parkinvesteringar. Investeringar som löper över flera år uppgår till 98 249 tkr och utgifterna för 2020 uppgår till 40 916 tkr och avser bl.a. gatu- och broarbeten, gång- och cykelvägar och promenadstråk längs Viskan. Nämnden har totalt 69 322 tkr att disponera till kommande år.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående:

2 0 1 0 av 3 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för två av de tre indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.**
Målvärdet om 7 % uppnås inte under året. Nämnden redovisar ett utfall om 10,2 %. Indikatorn har försämrats i förhållande till föregående års utfall. Förvaltningens arbete påverkades stort på grund av covid-19 vilket ledde till en ökad sjukfrånvaro till 10,2 % 2020. Den relativt höga sjukfrånvaron var dock inte arbetsrelaterad utan berodde på att personalen tog ansvar och följde de restriktioner som var satta för att förhindra smittspridningen i samhället genom att sjukskriva sig vid förkylningssymptom.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag, %**
Målvärdet om 43 % uppnås inte under året. Förvaltningens utfall 2020 hamnade på 35,7%. Indikatorn har försämrats i förhållande till föregående års utfall. Förvaltningen kan även se att möjligheten till fria bad har nyttjats i lägre utsträckning under 2020. På grund av covid-19 pandemin har många valt att vistas ute i naturen på sin fritid istället för att delta på friskvårdsaktiviteter inomhus vilket då innebär färre utlägg för friskvårdsaktiviteter.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit en egen indikator med målvärde vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikatorer enligt nedanstående:

0 0 1 0 av 1 nämndens indikatorer

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 fått två uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut, av dessa är ett uppdrag inte genomfört.

1 0 1   av 2 uppdrag

Det uppdrag som inte är genomfört är:

- **Borås Stad ska inte upplåta utrymme för sexistisk reklam, och när nya avtal med reklamföretag tecknas ska utrymme heller inte upplåtas för spelreklam.**

Det reklamavtal som Tekniska nämnden har med Clear Channel gäller till och med 31 december 2023. Nytt avtal kommer tidigast att tecknas efter denna tidpunkt. I nu gällande avtal står ”Reklamens innehåll får ej strida mot god svensk reklamsed eller mot svensk lag”.

Konsekvenser av coronaviruset

Tekniska nämnden redogör att med anledning av coronaviruset har nämnden haft ökade kostnader som motsvarar 2 619 tkr.

Persontransportavdelningen är den avdelning inom Tekniska nämndens verksamheter som ekonomiskt påverkats mest av covid-19. Färdtjänsten fått minskade intäkter genom egenavgifterna men även minskade kostnader för taxifordonen. I mars minskade resandet markant men då ensamåkning infördes innebar det att större delen av fordonskapaciteten ändå nyttjades. En del utav överkapaciteten som fanns kunde, i samverkan med andra nämnder, nyttjas för andra transporttjänster för att bibehålla kvalitet och personal hos leverantören. Det som Persontransportavdelningen arbetat med under året har varit hemleverans av matkassar till personer i riskgrupp samt transporter av egentester för medarbetare i Borås Stad. För samordning av egentester arbetar en person på heltid, och nio chaufförer har specialutbildats för denna arbetsuppgift. Under sommarmånaderna nyttjades cirka hälften av fordonskapaciteten.

Bilpoolens intäkter har minskat markant genom minskad uthyrning då många möten, kurser och hembesök ställts in, men fordonskostnaderna finns kvar. Bedömningen är att majoriteten av bilpoolens underskott på intäktssidan beror på covid-19.

Gatuavdelningen erhöll lägre intäkter än budgeterat, uppskattningsvis 2 800 tkr. Cirka 1 300 tkr beror på minskade parkeringsintäkter och resterande del till följd av beslutet att befria restauranger och torghandlare från kostnaden för markupplåtelse.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Trafikplan

Arbetet med att utforma Borås Trafikplan leds av Stadsledningskansliet, Strategisk samhällsplanering. I april 2018 antog kommunen den nu gällande översiktsplanen. Denna utgår från att kommunen kommer att växa med ca 30 000 invånare fram till år 2040, vilket innebär att resor och trafik kommer att öka i motsvarande grad.

Översiktsplanen lägger fast flera strategier som berör trafik- och transportområdet. Bland annat att framkomlighet och säkerhet ska säkerställas i vägnätet, att busstrafiken ska ges hög prioritet i stadsutvecklingen samt att gång- och cykeltrafik ska utformas med hög kvalitet. I översiktsplanen föreslås att en trafikplan ska tas fram.

Trafikplanens syfte är att konkretisera översiktsplanens strategier och att visa vilka åtgärder som behövs inom transportinfrastrukturen för respektive färdmedel. Planen kommer att baseras på en målbild för färdmedelsfördelningen år 2040 som innebär att cykelresorna och resor med busstrafiken ska öka kraftigt. Genom detta kommer biltrafikens ökning att dämpas. Arbetet med trafikplanen har försenats och den beräknas nu att gå ut på remiss under 2021. Parallellt pågår också ett arbete med att ta fram en cykelstrategi.

Skolskjuts

Budgeten för skolskjuts ligger inom Grundskolenämnden. Borås Stad tog under 2020 fram ett nytt regelverk för skolskjuts med tillhörande tillämpningsföreskrifter vilket har förtydligat vad som gäller för skolskjutsresor. Skolskjutsenheten använder en programvara som skapar ruttberäkningar och därmed kan avståndsuppgifter mellan hem och skola säkerställas utan manuell handpåläggning. Diskussion med Grundskolenämnden pågår om att ha samma upplägg med beställare och utförare inom särskoleverksamheten som i den vanliga skolskjutsen. Idag när antalet särskoleelever blir fler så hamnar den ökade kostnaden inom Persontransportavdelningens ram utan att Tekniska nämnden kan påverka det.

Beställar- och utförarmodellen

Stadsrevisionen genomförde 2019 en granskning av beställar-utförarmodellen i Borås Stad. Granskningen visade att beställar-utförarmodellen präglades av stora brister när det gällde framför allt styrning och uppsikt. Identifierade brister innebar att det fanns risk för att koncernnyttoeffekter inte uppnås, allvarliga brister vid en extraordinär händelse och för bristande transparens mellan såväl Borås Stads nämnder/styrelser som gentemot externa aktörer. Det var enligt Stadsrevisionens bedömning väsentligt att Kommunstyrelsen klargör hur modellen ska fungera i praktiken och att man utformar en kommungemensam styrmodell med styrande dokument som bl.a. beskriver ansvar, roller och förväntningar för de nämnder och styrelser som omfattas.

Tekniska nämnden behövde enligt Stadsrevisionens bedömning stödja Kommunstyrelsens arbete genom att utforma riktlinjer för hur beställar-utförarmodellen ska tillämpas i verksamheterna och för hur verksamheterna ska agera i sina roller som beställare gentemot Servicenämnden. Kommunstyrelsen har meddelat att man utifrån granskningens rekommendationer kommer att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda och förtydliga beställar-utförarmodellen tillsammans med berörda nämnder och bolag. Under 2020 har arbetet påbörjats på Stadsledningskansliet.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Granskning av Borås Stads skogsförvaltning

Stadsrevisionen i Borås Stad har uppdragit åt en extern utförare att genomföra en fördjupad granskning av Borås Stads skogsförvaltning. Projektet syftar till att granska om Borås Stads skogsförvaltning sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Stadsrevisionens sammanfattande bedömning är att Tekniska förvaltningen sköter det praktiska arbetet i skogen på ett till stor del ändamålsenligt sätt. Tekniska nämnden behöver dock säkerställa att tillämplig arbetsmiljölagstiftning med föreskrifter efterlevs.

När det gäller områdena styrning, redovisning och intern kontroll visar granskningen på betydande brister. Strategisk styrning med syfte, mål och tydligt uttalade avkastningskrav för Borås Stads skogsinnehav saknas. Skogsinnehavet redovisas inte heller i Borås Stads årsredovisning eller i Tekniska nämndens årsredovisning. De verksamhetsmått som avser Borås Stads skogar bör ses över. Det saknas därutöver ställningstaganden i styrande dokument som avser Borås Stads skogar ur ett miljö-/klimatperspektiv. Styrdokumentet Borås Stads skogar – mål och riktlinjer är ålderstiget och har inte uppdaterats sedan 2003. Tekniska nämndens upphandlingsrutiner för externa skogsentreprenörer avviker enligt Stadsrevisionens bedömning från lagen om offentlig upphandling. Risker som avser Borås Stads skogsinnehav saknas i Tekniska nämndens riskanalys och plan för intern kontroll. Försäkringsskyddet

för Borås Stads skogar behöver ses över och uppdateras. Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att Borås Stads skogsförvaltning i ovanstående delar inte är ändamålsenlig.

Uppföljande granskning av samhällsplanering och bostadsbyggande i Borås Stad

Stadsrevisionen har genomfört en uppföljande granskning av samhällsplanering och bostadsbyggande i Borås Stad och redogörs för ytterligare i granskningsredogörelsen för Samhällsbyggnadsnämnden och Kommunstyrelsen.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har under året antagit revidering av regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys, som identifierade 16 risker. Planen för intern kontroll omfattade nio kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 24 februari 2021. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Presidie möte

Presidie möte genomfördes 17 november 2020 med Tekniska nämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Tekniska nämnden har under året inte uppnått målvärdena för två av tre indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Ett av två uppdrag har inte genomförts. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför uppdraget inte har genomförts.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget på 5 695 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till överskottet redovisas i årsredovisningen.

Nämnden har under året antagit reviderade regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämnden har genomfört samtliga kontrollmoment. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder.

Stadsrevisionen bedömning av Borås Stads skogsförvaltning är att vissa delar inte är ändamålsenlig. Kommunstyrelsen och Tekniska nämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning genomföra en omprövning av styrning och redovisning när det gäller förvaltningen av Borås Stads skogar. Tekniska nämnden behöver dessutom säkerställa en tillräcklig intern kontroll när det gäller förvaltningen av Borås Stads skog och följsamhet till lagen om offentlig upphandling.

Stadsrevisionen vill i sammanhanget framhålla att Borås Stad har en, sett till landets kommuner, nästan unik resurs genom sitt stora skogsinnehav. Skogens värde går att definiera ur många olika perspektiv. Detta betonar i Stadsrevisionens mening vikten av en medveten, aktiv och transparent strategisk styrning av skogsförvaltningen som beaktar skogens olika värden i ett långsiktigt perspektiv.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig med ett identifierat utvecklingsområde. Den interna kontrollen när det gäller förvaltningen av Borås Stads skog behöver utvecklas.

Miljö- och konsumentnämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott på 4 993 tkr jämfört med budget. Stadsrevisionen noterar att nämnden har upprättat en buffert i enlighet med de instruktioner som anges i Kommunfullmäktiges budget. Nämndens buffert på 274 tkr har använts till att förbättra resultatet enligt årsredovisningen. Nämnden har inte upprättat någon åtgärdsplan med anledning av underskottet. Stadsrevisionen noterar att underskottet beror till stor del på att Kommunfullmäktige har beslutat att inte ta ut en årlig tillsynsavgift för livsmedelskontroll och serveringstillstånd för alkohol.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgetram

- Underskottet beror till stor del på Kommunfullmäktiges beslut att inte ta ut årlig tillsynsavgift för livsmedelskontroll och serveringstillstånd för alkohol. Detta har medfört uteblivna intäkter på totalt 5 100 tkr.
- Underskottet kan också härledas till kostnader som avser trängseltillsyn. Medarbetarna inom Livsmedelskontroll och Miljötillsyn fokuserade 2020 mycket på trängseltillsyn istället planerad tillsyn, vilket medfört en del uteblivna intäkter för Miljötillsyn. Miljötillsyn visar ett underskott om 992 tkr. I detta resultat ingår ett överskott på 3 200 tkr gällande personalkostnader. Överskottet beror på att avdelningen inte har varit fullt bemannad under året samt att miljöinspektör för förorenade områden tillträder först under 2021.

Nämnden framhåller att det finns kostnader som påverkat resultatet negativt och som är av kommunövergripande karaktär eller som avser beviljade medel ur olika centrala avsättningar. Nämnden begär att få 2020 års bokslut kompensera avseende 5 100 tkr för uteblivna intäkter för tillsynsavgift för livsmedelskontroll och serveringstillstånd för alkohol. Nämnden begär även att under 2021 få disponera tilldelad byggbonus motsvarande 1 060 tkr samt återstående del av klimatkompensationsfonden motsvarande 1 015 tkr.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

1 ■ 1 ◆ 1 ● 0 ■ av 3 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för två av de tre indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.**
Målvärdet om 5,5 % uppnås inte under året. Nämnden redovisar ett utfall om 5,8 %. Indikatorn har förbättrats lite jämfört med föregående år. Sjukfrånvaron ligger på ungefär samma nivå som tidigare år. Det är svårt att dra några slutsatser då verksamheten och arbetsmiljön har påverkats i hög grad av pågående pandemi och de förändringar som detta har inneburit. Förvaltningen har påbörjat ett strukturerat arbete med arbetsmiljöfrågor i fokus, men det tar tid innan sådana satsningar ger tydligt utslag i statistiken.
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.**
Målvärdet om 0,5 årsarbeten uppnås inte under året. Nämnden redovisar ett utfall om 1 årsarbeten. Indikatorn har försämrats med 0,5 årsarbeten jämfört med föregående års utfall. Miljöförvaltningen använder timanställningar vid ordinarie tillsyn och under pandemin för delar av trängseltillsynen på kvällar och nätter, annars endast i undantagsfall.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit tre egna indikatorer med målvärden vilket inte är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikatorer enligt nedanstående:

0 ■ 0 ◆ 0 ● 3 ■ av 3 indikatorer

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 fått två uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut och samtliga uppdrag är genomförda.

0 ■ 0 ◆ 2 ● 0 ■ av 2 uppdrag

Nämndens uppdrag

Nämnden har avseende 2020 gett ett uppdrag till förvaltningen, uppdraget är inte genomfört.

0 ■ 1 ◆ 0 ● 0 ■ av 1 nämndens uppdrag

Konsekvenser av coronaviruset

Miljö- och konsumentnämnden redogör att med anledning av coronaviruset, har nämnden haft ökade kostnader som motsvarar 1 024 tkr.

Under året beslutade regeringen om nya lagar och två nya tillsynsområden för nämnden, trängseltillsyn och tillsyn av stängningstider för verksamhetsutövare med tillstånd att servera alkohol. Personal från nämndens olika myndighetsområden har samverkat för att kunna genomföra trängseltillsyn på Stadens restauranger och uteserveringar, istället för att genomföra ordinarie tillsyn.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Personalomsättning

Nämndens personalomsättning 2020 uppgår till 5,8 %. Personalomsättningen har minskat jämfört med tidigare år. 2019 var personalomsättningen 11,0 %, 2018 16,0 % och 2017 12,2 %.

Budgetförutsättningar

För att säkerställa nämndens uppdrag, stabilisera förvaltningen och för att vara en attraktiv arbetsgivare begärde Miljö- och konsumentnämnden utökning av budgetramen med 3 140 tkr utöver tilldelad budgetram. Kommunfullmäktige beslutade inför 2020 om förstärkt kommunbidrag med 1 000 tkr avseende nya uppdrag med förorenade områden och klimatanpassning. Då nämnden inte fått begärd kompensation innebar det att nämnden måste prioritera bort verksamheter som fullmäktige ålagt nämnden såväl som vissa myndighetsuppdrag. Nämnden har under året tillsatt ytterligare en chef på Miljötillsyn då denna avdelning har delats upp i två olika avdelningar samt en extra miljöinspektör för förorenade områden.

Miljömål

Kommunfullmäktige har den 22 februari 2018 beslutat om miljömål som gäller 2018-2021 för samtliga nämnder, förvaltningar och kommunala bolag. Miljörapport 2020 är en sammanställning av förvaltningarnas, bolagens och nämndernas rapporter av hur det gått under år 2020 med Borås Stads gemensamma miljömål. Miljö- och konsumentnämnden ansvarar för samordningen av rapporteringen. Enligt rapporten bedöms åtta mål som ej uppnådda med nuvarande insatser för att uppnås 2021, varav sju mål är arbetet påbörjat men ytterligare insatser krävs för att uppnå målen till 2021 och ett mål med ingen eller otillräcklig utveckling där målet bedöms inte kunna uppnås till 2021.

Borås Stads miljömål 2020 redovisas enligt nedanstående.

1 7 9 av 17 miljömål

Miljötillsyn

Under året tillkom ett nytt tillsynsområde för nämnden som då fick prioritera trängsel tillsyn. Miljötillsyn har samarbetat med avdelningen för Tillstånd och livsmedelskontroll för att genomföra trängsel tillsyn på restauranger och uteserveringar samt att genomföra myndighetssamverkan inom trängsel tillsyn, tillsyn på alkohol samt rökfria miljöer. Stor andel tid har fått ägnas åt omvärldsbevakning och många coronarelaterade frågor från verksamheter och allmänhet. Det har också varit en hel del oklarheter i tillsynens utförande från överordnande tillsynsvägläddande myndigheter, vilket försvårat genomförandet. Tillsyn på äldre-, grupp- och vissa omsorgsboenden fick också prioriteras för att inventera situationen för riskgruppen äldre. På grund av covid-19 har därmed de planerade ordinarie tillsynsbesöken fått senareläggas eller ställas in.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattning av den fördjupade granskningen.

Uppföljande granskning av samhällsplanering och bostadsbyggande i Borås Stad

Stadsrevisionen har genomfört en uppföljande granskning av samhällsplanering och bostadsbyggande i Borås Stad. Resultat av granskningen redogörs för ytterligare i granskningsredogörelsen för Samhällsbyggnadsnämnden och Kommunstyrelsen.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har under året antagit reviderade regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys som identifierade 31 risker. En risk bedömdes till risknivå 16 och har direkt åtgärd beskrivet för att hantera risken. Åtgärder har följts upp under året i Tertialrapporterna 1 och 2. Planen för intern kontroll omfattade 19 kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 11 februari 2021. Ett kontrollmoment har på grund av covid-19 inte kunnat genomföras fullt ut enligt plan. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Presidietmöte

Presidietmöte genomfördes 17 november 2020 med Miljö- och konsumentnämnden, förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Miljö- och konsumentnämnden har under året inte uppnått målvärdena för två av tre indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå ett av målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. De två uppdragen från Kommunfullmäktige har genomförts.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott mot budget på 4 993 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisningen. Nämnden har inte upprättat någon åtgärdsplan med anledning av underskottet. Stadsrevisionen noterar att underskottet beror på att Kommunfullmäktige har beslutat att inte ta ut en årligtillsynsavgift för livsmedelskontroll och serveringstillstånd för alkohol.

Nämnden har under året antagit reviderade regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämnden har genomfört samtliga kontroller utom ett kontrollmoment. Nämnden har inte genomfört ett kontrollmoment på planerat sätt med hänvisning till förändrade förutsättningar på grund av coronapandemin. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

ANDRA REVISORSGRUPPENS GRANSKNING

Kulturnämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott om 1 173 tkr jämfört med budget. Förvaltningens hela buffert på 1 249 tkr har tagits i anspråk.

Enligt beslut i Kommunfullmäktige ska varje nämnd sätta av som lägst 1 % i buffert utav sitt kommunbidrag till oförutsedda händelser. Under 2020 har nämnden avsatt 1 249 tkr i buffert vilket inte uppnår 1 % av kommunbidraget. Stadsrevisionen noterar att bufferten därmed inte är upprättad i enlighet med Kommunfullmäktiges budget. Stadsrevisionen noterar att åtgärdsplan för verksamheter med negativ prognosticerad avvikelse redovisas till nämnden månadsvis i dokumentet 10-dagarsuppföljning.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgetram

- Teatern redovisar ett överskott om 3 777 tkr, på grund av att Teatern varit stängd mars till december 2020.
- Kulturskolan redovisar ett underskott om 1 979 tkr, på grund av ej kompenserade kapitalkostnader samt lägre intäkter.
- De kulturhistoriska museerna redovisar ett underskott om 812 tkr.
- Konstmuseet redovisar ett underskott om 808 tkr.

Nämnden framhåller att det finns kostnader som påverkat resultatet negativt och som nämnden räknar med blir reglerade i bokslutet:

- Konstmuseet som erhåller 190 tkr som kompensation för driftskostnaderna för Konstbiennalen. Investeringsprojektet Konstbiennalen minskas med motsvarande belopp.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

1 ■ 1 ◆ 1 ● 0 ■ av 3 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för två av de tre indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt.

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %**
Indikatorn ligger nu på 5,6 % jämfört med målvärdet på 4,0 % för 2020. Indikatorn har försämrats jämfört 2019 (4,3 %). Det är den korta sjukfrånvaron (1-14 dagar) som ökat med en procentenhet i jämförelse med tidigare år. Nämnden menar att det var förväntat som en konsekvens av pandemin och Folkhälsomyndighetens rekommendationer att stanna hemma vid minsta symtom.

Förvaltningen kommer fortsatt arbeta aktivt med rehabilitering med fokus på upprepad korttidsfrånvaro. HR och chefer arbetar gemensamt vid rehabilitering.

- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag, %**
Nämnden redovisar 41,8 % jämfört med målvärdet som är 43 % för 2020. År 2019 var utfallet 43 %. En anledning till att förvaltningen minskat i andel som tar ut sitt friskvårdsbidrag bedöms bero på pandemin menar nämnden. Folkhälsomyndighetens rekommendationer har varit att undvika aktiviteter som varit förenligt med ökad smittspridning. Från förvaltningens sida vill man fortsatt uppmuntra till friskvårdsaktiviteter. En del i det arbetet är att fortsatt informera om friskvårdsbidraget som en förmån i samband med APT och introduktion av medarbetare.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har inte antagit egna indikatorer med målvärden vilket inte är i linje med Stadens styr- och ledningssystem.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 fått två uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut, av dessa är två uppdrag inte genomförda.

0 ■ 2 ◆ 0 ● 0 ■ av 2 uppdrag

De uppdrag som inte är genomförda är:

- **Kulturnämnden ska utreda möjligheten att skapa ett "Art Center" – ett konstens skyltfönster. Utredningen ska belysa hur olika konstformer kan användas, till exempel Lars Thunbjörks fotosamling, och hur man kan möjliggöra för möten mellan boråsare**
Uppdraget är delvis genomfört. En extern konsult upphandlades och har under hösten genomfört utredningen som beräknas vara klar i början av 2021.
- **Kulturnämnden ska, i samarbete med Tekniska nämnden, se över Annelundsparkens förutsättningar och utvecklingsmöjligheter. Utredningen ska särskilt belysa hur man kan använda konstnärlig utsmyckning, ljus och ljud för att göra en promenad i parken till en kulturell upplevelse.**
Uppdraget är delvis genomfört. En extern konsult upphandlades och har under hösten genomfört utredningen som beräknas vara klar i början av 2021.

Konsekvenser av coronaviruset

Kulturförvaltningen menar att de har noga följt Folkhälsomyndighetens råd och anvisningar liksom regeringens beslut om offentliga sammankomster. Konsekvenserna av coronapandemin blev att besöksantalen till biblioteken, museerna, biograf Röda Kvarn och till Stadsteatern kraftigt minskade under våren enligt nämnden.

Under en kortare period ställdes viss kursverksamhet in på Kulturskolan under våren men kunde återupptas i andra former ganska snart. Fram till sommaren samt även över sommaren införde flera av verksamheterna begränsade öppettider, ställde i princip in alla offentliga program samt ställde om till mer uppsökande och digital verksamhet.

Kulturnämnden befarade tidigt att de ekonomiska konsekvenserna särskilt för Stadsteatern skulle bli mycket stora under coronapandemin. Under våren med dess inställda föreställningar gick teatern med ett underskott på 800 tkr. Kulturnämnden fattade därför beslutet om att ställa in höstens produktioner för att inte riskera att öka på det ekonomiska underskottet. Ett par mindre egna produktioner samt en del gästspel genomfördes under hösten.

Textilmuseet tappade 95 % av sina besökare i samband med pandemiutbrottet. På helåret blev besökstappet 35 %. Under sommaren höll museerna öppet, dock med något begränsade öppettider.

Nämnden menar vidare att samtliga förvaltningens verksamheter påverkades starkt av pandemin fortsättningsvis under hösten, med inställda program och begränsad tillgänglighet i takt med att restriktionerna skärptes.

Biblioteken har under pandemiåret arbetat mer uppsökande menar nämnden. Biblioteken såg ökade utlåningssiffror under sommaren. I slutet på året stängdes biblioteken men hade servicetider så att besökare delvis kunde nyttja bibliotekets tjänster.

Nämnden uppskattar den totala ekonomiska konsekvensen på grund av pandemin till ett överskott om 1 880 tkr.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Borås Konstmuseum

Inför budget 2020 fick museet ett ekonomiskt tillskott, detta användes främst till nödvändiga personalförstärkningar för att kunna uppfylla museets uppdrag menar nämnden. Nämnden menar att ytterligare förstärkningar är nödvändiga både vad gäller personal, verksamhetsmedel och uppdatering av lokalerna som inte är anpassade efter dagens krav. Dessa har stora brister vad gäller tillgänglighet, klimat och säkerhet menar nämnden.

Borås Konstmuseum redovisar ett underskott på 808 tkr som till stor del kan det relateras till pandemin. Museet har kompenserat konstnärer och andra avtalade aktörer för inställd verksamhet samt betalat extrakostnader för att förlänga en utställning. Av beloppet är 150 tkr ett ersättningskrav till en privatperson för en tavla som stulits under den tid då den var deponerad på Konstmuseet.

Borås Konstmuseum har bara kunnat ha öppet i begränsad omfattning efter 16 mars 2020 på grund av allmänna råd kring den pågående pandemin. Under våren satsade museet på att nå ut genom olika digitala projekt, bland annat genom tidsdokumentet Kultur under covid -19.

På uppdrag av Kommunfullmäktige/Kulturnämnden utreds nu förutsättningar för att bygga ett Art Center i Borås som ska kunna inrymma både Borås Konstmuseum och Lars Tunbjörk Center.

Borås Konstmuseum är arrangör till Borås internationella skulpturbiennial. 2021 firar Borås 400 år och då byter biennalen namn till Borås Art Biennial. Ett samarbete inleds med Textilmuseet och BoråsTME för att involvera hela staden i konstfesten.

Nytt kulturprogram

Kulturnämnden har 8 juni 2020 tagit beslut om Kulturprogram 2020-2023 med framåtblick – styrdokument för kulturen i Borås Stad, i samverkan med det lokala kulturlivet.

Styrdokumentet är upplagt med en inledning som bygger på de nationella kulturpolitiska målen och att en ökad samverkan med det lokala kulturlivet kommer förstärka kulturens roll i Borås. Dokumentets målbild är att kulturen i Borås ska berika medborgarnas liv samt ha nationell och internationell lyskraft menar nämnden.

Utifrån det insamlade materialet från alla genomförda workshops har tre övergripande strategier utkristalliserats som innebär att kulturen ska vara närvarande i hela Borås, rent geografiskt, vidare att kulturen ska vara bred, d.v.s. vara inkluderande genom att utbudet är brett i både tilltal och utbud. Den tredje strategin handlar om att kulturen också ska fungera utmanande genom innovativa kulturrenörer och djärva kulturuttryck menar nämnden.

Under 2020 antogs ett nytt Biblioteksprogram som tillsammans med det nya Kulturprogrammet ska styra utvecklingen av biblioteken de närmaste åren.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningar av den fördjupade granskningen.

Integration och etablering i Borås Stad

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Borås Stads integrationsarbete. Resultat av granskningen redogörs för ytterligare i granskningsredogörelsen för Arbetslivsnämnden och Kommunstyrelsen.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har beslutat om regler och anvisningar för intern kontroll under 2018. Nämnden har genomfört en egen riskanalys som identifierade 35 risker. Sju av riskerna har inte riskbedömts. Sex av riskerna har inte tagits med till riskmatrisen. I den riskanalys som dokumenterats i verksamhetsstödet Stratsys finns endast 16 av riskerna angivna. Stadsrevisionen noterar att tre risker avseende verksamhetsområde ekonomi som fått riskbedömning nio och två risker avseende ekonomi som fått riskbedömning 12 inte tagits med till planen för intern kontroll. Dessa följs istället upp inom verksamheten. Planen för intern kontroll omfattade nio kontrollmoment. Uppföljningen av den interna kontrollen är avrapporterad till nämnden den 22 februari 2021. Stadsrevisionen noterar att ett av nio kontrollmoment inte redovisats till nämnden. Stadsrevisionen noterar att kontrollmomenten i flera fall är genomförda men inte beskrivna på ett adekvat sätt.

För samtliga kontrollmoment kan kontrollmetod och kontrollmoment bättre beskrivas. Stickprovsstorlek och utfall av genomförda stickprov bör redovisas. Analys av genomförda kontrollmoment behöver dessutom vidareutvecklas. Åtgärder med anledning av genomförda kontroller framgår inte av nämndens uppföljning av den interna kontrollen.

Presidietmöte

Presidietmöte genomfördes 2 november 2020 med Kulturnämnden, förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Kulturnämnden har under året inte uppnått målvärdena för två av tre indikatorer. De två uppdrag nämnden har fått från Kommunfullmäktiges budgetbeslut har inte genomförts.

Stadsrevisionen noterar att nämnden inte har antagit egna indikatorer med målvärden.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget på 1 173 tkr. Stadsrevisionen noterar att bufferten har varit för lågt satt.

Nämnden har antagit egna regler och anvisningar för intern kontroll. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämnden har genomfört en egen riskanalys som identifierade 35 risker. Sju av riskerna har inte riskbedömts. Sex av riskerna har inte tagits med till riskmatrisen. I den riskanalys som dokumenterats i verksamhetsstödet Stratsys finns endast 16 av riskerna angivna. Stadsrevisionen noterar att tre risker avseende verksamhetsområde ekonomi som fått riskbedömning nio och två risker avseende ekonomi som fått riskbedömning 12 inte tagits med till planen. Dessa följs istället upp inom verksamheten. Planen för intern kontroll omfattade nio kontrollmoment. Uppföljningen av den interna kontrollen är avrapporterad till nämnden den 22 februari 2021. Stadsrevisionen noterar att ett av nio kontrollmoment inte redovisats till nämnden. Stadsrevisionen noterar att kontrollmomenten i flera fall är genomförda men inte beskrivna på ett adekvat sätt.

För samtliga kontrollmoment kan kontrollmetod och kontrollmoment bättre beskrivas. Stickprovsstorlek och utfall av genomförda stickprov bör redovisas. Analys av genomförda kontrollmoment behöver dessutom vidareutvecklas. Åtgärder med anledning av genomförda kontroller framgår inte av nämndens uppföljning av den interna kontrollen.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Dock behöver nämnden ha en tillräckligt stor buffert. Den interna kontrollen bedöms som otillräcklig med hänvisning till konstaterade avvikelser i den interna kontrollen.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera målpåfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott på 9 096 tkr jämfört med budget. Stadsrevisionen noterar att bufferten är upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget. En åtgärdsplan har upprättats och antagits redan 28 januari 2020 för att anpassa verksamheten till budget 2020. Bufferten har under året tagits i anspråk för att hantera underskottet avseende köpta - sålda platser inom gymnasieskolan.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgettram

- Den negativa budgetavvikelsen kan till stor del förklaras av ett underskott om 8 386 tkr avseende köpta - sålda platser inom gymnasieskolan.
- En annan stor budgetavvikelse är ett underskott om 7 204 tkr inom vuxenutbildningen till följd av kraftig ökning av efterfrågan på platser under året.
- Samt en negativ avvikelse till följd av en retroaktiv reglering av bidragsbelopp 2010-2013, från konkursboet för det nedlagda John Bauergymnasiet om 3 770 tkr.
- Nämnden har under 2020 beviljats 18 500 tkr högre statsbidrag än vad som budgeterats vilket beror på extrasatsningar och riktade bidrag från Skolverket.

Nämnden framhåller att hela underskottet för nämnden om 9 096 tkr har grund i extraordinära händelser och begär därför att Kommunfullmäktige kompenserar för detta.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar målpåfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

2 2 2 1 av 7 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för 5 av de 7 indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt.

- **Andel elever som känner sig trygga i gymnasieskolan, %.**
Skolklimatundersökningen har inte kunnat genomföras under läsåret 2019-2020 på grund av coronapandemin.
- **Andel närproducerade livsmedel, %.**
Årets utfall avseende närproducerade livsmedel om 17,4 % når inte upp till målvärdet för året om 25 %. Utfallet för målet 2019 var 19,4 % och trenden är negativ. Skolorna har haft stora anpassningskrav med ansträngda livsmedelsbudgetar under 2020. Dessutom har den samordnade distributionen av livsmedel lett till dyrare upphandlingsavtal vilket förvärrat saken.
- **Andel ekologiska livsmedel, %.**
Precis som för närproducerade livsmedel når nämnden inte målvärdet 50 % för året genom ett utfall om 38,8 % Utfallet för målet 2019 var 44,4 % och trenden är negativ. med samma förklaringsfaktorer som för närproducerade livsmedel.
- **Andel elever med högskoleförberedande respektive yrkesexamen.**
92 % av eleverna avslutade sina studier med en gymnasieexamen vilket är en förbättring från föregående läsår då utfallet var 91 %. Resultatet är dock något under det satta målvärdet om 95 %. Nämnden gör bedömningen att detta är ett mycket gott slutresultat med tanke på att delar av läsårets undervisning bedrevs via fjärr- och distansundervisning.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag.**
Med utfallet om 40,6 % uppnås inte målvärdet om 43 %. Förvaltningen arbetar med att informera vid introduktion och löpande på APT om möjlighet till friskvårdsbidrag. Att utfallet är lägre för 2020 i förhållande till utfallet om 48 % 2019 beror enligt nämnden sannolikt på de restriktioner som varit under 2020 mot bakgrund av covid-19 avseende gym och andra friskvårdsaktiviteter.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit egna indikatorer med målvärden vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikatorer enligt nedanstående.

2 ■ 2 ◆ 0 ● 0 ■ av 4 nämndens indikatorer

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 inte fått några uppdrag från Kommunfullmäktige.

Konsekvenser av coronaviruset

Gymnasieskolorna och vuxenutbildningen har under del av året bedrivit fjärr- och distansundervisning och enligt nämnden har verksamheten hanterat denna övergång bra. Nämnden har noterat rapporter om psykosocialt sårbarhet hos elever till följd av detta.

Pandemin har inneburit ekonomiska konsekvenser för verksamheten i form av ökade kostnader framförallt i form av ökning av platser inom vuxenutbildningen. Nämnden har tilldelats riktade statsbidrag för verksamheten men dessa har inte täckt de ökade kostnaderna till fullo. Nämnden uppskattar följande kostnader till följd av pandemin; Förlorade intäkter 2 600 tkr, Digitala verktyg för undervisningen 3 800 tkr, Andra tjänster och material 450 tkr, Uppvaktningsgåvor till alla medarbetare 450 tkr, Högre kostnader för undervisningen 1 300 tkr. Minskade kostnader för verksamheten uppskattas till 3 300 tkr för minskade livsmedelskostnader samt 3 000 tkr för minskade resor och konferenskostnader. Sammantaget, utöver problematiken med statsbidragen för vuxenutbildningen, har konsekvenserna för pandemin inneburit en kostnad för förvaltningen om 2 300 tkr.

Till följd av dessa ekonomiska konsekvenser begär nämnden kompensation för underskottet i samband med bokslutsberedningen och att det inte ska tas med över till kommande år.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Elevdokumentation

Elevdokumentation i Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen hanteras genom olika system. Systemen man använder är; Myndighetsstödssystemet som hanterar betygsdokumentationen, ProReNata som huvudsak används av elevhälsans personal m.fl., IST Extens som hanterar elevnärvaron samt skolors lärplattformar så som Google Classroom eller dyl. Förvaltningen har rutiner och lathundar för att säkerställa lärare och rektorers hantering och användning av systemen men har inte rutiner för uppföljande kontroller av användningen utöver kvartalsuppföljningar för användning av närvarosystemet.

Lokaler

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har inlett arbetet och som första åtgärd tagit fram förslag på hur gymnasieskolan bör dimensioneras för att klara elevökningen på 560 elever fram till år 2025. Nämndens bedömning är att elevökningen kommer att vara högst på ekonomi- och samhällsprogrammen där intresset har ökat stadigt de senaste åren. Även de praktiska utbildningarna bygg och anläggning samt fordon och transport har haft en stabil ökning av intresse vilken bedöms fortsätta. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkände dimensionering vid sammanträde 27 oktober 2020. Utredning pågår och Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden återkommer till Lokalförsörjningsnämnden under våren 2021 med utförligare lokalbehov.

Socialt hållbart Borås

Chefen för Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har fått uppdrag av stadsdirektören att ansvara för ledningen av arbetet avseende Socialt hållbart Borås. Nämnden har ansvar för två områden, förstärkt ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret och har gemensamt ansvar tillsammans med Grundskolenämnden för arbetet för att främja skolnärvaro. Avseende arbetet med skolnärvaron har nämnden genomfört en utredning för att undersöka sambandet mellan skolnärvaro och resultat.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildningen har en stor del av verksamheten finansierad av statsbidrag. Trenden är att dessa bidrag är osäkra och minskar. En av konsekvenserna av coronapandemin har varit utökade statsbidrag till fler platser för att tillmötesgå den ökande efterfrågan. Vuxenutbildningen har ett negativt resultat på 7 200 tkr, vilket enligt nämnden beror på att Skolverket gett felaktig information om de extra bidragen under året och verksamheten inte kunnat ställa om i tid när detta uppdragats.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Uppföljning av tidigare granskning av det kommunala aktivitetsansvaret

Stadsrevisionen har genomfört en uppföljande granskning av det kommunala aktivitetsansvaret i Borås Stad. Uppföljningens övergripande syfte är att följa upp granskningsresultaten från 2014 och genomföra en nulägesanalys av hur arbetet inom området i Borås Stad ser ut 2020.

De huvudsakliga revisionsfrågorna är att belysa vilka åtgärder som Borås Stad har genomfört inom området sedan 2014 och vilka styrdokument och rutiner som finns antagna. Vidare är revisionsfrågorna att beskriva hur Arbetslivsnämndens uppdrag ser ut inom området samt vilka uppföljningar av åtgärder som genomförts och hur effekten av dessa mäts.

En viktig förändring sedan granskningen 2014 är att det kommunala informationsansvaret numera har övergått till ett kommunalt aktivitetsansvar. Vid den uppföljande granskningen visar det sig att en tvärsektoriell enhet inrättats under våren 2020. Enheten har i uppdrag att omhänderta det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Stadsrevisionens bedömning i förhållande till de brister som konstaterades 2014 är att dessa till största delen är åtgärdade. Områdena målsättning, ansvarsfördelning, rutiner och arbetsformer bedöms i huvudsak vara ändamålsenliga. Stadsrevisionen noterar att KAA-enheten är i ett uppstartsskede. Stadsrevisionen kan därför inte bedöma om området utvärdering är ändamålsenligt.

Integration och etablering i Borås Stad

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Borås Stads integrationsarbete och redogörs för ytterligare i granskningsredogörelsen för Arbetslivsnämnden och Kommunstyrelsen.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2016. Nämnden har genomfört en egen riskanalys, som identifierade 48 risker. Planen för intern kontroll omfattade 9 kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 23 februari 2021. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Stadsrevisionen noterar att nämnden inte genomfört ett kontrollmoment på planerat sätt med hänvisning till förändrade förutsättningar på grund av coronapandemin. Nämnden har under året följt upp tre kontrollmoment i planen för internkontroll i samband med rapportering för Tertial 1 och 2.

Presidie möte

Presidie möte genomfördes 30 november med Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har under året inte uppnått målvärdena för fem av sju indikatorer. Utfallet för en indikator redovisas inte. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Nämnden har avseende 2020 inte fått några uppdrag från Kommunfullmäktige.

Stadsrevisionen noterar att nämnden har antagit egna indikatorer med målvärden.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott mot budget på 9 096 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisningen. Stadsrevisionen noterar att konsekvenserna av coronapandemin påverkat Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Nämnden har under året ställt om verksamheten för att tillmötesgå de riktlinjer som beslutats avseende fjärr- och distansundervisning. Nämnden har också påverkats negativt ekonomiskt bl.a. på grund av otillräcklig information avseende statsbidrag för vuxenutbildningen.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2016. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämnden har inte genomfört ett kontrollmoment på planerat sätt med hänvisning till förändrade förutsättningar på grund av coronapandemin. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Sociala omsorgsnämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 9 505 tkr jämfört med budget. Stadsrevisionen noterar att bufferten är upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget.

Nämndens intäkter och personalkostnader har påverkats positivt av covid-19. Nämnden menar att detta gör det svårt att göra jämförelser med tidigare år och dra slutsatser för kommande år. En positiv avvikelse för intäkterna med 5 122 tkr kommer främst från ett statsbidrag för merkostnader till följd av covid-19 samt statsbidrag från Migrationsverket avseende ersättning för stödinsatser samt hälso- och sjukvård för nyanlända.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgetram

- **Personalkostnaderna** har ett överskott på 4 020 tkr jämfört med budget. Nämnden har fått budget för boenden som inte har öppnat än, ett boende som öppnade senare än planerat samt för verksamhet (aktiveringspedagoger) som inte har startat under 2020 vilket tillsammans ger en positiv avvikelse. Inom centrala stödfunktioner har det varit vakanta tjänster och tjänstledigheter del av året. Stängning av daglig verksamhet medförde att personalen arbetade inom övriga verksamheter och därmed minskade vikariekostnaderna. Färre insatser inom några områden under året, bl.a. kontaktperson och boendestöd, eftersom brukare tackat nej till insatsen p.g.a. oro för att smittas av covid-19 vilket har medfört lägre personalkostnader.
- **Material och tjänster** har ett underskott om 6 500 tkr jämfört med budget där de största avvikelserna avser:
 - Externa placeringar i andra kommuner har en negativ budgetavvikelse om 2 850 tkr.
 - Personer med LSS-insatser med behov av kompletterande insatser enligt SoL har ökat som ett resultat att 65-årsgränsen mellan Sociala omsorgsnämnden och Vård- och äldreomsorgen togs bort 2019. Nämnden fick ingen budget för de överflyttade brukarna vilket har ökat kostnaderna. Kostnaderna har för 2020 varit betydligt lägre än för 2019 vilket beror på färre insatser som en följd av covid-19. Nämnden begär kompensation i årets bokslut för 2020 års kostnader som uppgår till 1 700 tkr.

- Ett ökat antal timmar personlig assistans enligt LSS jämfört med antal timmar 2019 ger en negativ budgetavvikelse om 8 605 tkr. Beviljade timmar avseende merkostnader förknippade med covid-19 har kompenseras med statsbidrag på 1 845 tkr. Nettokostnadsökningen jämfört med 2019 uppgår till 6 760 tkr. Volymökningen är myndighetsbeslut och kan inte påverkas. Nämnden begär kompensation i årets bokslut med 6 760 tkr.
- **Central administration** uppvisar en positiv budgetavvikelse för året om 2 743 tkr. Avvikelsen beror till största delen på tjänster som varit vakanta delar av året samt tjänstledigheter som inte har ersatts med vikarier.
- **Vård och omsorg i särskilt boende** har en negativ budgetavvikelse för året om 2 555 tkr. Externa placeringar inom socialpsykiatri har ett underskott om 5 200 tkr medan egna gruppboendena har ett litet överskott till följd av en under året såld plats till annan kommun. Ett överskott på 1 500 tkr från budget till aktiveringspedagoger. Nämnden hade för avsikt att anställa två medarbetare med särskild kompetens kring psykisk ohälsa men rekryteringen har flyttats fram p.g.a. covid-19. Budget för aktiveringspedagoger ska tillhöra verksamhet övrig vård och omsorg och flyttas dit 2021.

Nämnden begär kompensation i årets bokslut för ökade volymtimmar personlig assistans enligt LSS jämfört med volymtimmar 2019 (6 760 tkr) samt för årets kostnader för överförda brukare från Vård- och äldre- och äldre- och äldre- och äldre- nämnden (1 700 tkr). Totalt begär nämnden kompensation från Kommunstyrelsen med 8 460 tkr.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

3 0 0 0 av 3 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för tre av de tre indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.**
Målvärdet om 8 % uppnås inte under året. Nämnden redovisar ett utfall om 10,7 %. Sjukfrånvaron har ökat jämfört med 2019 (då utfallet var 8,4 %). Enligt nämnden verkar coronapandemin ha haft stor effekt på sjukfrånvaron. Förvaltningens insatser mot höga sjuktal har fokus på friskfaktorer för en hälsosam organisation t.ex. närvarande ledarskap, delaktighet och påverkansmöjligheter, systematiskt arbetsmiljöarbete, rehabilitering, kompetensutvecklingsarbete samt transparent beslutsprocess.
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten**
Målvärdet för indikatorn om 27 årsarbeten uppnås inte och nämnden redovisar ett utfall om 42 årsarbeten 2020 (jämfört med 51,6 årsarbeten 2019). En bidragande orsak till den höga siffran är att nämnden under coronapandemin i beredskapssyfte har anställt fler timavlönad personal. Vidareutveckling av bemanningsplanering av kärnverksamheten och vid bemanningenheten pågår med målet att bemanna mer effektivt året om och att bemanningenheten är behjälplig vid akut frånvaro. Arbetet med optimerad bemanning är fortsättningsvis också ett utvecklingsområde som på sikt kommer att bidra till att minska andelen timavlönad personal på förvaltningen.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag**
Målvärdet om 42 % uppnås inte under året. Nämnden redovisar ett utfall om 34,5 % år 2020 (jämfört med 42 % 2019). Information om att man som medarbetare i förvaltningen kan ta del av friskvårdsbidrag samt gällande regler har diskuterats på APT och finns på intranätet.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit egna indikatorer med målvärden vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikatorer enligt nedanstående.

0 0 0 3 av 3 nämndens indikatorer

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 fått ett uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut, detta är inte genomfört.

0 1 0 0 av 1 uppdrag

Det uppdrag som inte är genomfört är:

- **Sociala omsorgsnämnden får i uppdrag att i nära samverkan med Vård- och äldre- nämnden utreda möjligheterna att inom ramen för vård och omsorgsboende inrätta särskilda avdelningar för personer inom LSS**

Sociala omsorgsförvaltningen anser att lokalen Skogslid på sikt skulle kunna utgöra en gruppboende med nära koppling till äldreomsorg. Under 2021 hoppas förvaltningen kunna ta fastigheten Skogslid i anspråk och i så fall utmana principen om att ha en bostad med särskild service enligt LSS i nära anslutning till äldreomsorgen för dem med stora omsorgsbehov och flytta de brukare med störst omsorgsbehov dit. Sociala omsorgsförvaltningen har aktualiserat behovet av ombyggnation av lokalerna via en framställan till Lokalförvaltningsförvaltningen.

Nämndens uppdrag

Nämnden har avseende 2020 gett fyra uppdrag till förvaltningen, av dessa är två uppdrag inte genomförda.

1 1 2 0 av 4 nämndens uppdrag

Konsekvenser av coronaviruset

Sociala omsorgsnämnden fattade den 23 mars beslut om att stänga ned insatsen daglig verksamhet i en månad vilket därefter förlängdes. Totalt under året var daglig verksamhet stängt under perioden 23 mars t.o.m. 31 augusti. Syftet med nedstängningen var att minska smittspridningen samt att säkra personalförskningen. Genom att stänga daglig verksamhet frigjorde förvaltningen ca 70 årsarbetare som kunde ställa om och arbeta ute på förvaltningens boenden. Nämnden verkställde till stor del insatsen daglig verksamhet inom ramen för brukarens boende. Stängningen medförde ökade kostnader inom myndighetsutövning för bl. a. utökad personlig assistans och inom gruppboende krävdes det en ökad bemanning. Brukare som berörts av stängningen har påverkats i olika grad och nämnden har mottagit flera synpunkter kring att verksamheter har varit stängda. Enheter som har haft brukare som varit smittade eller misstänkt smittade av covid-19 har haft merkostnader för utökad bemanning.

Under våren tillkom ett statsbidrag med syfte att ekonomiskt stödja regioners och kommuners verksamheter för merkostnader till följd av covid-19 inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst när det gäller omsorg om äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Statsbidraget gällde för merkostnader i perioden 1 februari – 30 november 2020. Nämnden har därmed fått ersättning för de merkostnader som har uppstått under året. Inköp av skyddsmaterial bekostas centralt i Staden.

Nämnden har haft en ökad kostnad för habiliteringsersättningen under året. Deltagare har fått behålla sin ersättning vid frånvaro på grund av oro samt vid uppvisade symptom. Under tiden som daglig verksamhet var stängd fick deltagare behålla sin ersättning. Samtidigt har nämnden haft en minskad kostnad med motsvarande belopp för Kärrgården där det inte bedrevs någon verksamhet under sommaren.

Överskottet i några av nämndens verksamheter är en följd av pandemin, då det bl.a. inom boendestöd och kontaktpersoner har utförts färre insatser samt ett överskott inom daglig verksamhet och daglig sysselsättning då verksamheten var stängd del av året. Personalen från daglig verksamhet arbetade i andra verksamheter under stängning med minskade vikariekostnader som följd. Nämnden bedömer sammantaget att den ekonomiska konsekvensen av coronaviruset resulterat i ett överskott om ca 8 000 tkr.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Budgetförutsättningar

Under de senaste åren har förändrade regler kring personlig assistans gjort att insatser och kostnader som tidigare låg hos Försäkringskassan flyttats över till kommunens ansvar, vilket påverkat Sociala omsorgsnämnden. I budget 2020 fick nämnden ett utökat kommunbidrag om ca 11 500 tkr för att komma till rätta med underskottet.

Nämnden har under året tillskrivit Kommunstyrelsen angående hur övervältringskostnaderna fortsatt ska hanteras, då kostnaderna förväntas kvarstå även under 2021.

Gränsdragning och samverkan LSS och SoL

Kommunfullmäktige beslutade i budget 2018 att verksamhet som vänder sig till personer under 65 år och är i behov av omsorg enligt socialtjänstlagen (exkl. socialpsykiatri) överförs till Vård- och äldre-nämnden. Även hälso- och sjukvårdsdelen som berörs flyttas. Nämnden har fortsatt ansvar för verksamhet som vänder sig till alla barn 0–18 år med behov (SoL, LSS, HSV). Sociala omsorgsnämnden och Vård- och äldre-nämnden fick i samband med beslutet ett förändrat reglemente.

Precis som 2019 har Sociala omsorgsnämnden i sin riskanalys för 2020 identifierat risk i gränssnitten mellan nämnden och Vård- och äldre-nämnden med anledning av beslutet från 2018. Nämnden framhåller risk att det blir en otydlig ansvarsfördelning mellan Sociala omsorgsförvaltningen och Vård- och äldreförvaltningen som kan leda till att brukare hamnar mellan stolarna och får försenade insatser som följd. Utifrån nya beslut kopplat till budget 2018 finns det enligt nämnden en otydlighet i samverkan och gränssnitten mellan Sociala omsorgsförvaltningen och Vård- och äldreförvaltningen gällande hantering av lagrum och ansvar.

Risken har inkluderats i nämndens plan för intern kontroll och har följts upp under året. Förvaltningschefer har tillsammans med berörda verksamhetschefer inom Sociala omsorgsförvaltningen och Vård- och äldreförvaltningen under 2020 haft möten kring tolkning av reglementet för att tydliggöra ansvarsfördelningen. Förvaltningarna arbetar med en tillämpningsanvisning som ska underlätta då det uppstår olika uppfattningar i tolkning av reglementet.

Samverkansrutiner i form av så kallad LoSip (Lokal Sip) är upprättad och antagen i sociala klustret. Samverkansrutinen är presenterad för medarbetarna och känd på förvaltningen. Uppföljning av registrerade avvikelser presenteras regelbundet för förvaltningsledningen där områden identifieras som behöver arbetas vidare med.

Efterfrågan på bostäder för målgrupperna inom LSS och SoL

Personer som omfattas av LSS och SoL ges rätt till en av kommunen anvisad bostad med särskild service för vuxna. Kommunen har ett särskilt ansvar när det gäller boendet för personer med funktionshinder.

Efterfrågan på ändamålsenliga bostäder för målgrupperna inom LSS och SoL kvarstår. Vid utgången av 2020 fanns 12 icke verkställda beslut om boende enligt LSS och två enligt SoL. Den genomsnittliga tiden sedan besluten var avseende LSS 944 dagar och avseende SoL 583 dagar. Samtliga av de ännu ej verkställda besluten beror enligt nämnden på brist på anpassade gruppboendestäder enligt LSS inom Borås Stad.

I Lokalbehovsplan 2021-2023 framhåller nämnden att det fortfarande finns boenden som inte uppfyller kriterierna att vara fullvärdiga enligt Boverkets regler och de kan inte erbjudas till nya personer som beviljats ett boende enligt LSS-lagen. Dessa enheter behöver byggas om och prioriteras, alternativt bytas ut mot ändamålsenliga bostäder, för att kunna erbjudas de personer som har fått beslut om ett LSS-boende.

Förvaltningen har under året börjat kartlägga vilka brukare som skulle kunna göra bostadskarriär i grupp- och servicebostäder.

Ny samverkansöverenskommelse med VGR

Lagen om samverkan vid utskrivning från hälso- och sjukvård gäller från den 1 januari 2018 och ersätter den tidigare betalningsansvarslagen. En överenskommelse mellan Västra Götalands kommuner och Västra Götalandsregionen (VGR) som reglerar kommunens betalningsansvar och in- och utskrivningsprocessen i Västra Götaland är beslutad av det politiska samrådsorganet SRO i VGR samt VästKom.

Överenskommelsen innebar att kommunens betalningsansvar för utskrivningsklara patienter inom psykiatri skulle minska från 30 till 3 dagar fram till 2020. 2019 inträdde en kommuns betalningsansvar för enskilda som vårdats inom slutna psykiatrisk vård och som omfattades av överenskommelsen 15 kalenderdagar efter att slutenvården meddelat att den enskilde var utskrivningsklar. Från och med 1 januari 2020 till den 31 mars 2020 inträdde kommunens betalningsansvar efter 7 dagar. Från och med den 1 april 2020 regleras betalningsansvaret på samma sätt oavsett om den enskilde vårdats i psykiatrisk eller somatisk vård.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Beslutsgången avseende Vingen

Stadsrevisionen har granskat beslutsgången vid nedläggningen av den dagliga sysselsättningen/verksamheten Vingen. Det är i slutändan rättsväsendets roll att ta ställning till om kommunala beslut som fattats är lagenliga. Varje medlem av en kommun har rätt att få lagligheten av kommunens beslut prövad genom att överklaga beslutet. Möjligheten för enskilda att överklaga fattade beslut är en central del av rättssäkerheten och på så vis av principiellt stor vikt.

Granskningen visar sammantaget att mycket talar för att beslutet om nedläggning av den dagliga verksamheten Vingen är en typ av beslut som inte kan delegeras till anställda tjänstepersoner. Detta eftersom det är ett beslut som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet och därmed belagt med delegationsförbud i enlighet med kommunallagen.

Granskningen av beslutsgången i ärendet visar att nedläggningen av Vingen inte har beslutats om politiskt av Sociala omsorgsnämnden eller Kommunfullmäktige. Inget beslut i ärendet har heller fattats genom delegationsbeslut av förvaltningens tjänstepersoner. Beslutet kan inte heller ses som ett rent verkställighetsbeslut av förvaltningen. Hade någon velat överklaga nedlägningsbeslutet så hade det inte funnits något beslut att överklaga.

Sociala omsorgsnämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning säkerställa att beslut fattas på ett behörigt sätt när det gäller ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet. Åtgärderna är i Stadsrevisionens mening väsentliga för en transparent och behörig beslutsprocess som möjliggör för kommunens innevånare att överklaga fattade beslut och för Sociala omsorgsnämnden att ta det övergripande ansvaret för sina verksamheter.

Sociala omsorgsnämnden anger i sitt svar på rapporten att nämnden enligt Stadsrevisionens rekommendation under 2021 kommer påbörja arbetet att säkerställa att beslut fattas på ett behörigt sätt när det gäller verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet. Planerade åtgärder inom arbetet är att vidta en genomsyn och eventuell uppdatering av delegationsordningen samt framtagande av riktlinjer som hjälp för beslutsfattande tjänstemän inom förvaltningen.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2017. Nämnden har genomfört en egen riskanalys som identifierade 56 risker. Planen för intern kontroll omfattade 31 kontrollmoment. Åtta risker med risknivå nio eller högre har inte tagits med till planen för intern kontroll och saknar förklaring eller kommentar till detta, vilket krävs enligt dokumentet Intern kontroll i Borås Stad.¹

Nämnden har genomfört en uppföljning av den interna kontrollen den 22 februari 2021. I uppföljningen framgår att sammantaget sex kontrollmoment i planen för intern kontroll inte genomförts under året. Två av de ej genomförda kontrollmomenten har inte kunnat genomföras p.g.a. coronapandemin och ett har inte genomförts då digitalt systemstöd saknas. För ytterligare ett kontrollmoment genomförs kontrollerna inom ramen för nämndens kvalitets- och patientsäkerhetsberättelse. För två inte genomförda kontrollmoment anges ingen förklaring till förhållandena.

Sammantaget noterar Stadsrevisionen tio avvikelser i nämndens interna kontroll.

Presidie möte

Presidie möte genomfördes den 1 december 2020 med Sociala omsorgsnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

¹ Intern kontroll i Borås Stad (2018-05-28), s. 4. Finns tillgänglig via Intranätet.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Sociala omsorgsnämnden har under året inte uppnått målvärdena för tre av tre indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Kommunfullmäktiges uppdrag avseende 2020 har inte genomförts. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför uppdraget inte har genomförts.

Stadsrevisionen noterar att nämnden har antagit egna indikatorer med målvärden.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget på 9 505 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till överskottet redovisas i årsredovisningen.

Stadsrevisionen har granskat beslutsgången vid nedläggningen av den dagliga sysselsättningen/verksamheten Vingen. Sociala omsorgsnämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning säkerställa att beslut fattas på ett behörigt sätt när det gäller ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet. Åtgärderna är i Stadsrevisionens mening väsentliga för en transparent och behörig beslutsprocess som möjliggör för kommunens innevånare att överklaga fattade beslut och för Sociala omsorgsnämnden att ta det övergripande ansvaret för sina verksamheter.

Stadsrevisionen noterar att Sociala omsorgsnämnden i sitt svar på rapporten anger att nämnden enligt Stadsrevisionens rekommendation under 2021 kommer påbörja arbetet att säkerställa att beslut fattas på ett behörigt sätt när det gäller verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet. Planerade åtgärder inom arbetet är att vidta en genomsyn och eventuell uppdatering av delegationsordningen samt framtagande av riktlinjer som hjälp för beslutsfattande tjänstemän inom förvaltningen.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Åtta risker med risknivå nio eller högre har inte tagits med till planen för intern kontroll och saknar förklaring eller kommentar till detta, vilket krävs enligt dokumentet Intern kontroll i Borås Stad. Nämnden har genomfört en uppföljning av den interna kontrollen den 22 februari 2021. I uppföljningen framgår att sammantaget sex kontrollmoment i planen för intern kontroll inte genomförts under året. Två av de ej genomförda kontrollmomenten har inte kunnat genomföras p.g.a. coronapandemin och ett har inte genomförts då digitalt systemstöd saknas. För ytterligare ett kontrollmoment genomförs kontrollerna inom ramen för nämndens kvalitets- och patientsäkerhetsberättelse. För två inte genomförda kontrollmoment anges ingen förklaring till förhållandena.

Sammantaget noterar Stadsrevisionen tio avvikelser i nämndens interna kontroll.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms mot bakgrund av konstaterade avvikelser som inte helt tillräcklig.

Överförmyndarnämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 569 tkr jämfört med budget. Stadsrevisionen noterar att bufferten är upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelsena.

Verksamhetens budgetram

- Den positiva budgetavvikelsen avser främst intäkter för arvoden och ersättningar till gode män för ensamkommande barn. Kostnad för arvoden och ersättningar till gode män för ensamkommande barn har ersatts av Individ och familjeomsorgsnämnden. Överförmyndarnämnden utgår från att den uppgörelsen kommer att gälla även i fortsättningen.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Överförmyndarnämnden har inga indikatorer med målvärden beslutade av Kommunfullmäktige för 2020.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit egna indikatorer med målvärden vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikatorer enligt nedanstående.

1 ■ 1 ◆ 2 ● 0 ■ av 4 nämndens indikatorer

De indikatorer för vilka målvärdena inte uppnåtts är:

- **Granskning av årsräkningar, andel färdiggranskade per den sista juni.**
Målvärdet om 80 % är inte uppnått. Nämnden redovisar ett utfall om 74 % för 2020. Utfallet är sämre jämfört med föregående år då utfallet var 77 %. Främsta orsaken är enligt nämnden resurskrävande granskningsmetodik och det förhållande att extraanställda inte

anlitats. Nämnden har under året försökt klara granskningsarbetet med den ordinarie personalen. Sedan lång tid tillbaka har nämnden tillämpat så kallad djupgranskning, till skillnad från så kallad skälighetsgranskning som majoriteten av kommunerna inom regionen tillämpar. Metodiken är mycket resurskrävande. Länsstyrelsen meddelande år 2019 nya rekommendationer för överförmyndarnas granskning. Länsstyrelsen godtar i sina rekommendationer skälighetsgranskning med djupgranskning enligt en stickprovmodell. Nämnden kommer att från och med år 2021 att börja tillämpa metodiken.

- **Handläggningen av behov av ställföreträdare enl 11:4 och 11:7 FB ska vara klar inom fyra månader.**

Målvärdet om 100 % är inte uppnått. Nämnden visar för 2020 ett utfall om 81 %. Utfallet 2019 var 87 %. Utfallet har försämrats jämfört med föregående år. Den pågående coronapandemin har enligt nämnden haft en mycket stor påverkan. Det har varit svårt att rekrytera ställföreträdare på grund av att en stor andel av dessa tillhör riskgrupper. Dessutom har mycket få intresseanmälningar från nya ställföreträdare kommit in. En annan faktor som förlängt handläggningstiden under pandemin är svårigheten att få in nödvändig medicinsk utredning.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 inte fått några uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Konsekvenser av coronaviruset

Den pågående coronapandemin har främst påverkat nämndens möjligheter att rekrytera personer till uppdrag som god man eller förvaltare. Under en lång period inkom i princip inga intresseanmälningar. Under hösten 2020 blev det en viss förbättring. En betydande andel ställföreträdare tillhör riskgrupper och har därför varit ovilliga att åta sig nya uppdrag. Utbildningar som tidigare kunnat ske i större grupper vid fysiska möten har genomförts digitalt. Ekonomiskt sett har situationen påverkat nämnden endast i mindre omfattning. Nämnden redovisar kostnader om 35 tkr med anledning av coronaviruset.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Antal godmanskap per 1000 invånare

Stadsrevisionen granskade 2018 Borås Stads arbete med stöd till enskilda att hantera den egna ekonomin. Stadsrevisionen har i rapporten bland annat efterfrågat ett klagörande av orsakerna till varför antalet personer med god man är väsentligt lägre i Borås Stad än i andra jämförbara kommuner. Sammanfattningsvis konstaterar Överförmyndarnämnden att det inte finns något entydigt svar på den frågan då många olika faktorer samspelar på ett mycket komplicerat sätt. Faktorer av betydelse är demografi, social situation, tillgängliga insatser inom socialtjänsten, reglerna om anhörigbehörighet och olika tingsrätters bedömningar.

Överförmyndarnämndens uppfattning är att den som är berättigad till god man får god man. Under 2020 låg antalet godmanskap per 1000 invånare i Borås på ca 5,6 % vilket innebär att utfallet är oförändrat jämfört med föregående år.

Kontinuerlig kontroll av fortsatt lämplighet av gode män

När det gäller kontrollen av gode mäns och förvaltares lämplighet finns inga lagregler, men Länsstyrelsen har utfärdat vissa riktlinjer som till övervägande del är bör-krav. Alla nya personer som i Borås ska ta ett uppdrag som ställföreträdare, dvs. gode män eller förvaltare, kontrolleras mot polisens belastningsregister, kronofogdens register och socialtjänstens register. Kontrollen sker innan personer blir kallade på utbildning för uppdraget.

Personer som redan har ett uppdrag kontrolleras alltid mot kronofogdens register om de blir aktuella för ett nytt uppdrag. Stickprovskontroller görs under pågående uppdrag både hos polisen, kronofogden och socialtjänsten när Överförmyndarnämnden finner anledning att göra en extrakontroll. Överförmyndarnämnden hade för avsikt att i september 2020 genomföra kontroll mot polisens belastningsregister avseende en tredjedel av nämndens ställföreträdare. Kontrollerna kunde av olika skäl inte genomföras som avsett. Nämnden har istället genomfört kontroll av samtliga ställföreträdare under inledningen av 2021.

Överförmyndaren kommer från och med 2021 att ha som rutin att en gång per år kontrollera alla med uppdrag mot polisens belastningsregister.

Fördjupade granskningar

Det har inte genomförts några fördjupade granskningar som berör Överförmyndarnämnden under 2020.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2019 som förlängts 2020. Nämnden har genomfört en egen riskanalys, som identifierade åtta risker. Planen för intern kontroll omfattade sju kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 23 februari 2021. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Stadsrevisionen noterar att nämnden från och med 2021 kommer att gå ifrån modellen med kontroll genom djupgranskning av samtliga ställföreträdare årsredovisningar. Istället kommer ett system för stickprovskontroller att införas. Det nya arbetssättet bedöms av nämnden vara mindre resurskrävande och ge en rimlig nivå av kontroll.

Presidie möte

Presidie möte genomfördes 17 november 2020 med Överförmyndarnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Överförmyndarnämnden har under året inte fått några indikatorer eller uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Stadsrevisionen noterar att nämnden har antagit fyra egna indikatorer med målvärden. Överförmyndarnämnden har under året inte uppnått målvärdena för två av fyra av nämndens indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för nämndens indikatorer.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget på 569 tkr.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämnden har genomfört samtliga kontrollmoment. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Arbetslivsnämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 642 tkr jämfört med budget. Stadsrevisionen noterar att nämnden har upprättat en buffert i enlighet med de instruktioner som anges i Kommunfullmäktiges budget. Enligt årsredovisningen har bufferten har används för att täcka underskotten i verksamheten.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgetram

- Den positiva budgetavvikelsen kan till stor del förklaras med ett överskott på IFO exklusive försörjningsstöd på 6 273 tkr. Det beror främst på att alla tjänster på avdelningen inte varit tillsatta under året.
- Verksamheten för Arbetsmarknadsinsatser där Jobb Borås vuxna och Arbetsmarknadsanställningar ingår redovisar ett underskott på 10 010 tkr. Nämnden har arbetat med arbetsmarknadsanställningar och andra insatser inom Jobb Borås som har bidragit till att ge fler Boråsare lön istället för bidrag.
- Försörjningsstödet redovisar ett underskott på 2 894 tkr.

Kommunfullmäktige har i budget 2020 beslutat om sju inriktningar/direktiv som ska gälla för nämndens verksamhet under året. Avseende dessa noterar Stadsrevisionen att nämnden inte helt redogör för hur man har bedrivit verksamheten i sin årsredovisning.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

2 ■ 1 ◆ 2 ● 0 ■ av 5 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för tre av de fem indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.**
Målvärdet om 3,1 % uppnås inte under året. Nämnden redovisar ett utfall om 7,9 %. Indikatorn har försämrats i förhållande till föregående års utfall. Arbetslivsnämnden arbetar med närvarande ledarskap, personlig återkoppling till medarbetarna, kompetensutveckling, feedback, möjlighet att byta arbetsuppgifter, prioritering av arbetsuppgifter när arbetsbelastningen är hög, systematiskt arbetsmiljöarbete och individuell uppföljning av rehabiliteringsärenden.
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.**
Målvärdet för 2020 om 3 årsarbeten uppnås inte. Nämnden redovisar ett utfall om 4,5 årsarbetare. Indikatorn har förbättrats i förhållande till föregående års utfall. Arbetslivsnämnden har timavlönade samhällsinformatörer för målgruppen nyanlända flyktingar inom Borås Etableringscenter.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag, %.**
Målvärdet för om 43 % uppnås inte under året. Nämnden redovisar ett utfall om 40,3 %. Indikatorn har försämrats i förhållande till föregående års utfall. Information angående friskvårdsbidrag har spridits vid introduktionsdagar och genom hälsoinspiratörerna.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit egna indikatorer med målvärden vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikatorer enligt nedanstående.

0 0 1 0 av 1 nämndens indikatore

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 fått ett uppdrag från Kommunfullmäktiges beslut, uppdraget är inte genomfört.

1 0 0 0 av 1 uppdrag

Det uppdraget som inte är genomfört är:

- **Förskolenämnden uppdras att tillsammans med Arbetslivsnämnden se till att samhällsintroduktion erbjuds på alla familjecentraler.**
Uppdraget har inte genomförts beroende på coronapandemin.

Konsekvenser av coronaviruset

Arbetslivsnämnden redogör att med anledning av coronaviruset, har nämnden haft ökade kostnader som motsvarar 3 254 tkr.

En av konsekvenserna av coronaviruset är att nämnden inte har kunnat genomföra uppdraget från Kommunfullmäktige.

Nämndens kostnader för försörjningsstöd kan ha påverkats negativt av coronapandemin.

Butiken på Återbruk har inte kunnat ha öppet på samma sätt som tidigare. Verksamheten har förlorat intäkter med 360 tkr.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

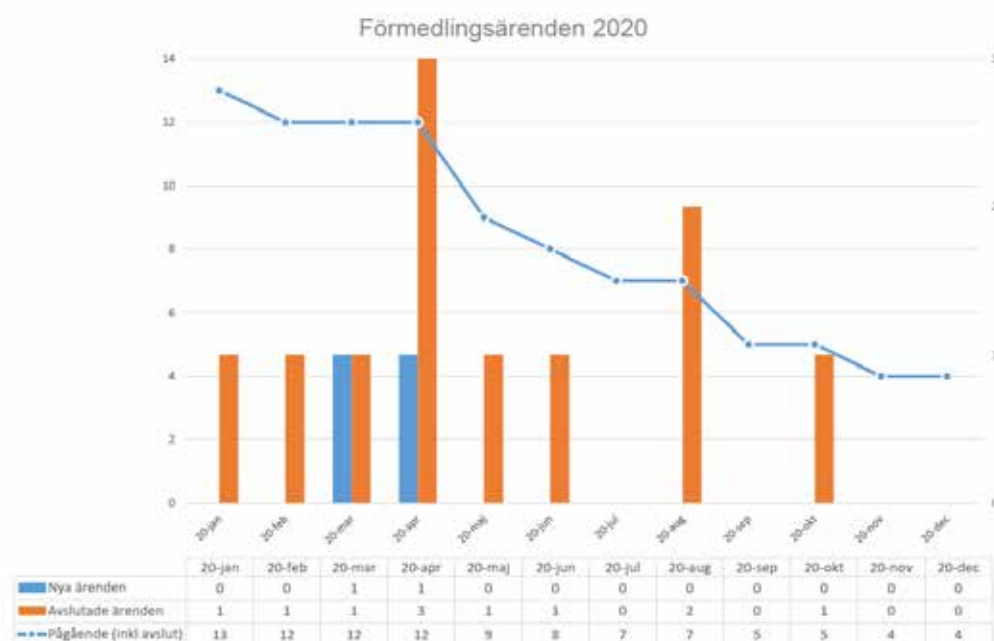
Boendelösningar

Arbetslivsnämnden ansvarar för bostadsanskaffning. Individ-och familjeomsorgsnämnden ansvarar för att utreda, pröva och fatta beslut rörande boendesocial insats/andrahandskontrakt. Rutiner och arbetssätt har tagits fram under våren 2020. Kontaktpersoner inom samarbetsparter och bostadsbolag har förberetts för förändringen.

Den gemensamma mottagningsenheten inom Individ- och familjeomsorgsnämnden kommer att vara vägen in till Borås Stad för den som behöver denna form av stöd. Planeringen är att starta arbetet med en ny boendeprocess fullt ut från och med 1 januari 2021. Arbetslivsnämnden har skapat en organisation med internt omfördelning av resurser för anskaffning av bostäder för andrahandsuthyrning. Nämnden har också skapat en rutin där verksamheten mer effektivt kan hantera andrahandsuthyrning.

Stöd till enskilda att hantera sin ekonomi

Arbetslivsnämnden har haft 15 pågående förmedlingsärenden under 2020. Av dessa avser två nya förmedlingsärenden. Under året har elva ärenden avslutats och vid utgången av 2020 är det totalt fyra pågående förmedlingsärenden. Ärendena har likt tidigare år fortsatt minska med åren.

Relationsvårdsenheten

Relationsvårdsenheten har under året erbjudit stöd till personer som är över 18 år och bosatta i Borås Stad. Verksamheten har varit för de personer som varit utsatta för hot och våld i nära relationer samt hedersrelaterat hot och våld. Verksamheten har även arbetat med att motverka sexuella tjänster mot betalning och människohandel.

Under år 2020 har relationsvårdsenheten tagit fram ett program för Borås Stads arbete mot hedersrelaterat våld. Relationsvårdsenheten har också i samverkan tagit fram en handbok avseende stadens praktiska arbete mot hedersrelaterat våld. I handboken finns också en strategisk del som behandlar hur Borås Stad ska arbeta för att förebygga hedersrelaterat våld. Handboken riktar sig till socialtjänst, skola, förskola, fritidsverksamhet samt Centrum för kunskap och säkerhet (CKS)

Mika-mottagningen är relationsvårdsenhetens nyhet under 2020. Verksamheten byggdes upp under hösten 2020. Verksamheten vänder sig till personer som har erfarenhet av sex mot betalning, skadar sig genom sex samt är offer för människohandel för sexuella ändamål. Verksamheter arbetar med långa stödkontakter och i samverkan med andra myndigheter för att stödja personer som söker stöd. Mika-mottagningen kommer också att utreda behov av stöd och skydd utifrån socialtjänstlagen för målgruppen.

Relationsvårdsenheten har under 2020 haft 209 kontakter med sökande, annan person, externmyndighet, eller polis. Verksamheten har öppnat 106 ärenden, startat 109 utredningar samt gjort 53 insatser. Se nedan insatser:

- 25 insatser skyddad boende
- 20 insatser intern öppenvård
- 4 insatser extern öppenvård
- 3 insatser jourboende
- 1 insats familjehem

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Integration och etablering i Borås Stad

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Borås Stads integrationsarbete. Granskningens syfte har varit att granska om Borås Stad bedriver integrationsarbetet på ett ändamålsenligt sätt med avseende på styrning och samordning av stadens samlade integrationsarbete.

Granskningen visar att det finns otydligheter rörande samordning och uppföljning inom området, och att Program för ett integrerat samhälle i sig har en begränsad styrande funktion i nuläget. Analys och utvärdering av stadens insatser inom området kan utvecklas. Samtidigt har granskningen inte funnit några tecken på att nämnder och bolag inte skulle bedriva sin verksamhet på ett sätt som gynnar integrationen i staden. Jämförelser med andra kommuner visar att resultat i form av övergångar till arbete och studier är förhållandevis goda i Borås Stad. Arbetsförmedlingen beskriver också att man finner Borås Stad vara en god och proaktiv samverkanspart.

Utifrån genomförd granskning är Stadsrevisionens samlade bedömning att Borås Stad delvis bedriver integrationsarbetet på ett ändamålsenligt sätt med avseende på styrning och samordning av stadens samlade integrationsarbete. Kommunstyrelsen bör vid en revidering eller uppdatering av Program för ett integrerat samhälle se över den problematik som finns vad gäller att det av fullmäktige antagna programmet har en så svag styrande effekt. Kommunstyrelsen bör i detta avseende:

- Tydliggöra vad Arbetslivsnämndens roll som samordnande nämnd för integrationsarbetet innebär.
- Utveckla uppföljningsprocessen av Program för ett integrerat samhälle.
- Utveckla spridningen av uppföljningen av Program för ett integrerat samhälle.
- Utveckla den stadsövergripande analysen av integrationsarbetet i syfte att tydliggöra resultat och effekter av integrationsarbetet.

När det gäller den årliga uppföljningen av Program för ett integrerat samhälle rekommenderar Stadsrevisionen att Arbetslivsnämnden fullgör sitt uppdrag att årligen följa upp bolagens och nämndernas insatser och resultat inom integrationsområdet. Kommunstyrelsen bör säkerställa att Arbetslivsnämnden fullföljer detta.

Ekonomiskt bistånd

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av ekonomiskt bistånd i Borås Stad. Syftet med granskningen var att bedöma om Borås Stads arbete med ekonomiskt bistånd är ändamålsenligt och om arbetet bedrivs med en tillräcklig intern kontroll. Stadsrevisionen bedömer att Arbetslivsnämnden till största delen har säkerställt ett ändamålsenligt arbete med ekonomiskt bistånd utifrån hur arbetet är organiserat och att det finns rutiner för arbetet. Det finns till stor del en struktur för att säkerställa en likvärdig och enhetlig handläggning av ekonomiskt bistånd. Kvalitetssäkring genomförs dock inte i alla myndighetsutövande verksamheter.

Arbetslivsnämnden har enligt Stadsrevisionens bedömning inte fullt ut säkerställt en tillräcklig uppföljning och kontroll av myndighetsutövningen avseende exempelvis barnrättsperspektivet, överklagade beslut och kontroll av utbetalningar. Granskningen visar att det inom förvaltningen sker sådana kontroller men att dessa inte dokumenteras och redovisas till nämnden. Sammantaget medför förhållandena enligt Stadsrevisionens bedömning att nämnden i dessa delar har begränsade möjligheter att besluta om lämpliga åtgärder.

Utifrån granskningens identifierade förbättringsområden rekommenderas Arbetslivsnämnden att:

- Tillse att uppföljning och kontroll av myndighetsutövningen dokumenteras och redovisas till nämnden.
- Tillse att kvalitetssäkring av myndighetsutövning sker i hela verksamheten.
- Följa upp att barnrättsperspektivet beaktas i handläggningen.
- Fortsatt följa effekten av nämndens arbete med att personer ska bli självförsörjande.

Uppföljning av tidigare granskning av det kommunala aktivitetsansvaret

Stadsrevisionen har genomfört en uppföljande granskning av det kommunala aktivitetsansvaret i Borås Stad. Uppföljningens övergripande syfte är att följa upp granskningsresultaten från 2014 och genomföra en nulägesanalys av hur arbetet inom området i Borås Stad ser ut 2020.

De huvudsakliga revisionsfrågorna är att belysa vilka åtgärder som Borås Stad har genomfört inom området sedan 2014 och vilka styrdokument och rutiner som finns antagna. Vidare är revisionsfrågorna att beskriva hur Arbetslivsnämndens uppdrag ser ut inom området samt vilka uppföljningar av åtgärder som genomförts och hur effekten av dessa mäts.

En viktig förändring sedan granskningen 2014 är att det kommunala informationsansvaret numera har övergått till ett kommunalt aktivitetsansvar. Vid den uppföljande granskningen visar det sig att en tvärasektoriell enhet inrättats under våren 2020. Enheten har i uppdrag att omhänderta det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Stadsrevisionens bedömning i förhållande till de brister som konstaterades 2014 är att dessa till största delen är åtgärdade. Områdena målsättning, ansvarsfördelning, rutiner och arbetsformer bedöms i huvudsak vara ändamålsenliga. Stadsrevisionen noterar att KAA-enheten är i ett uppstartsskede. Stadsrevisionen kan därför inte bedöma om området utvärdering är ändamålsenligt.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har år 2016 antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys, som identifierade 17 risker. Planen för intern kontroll omfattade sex kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 16 februari 2021. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Presidietmöte

Presidietmöte genomfördes den 1 december 2020 med Arbetslivsnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Kommunfullmäktige har i budget 2020 beslutat om sju inriktningar/direktiv som ska gälla för nämndens verksamhet under året. Avseende dessa noterar Stadsrevisionen att nämnden inte helt redogör för hur man har bedrivit verksamheten i sin årsredovisning.

Arbetslivsnämnden har under året inte uppnått målvärdena för tre av fem indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Ett uppdrag från Kommunfullmäktige är inte genomfört. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför uppdraget inte har genomförts.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget på 642 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till överskottet redovisas i årsredovisningen.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämnden har genomfört samtliga kontrollmoment. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder.

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Borås Stads integrationsarbete. Stadsrevisionens samlade bedömning att Borås Stad delvis bedriver integrationsarbetet på ett ändamålsenligt sätt med avseende på styrning och samordning av stadens samlade integrationsarbete. När det gäller den årliga uppföljningen av Program för ett integrerat samhälle rekommenderar Stadsrevisionen att Arbetslivsnämnden fullgör sitt uppdrag att årligen följa upp bolagens och nämndernas insatser och resultat inom integrationsområdet.

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av ekonomiskt bistånd i Borås Stad. Syftet med granskningen var att bedöma om Borås Stads arbete med ekonomiskt bistånd är ändamålsenligt och om arbetet bedrivs med en tillräcklig intern kontroll. Arbetslivsnämnden har enligt Stadsrevisionens bedömning inte fullt ut säkerställt en tillräcklig uppföljning och kontroll av myndighetsutövningen avseende exempelvis barnrättsperspektivet, överklagade beslut och kontroll av utbetalningar. Granskningen visar att det inom förvaltningen sker sådana kontroller men att dessa inte dokumenteras och redovisas till nämnden. Sammantaget medför förhållandena enligt Stadsrevisionens bedömning att nämnden i dessa delar har begränsade möjligheter att besluta om lämpliga åtgärder.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig, med ett identifierat utvecklingsområde. Den interna kontrollen behöver utvecklas när det gäller myndighetsutövningen inom ekonomiskt bistånd.

Förskolenämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 18 786 tkr jämfört med budget. Stadsrevisionen noterar att bufferten är upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgettram

- Den positiva budgetavvikelsen kan till stor del förklaras av ett överskott i form av minskade personalkostnader om ca 24 000 tkr till följd av en minskning i användandet av timavlönad personal samt en ökad personalfrånvaro i form av egen sjukskrivning eller VAB.
- Under våren blev grupperna med lägst avgift avgiftsbefriade. Detta ledde till minskade förskoleintäkter vilket bidrog till i ett underskott om 1 555 tkr.

Nämnden framhåller att den omfattande åtgärdsplan för en ekonomi i balans som togs av Förskolenämnden under hösten 2019 har varit bidragande till årets resultat.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

2 ■ 4 ◆ 1 ● 0 ■ av 7 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för sex av de sju indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt.

- **Plats på förskola önskat placeringsdatum, andel barn (%)**
Under 2020 fick 96 % av barnen plats på förskola på önskat placeringsdatum vilket är strax under målvärdet om 97 %. Detta är en förbättring jämfört med föregående års resultat om 81 %. Nämnden menar att utfallet har påverkats positivt av ett minskat tryck på förskoleplatser under våren 2020 till följd av att fler vårdnadshavare än normalt valt att skjuta upp sin förskolestart, samt att Förskolenämnden med hänvisning till covid-19 tillfälligt under våren nekade barn vars vårdnadshavare är arbetslösa eller föräldralediga att lämna på förskolan.
- **Andel föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan, %**
Resultatet av 2020 års klimatenkät visar att 96 % av vårdnadshavarna upplever att de känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan vilket inte når upp till målvärdet på 100 %. Sett över en femårsperiod är resultatet konstant. Nämnden uppger att de enheter som har lägre nöjdhet arbetar med riktade insatser för att öka känslan av trygghet.
- **Andel närproducerade livsmedel, %**
Utfallet för 2020 hamnar på 24 % vilket ligger strax under nivå med det målvärdet på 25 % och innebär en försämring mot utfallet för 2019 som låg på 25 %. Nämnden uppger att arbetet med att öka andelen närproducerade livsmedel sker framförallt tillsammans med koncerninköp vid upphandlingskeendet.
- **Andel ekologiska livsmedel, %**
Utfallet för 2020 blev 49,2 % vilket är strax under målet om 50 % och är lägre än föregående års resultat om 50,4 %. Livsmedelspriserna har kraftigt ökat efter den 1 maj 2019, då det nya livsmedelsavtalet trädde i kraft. Nämnden menar också att de ökade livsmedelspriserna framförallt kan härledas till finansieringsmodellen för distributionscentralen. Nämnden uppger vidare att prisökningarna på livsmedel har inneburit en ekonomisk utmaning för verksamheten under 2020 och kommer så även vara under 2021.
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %**
Utfallet för indikatorn för 2020 blev 11,6 % vilket innebär att förvaltningen inte uppnår målet om 8 %. Trenden är negativ eftersom resultatet för 2019 var 9,6 %. Nämnden uppger att den pågående pandemin har inneburit att det har varit svårt att arbeta fokuserat, proaktivt och strategiskt med arbetsmiljö- och hälsofrågorna under året. I jämförelse med 2019 har utfallet främst bestått av en ökning av korttidsfrånvaro där antalet sjuktillfällen ökat med ca 1 150 tillfällen. Nämnden menar att detta troligtvis beror på rekommendationerna om att stanna hemma från jobbet vid minsta tecken på smitta.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag, %**
Utfallet för indikatorn för 2020 blev 34,6 % vilket inte uppnår målsättningen om 43 %. Utfallet är en försämring mot föregående års resultat där utfallet för indikatorn blev 41 %. Information om Borås Stads förmåner, inklusive friskvårdsbidraget finns med som en punkt i SAM-kalendern och borde på så vis nå varje medarbetare. Nämnden menar att den pågående pandemin och restriktionerna som den inneburit troligtvis påverkat medarbetares möjligheter att utnyttja bidraget för olika aktiviteter.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 fått ett uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut, uppdraget är genomfört.

0 0 1 0 av 1 uppdrag

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit en egen indikator med målvärde vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikator enligt nedanstående.

0 0 1 0 av 1 nämndens indikatorer

Konsekvenser av coronaviruset

När covid-19 bedömdes vara en pandemi under mars 2020 fattade Förskolenämnden beslut att låta barn till föräldralediga och arbetsökande utan arbetsmarknadsinsats vara hemma med motiveringen att detta skulle bidra till att säkra personaltillgången och för att arbeta förebyggande mot smittspridning i enlighet med arbetsmiljölagen. Förvaltningen sköt upp inskolningen av de barn som skulle skolas in under april-juni. Tillsammans blev minskningen av barngrupperna tillräcklig för att personaltillgången och stabiliteten i verksamheterna upprätthölls.

Administrativ personal och stödpersonal har arbetat hemifrån sedan i mars i enlighet med Borås Stads direktiv. Förvaltningen har genomfört en övergripande enkät för att inventera och analysera effektivitet och upplevelse av hemarbete, samt en enkät över rektorernas bedömning av kvaliteten i stöd utfört på distans av stödprocesserna. Förskoleförvaltningen har också tagit fram en ny rutin för hemarbete som klargör arbetsmiljöansvar och investeringar och det är förvaltningens bedömning att hemarbetet, under perioden, har fungerat mycket väl och upplevs positivt av huvuddelen av personalen.

Nämnden uppskattar de ekonomiska konsekvenserna av pandemin i form av minskade personalkostnader om 24 000 tkr och minskade förskoleintäkter om 4 700 tkr. Vilket innebär en positiv ekonomisk konsekvens om 19 300 tkr.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Förskola från sex månaders ålder

Borås Stad erbjuder, till skillnad från de allra flesta kommuner i landet, vårdnadshavare att lämna sina barn på förskola redan från dess att de fyllt sex månader. Lagkravet för kommuner är att de ska ta emot barn som fyllt 12 månader.

Beslutet om att ta emot barn från sex månader fattades 2011 av Kommunfullmäktige när *Regler och villkor för förskola, fritidsbem och pedagogisk omsorg* antogs. I genomsnitt finns 40–50 barn under 12 månader i Borås Stads förskoleverksamheter. Omhändertagandet av barn under 12 månader innebär en ökad kostnad för verksamheterna då de kräver ökad omsorg. Denna kostnad tas av budgeten som är avsedd för barn med särskilt stöd.

I och med att barnkonventionen har blivit svensk lag har förvaltningen inlett ett arbete med att se över under vilka former antagningen av barn under 12 månader skall ske för att tillmötesgå lagen. I nuläget sker ingen prövning vid antagandet trots att det kan finnas skäl att behöva göra det för att tillmötesgå barnkonventionen.

Lokaler

Borås Stads mål är att plats inom barnomsorg ska kunna erbjudas på önskat placeringsdatum. Befolkningsprognosen visar jämfört med tidigare befolkningsprognoser på en större ökning av behovet av förskoleplatser. Samtidigt ser Förskoleförvaltningen att barnens vistelsetider har ökat. Befolkningsprognosen skiljer sig åt mellan olika områden i kommunen, och det gör också behovet

av förskoleplatser. Behov finns i flera områden avseende kapacitet i form av fler förskolor men även tillgång till större och mer verksamhetsanpassade lokaler de närmaste åren. Förskolenämnden behöver involveras och vara delaktig i samhällsplaneringsprocessen för att i ett tidigt skede kunna fånga upp eventuella planer på förtätningar och större nybyggnationer i kommunen som påverkar behovet av förskolor.

Förskolenämnden har antagit Riktlinjer för nybyggnation och ombyggnation av förskola. Utifrån riktlinjerna har förvaltningen tagit fram rutiner för nybyggnation och ombyggnation av förskola. Rutinerna ska ge stöd för att kommunicera bl.a. funktioner och målsättning med verksamheten som bedrivs på förskolan. Rutinerna används också som beställningsunderlag till Lokalförsörjningsförvaltningen vid nybyggnation och ombyggnation av förskola.

Under 2020 har det färdigställts två förskolor. I början av 2020 öppnade Vildmarkens förskola och Alprosgårdens förskola öppnade i nya lokaler.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen har identifierats som ett utvecklingsområde i förvaltningens övergripande verksamhetsplan. Förskolenämnden har sedan tidigare ett uppdrag att se till att fördelningen mellan förskollärare och barnskötare ligger på 70 respektive 30 procent och i övrigt att all personal har relevant utbildning. Nämnden arbetar prioriterat med kompetensförsörjningen för att försöka öka andelen förskollärare, i december 2020 var andelen 49 %. Vilket är bättre än föregående år då andelen var 48 %. Bristen på förskollärare är nationell och ett gemensamt arbete med bland annat utbildningsaktörer behöver ske för att vända trenden menar nämnden.

Förvaltningen har ett pågående samarbete med Högskolan i Borås. En förvaltningsövergripande kompetensförsörjningsplan har tagits fram som varje enhet arbetar med. För att arbeta för att all personal ska ha relevant utbildning så ingår det i förvaltningens verksamhetsplan att underlätta för validering. En ny rutin för validering till barnskötare har tagits fram och rutinen för validering till förskollärare har reviderats utifrån nya beslut om att inte längre erbjuda studier med lön.

Omorganisation

I årsskiftet 2019/2020 genomförde nämnden en stor omorganisation i förskolornas ledningsorganisation. Samtliga 37 tjänster som biträdande rektor togs bort och samtidigt påbörjade tio nya rektorer sin anställning. Förändringen möjliggjorde att storleken på rektorsområdena kunde ses över och många rektorer fick därmed mindre områden och färre medarbetare. Förvaltningen uppger att omorganisationen slagit väl ut.

Förändringen och konsekvenserna av denna kommer att utvärderas inom ramen för ett större arbete med kompetensförsörjningen för förvaltningen under 2021.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Integration och etablering i Borås Stad

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Borås Stads integrationsarbete. Resultat av granskningen redogörs för ytterligare i granskningsredogörelsen för Arbetslivsnämnden och Kommunstyrelsen.

Beslutsgången avseende Lilla Safiren

Stadsrevisionen har granskat beslutsgången vid avvecklingen av Lilla Safiren. Det är i slutändan rättsväsendets roll att ta ställning till om kommunala beslut som fattats är lagenliga. Varje medlem av en kommun har rätt att få lagligheten av kommunens beslut prövad genom att överklaga beslutet. Möjligheten för enskilda att överklaga fattade beslut är en central del av rättssäkerheten och på så vis av principiellt stor vikt.

I fallet med avvecklingen av Lilla Safiren har Förskoleförvaltningen gjort bedömningen att de enligt skollagen har befogenhet att avveckla Lilla Safiren. Avveckling av Lilla Safiren har således inte föregåtts av ett politiskt beslut av Förskolenämnden eller Kommunfullmäktige. Förskolenämndens delegationsordning innehåller ingen delegation som avser nedläggning, avveckling eller avslut av verksamheter.

Granskningens genomgång av tillämplig lagstiftning visar att ett ifrågasättande av beslutets laglighet – med hänvisning till behörigheten hos beslutsfattaren – är befogad. Beslutet har inte heller anmälts till nämnden som delegationsbeslut eller protokollförts särskilt. Detta har medfört att beslutet inte varit möjligt att överklaga och en rättslig prövning av beslutets laglighet har inte kunnat ske. Förskolenämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning säkerställa att beslut fattas av en behörig instans och enligt rätt lagrum. Åtgärderna är i Stadsrevisionens mening väsentliga för en transparent beslutsprocess som möjliggör för kommunens medlemmar att få lagligheten i nämndens beslut prövad. Inte minst är ovanstående av vikt när det gäller beslut om avveckling av Lilla Safiren.

Nämnden har svarat på Stadsrevisionens rapport 28 januari 2021. Nämnden har vidtagit följande åtgärder till följd av Stadsrevisionens granskning:

- Rutin för dokumentation av rektorsbeslut har tagits fram.
- Kompetensutveckling kring rektors befogenheter och dokumentationsskyldighet skall genomföras.
- Verksamhetschef har säkerställt i enskilda dialoger med respektive rektor att rektorsbeslut ska dokumenteras inom ramen för rektors befogenhet enligt skollagen.
- När Förskolenämnden nu använder lokalen på nytt, ligger avdelningarna organisatoriskt placerade under förskolan Trollevi

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll senast 2018. Nämnden har genomfört en egen riskanalys, som identifierade 40 risker. Planen för intern kontroll omfattade 13 kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 22 februari 2021. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Nämnden har under året följt upp tre kontrollmoment i planen för internkontroll i samband med rapportering för Tertial 1 och 2.

Presidiemöte

Presidiemöte genomfördes 5 november 2020 med Förskolenämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

När det gäller nämndens följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut konstaterar vi att målvärdena för sex av de sju indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt inte är uppnådda. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Måluppfyllelsen avseende Kommunfullmäktiges indikatorer är bristfällig.

Stadsrevisionen noterar att konsekvenserna av coronapandemin påverkat Förskolenämnden. Förhållandena har bl.a. försvårat för nämnden när det gäller att uppnå Kommunfullmäktiges indikatorer.

Nämnden har uppnått det uppdrag nämnden fått från Kommunfullmäktige i budget 2020.

Stadsrevisionen noterar att nämnden har antagit en egen indikator med målvärde.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget på 18 786 tkr. Nämnden har under året anpassat verksamheten för att tillmötesgå de riktlinjer som beslutats avseende barnomsorg.

Stadsrevisionen har granskat beslutsgången vid avvecklingen av Lilla Safiren. Förskolenämnden behöver enligt Stadsrevisionens bedömning säkerställa att beslut fattas av en behörig instans och enligt rätt lagrum. Åtgärderna är i Stadsrevisionens mening väsentliga för en transparent beslutsprocess som möjliggör för kommunens medlemmar att få lagligheten i nämndens beslut prövad.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2018. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Grundskolenämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera målpuff-fyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott på 472 tkr jämfört med budget. Stadsrevisionen noterar att bufferten är upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budget. Hela bufferten om 15 108 tkr har tagits i anspråk under året. Nämnden har inte upprättat en åtgärdsplan innan bufferten har tagits i anspråk för att täcka underskott i verksamheterna.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelseerna.

Verksamhetens budgetram

- Den negativa budgetavvikelsen kan till stor del förklaras med kostnader för material och tjänster om 23 333 tkr. I beloppet ingår bl.a. negativ budgetavvikelse avseende livsmedelskostnad om 4 600 tkr och skolskjuts om 2 300 tkr.
- Resultatet kan också förklaras av ett underskott mot budget avseende personalkostnader om 708 tkr som uppstått till följd av införandet av varje-dag-städ.
- Även lokalkostnader övergick det budgeterade beloppet. Avvikelsen uppgick 2020 till ca 3 900 tkr. Underskottet beror till stor del på kostnadsutveckling för lokalhyror.
- En positiv avvikelse är 12 800 tkr över budget avseende förvaltningens budgeterade intäkter. Främsta överskottet kommer av den utökning som är gjord inom statsbidrag för karriär-tjänster (förstelärare) samt att statsbidrag för lärarassistenter inte var budgeterad för 2020 då beslut och belopp blev fastställt under året.

Nämnden gör vid upprättande av årsredovisning även en framställan till Kommunstyrelsen om ersättning motsvarande 1 100 tkr för ökade kostnader utifrån beslut i Kommunstyrelsen om ökat värde av julklapp till anställda.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

2 ■ 5 ◆ 1 ● 0 ■ av 8 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för sju av åtta indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt.

- **Andel elever i åk 9 som är behöriga till något nationellt gymnasieprogram, %.**
Målvärdet för gymnasiebehörighet är inte uppnått. 84 % av eleverna i årskurs 9 nådde gymnasiebehörighet. Målvärdet för 2020 om 90 % har inte nåtts. Utfallet är en förbättring jämfört med föregående års resultat om 80 %. Nämnden förklarar det förbättrade resultatet med hänvisning till sitt arbete med gemensamma processer, fokusområden och arbetssätt i skolorna, med gemensamt upplägg för verksamhets- och utvecklingsplaner. För att nå målet nästa år kommer nämnden arbeta för att systematiskt integrera detta i det dagliga arbetet.
- **Andel elever som känner sig trygga i grundskolan, åk 4–9, %.**
Målvärdet om 100 % är inte uppnått. Resultatet för upplevd trygghet har dock ökat med cirka två procentenheter från 87,17 % 2019 till 89,2 % 2020. Nämnden anser att främsta orsakerna till detta fortfarande vara brister i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet i kombination med åtgärdande arbete mot kränkningar, konflikt och mobbning.
- **Andel närproducerade livsmedel, %.**
Årets utfall avseende närproducerade livsmedel om 22,9 % når inte upp till målvärdet för året om 25 %. Utfallet för målet 2019 har skrivits ner från 30,8 % till 23,5 %. Arbetet med att öka andelen närproducerade livsmedel sker framförallt tillsammans med koncerninköp vid upphandlingskeendet.
- **Andel ekologiska livsmedel, %.**
Precis som för närproducerade livsmedel når nämnden inte målvärdet 50 % för året genom ett utfall om 43 %. Utfallet för målet 2019 var 42,4 %. Nämnden uppger att livsmedelspriserna har kraftigt ökat efter den 1 maj 2019, då det nya livsmedelsavtalet trädde i kraft. De ökade livsmedelspriserna kan framförallt härledas till finansieringsmodellen för distributionscentralen. Nämnden uppger vidare att prisökningarna på livsmedel har inneburit en ekonomisk utmaning för verksamheten under 2020 och kommer så även vara under 2021.
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.**
Med utfallet om 7,7 % för indikatorn är inte målvärdet om 5,5 % uppnått. Utfallet är en försämring mot föregående år då utfallet var 6,1 %. Nämnden uppger att stora delar av 2020 har präglats av coronapandemin vilket påverkat sjuktalet negativt med ökad sjukfrånvaro genom sjukskrivning även vid lindriga symtom och två sjukdagar efter att man är symtomfri. Korttidsfrånvaron har därmed varit högre än vanligt. Nämnden uppger att förvaltningen kommer fortsätta det arbete man redan gör och arbeta med att tidigt sätta in insatser och följa upp sjukfrånvaro som vid prognos ser ut att bli av längre karaktär, likaså tidigt följa upp upprepad korttidsfrånvaro.

- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.**
Målet är inte uppnått. Målvärdet i förvaltningen är 50 årsarbetare och utfallet är 57,5 årsarbetare. Utfallet är en försämring mot föregående år då utfallet var 56,3 årsarbetare. Nämnden uppger att frånvaron ökat p.g.a. den rådande pandemin vilket har bidragit till att fler timanställda krävts och påverkat siffrorna i negativ riktning.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag**
Med utfallet om 34,7 % för indikatorn uppnås inte målvärdet om 43 %. Resultatet är en försämring från föregående år då utfallet var 38 %. Nämnden menar att en trolig anledning är att Sverige sedan mars 2020 varit i en pandemi där medborgare uppmanats från myndigheter att inte besöka träningsanläggningar.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har inte antagit egna indikatorer med målvärden vilket inte är i linje med Stadens styr- och ledningssystem.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 fått två uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut, uppdragen är genomförda.

0 0 2 0 av 2 uppdrag

Nämndens uppdrag

Nämnden har avseende 2020 gett 21 uppdrag till förvaltningen.

3 1 17 0 av 21 uppdrag

Konsekvenser av coronaviruset

Enligt nämnden har coronapandemin tagit tid och kraft från det ordinarie arbetet i Grundskoleförvaltningen. Förvaltningen har haft stort fokus på att informera, vägleda och stödja rektorer/enhetschefer samt att informera vårdnadshavare.

Nämnden uppger att kärnverksamheten har i stort kunnat bedrivas enligt ordinarie plan. Det var onormalt hög frånvaro hos elever och personal under andra halvan av mars och första halvan av april. Det har funnits stor oro hos en del personal, vårdnadshavare och elever. Ett fåtal vårdnadshavare håller sina barn hemma utan giltiga orsaker menar nämnden. Kunskapsutvecklingen har enligt nämnden påverkats på negativt sätt för elever med hög frånvaro, men i stort kan det inte konstateras stor negativ påverkan på elevernas resultat.

Ekonomiskt har pandemin gett negativa konsekvenser för nämnden genom att man haft extratimmar för lokalvårdare m.m., förvaltningen köpt in rengöringsmaterial m.m. samt att man köpt in utrustning för att ställa om till ett digitalt arbetssätt. Sammanlagt beräknar nämnden den negativa ekonomiska konsekvensen till 1 178 tkr.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Insyn fristående skolor

De fristående skolorna och Grundskoleförvaltningen träffas normalt fyra gånger per år för att avhandla gemensamma frågor. 2020 genomfördes två av dessa möten fysiskt på Olovsholmsgatan och två genomfördes på distans via Teams med hänsyn till pandemin. Vid skolbyten och övergångar för elever finns det ett samarbete om rutiner. Det finns ett tätt samarbete i skolvalet, som utvecklades under 2019, där de fristående skolorna också finns som alternativ i den digitala tjänsten.

Under 2019 har insynsbesök genomförts på två skolor. Två skolor planerades att besökas under 2020. Dessa flyttades dock fram på grund av coronapandemin. Under 2021 planerar förvaltningen att genomföra de två besök som planerats för 2021 samt de två besök som flyttades fram 2020.

Kompetensförsörjning – elevhälsan

Elevhälsans bemanning har fortsatt förbättrats under 2020, vilket innebär att skolornas förutsättningar för att bedriva god undervisning förbättras. Elevhälsan har nyckelroller i en skolenhet och har stor betydelse för kvaliteten i verksamheten.

Lokaler

Borås hade vid utgången av 2018 totalt 112 178 invånare. Den totala befolkningsökningen är i genomsnitt 1 221 personer per år under prognosperioden. Gruppen barn i åldersintervallet sex – 15 år, som motsvarar skolans förskoleklass till årskurs nio, förväntas öka med ca 270 elever per år och totalt 1 330 barn under prognosperiodens fem år, från 2019 till 2023. Den kommuncentrala befolkningsprognosen är en förutsättning som Grundskolenämnden i sin verksamhets- och lokalplanering och därpå följande budget skall utgå ifrån. Elevutvecklingen är inte jämnt fördelad över staden. Den förväntade och planerade bostadsbyggnationen förväntas få störst effekt i Centrum, Göta och Norrby är en stark bidragande faktor till elevutvecklingen.

Grundskolenämnden upplever en brist på lokaler. Nämnden prioriterar att säkra en kapacitetsutbyggnad för att möta den förväntade elevökningen. I andra hand kommer upprustning och anpassning utifrån effektiviteten, pedagogiskt och lokaleffektivitet i yta och hyra per elev. Först i tredje hand kommer byggnadernas kvalitetsmässiga ändamålsenlighet.

Samverkan skola och socialtjänst

I slutet av 2018 upprättades en rutin för samverkan mellan Grundskoleförvaltningen och Individ- och familjeomsorgsförvaltningen (IFO) och implementering av rutinen har genomförts vid förvaltningsgemensamma implementeringsmöten under 2019. Syftet med rutinen är att skapa kunskap och förståelse om varandras verksamheter utifrån en helhetssyn. IFO Barn och unga och grundskolan ska samverka för att ge stöd till barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa med hänsyn till barnets eller ungdomens hela livssituation.

Under 2020 har nämndepresidierna för Grundskolenämnden respektive Individ- och familjeomsorgsnämnden träffats vid ett tillfälle och förvaltningschefer och verksamhetschefer träffats totalt fem gånger. Detta har också varit en del i riskhanteringen inom Grundskolenämndens internkontroll.

Syskonförtur

Inom grundskolans verksamhet tillämpas ett aktivt skolval där vårdnadshavare ansöker om en skolplats i en skola och sedan placeras eleverna utifrån dessa önskemål. Grundskoleförvaltningen kan inte själva styra med upptagningsområden i vilken ordning respektive skola skall fyllas på. Alla barn kan söka plats på alla skolor.

I de fall där antalet platser i en skola är färre jämfört med antalet sökande tillämpas ett antal urvalskriterier (syskonförtur och relativ närhetsprincip). Syskonförtur används endast för placering i förskoleklass och går före andra elevers relativa närhetsprincip men gäller bara för de, för det ansökande barnet, tre närmaste skolor.

Förvaltningschefen uppdrogs 2019 att utreda rättsläget beträffande syskonförtur i det obligatoriska skolvalet samt göra en omvärldsanalys inför kommande år. Uppdraget återrapporterades vid nämndens sammanträde i augusti 2019.

Beslut om placeringar med grund i syskonförtur fattas sedan 2019 till skillnad från övriga placementsbeslut, inte på delegation av tjänsteman utan av nämndens ordförande. Dessa återrapporteras till nämnden som ordförandebeslut.

Inga placementsbeslut som påverkats av annat barns syskonförtur har hittills överklagats varför den nuvarande ordningens rättsläge ännu inte prövats.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Integration och etablering i Borås Stad

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Borås Stads integrationsarbete. Resultat av granskningen redogörs för ytterligare i granskningsredogörelsen för Arbetslivsnämnden och Kommunstyrelsen.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2017. Nämnden har genomfört en egen riskanalys, som identifierade 24 risker varav fem hade riskbedömningsvärde på 16. Planen för intern kontroll omfattade 17 kontrollmoment. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Nämnden har under året följt upp sju respektive nio kontrollmoment i planen för internkontroll i samband med rapportering för Tertial 1 och 2. Fem av dessa är kontrollmoment med direkta åtgärder för risker med bedömningsvärde på 16. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 24 februari 2021.

Presidiemöte

Presidiemöte genomfördes 3 december 2020 med Grundskolenämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärden respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Grundskolenämnden har under året inte uppnått målvärdena för sju av åtta indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Nämnden har genomfört de två uppdrag nämnden fått från Kommunfullmäktige i budget 2020.

Stadsrevisionen noterar att nämnden inte har antagit egna indikatorer med målvärden.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott mot budget på 472 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisningen. Stadsrevisionen noterar att konsekvenserna av coronapandemin påverkat Grundskolenämnden.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll 2017. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder. Stadsrevisionen noterar att samtliga risker med riskbedömningsvärde om 16 följts upp av nämnden under året.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Individ- och familjeomsorgsnämnden 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett underskott på 10 859 tkr jämfört med budget. Stadsrevisionen noterar att nämnden har upprättat en buffert i enlighet med de instruktioner som anges i Kommunfullmäktiges budget. Nämnden har en åtgärdsplan i budget 2 för att få budget i balans. Bufferten har använts för att täcka underskott i verksamheten.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelserna.

Verksamhetens budgetram

- Den negativa budgetavvikelsen kan till stor del förklaras av ett underskott på 9 627 tkr för barn och ungdomsvården. Interna och externa familjehemsplatser redovisar ett underskott på 11 940 tkr och köp av institutionsplatser 13-20 år som redovisade ett underskott på 5 342 tkr. Interna och externa öppenvårdsinsatser redovisade ett överskott på 7 141 tkr.
- Det negativa underskottet kan också härledas till kostnader som avser köp av platser inom vård av vuxna som redovisade ett underskott på 9 064 tkr.
- Central administration redovisade ett överskott på 2 453 tkr och beror främst på besparingar under hösten. Under året har inte chef för kvalitet och utveckling samt socialt ansvarigt samordnare varit tillsatta.

Individ- och familjeomsorgsnämnden begär att bli kompenserade för hela underskottet på 10 859 tkr.

Kommunfullmäktige har i budget 2020 beslutat om sex inriktningar/direktiv som ska gälla för nämndens verksamhet under året. Avseende dessa noterar Stadsrevisionen att nämnden inte helt redogör för hur man har bedrivit verksamheten i sin årsredovisning.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

1 0 2 0 av 3 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för en av de tre indikatorerna som Kommunfullmäktige har fastställt.

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.**

Målvärdet om 6,5 % uppnås inte under året. Nämnden redovisar ett utfall om 8,4 %.

Utfallet för år 2020 har försämrats i förhållande till föregående års utfall (7,1 %).

Sjukfrånvaron är till viss del påverkad av Corona-pandemin. Genom möjlighet till växelvis arbete hemifrån har viss sjukfrånvaro kunnat undvikas. Individ- och familjeomsorgsnämnden arbetar med närvarande ledarskap, personlig återkoppling till medarbetarna, kompetensutveckling, feedback, möjlighet att byta arbetsuppgifter, prioritering av arbetsuppgifter när arbetsbelastningen är hög, systematiskt arbetsmiljöarbete och med individuell uppföljning av rehabiliteringsärenden.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har inte antagit egna indikatorer med målvärden vilket inte är i linje med Stadens styr- och ledningssystem.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 fått två uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Ett av två uppdrag är genomförda.

1 ■ 0 ◆ 1 ● 0 ■ av 2 uppdrag

Det uppdraget som inte är genomfört är:

- **Individ- och familjeomsorgsnämnden får i uppdrag att, i nära samverkan med andra nämnder som jobbar med barn och ungdomar, utreda möjligheterna att inrätta en särskild förebyggande enhet med uppdrag att motverka att unga i riskzon hamnar i normbrytande beteenden.**

Planeringen för att genomföra detta uppdrag var att bilda en arbetsgrupp med representanter från flera av de nämnder som arbetar med barn och ungdomar. Under våren gjorde nämndens verksamhetsutvecklare viss omvärldsbevakning men arbetsgruppen startade inte mycket på grund av situationen med corona. Under hösten när arbetet med Socialt hållbart Borås utvecklades till att allt mer bli ett övergripande sammanhang för främjande, förebyggande och tidiga kommungemensamma insatser för barn och ungdomar så hänsköts uppdraget till styrgruppen för Socialt hållbart Borås och kommer att utredas inom ramen för detta forum under våren 2021.

Konsekvenser av coronaviruset

Individ- och familjeomsorgsnämnden redogör att med anledning av coronaviruset, har nämnden haft ökade kostnader som motsvarar 1 530 tkr.

Coronaviruset har lett till flera konsekvenser för Individ- och familjeomsorgsnämnden. Periodvis har pandemin tagit fokus från verksamhet, utveckling och olika utbildningsbehov. Från april månad har de verksamheter som haft möjlighet växelvis arbetat hemifrån. Kontakter och möten med samarbetsparter och brukare har när det varit möjligt genomförts via digitala möten. Under våren genomfördes även en del utredningssamtal digitalt men under hösten har verksamheten när det gäller förhandsbedömningar och utredningssamtal i stort återgått till fysiska möten.

Besöksrum har fått utrustas med skärmar och samtliga verksamheter som har besök, är mobila och gör hembesök m.m. har fått köpa skyddsutrustning i form av bl.a. visir och munskydd.

Vissa verksamheter har fått anpassas såsom gruppsamtal inom Smedjan/Yxhammarmottagningen, träffpunkten Träffen och akutboendet. Antalet samtidiga besökare har begränsats och gruppstorlekarna har minskats samt att antalet tillgängliga platser på akutboendet har minskat för att förhindra smittspridning. Akutboendet har haft nio tillgängliga platser istället 16 platser. För att minska smittspridning har nämnden även varit delaktig i att ordna några boendelösningar för bostadslösa. Klintesvängs stödboende har använt sina dubbelrum som singelrum för en person för att minska risken för eventuell smittspridning. Detta har lett till ökade köp av externa boenden och betydligt ökade kostnader.

Orosanmälningarna har ökat och till följd av detta även insatserna. Det är oklart till hur stor del Coronaviruset har lett till denna konsekvens. Antalet barn och unga med insatser har ökat och det finns indikationer på att psykisk ohälsa och kriminalitet har ökat. Vad som samvarierar med vad är inte tillräckligt utrett lokalt eller nationellt.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Förebyggande arbete och samverkan barn och unga

Planen var att bilda arbetsgrupper med representanter från flera av de nämnder som arbetar med barn och ungdomar. På grund av pandemin startade inte arbetsgrupperna under året. Under våren 2021 kommer det att utredas inom ramen för Socialt hållbart Borås och man kommer bl.a. att arbeta med främjande, förebyggande och tidiga kommungemensamma insatser för barn och ungdomar.

Boendeprocessen

Arbetslivsnämnden ansvarar för bostadsanskaffning. Individ- och familjeomsorgsnämnden ansvarar för att utreda, pröva och fatta beslut rörande boendesocial insats/andrahandskontrakt. Rutiner och arbetssätt har tagits fram under våren 2020. Kontaktpersoner inom samarbetsparter och bostadsbolag har förberetts för förändringen. Den gemensamma mottagningsenheten inom Individ- och familjeomsorgsnämnden kommer att vara vägen in till Borås Stad för den som behöver denna form av stöd. Planeringen är att starta arbetet med en ny boendeprocess fullt ut från och med 1 januari 2021.

Individ- och familjeomsorgsnämnden anger att nämnden behöver förstärka sina resurser som hanterar mottagande, handläggning och utredning samt till viss del utveckla kompetens inom Boendesociala enheten avseende nya målgrupper. Den nya processen ger en tydligare väg in för målgruppen som behöver boendesocial insats och andrahandskontrakt att vända sig till Borås stad för stöd. Detta förväntas leda till att fler personer som är hemlösa eller riskerar att bli hemlösa vänder sig till Individ- och familjeomsorgsnämnden. Något som enligt nämnden kan leda till en ökad belastning och behov av ökade resurser. Det är dock inte möjligt att i förväg uttala sig om hur efterfrågan av stöd kommer att se ut och hur stort behov av ökade resurser som detta medför.

Uppföljning av privata utförare

Nämnden har genomfört en uppföljning av privata utförare som avser tidsperioden 1 juli 2019 – 30 juni 2020. Inför uppföljning som gjordes 2019 hade en ny mall för rapportering av uppföljning tagits fram för samtliga nämnder som använder sig av privata utförare. Denna mall används nu för andra gången.

Nämnden har gjort en plan för avtalsuppföljning och har under det gångna året fokuserat på att ta fram en modell för uppföljning och använt denna modell på Hem för vård och boende inom barn- och ungdomsvård respektive vuxenvård. Detta är första gången denna uppföljningsmodell används och därför får årets uppföljning ses som en pilot. Modellen kan behöva revideras och förändras inför

kommande år. SKL Kommentus har under våren 2020 börjat se på en uppföljningsmodell som då avser de avtal som de har och där de även skulle göra vissa uppföljningsinsatser för anslutna kommuner såsom Borås stad när det gäller HVB Barn och unga. Nämnden kommer att följa detta och om SKL Kommentus genomför uppföljningar även framöver ta del av och använda dessa resultat.

Kostnader för externa placeringar

Kostnader för externa placeringar avseende barn och unga år (0–20 år) uppgår till 93 408 tkr under året och avser 96 unika personer. Kostnader för externa placeringar inom vuxen (21 år- äldre) uppgår till 39 228 tkr under året och avser 109 unika personer.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Nedan redovisas sammanfattningar av de fördjupade granskningarna.

Uppföljning av tidigare granskning av det kommunala aktivitetsansvaret

Stadsrevisionen har genomfört en uppföljande granskning av det kommunala aktivitetsansvaret i Borås Stad. Uppföljningens övergripande syfte är att följa upp granskningsresultaten från 2014 och genomföra en nulägesanalys av hur arbetet inom området i Borås Stad ser ut 2020.

De huvudsakliga revisionsfrågorna är att belysa vilka åtgärder som Borås Stad har genomfört inom området sedan 2014 och vilka styrdokument och rutiner som finns antagna. Vidare är revisionsfrågorna att beskriva hur Arbetslivsnämndens uppdrag ser ut inom området samt vilka uppföljningar av åtgärder som genomförts och hur effekten av dessa mäts.

En viktig förändring sedan granskningen 2014 är att det kommunala informationsansvaret numera har övergått till ett kommunalt aktivitetsansvar. Vid den uppföljande granskningen visar det sig att en tvärsektorieell enhet inrättats under våren 2020. Enheten har i uppdrag att omhänderta det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Stadsrevisionens bedömning i förhållande till de brister som konstaterades 2014 är att dessa till största delen är åtgärdade. Områdena målsättning, ansvarsfördelning, rutiner och arbetsformer bedöms i huvudsak vara ändamålsenliga. Stadsrevisionen noterar att KAA-enheten är i ett uppstartsskede. Stadsrevisionen kan därför inte bedöma om området utvärdering är ändamålsenligt.

Integration och etablering i Borås Stad

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av Borås Stads integrationsarbete. Resultat av granskningen redogörs för ytterligare i granskningsredogörelsen för Arbetslivsnämnden och Kommunstyrelsen.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys som identifierade 23 risker. Planen för intern kontroll omfattade 15 kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 16 februari 2021. Två kontrollmoment har på grund av covid-19 inte kunnat genomföras fullt ut enligt plan. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller kortfattade analyser och åtgärder.

Presidie möte

Presidie möte genomfördes 8 december 2020 med Individ- och familjeomsorgsnämndens presidium, bevakningsansvariga förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Kommunfullmäktige har i budget 2020 beslutat om sex inriktningar/direktiv som ska gälla för nämndens verksamhet under året. Avseende dessa noterar Stadsrevisionen att nämnden inte helt redogör för hur man har bedrivit verksamheten i sin årsredovisning.

Individ- och familjeomsorgsnämnden har under året inte uppnått målvärdena för en av tre indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Ett uppdrag från Kommunfullmäktige är inte genomfört. Stadsrevisionen bedömer att nämnden i sin årsredovisning anger förklaringar till varför uppdraget inte har genomförts.

Stadsrevisionen noterar att nämnden inte har antagit egna indikatorer med målvärden.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett underskott mot budget på 10 859 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till underskottet redovisas i årsredovisningen.

Nämnden har antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Nämnden har inte genomfört två kontrollmoment på planerat sätt med hänvisning till förändrade förutsättningar på grund av coronapandemin. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Vård- och äldreomsorgen 2020

Revisionsredogörelse

I Stadsrevisionens årliga granskning prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen som görs inom nämnden är tillräcklig.

Stadsrevisionen lämnar en revisionsberättelse som grund för Kommunfullmäktiges ansvarsprövning. Ställningstaganden i revisionsberättelsen utgår från en samlad bedömning av all den granskning av nämndens verksamhet som har genomförts under året.

I nedanstående revisionsredogörelse sammanfattas resultat från granskning av årsredovisning, specifika bevakningsområden, fördjupade granskningar och intern kontroll. Granskningen av årsredovisning och intern kontroll är i huvudsak analytisk. Fördjupade granskningar innehåller i förekommande fall substansgranskning/granskning av ändamålsenlighet i vilken Stadsrevisionen kan verifiera måluppfyllelse.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden redovisar ett överskott på 35 913 tkr jämfört med budget. Resultatet beror främst på positiva avvikelser avseende personalkostnader. Nämnden påpekar att den sena avtalsrörelsens resultat var svårprognostiserad. I kostnadsposten personal ingår inte enbart lönekostnader utan även kostnader för personal i form av personalvård, kompetensutveckling, arbetskläder samt inhyrd personal.

Nämndens intäkter översteg budget med 17 900 tkr och utgör 1,2 % av nämndens totala kostnads-volymer. De ökade intäkterna beror till största delen på ökade statsbidrag om 15 200 tkr. Nämnden har fått stimulansbidrag för att digitalisera och utveckla välfärdsteknik med den äldre i fokus samt är utsedd som modellkommun inom samma satsning. Nämnden har även fått bidrag för att motverka ensamhet bland äldre samt bidrag inom äldreomsorgslyftet samt blivit kompenserade för merkostnader på grund av covid-19. Kostnaderna för året blev 17 900 tkr lägre än budgeterat. Avvikelseposterna återfinns främst inom personal- samt material- och tjänstekostnader.

Bufferten är upprättad i enlighet med instruktioner i Kommunfullmäktiges budgetbeslut. Bufferten har, enligt beslut i VÄN i september, i sin helhet fördelats ut till verksamheterna för att användas till investeringar som kommer brukarna till del.

Resultaträkningen stämmer gentemot avstämning med ekonomisystemet. Nedan redovisas de större budgetavvikelsena per verksamhet.

Verksamheternas resultat

- Resultatet för Central **administration** visar på ett underskott om 2 500 tkr för året. Intäkterna avviker mot budget med 3 300 tkr och förklaras främst av statsbidrag för utveckling av välfärdsteknik, intäkterna möts dock av ökade kostnader i form av material och tjänster.
- För **Vård och omsorg i ordinärt boende** redovisas ett överskott på 28 700 tkr som direkt kan kopplas till mindre efterfrågan av insatser, främst inom hemtjänsten, d.v.s. mindre timmar än budgeterat har utförts. Orsaken till minskade insatser tros vara rädslan för nya kontakter och den smittrisk en insats kan medföra. Totalt återfinns ett överskott för beslutade insatser inom verksamheten som uppgår till 53 500 tkr.

- Resultatet för **Vård och omsorg i särskilt boende** genererar ett överskott för året på 8 100 tkr och är en direkt koppling till pandemin och den minskade beläggningen på vård- och omsorgsboendena. Intäkterna ligger 10 200 tkr över budget och förklaras främst av statsbidrag. Kostnaderna överstiger budgeten med 2 100 tkr och förklaras till stor del av de extra merkostnaderna med hänvisning till covid-19 i form av personalresurser, personalkostnader inom äldreomsorgslyft samt personalresurser för insatsen att minska ensamheten. Alla dessa merkostnader har bekostas av statsbidrag.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedanstående.

3 ■ 5 ◆ 1 ● 0 ■ av 9 Kommunfullmäktiges indikatorer

Nämnden har inte uppnått målvärdena för åtta av de nio indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt:

- **Personer som en hemtjänsttagare möter, antal/14 dagar (medelvärde)**
Målvärdet på 15 personer är inte uppnått och resultatet på 16 är lägre än 2019 (17 personer år 2019). En åtgärd som vidtagits för att uppnå måluppfyllelse är en utökning av grundbemanningen, d.v.s. högre andel tillsvidareanställda medarbetare och färre andel timvikarier. Verksamheten arbetar aktivt med säkra att medarbetarna har de kompetenser som krävs samt har arbetat med schemaläggning efter verksamhetens behov.
- **Antal lägenheter som är trygghetsbostäder**
Målvärdet på 230 bostäder uppnås inte under året. Nämnden redovisar ett utfall på 221 stycken. Vård- och äldreomsorgens möjligheter att påverka nybyggnation av trygghetsbostäder är begränsade, då kommunen själv inte bygger eller anvisar till trygghetsbostäder, det gör fastighetsägarna. Samtidigt är det viktigt för nämndens verksamheter att det finns tillgängliga och attraktiva bostäder för äldre. En del av de kommunala bostadsbolagen har planer på att bygga fler trygghetsbostäder.
- **Andel hemtjänsttagare som uppger att hemtjänstpersonalen alltid eller oftast tar hänsyn till den äldres egna åsikter och önskemål, %**
Målvärdet är 92 % och utfallet 2020 är 82 %. Målvärdet är inte uppnått och har försämrats något mot föregående år (84 % år 2019). Personer som har hemtjänst ska ges möjlighet till delaktighet gällande deras vård och omsorg och påverka hur insatser förläggs och utförs. Utbildning i social dokumentation har planerats löpande under året med utgångspunkt i IBIC (individens behov i centrum) och grundas på vikten av den enskildes delaktighet av dess vård och omsorg. Dock har utbildningen behövts pausats under pandemin.
- **Andel hemtjänsttagare som uppger att det känns tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten, %**
Målvärdet är 90 % och utfallet 2020 är 83 %. Målvärdet är inte uppnått men har förbättrats jämfört med föregående år (år 2019 81 %). Vården och omsorgen ska vara samordnad och sammanhållen, vilket innebär att kommunens hemtjänst och hemsjukvård samt primär- och specialistvård ska samverka runt de mest sjuka äldre för att uppnå så god livskvalitet och trygghet som möjligt. Den enskilde ska ges möjligheter till delaktighet och kunna påverka hur insatser förläggs och utförs.

- **Andel ekologiska livsmedel, %**
Målvärdet är 50 % och utfallet 2020 är 47,5 %. Målvärdet är därmed inte uppfyllt. Måluppfyllelsen har dock ökat månad för månad, vilket beror på att även de produkter som handlas från Ica-City nu går att hantera i kostverksamhetens uppföljningssystem Compare. Från maj 2019 har livsmedelskostnaderna successivt ökat vilket till stor del kan kopplas till Borås Stads distributionscentral. Prisökningarna kan innebära svårigheter för kostverksamheten att under 2021 bibehålla eller utveckla andelen ekologiska inköp.
- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %**
Sjukfrånvaron för 2020 visar på ett utfall på 12 %. Vård- och äldrenämnden når inte målet på 7,5 %. Vård- och äldrenämnden uppvisar en fortsatt hög sjukfrånvaro jämfört med nämndens mål och med Borås Stads genomsnitt. Nämnden har haft en trend med sakta sjunkande frånvarosiffror fram till och med februari 2020. I samband med utbrottet av covid-19 bröts den trenden. Sjukfrånvaron för perioden december 2019-november 2020 är 11,9 %. I ett långsiktigt perspektiv fortsätter nämnden arbetet med att minska sjukfrånvaron. Screeningar av enheter inom ramen för Borås Stads övergripande projekt ”Frisk organisation” har fortsatt även efter pandemiutbrottet.
- **Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten**
Nämnden har inte nått det uppsatta målet på 130 årsarbetare. 2020 års resultat uppgår till 164,1 stycken, vilket är en minskning jämfört med 2019. Nämnden har under året haft ett utökat behov av timavlönade på grund av den ökade frånvaron, som i sin tur beror på pandemiutbrottet.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag**
Nämnden når inte det uppsatta målet på 45 %. En knapp tredjedel (29,6 %) av de anställda nyttjar stadens friskvårdsbidrag och det innebär en minskning jämfört med föregående år (34,6 % år 2019). Sammanlagt har 720 medarbetare erhållit bidraget och 1 000 tkr har betalats ut. Sannolikt har även denna indikator påverkats av den pågående pandemin menar nämnden.

Nämndens indikatorer med målvärden

Nämnden har antagit en egen indikatorer med målvärden, vilket är i linje med Stadens styr- och ledningssystem. Nämnden redovisar måluppfyllelsen i förhållande till nämndens indikatorer enligt nedanstående.

0 1 0 0 av 1 nämndens indikatorer

Kommunfullmäktiges uppdrag

Nämnden har avseende 2020 fått ett uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut, och det är genomfört.

0 0 1 0 av 1 uppdrag

Nämndens uppdrag

Nämnden har avseende 2020 gett ett uppdrag till förvaltningen och det är inte genomfört.

0 1 0 0 av 1 nämndens indikatorer

Konsekvenser av coronaviruset

Konsekvenser av coronaviruset har för Vård- och Äldrenämnden varit omfattande. Man har arbetat för att förhindra smittspridning i nämndens verksamheter och bland seniorer i stort samt säkra en säker arbetsmiljö för medarbetarna. Nämnden delar upp det i konsekvenser ur ett brukarperspektiv, ur ett medarbetarperspektiv och ur ett ekonomi- och organisationsperspektiv. Det rör allt ifrån att upprätthålla besöksförbud, stänga mötesplatser/restauranger, bryta äldres isolering, verkställa beslutade insatser samt se över rutiner för informationsöverföring och användning av skyddsutrustning. Nämnden poängterar att man tagit fram rutiner för testning, arbetat med konsekvenserna av ökad korttidsfrånvaro samt genomfört olika insatser för att säkra medarbetarnas basala hygienrutiner samt användning av skyddsutrustning.

Utifrån ett organisationsperspektiv har utvecklingsprojekt, samarbeten regionalt och nationellt tappat fart och behöver tas igen när pandemin är över. En effekt av pandemin, menar nämnden, är att flödena mellan insatser fördröjs, t ex gällande in- och utflyttning från vård- och omsorgsboenden, där brukare i ordinärt boende väljer att vänta med att flytta in till vårdboende p.g.a. rädsla för smitta.

Nämnden har därutöver fått statsbidrag med anledning av covid-19 och p.g.a. dessa förväntas inga ekonomiska konsekvenser uppstå gällande merkostnader. Dock uppstår flera andra ekonomiska konsekvenser p.g.a. verksamhet och projekt som uteblivit, samt intäkter som minskat – egenvårdsavgifter och försäljningsintäkter för måltider exempelvis. Totalt har den ekonomiska konsekvensen för nämnden avseende pandemin genererat ett överskott på 53 000 tkr.

Specifika bevakningsområden

Stadsrevisionen har särskilt bevakat nedanstående områden.

Hemtjänsten – personer som vårdtagare möter

Målvärdet är inte uppnått men har förbättrats sedan föregående år, trots den pågående pandemin som inneburit hög frånvaro av medarbetare för verksamheten. Personalkontinuitet innebär att den enskilde får vård och omsorg av så få olika personal som möjligt. En åtgärd som vidtagits för att uppnå måluppfyllelse är en utökning av grundbemanningen, dvs. högre andel tillsvidareanställda medarbetare och färre andel timvikarier.

Verksamheten arbetar aktivt med säkra att medarbetarna har de kompetenser som krävs som exempelvis körkort och medicinska insatser utifrån delegation. En god schemaläggning efter verksamhetens behov där personalen är indelad i mindre grupper knutna till vissa brukare är en annan åtgärd för att uppnå måluppfyllelse. Analys av korta besök är genomförd och visar att ca 5 % av alla korta besök handlar om medicingivning. När dessa besök inte kan samplaneras med andra insatser kan det innebära försämrad kontinuitet. Att minska frånvaro och att öka trivsel bland medarbetarna är en annan viktig åtgärd som främjar en god kontinuitet. Vid sista kontinuitetsmätningen under året hade fyra av hemtjänstgrupperna ett resultat som var lägre än målvärdet på 15 personer.

Samverkansöverenskommelse med Västra Götalandsregionen

Den 1 januari 2018 trädde lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård i kraft. Syftet var att skapa en trygg, säker och smidig övergång från slutenvård till öppenvård och omsorg.

Överenskommelsen med Västra Götalandsregionen har enligt nämnden fungerat bra under pandemin. Omställningen till nära vård pågår och kan komma att påverka nämndens arbetsbörda framöver, i och med att den kan leda till att fler brukare och patienter får sina vårdbehov tillgodosedda i hemmiljön eller på en korttidsenhet istället för att läggas in på sjukhus. Arbetet kan alltså komma att påverka nämnden i och med övervälringskostnader.

Beslut har även fattats om implementering av Framtidens vårdinformationsmiljö (FVM) som kommer att ersätta det nuvarande systemet SAMSA.

Nämndens handlingsplan (EY-rapporter)

En extern revisionskonsult, EY, gjorde två uppdrag åt Vård- och äldrenämnden under 2017/2018. Den första översynen gällde verkställighetens organisation. Det andra uppdraget var en utvärdering av hemtjänstens planeringsenhet. Syftet var att lyfta fram för- och nackdelar utifrån nuvarande ”central”- respektive lokalt placerad insatsplanering (ur ett medarbetarperspektiv, ett brukarperspektiv och ett verksamhetsperspektiv).

Tf förvaltningschef tog beslut om åtgärder som kopplades till en åtta sidor lång handlingsplan. Av åtgärderna är samtliga avslutade, verkställda eller påbörjade. Följande uppdateringar har lagts till i handlingsplanen under 2020:

- Kartläggning av behov av riktlinjer och rutiner pågår. Nämnden genomför bl.a. satsningar för att minska seniorers digitala utanförskap och stödmaterial kopplat till SAM-kalendern har tagits fram.
- Pågående arbete med kompetensförsörjningsplan för undersköterskor kommer att införlivas i det arbete som KAL-gruppen gör och som Kommunfullmäktige i Budget 2021 gett Kommunstyrelsen och berörda nämnder i uppdrag att genomföra.
- Ett utvecklingsarbete ”Värdeskapande hemtjänst” har startats upp och en del i det är att planerarna flyttar ut till hemtjänstgrupperna senast 30 april 2021.
- Chef för ekonomifunktionen kommer under 2021 att utreda och ta fram förslag på hur resursfördelningsmodellen kan utvecklas.

Personalomsättning och sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron var på väg ner i början av 2020 och har stadigt gått ner de sista åren. Pandemin har påverkat och lett till en hög sjukfrånvaro under hela året, särskilt då personal måste vara hemma vid minsta symptom. I samarbete med andra förvaltningar har förvaltningen tagit fram egentest till hemmet för pågående covid-19-infektion vilket varit en viktig del i att stoppa smittspridningen. Förvaltningen är i hög utsträckning beroende av att medarbetare är på plats.

Verksamhetsområdet Myndighet har sedan våren 2020 för första gången sedan nämnden bildades lyckats bli fullbemannade på biståndshandläggare, som under flera år varit en svårrekryterad grupp. Utöver att ha blivit fullbemannade har myndighet överanställt ett par biståndshandläggare vilket visat sig vara lyckosamt både vad gäller personalomsättningstal och sjukskrivningstal. Personalomsättningen har minskat från 17 % 2019 till 6 % år 2020. Sjukfrånvaron har förbättrats år för år, så även i år trots pågående pandemi. 2020 var sjukfrånvaron 5,5 % i snitt under året och 2019 var samma siffra 7 %. Verksamheten Myndighet har arbetat aktivt med att öka förutsättningarna för en välmående och välfungerande arbetsplats. De områden som enligt forskning och beprövad erfarenhet visat sig ge resultat har det satsats på: lön, nära arbetsledning/metodstöd, ordning och reda och arbeta utifrån en systematisk kompetensförsörjningsplan. Vad gäller lön har det utifrån omvärldsbevakning nu visat sig att myndighetsutövande medarbetare står sig starkt i jämförelse. Utifrån detta har Personal och förhandling fattat beslut att erfarenhetssatsningen som pågått sedan 2016 kommer att fasas ut efter 2020 års utgång.

Leasing av fordon

Vård- och äldreförvaltningen, särskilt hemtjänsten och hemsjukvården, är i hög utsträckning beroende av fordon för att kunna utföra sin verksamhet och använder också en stor andel av stadens totala fordonsinnehav. Stora summor har tidigare gått åt till att reparera skador på dessa fordon. Bilarna har leasats under treårsperioder, men då de blivit nerkörda och skadade och har resulterat i höga kostnader för nämnden.

För att minska antalet fordonsskador så har förvaltningen under året genomfört utbildningar med sin personal. Presidiet och förvaltningsledningen har även haft möten med Servicenämnden, som administrerar fordonen. Numera går det att se vem som är ansvarig för vilken bil och man måste lämna in skadade bilar på en gång för att undvika att skadorna blir liggande. Åtgärderna har lett till en minskning av antalet fordonsskador.

IBIC

Personer som har hemtjänst ska ges möjlighet till delaktighet gällande deras vård och omsorg och påverka hur insatser förläggs och utförs. IBIC (Individens behov i centrum) är ett behovsinriktat arbetssätt som inleds med att ta reda på vad den äldre vill uppnå samt vad som är viktigt, stödjande eller hindrande i det dagliga livet. Därefter planeras insatserna tillsammans med den äldre.

Vård- och äldreförvaltningens gemensamma IBIC-projekt med Sociala omsorgsförvaltningen avslutades vid årsskiftet 2019/2020. Projektets resultat tas om hand i det fortsatta arbetet med processen Tillhandahålla omsorgs och stöd enligt SoL. I det arbetet kommer fokus vara ett behovsinriktat arbetssätt och den enskildes delaktighet.

Vård- och äldreförvaltningen menar att man i alla utbildningar i social dokumentation väver in IBIC. På grund av pandemin har arbetet på vård- och omsorgsboenden dock pausats.

Antal lägenheter som är trygghetsbostäder

Vård- och äldrenämndens möjligheter att påverka nybyggnation av trygghetsbostäder är begränsade, då kommunen själv inte bygger eller anvisar till trygghetsbostäder, det gör fastighetsägarna. Samtidigt är det viktigt för nämndens verksamheter att det finns tillgängliga och attraktiva bostäder för äldre. En del trygghetsbostäder är under uppbyggnad, bland annat bygger AB Bostäder Regementsstaden med 48 trygghetsbostäder med trolig inflyttning under 2022. Även Viskafors hem förväntas ha inflyttningssklara trygghetsbostäder under 2022 i Viskafors. Vård- och äldrenämnden har ett samarbetsprojekt med Viskafors hem där en öppen mötesplats planeras i samma lokaler som trygghetsbostäderna. Fristadbostäder planerar ett trygghetsboende med ett 30-tal lägenheter som också har troligt inflyttning under 2022 och där är det gångavstånd till den öppna mötesplatsen på Skogslid. Utöver dessa trygghetsbostäder planerar AB Bostäder för att bygga trygghetsbostäder på Kyrkvägen i Brämhult och Toarpshus i Dalsjöfors.

Fördjupade granskningar

Med utgångspunkt från risk- och väsentlighetsanalysen har fördjupade granskningar genomförts under året. Inga fördjupade granskningar som rör nämnden har genomförts under året.

Intern kontroll

Nämnderna och Kommunstyrelsen har ansvar för den interna kontrollen och ska genomföra riskanalyser, upprätta planer för och genomföra uppföljning av den interna kontrollen. Nämnden ska även anta egna regler och anvisningar för intern kontroll. Stadsrevisionen noterar att uppföljning och kontroll av kärnverksamhet och administrativa processer i förekommande fall också genomförs inom ramen för kvalitetssystem.

Nämnden har under år 2020 antagit regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har gjort en egen riskanalys som identifierade 24 risker. Planen för intern kontroll omfattade 12 kontrollmoment. Samtliga kontrollmoment är avrapporterade till nämnden den 16 februari 2021. Uppföljningen av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder.

Presidietmöte

Presidietmöte genomfördes 19 januari 2021 med Vård- och äldre nämndens presidium, förtroendevalda revisorer, yrkesrevisorer vid Stadsrevisionen och förvaltningsledning.

Sammanfattande bedömning

I granskningen av nämndens årsredovisning utgår bedömningarna från följsamhet mot Kommunfullmäktiges budgetbeslut och eventuella beslut om nämndspecifika mål. Nämndens interna kontroll bedöms utifrån riskanalys, plan och uppföljning av intern kontroll. I den sammanfattande bedömningen ingår också granskningsresultat från granskning av bevakningsområden och de fördjupade granskningar som har varit riktade mot nämnden avseende år 2020.

Nämnden gör med utgångspunkt från årsredovisningen en egen bedömning av hur nära man ligger att uppnå målvärdena respektive i vilken utsträckning man har genomfört uppdrag riktade till nämnden.

Stadsrevisionens bedömning grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål inte kan bedömas med revisionell säkerhet. Det är samtidigt väsentligt att den enskilda nämnden analyserar och ger rimliga förklaringar till varför man inte uppnår mål respektive inte fullt ut har genomfört uppdrag.

Vård- och äldre nämnden har under året inte uppnått målvärdena för åtta av nio indikatorer. Nämnden har under året vidtagit åtgärder i syfte att nå målen för Kommunfullmäktiges indikatorer. Stadsrevisionen konstaterar att måluppfyllelsen gällande Kommunfullmäktiges indikatorer är bristfällig. Kommunfullmäktiges uppdrag har genomförts. Stadsrevisionen noterar att konsekvenser av coronaviruset för Vård- och äldre nämnden har varit omfattande. Förhållandena har bl.a. försvårat för nämnden när det gäller att uppnå Kommunfullmäktiges indikatorer.

Det ekonomiska resultatet för nämnden visar på ett överskott mot budget på 35 913 tkr. Stadsrevisionen bedömer att godtagbara förklaringar till överskottet redovisas i årsredovisningen.

Nämnden har antagit egna regler och anvisningar för intern kontroll. Nämnden har genomfört en egen riskanalys. I riskanalysen har det identifierats och värderats risker avseende verksamhetsprocesser och ekonomiska kontrollmoment. Riskanalysen ligger till grund för nämndens plan för intern kontroll för året. Nämnden har genomfört samtliga kontrollmoment och gjort en uppföljning av den interna kontrollen. Nämndens uppföljning av den interna kontrollen innehåller analyser och åtgärder.

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Granskning av Borås Stads årsredovisning 2020

1 Inledning

Enligt kommunallagen ska revisorerna pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. Revisorerna ska även bedöma om årsbokslutet är förenligt med de mål som Kommunfullmäktige beslutat.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att den ska vara ett underlag till revisorernas ställningstagande i revisionsberättelsen gällande ansvarsfrihet. Granskningen sker utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Är årsredovisningen upprättad enligt gällande lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), gällande rekommendationer från RKR samt i enlighet med god redovisningssed?
 - Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? (med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar)
 - Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?
- Ger årsredovisningen en rättvisande bild av resultatet för kommunen?
- Har balanskravet uppfyllts?
- Har verksamheten bedrivits på ett sätt som gör att Kommunfullmäktiges beslutade mål, finansiella likväl som verksamhetsmässiga, för god ekonomisk hushållning uppnåtts?

Granskningen omfattar samtliga nämnder, Kommunstyrelsen och kommunkoncernen Borås Stad.

1.2 Avgränsningar

Stadsrevisionen har tagit del av Rådet för kommunal redovisnings (RKR) information om aktieägartillskott. Därutöver har RKR utgivit ett yttrande om vissa redovisningsfrågor med anledning av särskilda omständigheter kopplade till coronapandemin gällande delårsrapporten för år 2020. Yttrandet kommer att tas hänsyn till även i granskningen av årsredovisning och bokslut för hela år 2020.

1.3 Revisionskriterier

Revisionskriterier är:

- Kommunallagen (2017:725)
- Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- God redovisningssed (Bokföringsnämnden, BFN)
- International Accounting Standards (IAS)

1.4 Ansvarig nämnd/styrelse

Kommunstyrelsen i Borås Stad är ansvarig.

1.5 Metoder

Granskningen grundas på analys av resultat- och balansräkning samt utökad granskning av poster och processer som är av väsentlig betydelse för resultat och ställning. Granskningen innefattar att granska ett urval av underlag och annan information i räkenskapssammandraget samt att pröva de redovisningsprinciper som använts i verksamheten. Granskningen har genomförts med utgångspunkt i en risk- och väsentlighetsanalys, där insatser koncentreras till där risken för väsentliga fel är störst. Därutöver innehåller granskningen en bedömning om årsredovisningen är rättvisande, d.v.s. att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till felaktigt beslutsfattande. Granskningen genomförs med kontrollmålsmetodik enligt ett upphandlat granskningsprogram som Borås Stads revisionskontor tillsammans med andra revisionskontor i landet använder.

Stickprov av nämndernas specifikationer samt från resultaträkningens konton har genomförts.

1.6 Projektorganisation

Ansvarig för projektet: Granskningsledare är Anna Sandström. Granskningsmedarbetare är Anna Duong och Stefan Sjöblom. Projektet har genomförts i samarbete med extern konsult, Lars Magnusson.

2 Granskningsresultat

2.1 Omfattning

Granskningen av årsredovisningen/externredovisningen omfattar:

- Förvaltningsberättelse
- Resultaträkning
- Balansräkning
- Sammanställda räkenskaper
- Kassaflödesanalys
- Drift- och investeringsredovisning

2.2 Förvaltningsberättelse

Innehållet i förvaltningsberättelsen regleras i 11 kap. LKBR samt RKR R15. Det ska tydligt framgå vilket sammanhållet avsnitt av årsredovisningen som utgör förvaltningsberättelse. Förvaltningsberättelsen ska presenteras före men i omedelbar anslutning till resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys. Förvaltningsberättelsen ska innehålla följande huvudrubriker:

- Översikt över verksamhetens utveckling
- Den kommunala koncernen
- Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning
- Händelser av väsentlig betydelse
- Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten
- God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning
- Balanskravsresultat
- Väsentliga personalförhållanden
- Förväntad utveckling

Under varje rubrik ska det lämnas, om annat inte anges i RKR R15, upplysningar om den kommunala koncernen och kommunen. Utvecklingen redovisas genom att aktuellt år jämförs med tidigare år. Väsentliga förändringar ska kommenteras. Det gäller såväl utvecklingen sedan föregående år som mer långsiktiga utvecklingsmönster. Kommentarer till förändringarna ska härledas till de verksamheter som orsakat förändringarna. Lagstiftningen, LKBR och RKR R15 betonar att i första hand skall text, siffror och analyser utgå från den kommunala koncernen och därefter kommunen.

Stadsrevisionen konstaterar att det finns utförliga underlag till specifikationerna samt att noterna har förbättrats i årsredovisningen jämfört med tidigare år. Stadsrevisionen noterar vidare att koncernperspektivet i högre utsträckning finns beskrivet i årsredovisningen samt att ett arbete har pågått på Stadsledningskansliet under året för att förbättra följsamheten mot RKR R15.

Gällande strukturen av förvaltningsberättelsen konstaterar Stadsrevisionen att den följer RKR R15, däremot finns en del gällande innehållet under varje rubrik som bör struktureras på annat sätt.

2.2.1 Den kommunala koncernen

Enligt RKR R15 skall förvaltningsberättelsen innehålla en översiktlig beskrivning av de enheter som ingår i den kommunala koncernen samt väsentliga privata utförare. En beskrivning av koncernen görs i detta avsnitt i förvaltningsberättelsen i Borås Stads årsredovisning. En förteckning över Borås Stads ägarintressen i koncernföretag och ekonomiska föreningar återfinns i not 15 till de sammanställda räkenskaperna. Väsentliga privata utförare, uppdragsföretag, redovisas i förvaltningsberättelsen.¹

2.2.2 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Avsnittet innehåller en finansiell analys av kommunens ekonomiska ställning. En redogörelse finns för kommunens totala pensionsförpliktelser och hanteringen av dessa, vilket är i enlighet med RKR R15.

För koncernen anges vissa faktorer som bedöms viktiga för Borås utveckling under året. Under rubriken ”Finansverksamheten” beskrivs internbankens verksamhet, finanspolicyn samt finansiell riskhantering. För kommunen anges den övergripande finansiella strategin, de finansiella målen och en finansiell analys av Borås Stad.

I årsredovisning 2020 för Borås Stad finns finansiella mål under denna rubrik. Utvärderingen av måluppfyllelsen behandlas i granskningsrapporten där den ska vara i enlighet med RKR R15, d.v.s. under rubriken God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning.

2.2.3 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Avsnittet inleds med en relativt omfattande beskrivning av några förvaltningars verksamhet.

Enligt RKR R15 ska avsnittet innehålla en mer principiell beskrivning av hur målen fastställs, hur budget tas fram, hur uppföljning går till och hur den interna kontrollen är utformad. Stadsrevisionen noterar att denna information finns med i viss utsträckning i årsredovisningens förvaltningsberättelse. Ägarstyrning och kommunal uppsiktsplikt gällande kommunala koncernföretag finns även med i detta avsnitt. Stadsrevisionen noterar att avsnittet bör vidareutvecklas gällande hur mål fastställs, hur visionsarbetet gällande Vision 2025 fortgår samt hur övriga styrdokument, verksamhetsplaner etc. påverkar styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten.

I årsredovisningen för Borås Stad finns mål och uppdrag för verksamheten under denna rubrik. Utvärderingen av måluppfyllelsen gällande indikatorer samt genomförande av uppdrag behandlas i granskningsrapporten där den ska vara i enlighet med RKR R15, d.v.s. under rubriken God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning.

¹ Borås Stads Årsredovisning 2020, förvaltningsberättelsen, sid. 13

2.2.4 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

I kommunallagen, gäller för samtliga kommuner att Kommunfullmäktige ska fastställa mål för ”god ekonomisk hushållning”. Enligt 11 kap. 8 § LKBR ska förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna för en god ekonomisk hushållning enligt 11 kap. 6 § första och andra styckena kommunallagen har uppnåtts och följts. Gällande verksamheten ska anges vilka mål och riktlinjer som är av betydelse för god ekonomisk hushållning medan det för ekonomin ska anges finansiella mål.

Stadsrevisionen noterar att Kommunfullmäktiges budget och årsredovisning har en skrivning om god ekonomisk hushållning, men Kommunfullmäktige har inte beslutat om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Det pågår ett arbete med att arbeta fram och implementera riktlinjer för god ekonomisk hushållning i Borås Stad och som avses gälla för hela kommunkoncernen.²

Styrdokumentet Riktlinjer för Finansverksamheten har en skrivning om god ekonomisk hushållning:³

Det övergripande målet för finansverksamheten inom kommunkoncernen är att medverka till en god ekonomisk hushållning genom att:

- *tillgodose verksamhetens behov av finansiering enligt budget*
- *säkerställa betalningsförmågan och trygga tillgången på kapital*
- *inom ramen för ovanstående, eftersträva bästa möjliga finansnetto*
- *effektivisera och utnyttja stordriftsfördelar inom upplåning, kapitalflöden, likviditetshantering, betalningsrutiner och övriga finansiella tjänster.*

God ekonomisk hushållning handlar om att formulera mål för ekonomi och verksamhet och att följa upp dessa. Enligt RKR R15 borde skrivningen om mål och uppdrag placerats i det här avsnittet. Beslutade mål för verksamheterna i enlighet med Budget och Vision 2025 finns och ingår i årsredovisningen. Stadsrevisionen noterar att Borås Stad inte uppfyller det som följer av 11 kap. 8 och 12 §§ LKBR, där det framgår att ”förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om mål och riktlinjer med betydelse för god ekonomisk hushållning enligt 11 kap. 6§ första och andra styckena kommunallagen har uppnåtts och följts”. I årsredovisningen finns ingen liknande koppling till god ekonomisk hushållning gällande verksamhetsmål och uppdrag.

Finansiella mål

Stadsrevisionen noterar att man under avsnittet Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning gör en uppföljning av de finansiella målen för kommunen. Detta bör istället framgå under avsnittet god ekonomisk hushållning. Därutöver bör en samlad analys av koncernens finansiella mål framgå.

Borås Stads övergripande finansiella mål enligt Kommunfullmäktiges budget 2020⁴ är att soliditeten ska uppgå till 70 % (långsiktigt mål 80 %), avser endast den del av kommunens tillgångar som finansieras med egna medel. Det andra finansiella målet är att självfinansieringsgraden av investeringar ska uppgå till 56 % (långsiktigt mål 80 %). Det tredje finansiella målet är att årets resultat ska vara som lägst 80 mnkr eller 1,2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag (långsiktigt mål 2–3 %).

Enligt årsredovisningen uppgår soliditeten till 71,5 %, exkl. internbanken. Borås Stad uppnår det finansiella målet för soliditet på 70 %. Soliditeten för kommunen uppgår till 32 % inkl. internbanken, vilket är en liten ökning jämfört med förra året (31 %). Stadsrevisionen ser ingen anledning att räkna bort internbanken vid beräkning av kommunens soliditet.

² Årsredovisning 2020, sid 48-49

³ Fastställd av Kommunfullmäktige 2019-06-19

⁴ Kommunfullmäktiges budget 2020, sid 26

Soliditeten för koncernen är 34 %, vilket är en liten ökning jämfört med förra året (33 %).

Enligt RKR R15 bör nyckeltalet soliditet beräknas och redovisas med hänsyn till totala pensionsförpliktelser, dvs. medräknat pensionsförpliktelserna ”inom linjen” i balansräkningen.⁵

Stadsrevisionen noterar därutöver att upplysning om nyckeltalet soliditet finns angiven på sju olika ställen i årsredovisningen.⁶ Soliditeten är därutöver beräknad på olika sätt.

I årsredovisningen redovisas självfinansieringsgraden för kommunen till 152 % (kommunkoncernen 95,2 %). Stadsrevisionen noterar att man når det finansiella målet för självfinansieringsgraden. Årets resultat för kommunen uppgår till 284 mnkr, d.v.s. 4,2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag och för kommunkoncernen 6,1 % (4,0 % redovisas i årsredovisningen). Målet för året uppnås samt det långsiktiga målet om 2–3 % uppnås.

Stadsrevisionen konstaterar att samtliga tre finansiella målen är uppnådda.

Noteras kan att kommunkoncernens långfristiga skulder har ökat med 1 023 mnkr jämfört med förra året och uppgår till 7 994 mnkr. Samtidigt har kortfristiga skulderna minskat med 992 mnkr och uppgår 2020 till 3 502 mnkr för koncernen.⁷ Risker och osäkerhetsfaktorer bör, enligt SKR Cirkulär 2004:46, vägas in i målen, till exempel borgensåtaganden för egna koncernföretag. Risken för att behöva gå in och täcka förluster i kommunala koncernföretag bör kalkyleras och ingå i den finansiella målsättningen.⁸

Stadsrevisionen bedömer att finansieringsanalysen redovisar Borås Stads finansiering och investeringar under räkenskapsåret på ett rättvisande sätt. Stadsrevisionen noterar att de stora investeringar som finns i koncernen (främst gällande koncernföretagen Borås Energi och Miljö AB och Borås Elnät AB) inte berörs i den finansiella analysen. I avsnittet om bolagens resultat och verksamhet beskrivs att Borås Energi och Miljö AB framtida resultatutveckling ses som en potentiell risk. Stadsrevisionen noterar att den finansiella analysen saknar utvecklande resonemang om vad riskerna innebär på kort och lång sikt för kommunkoncernen.

Stadsrevisionen rekommenderar att finansiella mål för koncernen tas fram, där nyckeltalen är jämförbara med nyckeltal för kommunen. Även verksamhetsmål för bolagen bör redovisas i Borås Stads årsredovisning i koncernperspektivet. En sammanhållen redovisning av verksamhetsmål och måluppfyllelse ska göras i avsnittet ”God ekonomisk hushållning” i Förvaltningsberättelsen.

Mål och uppdrag

Mål och uppdrag, utifrån ”Borås 2025 – Strategiska målområden” beskrivs och följs upp endast avseende de kommunala nämnderna. Stadsrevisionen noterar att måluppfyllelsen ligger på endast 23 %. Stadsrevisionen noterar att måluppfyllelsen har försämrats från år 2019 då den uppgick till 35%.

Stadsrevisionen noterar att uppföljning av de kommunala koncernföretagens mål och utveckling saknas under detta avsnitt.

⁵ RIPS 19, vs 2020, SKR

⁶ Borås Stads årsredovisning 2020, sid. 8, 9, 20, 21, 25, 49, 98

⁷ Borås Stads årsredovisning 2020, not 23 och 24, sid. 76

⁸ SKR; God ekonomisk hushållning i kommuner och landsting, Cirkulär 2004:46

Lagstiftningen fokuserar på god ekonomisk hushållning och på att öka långsiktigheten i den ekonomiska och verksamhetsmässiga planeringen. Kommunallagen ställer krav på att budgeten ska innehålla finansiella mål samt mål och riktlinjer för verksamheten.⁹ Uppföljning av dessa mål ska göras i delårsrapport och årsredovisning. Kommunfullmäktiges budgetbeslut för år 2020 innefattar Vision 2025 och strategiska målområden. I beredningen av budgeten har Kommunstyrelsen kopplat indikatorer med målvärden till målområdena. Budget och redovisning av mål ska hanteras inom styr- och ledningssystemet.

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna har uppnåtts och följts i enlighet med kommunallagen.¹⁰ Stadsrevisionen konstaterar att förvaltningsberättelsen i Borås Stads årsredovisning innehåller en sammanställning av mål och uppdrag och att framställningen i huvudsak är deskriptiv.

Stadsrevisionens bedömning av måluppfyllelsen grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag, eftersom ofullständigt uppnådda mål och uppdrag som inte är helt genomförda inte kan bedömas med revisionell säkerhet.

Kommunfullmäktiges indikatorer med målvärden

Årsredovisningen redovisar måluppfyllelsen i förhållande till Kommunfullmäktiges indikatorer enligt nedan:

5 ■ 14 ◆ 6 ● 1 ■ av 26 Kommunfullmäktiges indikatorer

Stadsrevisionen konstaterar att Borås Stads nämnder och bolag inte har uppnått målvärden för 20 av 26 indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt, vilket motsvarar 77 %. En av indikatorerna som avser andel elever som känner sig trygga i gymnasieskolan, har inte kunnat följas upp på grund av den pågående pandemin.

Indikatorer markerade med rött, d.v.s. ej genomförda, återges nedan:

- **Antal gästnätter i Borås.**
Utfall för 2020 är 124 774 belagda bäddar. Jämfört med 2019 är detta ca 100 000 färre belagda bäddar. Utfallet visar på de stora negativa effekter som den pågående pandemin har haft på besöksnäringen som helhet. Besöksnäringen där bland annat hotell och vandrarhem ingår är en av de hårdast drabbade näringarna av pandemin. Folkhälsomyndighetens råd och rekommendationer har under året haft stor påverkan på branschen.
- **Antal nyproducerade lägenheter av Fristadbostäder, Viskafors hem, Sandhultsbostäder och Toarpshus.**
Målet för 2020 var 37 stycken och utfallet blev 29 stycken. Avvikelsen i antalet nyproducerade lägenheter förklaras av förskjutningar i tidsplanen avseende ett projekt med 13 lägenheter. Inflyttning planeras till våren 2021. Bolagen planerar för flera projekt för de kommande åren, bland annat trygghetsboenden i Viskafors samt Fristad. Stadsrevisionen noterar att denna indikator har nollvärde i tabellen för åren 2019, trots att man enligt årsredovisningen 2019 uppnått målet för detta år (86 st. 2019).
- **Andel närproducerade livsmedel, %.**
Målet för 2020 om 25 % är inte uppnått och ligger på 21 % (2019 hade man samma värde 21 %). Pandemin som inneburit delvis nedstängda enheter kan ha påverkat att målet inte blivit uppnått. Resultatet är också kopplat till möjligheten för Borås Stad att teckna avtal med producenter av närproducerade livsmedel.

⁹ Kommunallagen 11 kap. 6 §

¹⁰ Ibid

- **Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.**
Utfallet 2020 ligger på 9,1 % mot målvärdet 7,2 %. Detta är en försämring jämfört med 2019 då utfallet var 7,3 %. Pandemin och dess konsekvenser har varit en bidragande faktor i Borås Stad. Sjukfrånvaron ökar i samtliga åldersintervall för både kvinnor och män. Gruppen yngre medarbetare ligger kvar på höga nivåer oavsett kön. Av alla sjukfall avslutas 91 %, utan någon rehabiliteringsinsats inom 14 dagar. Ytterligare fem procent är avslutade inom 28 dagar och efter 60 dagar är 97 % tillbaka i arbete. Staden fortsätter att arbeta för att minska inflödet i sjukskrivning och en god arbetsmiljö till alla medarbetare oavsett verksamhet, kön och ålder.
- **Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag, %.**
Utfallet för 2020 var 35,9 % mot målet 43 %. År 2019 var utfallet 40 %. Friskvårdsbidraget är max 2 000 kr per person och år och erbjuds medarbetare oavsett förvaltningstillhörighet och sysselsättningsgrad. Målet för Staden har varit att öka nyttjandegraden och få fler medarbetare att välja en aktiv fritid. Under året har 3 698 medarbetare hämtat ut hela eller delar av bidraget. Pandemin tros ha påverkat utfallet då nationella restriktioner har begränsat träningsmöjligheterna, vilket indirekt inneburit begränsad verksamhet för många träningsanläggningar under en stor del av året.

Indikatorer (som är delvis genomförda, gulmarkerade) med försämrat utfall under åren 2018 till 2020:

- **Andel hemtjänsttagare som uppger att hemtjänstpersonalen alltid eller oftast tar hänsyn till den äldres egna åsikter och önskemål, %.**
Målvärdet har försämrats från 83 procent år 2018 till 82 procent år 2020. Personer som har hemtjänst ska ges möjlighet till delaktighet gällande deras vård och omsorg och påverka hur insatser förläggs och utförs. Utbildning i social dokumentation har planerats löpande under året med utgångspunkt i IBIC (individens behov i centrum). Dock har utbildningen behövt pausats under pandemin. Utveckling har gjorts av uppdraget kontaktperson då tidigare arbetssätt inte fungerat som tänkt och förväntas ge positivt resultat framöver. Välkomstsamtal har införts och uppföljningssamtal tillsammans med den äldre där planen revideras är också av vikt så att hjälpinsatserna utförs utifrån faktiskt behov. I juni månad fick hemtjänsten i uppdrag av nämnden att anpassa insatsplaneringen, både utifrån organisation och arbetssätt i syfte att bland annat öka delaktigheten. Förändringsarbetet beräknas vara genomfört under våren 2021.
- **Andel av ansökningarna om bygglov med fullständiga handlingar som fått beslut senast 8 veckor efter ansökan, %.**
Målvärdet har försämrats från 98 % år 2018 till 96 % år 2020. Antalet bygglov och förhandsbesked under 2020 var höga till antalet. Nämndens arbete med att förkorta handläggningstiderna pågår fortlöpande. Samtidigt har handläggarna i olika omfattning arbetat på distans på grund av den pågående pandemin. Ett flertal ändringar i rutiner och arbetssätt har medfört att handläggningstiden kortats ned under senare år. Bland annat följs samtliga pågående ärenden upp varje vecka och flera manuella moment i den interna hanteringen har tagits bort. Enklare bygglovsärenden urskiljs vid registreringen för att kunna hanteras med så kort handläggningstid som möjligt. Medianvärdet för handläggning av komplett ansökan låg på tre veckor 2020 trots att antalet ärenden ökat jämfört med 2016-2019.

Orsakerna till att målvärdena inte nås samt åtgärder som genomförts under året för att uppnå målen analyseras i viss utsträckning i årsredovisningen. Stadsrevisionen konstaterar att måluppfyllelsen när det gäller Kommunfullmäktiges indikatorer är bristfällig. Stadsrevisionen noterar att coronapandemin försvårat måluppfyllelsen under året.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Borås Stads nämnder och styrelser har avseende 2020 fått 26 uppdrag från Kommunfullmäktige i dess budgetbeslut. När det gäller uppdragen bedöms de uppdrag som gäller för år 2020, vilket innebär att tidigare uppdrag inte tas med. Årsredovisningen redovisar uppdragens grad av genomförande enligt nedan:

2 ■ 9 ◆ 15 ● 0 ■ av 26 uppdrag

Av 26 uppdrag som Kommunfullmäktige givit nämnder, Kommunstyrelsen och kommunala koncernföretag 2020 har 11 inte genomförts, vilket motsvarar 42 %. Kommunstyrelsen står för sammantaget fyra av de inte genomförda uppdragen.

Uppdrag markerade med rött, d.v.s. ej genomförda, återges nedan:

- **Individ- och familjeomsorgsnämnden får i uppdrag att, i nära samverkan med andra nämnder som jobbar med barn och ungdomar, utreda möjligheterna att inrätta en särskild förebyggande enhet med uppdrag att motverka att unga i riskzon hamnar i normbrytande beteenden.**

Stadsrevisionen noterar att det inte uppges någon förklaring till varför det ena uppdraget inte genomförts under året. Däremot finns en förklaring i Individ- och familjeomsorgsnämndens årsredovisning, som följer:

Planeringen för att genomföra detta uppdrag var att bilda en arbetsgrupp med representanter från flera av de nämnder som arbetar med barn och ungdomar. Under våren gjorde nämndens verksamhetsutvecklare viss omvärldsbevakning men arbetsgruppen startade inte mycket på grund av situationen med corona. Under hösten när arbetet med Socialt hållbart Borås utvecklades till att allt mer bli ett övergripande sammanhang för främjande, förebyggande och tidiga kommungemensamma insatser för barn och ungdomar så hänsköts uppdraget till styrgruppen för Socialt hållbart Borås och kommer att utredas inom ramen för detta forum under våren 2021.

- **Borås Stad ska inte upplåta utrymme för sexistisk reklam, och när nya avtal med reklamföretag tecknas ska utrymme heller inte upplåtas för spelreklam.**

Tekniska nämnden tar hänsyn till detta i kommande avtal.

Stadsrevisionen konstaterar att genomförandet av Kommunfullmäktiges uppdrag har förbättrats något jämfört med föregående år, men bedöms fortfarande vara ett förbättringsområde.

2.2.5 Balanskravsresultatet

Den redovisade balanskravsutredningen anger ett balanskravsresultat på 210,6 mnkr. Balanskravsutredningen är uppställd enligt RKR R15 och balanskravet är uppnått.

Det framgår i anvisningarna i RKR R15 att inga andra poster, än uppställda poster i RKR R15, får ingå i beräkningen av balanskravsresultatet. I Borås Stads utredning anges ett *”Resultat efter synnerliga skäl m.m.”* till 223,8 mnkr, och då korrigerat för tidigare gjorda öronmärkningar. Enligt RKR R15 kan synnerliga skäl åberopas vid ett negativt balanskravsresultat, men det föreligger inte i Borås Stads balanskravsutredning.

Stadsrevisionen bedömer att man avviker från anvisningarna i RKR R15. Ett utvecklingsområde inför år 2021 är att bättre förklara balanskravsutredningen.

2.2.6 Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas i enlighet med 11 kap. 6 § LKBR. Förvaltningsberättelsen ska särskilt innehålla upplysningar om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret. Den totala sjukfrånvaron ska anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid. Uppgift ska också lämnas om:

1. den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer,
2. sjukfrånvaron för kvinnor respektive män, samt
3. sjukfrånvaron för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30-49 år och 50 år eller äldre.

Sjukfrånvaron för varje sådan grupp som avses i andra stycket i punkt 2 och 3 ska anges i procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid. Sådan uppgift ska inte lämnas när antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Stadsrevisionen noterar att sjukfrånvaro för bolagen redovisas i årsredovisningen, dock endast för bolag med fler än nio medarbetare. I årsredovisningen saknas uppgifter om den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer. I årsredovisningen saknas även uppgifter för sjukfrånvaro för åldrarna 29 år eller yngre, 30-49 år, 50 år eller äldre.

Stadsrevisionen noterar att den genomsnittliga sjukfrånvaron under 2020 i Sveriges kommuner ligger på 8,1 % (6,7 % år 2019).¹¹ Borås Stads utfall för sjukfrånvaron är 9,1 % för 2020 (7,3 % år 2019). Sjukfrånvaron ligger högre än riksgenomsnittet. Målvärdet i Borås Stads budget för 2020 är satt till 7,2 %. Målvärdet är därmed inte uppnått för Borås Stad.

Sammanfattning av förvaltningsberättelsen

Förvaltningsberättelsens struktur, modell för analys av finansiell utveckling och ställning samt den ekonomiska redovisningen av verksamheten är till stora delar upprättad i enlighet med RKR R15. Stadsrevisionen bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller en översikt över utvecklingen av koncernen samt Borås Stads verksamheter, upplysning om ekonomi och ställning, händelser av väsentlig betydelse, förväntad utveckling, balanskravsutredning samt andra förhållanden av vikt.

2.3 Resultaträkning

Resultaträkningen ska enligt 5 kap. 1 § LKBR i sammandrag redovisa samtliga intäkter och kostnader under räkenskapsåret. 5 kap. 2 § LKBR anger hur resultaträkningen ska ställas upp. I uppställningen enligt LKBR har 2019 införts en ny resultatnivå - Verksamhetens resultat. Verksamhetens intäkter och kostnader ska, för att ge en rättvisande bild, specificeras i not till resultaträkningen.¹²

Årets resultat uppgår till 284 mnkr för kommunen, för kommunkoncernen 416 mnkr.¹³ Resultat före skatt uppgår till 443 mnkr för kommunkoncernen.¹⁴

Stadsrevisionen bedömer att resultaträkningen redovisar samtliga intäkter och kostnader och ger en rättvisande bild av årets resultat samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Stadsrevisionen noterar att nämnderna i driftredovisningen redovisar ett underskott på 43 mnkr. Kommunstyrelsen föreslår diverse regleringar på 89 mnkr. Det utgående ackumulerade resultatet uppgår till ett överskott om 130 mnkr. Resultaträkningen är uppställd i enlighet med 5 kap. 2 § LKBR.

¹¹ SKR; Sjukfrånvaro, kommuner 2020

¹² Kommunal bokföring och redovisningslag, Eriksson, Haglund och Tagesson, Studentlitteratur, 2019, s.66-67

¹³ Borås Stads årsredovisning 2020, sid 60

¹⁴ Borås Stads årsredovisning 2020, sid 8

2.3.1 Intäkter

Enligt RKR R2 ska en inkomst, om inget annat följer av denna rekommendation, redovisas som intäkt först när följande förutsättningar är uppfyllda:

- inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt;
- det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som är förenliga med transaktionen kommer
- att tillfalla kommunen; och
- de eventuella utgifter som uppkommit eller som förväntas uppkomma till följd av transaktionen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, och villkoren för den ekonomiska uppgörelsen har i allt väsentligt fullgjorts.

Enligt RKR R2 framgår följande gällande periodisering av skatteintäkter. Den prognos på skatteavräkningen som Sveriges Kommuner och Regioner publicerar i december under räkenskapsåret ska användas vid beräkning och periodisering av årets skatteintäkt. Enligt Borås Stads årsredovisnings noter framgår att skatteintäkterna periodiseras i redovisningen, dvs de redovisas under det år då den beskattningsbara inkomsten intjänas av den skattskyldige. Skatteintäkterna består enligt Borås Stads bokslut av tre olika delar:

- de preliminära skatteintäkterna som löpande utbetalats till kommunen under inkomståret
- en prognos för avräkningslikviden för 2020 i enlighet med RKR R2 Intäkter
- justering av den slutliga skatteavräkningen för 2019 jämfört med den prognostiserade avräkning som gjordes i 2018 års bokslut.

Intäktssredovisningen utgår från Borås Stads intäktsflöden. Borås Stads största intäktsflöden 2020 är avgifter, bidrag från staten, ersättningar, hyror och arrenden som uppgår till 1 885 mnkr för kommunen samt 3 657 mnkr för kommunkoncernen. Mindre intäktsflöden finns även gällande realisationsvinster, försäljning av exploateringsfastigheter samt övriga försäljningsmedel.¹⁵

Enligt RKR R2 framgår att EU- och statsbidrag samt periodisering av dessa ska redovisas enligt det aktuella bidragets villkor och restriktioner. Om bidraget eller kostnadsersättningen avser två eller flera kostnadsperioder ska hela bidraget eller kostnadsersättningen intäktssredovisas i takt med att villkoren bedöms vara uppfyllda.

Verksamhetens intäkter ska enligt RKR R2 specificeras i not. Av noten ska det framgå hur stor del av verksamhetens intäkter som är bidrag och ersättningar från staten. Avseende förutbetalda intäkter och andra inkomster som redovisas på balansräkningens skuldsida, ska en beskrivning av väsentliga inkomstgrupper jämfört med föregående år redovisas. Det ska anges under vilken tid och i vilken takt som de olika delposterna kommer att intäktsföras. Bidrag som avser flera redovisningsperioder ska specificeras i not till resultaträkningen. Av noten ska bidragets storlek framgå samt hur periodiseringen har skett.

Stadsrevisionen noterar att dessa krav i huvudsak är uppfyllda. Stadsrevisionen noterar även att över 24,4 mnkr har återbetalats av statsbidrag givna kommunen 2020 (år 2019 21,3 mnkr). De återbetalda statsbidragen omfattar bl.a. Grundskolenämnden avseende läxhjälp och specialpedagog, Vård- och äldre-nämnden avseende modellkommun samt äldreomsorgslyftet. Vid stickprovskontroller har redovisade statsbidrag periodiserats korrekt.

¹⁵ Borås Stads årsredovisning 2020, not 1 sid. 68

2.3.2 Leasing

Enligt RKR R5 Leasing ska objekt, vilka innehas till följd av ett leasingavtal som klassificeras som finansiellt, redovisas hos leasingtagaren som en anläggningstillgång i balansräkningen. Förpliktelsen att i framtiden betala leasingavgifter ska hos leasingtagaren redovisas som en skuld. Borås Stad redovisar inte sina leasade objekt som en anläggningstillgång i balansräkningen utan endast som en leasingkostnad i resultaträkningen.

Upplysningar ska lämnas om finansiella leasingavtal överstigande tre år. I Borås Stads årsredovisning har samtliga hyres-/leasingavtal betraktats som operationella och bokförts direkt som kostnader, och finansiella leasingavtal finns inte redovisade i balansräkningen. Av not 3 framgår totala externa hyreskostnader redovisade på Lokalförvaltningsförvaltningen och Fritids- och folkhälsoförvaltningen under 2020 fördelade på hyresvärdskategori, verksamhetsområde och återstående avtalslängd. Det finns en skrivning om leasing- och hyresavtal under avsnittet om redovisningsprinciper och noter.

Stadsrevisionens bedömning är att Borås Stad inte följer RKR R5 Leasing fullt ut.

2.3.3 Stickprov

Stadsrevisionen har genomfört cirka 160 stycken (140 stycken 2019) stickprov av konton på resultaträkningen som har stora avvikelser mellan åren 2019 och 2020. Granskningen visar att det inte förekommer några större avvikelser i de stickprov som genomförts.

2.3.4 Rättelse av bokföringspost

Enligt LKBR 3 kap. 7 § framgår det att om en bokförd post rättas, ska det anges när rättelsen har gjorts och vem som har gjort den. Om rättelsen görs genom en särskild rättelsepost, ska det samtidigt säkerställas att det vid en granskning av den rättade bokföringsposten utan svårighet går att få kännedom om rättelsen.

En rättelsepost utgör en ny bokföringspost och förutsätter därför en särskild verifikation. För att uppfylla kravet på att utan svårigheter få kännedom om rättelsen bör tekniken med anteckning om ursprungsverifikationen vara lämplig metod. Om denna teknik inte är lämplig måste kravet säkerställas på annat sätt. Alternativa tekniker kan vara att använda särskilda förteckningar, t.ex. fellistor eller särskilda rättningsjournaler som produceras ur redovisningssystemet. Dessa förteckningar är då att betrakta som räkenskapsinformation och ska ingå i beskrivningen av redovisningssystemet, se 3 kap. 11 § LKBR. Den bokföringsskyldige bör ha i förväg fastställda rättelserutiner. Dessa bör framgå av systemdokumentationen.¹⁶

Stadsrevisionen noterar att en nämnd har rättat ett flertal bokföringsposter under året och rättelserna uppfyller inte fullt ut 3 kap. 7 § LKBR om rättelse gällande särskild rättelsepost.

2.4 Balansräkning

Balansräkningen ska enligt 6 kap. 1 § LKBR i sammandrag redovisa kommunens eller regionens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång (balansdagen). Ställda panter och ansvarsförbindelser ska tas upp inom linjen.

Stadsrevisionen bedömer att balansräkningen är uppställd enligt 6 kap. 2 § LKBR och omfattar tillräckliga noter. I sammandrag redovisas Borås Stads samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på balansdagen. Även övriga ansvarsförbindelser tas upp inom linjen.

¹⁶ Eriksson, Haglund och Tagesson; Kommunal bokförings- och redovisningslag - Kommentarer och tolkning; 2019: 40f

Enligt 4 kap. 6 § LKBR framgår att för varje sammandragen post i balansräkningen ska de belopp som ingår i postens sammansättning specificeras i en särskild förteckning, om inte postens sammansättning klart framgår av bokföringen i övrigt.

En genomgång av balansräkningen utifrån LKBR och RKR:s rekommendationer redovisas nedan.

2.4.1 Immateriella anläggningstillgångar

Enligt RKR R3 Immateriella anläggningstillgångar framgår av 6 kap. 7 § första stycket LKBR att utgifter för utvecklingsarbete som är av väsentligt värde för kommunens verksamhet under kommande år får tas upp som immateriella anläggningstillgångar. Vidare framgår av 9 kap. 10 § LKBR att i de fall nyttjandeperioden för en immateriell anläggningstillgång bestäms till längre tid än fem år ska en upplysning om skälen för detta lämnas.

För varje post som tas upp som immateriell anläggningstillgång ska upplysningar om tillämpad avskrivningsmetod och nyttjandeperiod lämnas, uppdelade på egenutvecklade och förvärvade immateriella anläggningstillgångar.

Stadsrevisionen noterar att noterna rörande immateriella anläggningstillgångar uppfyller kraven i RKR R3.¹⁷

2.4.2 Materiella anläggningstillgångar

Enligt RKR R4 Materiella anläggningstillgångar framgår av 1 kap. 4 § LKBR att bokföring och redovisning fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed. Enligt 4 kap. 3 § tredje stycket LKBR ska upplysningar om skälen för avvikelser från denna rekommendation lämnas i en not. Av 9 kap. 9 § LKBR framgår att en upplysning ska lämnas om bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod för varje post som tas upp som materiell anläggningstillgång. För varje post i balansräkningen som tas upp som materiell anläggningstillgång bör dessutom upplysning lämnas i not om tillämpad avskrivningsmetod.

Stadsrevisionen noterar att noterna i huvudsak följer rekommendation RKR R4.¹⁸

Komponentavskrivningar

Enligt RKR R4 Materiella anläggningstillgångar gällande komponentavskrivningar ska avskrivningarna spegla hur tillgångars värde och/eller servicepotential successivt förbrukas. Därför måste skillnader i förbrukning och nyttjandeperioder av betydande komponenter i en materiell anläggningstillgång beaktas. Förväntas skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter vara väsentlig, ska tillgången delas upp på dessa. Respektive komponent ska skrivas av separat. Återanskaffning av komponent redovisas som anskaffning av ny anläggningstillgång, och eventuellt kvarvarande redovisat värde för den ersatta enheten kostnadsförs.

I årsredovisningens avsnitt om redovisningsprinciper och noter framgår att man från och med år 2014 har tillämpat komponentavskrivning för nya fastigheter och anläggningar. Från och med år 2017 tillämpas komponentavskrivning för samtliga fastigheter i Borås Stad. För gator, vägar och parker är samtliga nya objekt införda med komponentavskrivning (K3). För äldre objekt tillämpas ej komponentavskrivning. Efter omfattande utredning av Tekniska förvaltningen kommer detta heller inte att genomföras, detta då skillnaden blev marginell jämfört med om komponentavskrivningar infördes.

¹⁷ Borås Stads årsredovisning 2020, not 4 och 12

¹⁸ Borås Stads årsredovisning 2020, not 13 och 14

2.4.3 Nedskrivning

Enligt RKR R6 Nedskrivning framgår av 7 kap. 4 § första stycket LKBR att en anläggningstillgång som vid räkenskapsårets utgång har ett lägre värde än vad som följer av 1–3 §§ (dvs. redovisat värde) skrivs ned till detta lägre värde, om värdenedgången kan antas vara bestående. Enligt 7 kap. 4 § tredje stycket ska en nedskrivning återföras, om det inte längre finns skäl för den. En prövning av nedskrivnings- eller återföringsbehov görs i två steg.

Nedskrivningar finns angivna i not 4 och not 13. Under året har Borås Stad och kommunkoncernen inte gjort några nedskrivningar.

2.4.4 Finansiella tillgångar och finansiella skulder

Enligt RKR R7 Finansiella tillgångar och finansiella skulder ska redovisning av finansiella tillgångar och finansiella skulder regleras i 3 kap. 4 § samt 7 kap. 1, 2, 4–7, 9 och 12 §§ LKBR. Finansiella tillgångar ska i enlighet med 6 kap. 6 § LKBR klassificeras som antingen anläggningstillgångar eller omsättningstillgångar. Finansiella skulder ska delas in i kortfristiga respektive långfristiga skulder.

En finansiell skuld ska klassificeras som kortfristig, om den:

- förfaller till betalning inom tolv månader räknat från balansdagen, eller
- förväntas bli betald inom det normala förloppet av kommunens verksamhetscykel.

Kommunen ska i not lämna upplysningar om:

- a. genomsnittlig upplåningsränta;
- b. genomsnittlig räntebindningstid;
- c. en analys över upplåningens förfallostruktur;
- d. redovisat värde för instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen uppdelat på tillgångsslag, såsom räntebärande värdepapper, aktier och andelar etc.;
- e. hur kommunen har fastställt verkligt värde för de instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen;
- f. hur kommunen har valt att redovisa sammansatta instrument i de fall kommunen innehar sådana. Upplysningen ska lämnas vid upplysningar om redovisningsprinciper;
- g. vilken princip som valts för periodisering i de fall kommunen har periodiserat emissionskostnader och andra transaktionskostnader i samband med upptagande av lån. Upplysningen ska lämnas vid upplysningar om redovisningsprinciper.

Aktier och andelar i kommunala koncernföretag enligt 2 kap. 5 § LKBR ska klassificeras som anläggningstillgångar.

Alla övriga finansiella skulder ska klassificeras som långfristiga. Finansiella tillgångar och finansiella skulder ska då de först redovisas på balansräkningen värderas till anskaffningsvärde.

Huvuddelen av kommunens långfristiga utlåning gäller lån till de kommunala koncernföretagen, uppgående till 9 092 mnkr. Övrig utlåning uppgår till 19 mnkr och är lån till Åhagastiftelsen och IF Elfsborg. Stadsrevisionen noterar att noterna uppfyller kraven i RKR R7.¹⁹ Stadsrevisionen noterar även att det saknas upplysningar (enligt a till g ovan) i not i enlighet med RKR R7.

¹⁹ Borås Stads årsredovisning 2020, not 15 och 16

2.4.5 Derivat och säkringsredovisning

RKR R8 Derivat och säkringsredovisning behandlar redovisning av derivatinstrument och säkringsredovisning. I LKBR finns ingen särskild reglering av redovisning av derivat eller säkringsredovisning. Generella regler för värdering av anläggnings- och omsättningstillgångar finns i 7 kap. 1, 2, 4 och 5 §§ LKBR. I 7 kap. 9 § regleras omräkning av fordringar och skulder i utländsk valuta. Stöd för den kvittning av värdeförändringar på säkringsinstrumentet mot värdeförändringar på den säkrade posten som görs vid säkringsredovisning finns i 4 kap. 4 §. Upplyningskrav finns i 9 kap. 3 § LKBR.

Enligt beslut i Kommunfullmäktige 2017-02-23 har Borås Stad övertagit räntebindningsansvaret från koncernföretagen. Beslutet innebär att de av koncernföretaget ingångna räntebindningarna får löpa ut men att derivat ingångna efter 2017-02-23 blir föremål för säkringsredovisning i Borås Stad. Som säkringsinstrument används räntederivat. Syftet med säkringen är att eliminera variationer i framtida kassaflöden avseende betalning av rörlig ränta och fixera räntekostnaderna.²⁰

Stadsrevisionen noterar att verkligt värde samt upplysning om vilken påverkan som säkringsinstrumenten har haft på kommunens resultaträkning under den gångna perioden inte framgår av not nio i Borås Stads årsredovisning.

Stadsrevisionen bedömer att säkringsredovisning i enlighet med RKR R8 tillämpas i huvudsak med förbättringsområde gällande upplysningar i not.²¹

2.4.6 Extraordinära och jämförelsestörande poster

I RKR R11 Extraordinära och jämförelsestörande poster framgår det att redovisningen av extraordinära poster regleras i 5 kap. 2 och 5 §§ samt 9 kap. 12 § LKBR. I 5 kap. 3 § andra stycket finns reglering om delposter. Enligt 5 kap. 5 § LKBR ska intäkter eller kostnader i annan verksamhet än kommunens normala verksamhet redovisas som extraordinära poster.

Av 5 kap. 2 § LKBR framgår det att extraordinära poster ska redovisas på separat rad i resultaträkningen. Enligt 9 kap. 12 § LKBR ska de extraordinära posterna i not specificeras till belopp och art i upplysning. Av noten ska framgå belopp för varje enskild extraordinär intäkt eller kostnad, samt vad posten avser.

Stadsrevisionen noterar att inga extraordinära eller jämförelsestörande poster redovisas i årsredovisningen 2020.

2.4.7 Byte av redovisningsprinciper m.m.

Enligt RKR R12 Byte av redovisningsprinciper m.m. får byte av redovisningsprincip får ske om bytet krävs för anpassning till lagstiftning eller rekommendation från RKR. Om så inte är fallet, kan ett byte ändå äga rum, om den nya redovisningsprincipen på goda grunder kan anses leda till en mer rättvisande redovisning av resultat och ställning, och om den inte står i strid med rekommendation utgiven av RKR. Byte av redovisningsprincip ska ske från och med ingången av nytt räkenskapsår, om det inte finns särskilda skäl mot det. Grundläggande redovisningsprinciper och avvikelse från dessa regleras i 4 kap. 4 § LKBR. Reglering av jämförelsetal finns i 5 kap. 6 § och 6 kap. 5 §. I 9 kap. 3 och 6 §§ regleras krav på upplysningar.

Av 9 kap. 3 § LKBR framgår att upplysning ska lämnas, om avvikelse från grundläggande redovisningsprinciper görs med stöd av 4 kap. 4 § andra stycket LKBR. Enligt bestämmelsen ska upplysningen innehålla skälen för avvikelsen och en bedömning av effekten på kommunens resultat och ekonomiska ställning. Upplysning i not ska lämnas, om rättelse av väsentligt fel görs.

²⁰ Borås Stads årsredovisning 2020, sid. 65

²¹ Borås Stads årsredovisning 2020, sid. 18-20, 65 och not 9

Stadsrevisionen noterar att redovisningsprinciper har anpassats till LKBR. Stadsrevisionen noterar även att inga förändrade redovisningsprinciper har tillämpats jämfört med föregående år.

2.4.8 Andra avsättningar

Enligt RKR R9 Avsättningar och ansvarsförbindelser ska en avsättning redovisas i balansräkningen om;

- en kommun har en befintlig legal förpliktelse till följd av en eller flera inträffade händelser;
- det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen;
- och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Om dessa villkor inte är uppfyllda, ska ingen avsättning redovisas i balansräkningen. Endast sådana legala förpliktelser som uppstår på grund av inträffade händelser under räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår, och som finns oberoende av framtida handlande, redovisas som avsättningar. Reservering för utgifter som krävs för den framtida verksamheten får aldrig redovisas i balansräkningen.

Av 9 kap. 4 § första stycket LKBR framgår att upplysning ska lämnas om principerna för värdering av avsättningar samt att upplysningar i not ska lämnas om varje avsättning. I RKR R9 framgår att en kortfattad beskrivning av förpliktelsens karaktär och den förväntade tidpunkten för varje utflöde av resurser som förpliktelsen leder till; en indikation om osäkerheterna om beloppet eller tidpunkten för dessa utflöden. Upplysningar ska lämnas om betydelsefulla antaganden som gjorts rörande framtida händelser som påverkat värderingen; samt det belopp av varje förväntad gottgörelse som har redovisats som tillgång.

En avsättning gjordes redan år 2018 på 20 mnkr och avsåg sommarlovskort för kollektivtrafik för fyra år framåt. Avsättningen saknar underlag, upplysningar och ansvarsförbindelse i enlighet med RKR R9.

Posten andra avsättningar uppgår i bokslutet för Borås Stad till 91 mnkr. Dessa avsättningar har under året ökat med totalt 35 mnkr. Nya avsättningar har gjorts uppgående till totalt 37,5 mnkr, MarketPlace Borås 10,5 mnkr och rivning av Gässlösa 27 mnkr. Avsättningen gällande MarketPlace Borås saknar underlag, upplysningar och ansvarsförbindelse i enlighet med RKR R9. Upplysningar till posten lämnas i not 22 till balansräkningen. Upplysningar lämnas om återstående avtalstid/betalningstid och planerad byggstart/färdigställande. Informationen enligt RKR R9 om förändringar under året, lämnas på totalen men inte per gjord avsättning. Upplysningar lämnas inte om den nya avsättningen MarketPlace Borås.

Andra avsättningar för kommunkoncernen som helhet uppgår till 544 mnkr i utgående balans. Stadsrevisionen noterar att vissa upplysningar till BEMAB:s investeringsfond på 208 mnkr saknas.

Stadsrevisionens samlade bedömning är att avsnittet andra avsättningar inte fullt ut följer RKR R9.

Ansvarsförbindelser

De ansvarsförbindelser som redovisas inom linjen till balansräkningen är dels pensionsförpliktelser intjänade före 1998, dels övriga ansvarsförbindelser. Pensionsförpliktelserna uppgår per 2020-12-31 till 1 451 mnkr. Stadsrevisionen noterar att RKR R9 inte gäller ansvarsförbindelser för pensioner.

Övriga ansvarsförbindelser uppgår i årsredovisningen till 603 mnkr (kommunen). Avstämning av beslut vad gäller utökat borgensåtagande för Borås Arena AB på 43 mnkr och Borås Skidarena AB på 8,3 mnkr, samt nytt borgensåtagande 2020 för Boråshallen AB på 20 mnkr har gjorts. Enligt RKR R9 ska en kortfattad beskrivning av ansvarsförbindelsernas karaktär, osäkerhet och risker anges.

Stadsrevisionen noterar att detta saknas och därmed blir bedömningen att kraven i RKR R9 inte uppfylls.

2.4.9 Pensioner

Pensionsskulden utgör var för sig i det två delarna både den största avsättningen och den största ansvarsförbindelsen för kommunen. Lagregleringen för dessa två delar återfinns, beroende på form, i kapitel 5–7 samt 9 LKBR. Redovisning av pensionsförpliktelser regleras särskilt i 5 kap. 4 § och 6 kap. 4 § LKBR. Det finns bestämmelser om avsättningar i 6 kap. 8 § och 7 kap. 11 § LKBR. Upplysningar om förändring av pensionsförpliktelse genom tecknande av försäkring eller överföring till stiftelse regleras i 9 kap. 11 § LKBR. Hur pensionsförpliktelsen ska värderas regleras inte i lagstiftningen. Enligt 11 kap. 4 § kommunallagen ska fullmäktige besluta om riktlinjer för förvaltningen av medel avsatta för pensionsförpliktelser. Hanteringen enligt LKBR är i linje med, den av kommunen även sedan tidigare tillämpade hanteringen, blandmodellen som trädde i kraft 1998 i samband med dåvarande lagstiftning, lagen om kommunal redovisning.

Sådana förpliktelser vilka är hänförliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och som på balansdagen är säkra eller sannolika till sin förekomst, men ovissa till sitt belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias, enligt 6 kap. 8 § LKBR, ska, om inte annat följer av 4 §, tas upp som avsättningar. Följaktligen ska förpliktelser att betala ut pensionsförmåner som intjänats från och med 1998 redovisas som en avsättning. Vidare ska i denna avsättning även inkludera ålderspension som är förmånsbestämd till förtroendevalda.

De förpliktelser att betala ut pensionsförmåner som intjänats före år 1998 ska enligt 6 kap. 4 § LKBR inte tas upp som skuld eller avsättning. Enligt 5 kap. 4 § LKBR ska dessa vid utbetalning tas upp som kostnad i resultaträkningen och beräknade framtida utbetalningar utgör därmed en ansvarsförbindelse.

Borås Stads hantering av pensioner redovisas i avsnittet pensionsåtaganden samt under avsnittet redovisningsprinciper och noter i Borås Stads årsredovisning 2020. I dessa stycken redogörs för att en extra avsättning till IPR gjorts, däremot framgår ingen ytterligare information.

Enligt RKR R10 Pensioner framgår att följande ska framgå i not för pensionsavsättning och ansvarsförbindelse för pensioner:

- det redovisade värdet vid redovisningsperiodens början,
- de väsentliga poster som har förändrat pensionsavsättningen
- eller ansvarsförbindelsen under redovisningsperioden, och
- det redovisade värdet vid redovisningsperiodens slut.

Vidare framgår att upplysning ska lämnas om aktualiseringsgrad (andel av personakterna för nuvarande och tidigare anställd personal som är uppdaterad avseende pensionsgrundande anställningar) för underlaget för beräkningen av pensionsförpliktelserna. För pensionsförpliktelse som inte omfattas av RIPS (den av SKR antagna beräkningsmodellen för pensionsförpliktelser) ska upplysning lämnas om tillämpade beräkningsgrunder och vilket belopp förpliktelsen upptagits till.

Upplysning ska lämnas om antalet visstidsförordnanden för anställda och förtroendevalda samt särskilda villkor som avviker från vad som är normalt och kan leda till betydande ekonomiska konsekvenser. Detta gäller både pensionsförmåner som redovisas som avsättning och sådana som redovisas som ansvarsförbindelse.

I årsredovisningen för Borås Stad 2020 framgår upplysningar för avsättningar i not 21. Upplysning lämnas kring aktualiseringsgraden för avsättningarna, 92,0 %. Stadsrevisionen noterar att aktualiseringsgraden har ändrats med 0,2 procent efter att ha varit oförändrad de senaste fyra åren (92,2 %).

Avsättning för pensioner uppgår till 512 mnkr (kommunen) för år 2020. Fram till och med 2018 har Borås Stad gjort extra avsättningar till pensioner intjänade till och med 1997-12-31, så kallad intjänad pensionsrätt (IPR), på sammanlagt 832 miljoner kronor. Pensionsåtaganden för anställda i de bolag som ingår i kommunkoncernen redovisas enligt BFNAR 2012:1 (K3). Detta redovisas i not 25 till balansräkningen, vilket är i enlighet med bestämmelsen i 9 kap. 11 § LKBR. Bland dessa avsättningar ingår "Framtida pensioner intjänade t.o.m. 1997" med 42 mnkr. Den senare posten har under året minskat med 15 mnkr. Minskningen har skett till följd av indexering, och inte en försäkringslösning. Enligt LKBR 6 kap. 4§ ska förpliktelser att betala ut pensionsförmåner som intjänats före år 1998 inte tas upp som skuld eller avsättning.

I ansvarsförbindelserna ingår pensionsförpliktelser intjänade t.o.m. 1997-12-31. Borås Stad har genom försäkringslösning försäkrat bort en viss del av dessa intjänade pensioner. Försäkringslösningen har då minskat beloppet under ansvarsförbindelserna. Förpliktelsen kvarstår dock om försäkringsbolagen inte skulle kunna infria försäkringen.

Pensionsskulden redovisas i överensstämmelse med redovisningslagen enligt blandmodellen.²² Pensionsrätt intjänad t.o.m. 1997 upptas således som ansvarsförbindelse inom linjen. Framtida förväntad särskild löneskatt tas också upp inom linjen. Intjänad individuell del som ska utbetalas efterföljande år upptas som kostnad i resultaträkningen och kortfristig skuld i balansräkningen. Avsättningen till pensioner i balansräkningen avser bl.a. kompletterande ålderspension och visstidspension. I balansräkningen finns också avsättningar till pensioner för förtroendemän. Både pensionsutbetalningar och avsättningar till intjänade pensioner belastas med löneskatt på 24,26 % och redovisas som kostnad i resultaträkningen.

Bland ansvarsförbindelserna ingår inte beloppsmässigt kommunens borgen för de kommunala bolagens pensionsåtaganden. För att dessa inte vid varje tidpunkt fullt ut ska behöva avsätta medel för framtida pensionsutbetalningar har kommunen åtagit sig borgensansvar för dessa. Borgensåtagandet för dessa pensionsåtaganden är till beloppet obestämt.

En ytterligare riskfaktor för kommunens ekonomi är de åtaganden/förpliktelser som inte syns i den direkta redovisningen. Inom linjen till balansräkningen tas bl.a. upp den del av pensionsskulden som intjänats t o m 1997-12-31. I bokslut 2020 beräknas skulden till 1 118 (1 128). Skulden som finansieras genom årliga utbetalningar som belastar resultaträkningen har för sjunde året i följd substantiellt minskat oräknat tidigare regeleffekter eller frivillig inlösen som påverkat skuldens storlek. Minskningen 2020 är 25 mnkr och beror på att den indexerade uppräknings av skulden är mindre än effekten av att skulden minskar på grund av att fler går i pension eller avlider. Kommunens totala pensionsåtagande inkl. särskild löneskatt uppgår till 2 121 (2 114) mnkr eller 18,7 tkr/invånare. Om pensionsåtagandena inom linjen läggs in i balansräkningen sjunker kommunens soliditet från 72 % till 53 %.

Enligt 6 kap. 4 § LKBR ska förpliktelser att betala ut pensionsförmåner som intjänats före år 1998 inte tas upp som skuld eller avsättning. Dessa avsättningar utgör en del av den pensionsskuld som enligt LKBR ska redovisas som ansvarsförbindelse (den s.k. blandmodellen). Blandmodellen har varit omdiskuterad, och det har blivit vanligt att kommuner gör extra avsättningar. Förfarandet överensstämmer med vedertagen redovisningspraxis i andra verksamheter, men går alltså emot gällande lagstiftning för kommunal bokföring och redovisning.

²² Borås Stads årsredovisning 2020, sid. 64-65

Stadsrevisionen rekommenderar att man löpande arbetar med att hålla en hög aktualiseringsgrad.

Stadsrevisionen noterar att uppgift om antal visstidsförordnanden nu framgår i not 25 för pensionsförpliktelserna.

Enligt RKR R9 framgår vilka upplysningar som ska lämnas för andra avsättningar än de vilka avser pensioner. I avsättningarna gjorda av Borås Stad ska i linje med gällande lagstiftning den avgiftsbestämda ålderspensionen inte ingå i gjorda avsättningar då utbetalning av denna sker året efter intjänande. Denna återfinns som en kortfristig skuld.

Sammanfattningsvis kan Stadsrevisionen konstatera att Borås Stads årsredovisning i huvudsak uppfyller RKR R10.

Stadsrevisionen rekommenderar att uppföljning görs av följande:

- Finns det några pensionsförpliktelser vilka inte omfattas av RIPS (Riktlinjer för pensionskuldsberäkning; dvs. den av SKR antagna beräkningsmodellen för pensionsförpliktelser)?
- Finns det några villkor vilka avviker, särskilda villkor, från vad som är normalt för vilka upplysningar borde lämnas?

2.5 Sammanställda räkenskaper

Sammanställda räkenskaper regleras i 12 kap. LKBR. Enligt 12 kap. 2 § första stycket LKBR ska sammanställda räkenskaper upprättas för den kommunala koncernen. Av 2 kap. 6 § LKBR framgår att den kommunala koncernen består av kommunen tillsammans med de kommunala koncernföretagen.

Enligt 2 kap. 5 § första stycket LKBR är ett kommunalt koncernföretag en juridisk person över vars verksamhet, mål och strategier en kommun har ett varaktigt betydande inflytande. En kommun kan utöva ett sådant inflytande själv eller tillsammans med ett eller flera kommunala koncernföretag. Definition av kommunalt koncernföretag och kommunal koncern finns i 2 kap. 5 och 6 §§.

Av 12 kap. 6 § andra stycket och 4 kap. 6 § LKBR följer att för varje sammandragen post i den sammanställda balansräkningen ska de belopp som ingår i postens sammansättning specificeras i en särskild förteckning, om inte postens sammansättning klart framgår av bokföringen i övrigt. Av den särskilda förteckningen ska det framgå hur enheternas räkenskaper har sammanställts och eventuellt justerats i resultat- och balansräkningar, kassaflödesanalys och noter inför konsolideringen.

I RKR R16 Sammanställda räkenskaper finns rekommendationer vad som gäller vid upprättande av sammanställda räkenskaper. Med utgångspunkt från rekommendationerna kan följande konstateras utifrån de angivna tillämpade redovisningsprinciperna:

- De sammanställda räkenskaperna omfattar de juridiska personer där kommunen har ett varaktigt betydande inflytande, samtliga koncernföretag och två kommunalförbund ingår.
- Stiftelserna Blå Stjärnas Djursjukhus och Proteko ingår inte då deras omslutning är av ringa betydelse. Donationsfonderna ingår inte heller i de sammanställda räkenskaperna.
- De sammanställda räkenskaperna upprättas enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Väsentliga koncerninterna kostnader, intäkter, fordringar och skulder har eliminerats.
- Det framgår inte tydligt i Borås Stads årsredovisning om några justeringar av koncernföretagens bokslut gjorts innan konsolideringen på grund av ändrade redovisningsprinciper.

Stadsrevisionen noterar vidare att koncernföretagens skattekostnader ingår i verksamhetens kostnader,²³ uppskjutna skatter ingår i posten ”Andra avsättningar”²⁴ och noterna till de sammanställda räkenskaperna är specificerade.

Borås Stads årsredovisning uppfyller i huvudsak kraven i RKR R16 vid upprättandet av de sammanställda räkenskaperna.

2.6 Kassaflödesanalys

Enligt 8 kap. 1 § LKBR ska kommunens in- och utbetalningar under räkenskapsåret redovisas i kassaflödesanalysen. I RKR R13 Kassaflödesanalys framgår det att räkenskapsårets kassaflöden ska i kassaflödesanalysen hänföras till följande sektorer:

- löpande verksamhet,
- investeringsverksamhet,
- finansieringsverksamhet, och i förekommande fall
- bidrag till infrastruktur.

Upplysning ska lämnas i en not om de justeringar som gjorts för poster som utgör skillnaden mellan årets resultat och kassaflödet från den löpande verksamheten. Upplysning ska också lämnas om väsentliga händelser som påverkar kassaflödet och avviker från det normala.

Kommunen ska tillämpa indirekt eller direkt metod vid redovisning av kassaflöden från den löpande verksamheten. Borås Stad tillämpar indirekt metod i årsredovisningen. Stadsrevisionen noterar att kassaflödesanalysen innehåller de föreskrivna sektorerna och är i huvudsak korrekt uppställd. Upplysning avseende justering för ej likviditetpåverkande poster finns.²⁵ Upplysning om väsentliga händelser som påverkat kassaflödet finns inte. Ett utvecklingsområde är att vissa poster, som t.ex. investeringar i anläggningstillgångar, kan kommenteras i not, samt att bättre kommentera kassaflödesanalysen genom tilläggsupplysningar.

2.7 Drift- och investeringsredovisning

Enligt 10 kap. 1 § LKBR ska driftredovisningen innehålla en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten. Enligt RKR R14 Drift- och investeringsredovisning framgår det att driftredovisningen ska utformas så att utfallen kan stämmas av mot fullmäktiges budget.

Budgetposterna ska redovisas brutto ifall fullmäktige anvisar anslagen i form av intäkter och kostnader. Anvisar fullmäktige nettoanslag, kan budgetposterna redovisas netto. Driftredovisningens budgetposter ska avse senast beslutad budget. I de fall utgiftsbeslut tagits under året ska uppgift lämnas om till vilka belopp och vid vilka tidpunkter budgetposterna justerats.

Innevarande och föregående års utfall ska redovisas brutto (intäkter och kostnader), och jämföras med föregående års utfall.

Enligt 10 kap. 2 § LKBR ska investeringsredovisningen innehålla en samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet. Investeringsredovisningen gör det möjligt för Kommunfullmäktige att jämföra beslutade/beräknade totalutgifter och anslag med utfall. Investeringsredovisningen ska utformas så att utfallen på ett överskådligt sätt kan stämmas av mot Kommunfullmäktiges budget och andra för investeringsverksamheten relevanta fullmäktigebeslut. Investeringsredovisningens budgetposter ska avse senast beslutad budget. I de fall utgiftsbeslut tagits under året ska uppgift lämnas om till vilka belopp och vid vilka tidpunkter budgetposterna justerats.

²³ Borås Stads Årsredovisning 2020, not 2 i sammanställd redovisning

²⁴ Ibid, not 22 i sammanställd redovisning

²⁵ Borås Stads Årsredovisning 2020, not 27

Fleråriga pågående och under året avslutade investeringar ska kunna stämmas av mot beslutade eller beräknade totalutgifter.

Borås Stads årsredovisning för 2020 innehåller en samlad drift- och investeringsredovisning.²⁶

Investeringsredovisningen ger information om godkänd utgift, förbrukade medel vid årets början och slut samt återstående medel. Investeringarna uppgår till 392,2 mnkr år 2020 för Borås Stad. Nettoinvesteringarna inklusive driftinvesteringar uppgick till 419 mnkr. Avvikelsen mot budgeterad investeringsbudget beror till stor del på att bygglov och detaljplaner har överklagats men avvikelsen förklaras i årsredovisningen av att vissa projekt inte har kunnat genomföras p.g.a. pandemin. Investeringarna består främst av gemensamma funktioner (underhållsinvesteringar, fordon och maskiner, energibesparande åtgärder m.m.) på 143 mnkr, pedagogisk verksamhet 114 mnkr, fritid och kultur 33 mnkr m.fl. områden. Ej förbrukade investeringsmedel 2020 på sammanlagt 177,4 mnkr omdisponeras från tidigare år till 2021.²⁷

Stadsrevisionen noterar att drift- och investeringsredovisningen inte innehåller koncernperspektivet. Stadsrevisionen bedömer att drift- och investeringsredovisningen i huvudsak uppfyller RKR R14.

2.8 Övriga upplysningar som ska lämnas i not

Enligt 9 kap. 13 § LKBR ska upplysning lämnas om den sammanlagda kostnaden för de kommunala revisorernas granskning av bokföring, delårsrapport och årsredovisning s.k. räkenskapsrevision. Det innebär att utgifter för revision som utförs året efter redovisas som kostnad det räkenskapsår revisionen avser. Vidare framgår det av RKR R 18 Övriga upplysningar som ska lämnas i not att upplysningen ska lämnas i separat not avseende kostnader för räkenskapsrevision. Stadsrevisionen noterar att not sex i årsredovisningen innehåller uppgift om kostnad för räkenskapsrevision.

RKR R18 reglerar upplysningar i not om särredovisning. Stadsrevisionen noterar att i not elva anges att två särredovisningar har upprättats, och var de finns tillgängliga; *”Transparensredovisning för Borås Energi och Miljö AB 2020”* samt *”2020 Årsrapport Elnät, Borås Elnät AB”*.

Stadsrevisionens bedömning är att Borås Stads årsredovisning i stor utsträckning är i enlighet med LKBR kap. 9 samt RKR R18.

2.9 Övriga iakttagelser

Lagstiftaren och RKR betonar att bl.a. finansiell analys och riskbedömning i första hand ska göras utifrån ett koncernperspektiv och i andra hand ur kommunens perspektiv. Koncernperspektivet har i Borås Stads tidigare årsredovisningar kommit i andra hand men förbättringar har skett de senaste åren och så även i årsredovisningen för 2020. Stadsrevisionen betonar att utvecklingen behöver fortsätta då betydande risker finns hos vissa koncernföretag vad gäller resultatutveckling, skuldsättning m.m. Stora risker finns främst i Borås Energi och Miljö AB där vissa risker beträffande kraftvärmeverket och fjärrvärmeverksamheten borde belysas bättre i Borås Stads årsredovisning.

I Borås Stads årsredovisning framhålls att den i första hand är ett analyserande beslutsunderlag för Kommunfullmäktige, men att årsredovisningen successivt ska utvecklas för att kunna ge information till en vidare målgrupp. Stadsrevisionen konstaterar att andra viktiga användare, såsom kommuninvånare, organisationer, staten m.fl., bör beaktas vid utformning av årsredovisningen. Detta är intresser vilka på olika sätt tillhandahåller resurser till kommunen. Genom detta synsätt säkerställs att årsredovisningen blir tillräckligt informativ för olika användare. En tydligare struktur, analys och ökad tillgänglighet ska eftersträvas. Stadsrevisionen bedömer att denna utvecklingsprocess är väsentlig.

²⁶ Borås Stads Årsredovisning 2020, sid 78-82

²⁷ Bilaga till årsredovisning 2020, investeringar

Utöver en utveckling av huvuddokumentet, Borås Stads årsredovisning, kan med fördel en kortfattad pedagogisk version av årsredovisningen också upprättas.

Aktieägartillskott i kommunala företag

Inom koncernen har det lämnats och erhållits koncernbidrag på 67 mnkr 2020, vilket är 7 mnkr lägre än 2019.²⁸ Stadsrevisionen noterar även att Borås kommuns Parkerings AB har erhållit 2,5 miljoner kronor i aktieägartillskott från Borås Stadshus AB för att stärka det egna kapitalet.²⁹

Avvikelser från rekommendationer från RKR

Enligt LKBR 4 kap. 3 § framgår det att ”Om kommunen eller landstinget i årsredovisningen avviker från det som följer av en rekommendation från normgivande organ på det kommunala området, ska en upplysning om skälen för avvikelserna lämnas i en not”.

Stadsrevisionen noterar att Borås Stad avviker från flera rekommendationer men saknar upplysningar om skälen till avvikelserna. Upplysningar som enligt RKR ska lämnas i not.

3 Stadsrevisionens bedömningar

Förvaltningsberättelse

Stadsrevisionens bedömning är att förvaltningsberättelsens struktur till stora delar är upprättad i enlighet med RKR R15.

Stadsrevisionen konstaterar att det finns utförliga underlag till specifikationerna samt att noterna har förbättrats i årsredovisningen jämfört med tidigare år. Stadsrevisionen noterar vidare att koncernperspektivet i högre utsträckning finns beskrivet i årsredovisningen samt att ett arbete har pågått på Stadsledningskansliet under året för att förbättra följsamheten mot RKR R15.

Stadsrevisionen har identifierat följande förbättringsområden i förvaltningsberättelsen:

- Koncernperspektivet ska enligt RKR R15 framgå i första hand och kommunens utveckling i andra hand. Stadsrevisionen rekommenderar att finansiella mål för koncernen tas fram, där nyckeltalen är jämförbara med nyckeltal för kommunen. Även verksamhetsmål för bolagen bör redovisas i Borås Stads årsredovisning i koncernperspektivet. En sammanhållen redovisning av verksamhetsmål och måluppfyllelse ska göras i avsnittet ”God ekonomisk hushållning” i Förvaltningsberättelsen.
- God ekonomisk hushållning ska innehålla en utvärdering gällande verksamhetsmål och uppdrag. Därutöver saknas riktlinjer för god ekonomisk hushållning.
- Balanskravsutredningen bör förklaras tydligare och poster gällande öronmärkningar bör inte ingå.
- Personalredovisningen saknar uppgifter om den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer. Det saknas även uppgifter för sjukfrånvaro för åldrarna 29 år eller yngre, 30-49 år, 50 år eller äldre.
- Förvaltningsberättelsen har omstrukturerats inför årsredovisning 2020, men Stadsrevisionen noterar att förvaltningsberättelsen behöver arbetas igenom ytterligare inför årsredovisning 2021. Detta för att bättre överensstämna med RKR R15 och dess anvisningar.

²⁸ Borås Stads årsredovisning 2020, sid. 98

²⁹ Borås Stadshus AB, årsredovisning sid. 3 och 14

Mål och uppdrag

Stadsrevisionen konstaterar att samtliga tre finansiella mål är uppnådda. Stadsrevisionen noterar att de stora investeringar som finns i koncernen inte berörs i avsnittet som behandlar finansiella mål. Avsnittet saknar även utvecklande resonemang om vad riskerna innebär på kort och lång sikt för kommunkoncernen. De finansiella mål som Kommunfullmäktige beslutat om gällande de kommunala koncernföretagen avhandlas inte i årsredovisningen.

Stadsrevisionen konstaterar att Borås Stads nämnder och Kommunstyrelsen inte har uppnått målvärden för 20 av 26 indikatorer som Kommunfullmäktige har fastställt för verksamheten, vilket motsvarar 77 %.

Av 26 uppdrag som Kommunfullmäktige givit nämnder, Kommunstyrelsen och kommunala koncernföretag har 11 inte genomförts, vilket motsvarar 42 %.

Stadsrevisionen noterar att måluppfyllelsen avseende Kommunfullmäktiges indikatorer samt uppdrag försvårats med anledning av coronapandemin. Måluppfyllelse/genomförande av Kommunfullmäktiges indikatorer och uppdrag bedömer Stadsrevisionen fortfarande vara ett förbättringsområde.

Stadsrevisionen noterar att avsnittet *Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten* bör vidareutvecklas gällande hur mål fastställs, hur visionsarbetet gällande Vision 2025 fortgår samt hur övriga styrdokument, verksamhetsplaner etc. påverkar styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten.

Stadsrevisionen rekommenderar att förvaltningsberättelsen i identifierade delar ses över och omstruktureras så att den i högre utsträckning överensstämmer med LKBR och RKR R15.

Resultaträkning

Resultaträkningen följer till stora delar RKR:s rekommendationer. Stadsrevisionen har identifierat följande avvikelser i resultaträkningen:

- Upplysningar ska lämnas om finansiella leasingavtal överstigande tre år. I årsredovisningen har samtliga hyres-/leasingavtal betraktats som operationella och bokförts direkt som kostnader, och finansiella leasingavtal finns inte redovisade i balansräkningen. Av not 3 framgår totala externa hyreskostnader redovisade på Lokalförsörjningsförvaltningen och Fritids- och folkhälsoförvaltningen under 2020 fördelade på hyresvärdskategori, verksamhetsområde och återstående avtalslängd. Det finns en skrivning om leasing- och hyresavtal under avsnittet om redovisningsprinciper och noter. Årsredovisningen följer inte RKR R5 Leasing fullt ut.

Stadsrevisionen bedömer att resultaträkningen redovisar samtliga intäkter och kostnader och ger en rättvisande bild av årets resultat samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Resultaträkningen är uppställd i enlighet med 5 kap. 2 § LKBR.

Balansräkning

Balansräkningen följer till stora delar RKR:s rekommendationer. Stadsrevisionen har identifierat följande avvikelser i balansräkningen:

- Verkligt värde samt upplysning om vilken påverkan som säkringsinstrumenten har haft på kommunens resultaträkning under den gångna perioden framgår inte av not nio i Borås Stads årsredovisning. Säkringsredovisning i enlighet med RKR R8 tillämpas i huvudsak med förbättringsområde gällande upplysningar i not.

- Avsättningarna sommarlovskort (2018) samt MarketPlace Borås (2020) saknar underlag, upplysningar och ansvarsförbindelse i enlighet med RKR R9. Informationen enligt RKR R9 om förändringar under året, lämnas på totalen men inte per gjord avsättning. Andra avsättningar för kommunkoncernen som helhet uppgår till 544 mnkr i utgående balans. Stadsrevisionen noterar att vissa upplysningar gällande BEMAB:s investeringsfond på 208 mnkr saknas. En kortfattad beskrivning av ansvarsförbindelsernas karaktär, osäkerhet och risker saknas. Stadsrevisionens samlade bedömning är att avsnittet andra avsättningar inte fullt ut följer RKR R9.
- Avseende pensioner behöver uppföljning göras och upplysningar lämnas för att tillse att RKR R10 följs fullt ut.

Stadsrevisionen noterar vidare att drift- och investeringsredovisningen saknar kommunkoncernperspektivet samt att Borås Stad avviker från flera rekommendationer men saknar upplysningar om skälen till avvikelserna. Upplysningar som enligt RKR ska lämnas i not.

Sammanfattande bedömning

Stadsrevisionens sammantagna bedömning är att Borås Stads årsredovisning i huvudsak är upprättad enligt God redovisningssed, lagen om kommunal bokföring och redovisning, kommunallagen och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning.

Resultat, ekonomisk ställning och räkenskaper redovisas på ett i huvudsak rättvisande sätt. Balanskravet är uppfyllt. Koncernperspektivet och de risker som finns i de kommunala koncernföretagen kan dock vägas in och beaktas i större utsträckning.

I Borås Stads årsredovisning framhålls att den i första hand är ett analyserande beslutsunderlag för Kommunfullmäktige. Stadsrevisionen bedömer att andra viktiga användare, såsom kommuninvånare, organisationer, staten m.fl., i större utsträckning bör beaktas vid utformning av årsredovisningen. En tydligare struktur, analys och ökad tillgänglighet bör eftersträvas i årsredovisningen. Stadsrevisionen bedömer att denna utvecklingsprocess är väsentlig.

När det gäller finansiella mål uppnås samtliga tre uppställda mål under året. Av Kommunfullmäktiges indikatorer uppnås inte 20 av 26 (77 %) målvärden. När det gäller Kommunfullmäktiges uppdrag har 11 av 26 (42 %) uppdrag inte genomförts under året. Stadsrevisionen noterar att måluppfyllelsen avseende Kommunfullmäktiges indikatorer samt uppdrag försvårats med anledning av coronapandemin. Måluppfyllelse av Kommunfullmäktiges indikatorer och genomförande av Kommunfullmäktiges uppdrag bedöms fortfarande vara ett förbättringsområde. Förvaltningsberättelsens avsnitt om god ekonomisk hushållning ska innehålla en utvärdering gällande verksamhetsmål och uppdrag, vilket saknas. Borås Stad saknar därutöver riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Stadsrevisionen noterar att årsredovisningen har utvecklats i jämförelse med tidigare år. En fortsatt utveckling av årsredovisningen är enligt Stadsrevisionen av vikt för att tydliggöra kommunens utveckling för Kommunfullmäktige, kommuninvånare och andra intressenter.

Årsredovisning 2020 Revisorskollegiet

Inledning

Stadsrevisionen arbetar för att främja en effektiv och ändamålsenlig kommunal verksamhet utifrån ett helhetsperspektiv. Stadsrevisionen är samtidigt medborgarnas förlängda arm för att kontrollera att kommunala beslut och aktuell lagstiftning följs. Revisionen skall också följa god revisionssed. Revisorernas uttalande i revisionsberättelser ligger till grund för ansvarsprövning.

Revisorerna prövar

- om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- om räkenskaperna är rättvisande
- om den interna kontrollen som görs är tillräcklig

Revisionsplanen för revisionsåret har i allt väsentligt kunnat fullföljas. Granskningarnas resultat redovisas genom fortlöpande kommunikation med Kommunfullmäktige, berörda nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag. Bedömningar, slutsatser och rekommendationer kommuniceras med berörd nämnd eller styrelse.

Viktiga händelser under året

- Avtal om räkenskapsrevision och verksamhetsrevision har tecknats för revisionsåret 2020 med Sjuhärads samordningsförbund.

Strategiska målområden – indikatorer och uppdrag

Nämndens verksamhet

Resultat

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019	Budget 2020	Bokslut 2020	Avvikelse
Statsbidrag	0	0	0	0	0
Avgifter och övriga intäkter	549	535	643	599	-44
Summa intäkter	549	535	643	599	-44
Personal	-3 952	-4 669	-5 415	-5 106	309
Lokaler	-182	-185	-191	-185	6
Material och tjänster	-1 278	-1 334	-977	-1 254	-277
Kapitalkostnader	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-5 412	-6 188	-6 583	-6 545	38
Buffert (endast ibudget)			-60		60
Nettokostnad	-4 863	-5 653	-6 000	-5 946	54
Kommunbidrag	5 750	5 875	6 000	6 000	0
Resultat efter kommunbidrag	887	222	0	54	54
Godkänt ianspråktaget ackumulerat resultat					
Godkända "öronmärkta" projekt					
Resultat jfr med tillgängliga medel	887	222	0	54	54
Ackumulerat resultat	1 033	1 255	1 255	1 309	54

Resultatanalys

Intäkterna är lägre än budgeterat på grund av omdebitering för granskning av SÄRF och Sjuhärads kommunalförbund. Personalkostnaderna är lägre än budgeterat beroende på en föräldraledig revisor delar av året. Kostnaderna för revisionskonsulter är högre än budgeterat då Stadsrevisionen genomfört fler granskningar utförda av konsulter under året p.g.a. personalsituationen.

Kostnader för “öronmärkta” projekt beslutade av Kommunfullmäktige

Projekt	Totalt godkänt belopp	Utfall tom 2019	Utfall 2020	Återstår
Summa				

Budgetavvikelse

Verksamheternas nettokostnader

Tkr	Bokslut 2018	Bokslut 2019	Budget 2020	Bokslut 2020	Avvikelse
Räkenskapsrevision	678	1 377	1 440	1 426	-14
Verksamhetsrevision	4 185	4 276	4 560	4 520	-40
Summa	4 863	5 653	6 000	5 946	-54

Verksamhetsanalys

Organisation

De 12 förtroendevalda revisorerna är uppdelade i två grupper med olika revisionsområden. Revisorerna har bevakningsansvar för specifika nämnder. För varje revisorsgrupp utser Kommunfullmäktige en ordförande och en vice ordförande, ur den gruppen utses även lekmannarevisorer för de kommunala bolagen. Ordförandena och vice ordförandena från revisorsgrupperna utgör Revisorskollegiet.

Kommunfullmäktige väljer bland Revisorskollegiets ledamöter en ordförande och en vice ordförande. Dessa utgör revisorskollegiets presidium. Revisorskollegiet fullgör Stadsrevisionens samtliga nämnduppgifter, medan revisorsgrupperna hanterar granskningsfrågorna.

Personalstyrkan vid revisionskontoret har under perioden februari–december bemannats av fyra revisorer och en vikarierande revisorsassistent p.g.a föräldraledighet. Revisionskontorets personal utgörs av tre män och två kvinnor. Stadsrevisionen kompletterar den egna personalen med externa konsulter.

Verksamhetsmål

Revisionens mål är även att granska i en omfattning som följer lagstiftning och God revisionsledning, vilket bl.a. innebär:

- att revisionsverksamhetens omfattning, inriktning och prioritering utgår från en risk- och väsentlighetsanalys och specificeras i revisionsplaner för Första och Andra revisorsgrupperna.
- att nämnderna granskas med avseende på om verksamheten bedrivs i enlighet med uppställda mål och på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, samt att den interna kontrollen av verksamheten är tillräcklig.
- att granska om redovisningen har utförts enligt god redovisningssed, d.v.s. om de löpande och årliga räkenskaperna är rättvisande.
- att löpande rapportera granskningsresultat till Kommunfullmäktige, styrelser och nämnder.
- att lämna revisionsberättelse och förslag när det gäller ansvarsprövning till varje nämnd och till Kommunstyrelsen.
- att lämna granskningsrapporter till Kommunfullmäktige avseende lekmannarevisorernas granskning av de kommunala bolagen.

Verksamhetsutveckling, kompetensutveckling och samverkan

Stadsrevisionen i Borås deltar i samarbetet inom Starev – ett samarbetsorgan för kommuner med egna revisionskontor. Förtroendevalda och tjänstemän har regelbundet ett utbyte av erfarenheter inom Starev; bl.a. genom konferenser.

Stadsrevisionen prioriterar kontinuerlig kompetensutveckling och såväl förtroendevalda som tjänstemännen på Revisionskontoret deltar regelbundet i utbildningar och seminarier.

Revisionskontorets personal samarbetar med kontoren inom Starevnätverket när det gäller verksamhets-, kompetens- och systemutveckling. Yrkesrevisorerna är också medlemmar i Skyrev (Sveriges Kommunala yrkesrevisorer) och två av kontorets fem yrkesrevisorer är av Skyrev certifierade kommunala yrkesrevisorer.

Stadsrevisionen deltar sedan tidigare i det s.k. SÄKREV-samarbetet. Samarbetet innebär att revisionskontoret ska genomföra granskning årligen av ett annat regionalt eller kommunalt revisionskontor. Under 2020 genomfördes granskning av Linköpings revisionskontor avseende både 2018 och 2019. Detta då granskning av 2018 inte kunnat genomföras tidigare pga. förhållanden på Linköpings revisionskontor

Analys av verksamheten

Revisionsplanen har till största delen genomförts som planerat under året. Samtliga fördjupningsprojekt utom ett har genomförts. Det projekt som inte genomförts fattade revisorsgrupperna p.g.a. pandemin beslut om att skjuta till kommande år i juni 2020. Under året har revisorsgrupperna fattat beslut om att komplettera revisionsplanen med sammantaget tre fördjupningsprojekt. Ytterligare ett projekt har fattats beslut om av lekmanrevisorerna i Borås Energi och Miljö AB. Totalt har 15 fördjupningsprojekt genomförts under året. Samtliga fördjupningsprojekt kommer att vara avrapporterade till revisorsgrupperna under våren 2021.

Granskning av årsredovisning och delårsredovisning för Borås Stad har genomförts under året. Båda insatserna genomförs som särskilda granskningsprojekt. Revisionskontoret har under de senaste två åren avdelat ytterligare resurser för denna granskning vilket medfört en mer grundlig granskning.

Revisionskontoret är även sakkunniga biträden till revisorerna i Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund (SÄRF) och Borås Regionen Sjuhärads kommunalförbund. I och med revisionsåret 2020 är revisionskontoret även sakkunniga biträden till revisorerna i Sjuhärads samordningsförbund (SjuSam). Förhållandena regleras i upprättade avtal med respektive förbund och innefattar granskning av delårsredovisning och årsredovisning. Ett fördjupningsprojekt har genomförts under 2020 avseende SÄRF.

Lekmannarevisionen planeras i huvudsak separat, men i samordningen är det väsentligt med en avstämning mot övrig granskning innehållsmässigt såväl som resursmässigt. Biträdet av lekmanrevisorernas granskning har resursmässigt utökats under 2019 och 2020. Med utgångspunkt i lekmannarevisionen har revisionskontoret under 2020 bidragit till en utbildning för samtliga bolag inom Intern Kontroll. Revisionskontorets bidrag har till största delen avsett information om normering inom området. Stadsrevisionen ansvarar enligt reglementet för att samordna upphandling av auktoriserad revision till de kommunala bolagen. Sådan upphandling genomfördes under 2018 och 2019.

Revisionskontoret har under 2020 genomfört en uppföljning av de upprättade avtalen om auktoriserad revision. Uppföljningen har sammanställts skriftligt och delgivits samtliga bolag och leverantör.

Möten har under året genomförts med samtliga nämndpresidier. På grund av situationen med Corona pandemin har möten med bolagsstyrelser inte kunnat påbörjas som avsett under 2020. Under 2021 ska styrelsebesök med samtliga bolagsstyrelser påbörjas.

Verksamheten 2020

Instruktionen från Kommunfullmäktige om att anställda i upphandlande verksamheter ska ha arbetsvillkor jämförbara med anställda i Borås Stad säkerställs inom ramen för upphandling av revisionskonsulter genom uppställda krav.

Jämställdhetsperspektivet

Stadsrevisionen arbetar för att ha en jämställd förvaltning. Detta arbetas löpande med och när rekrytering sker anställs personalen efter kompetens. Jämställda löner sätts sedan utifrån ålder, arbetslivserfarenhet samt utbildning.

Konsekvenser av coronaviruset

Stadsrevisionens verksamhet har påverkats i mindre utsträckning av Corona-viruset. Revisionskontorets personal har i större utsträckning arbetat på distans. Granskningsarbetet har till största delen fått styras om till att skötas via digitala möten och intervjuer. Under året har inplanerade konferenser och utbildningar ställts in. Bl.a. STAREVs årsmöteskonferens, STAREV syds erfarenhetskonferens, Revisorkollegiets planeringskonferens och Skyrevs årsmöteskonferens har ställts in. Så har även den årliga erfarenhetskonferensen mellan revisionskontoren i Borås, Helsingborg, Malmö, Linköping, Norrköping och Gävle.

Inplanerade utbildningsinsatser har till största delen fått genomföras genom distansutbildning eller ställas in. Situationen med Corona-viruset har inneburit att utbudet av utbildning som är tillgänglig på distans har ökat vilket medfört att fler utbildningsinsatser kunnat genomföras till en lägre kostnad än planerat.

Sammantaget uppskattas de ekonomiska konsekvenserna för Stadsrevisionen hittills under året till 157 tkr. Beloppet avser minskade kostnader för resor, kurser och konferenser. Summan har använts till elektronikinköp samt revisionskonsulter.

Verksamhet / Händelse	Uppskattad ekonomisk konsekvens 2020, tkr
Minskade kostnader i samband med kurser och konferenser för förtroendevalda och personal	157
Summa	157

BORÅS
STAD

Stadsrevisionen

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås

Telefon 033-35 71 56 **e-post** revisionskontoret@boras.se

Webbplats boras.se/stadsrevisionen